ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
(ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2011

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
(ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)

Έκδοση:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Επιμέλεια έκδοσης -
Επεξεργασία ύλης:

Γεωργία Μαραγκού, Σύμβουλος ΕΛΣ
Ιωάννης Κάρκαλης, Αντεπίτροπος Επικρατείας στο ΕΛΣ
Δημήτριος Τσακανίκας, Πάρεδρος ΕΛΣ
Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, Πάρεδρος ΕΛΣ
Βασιλική Προβίδη, Πάρεδρος ΕΛΣ
Βασιλική Πέππα, Πάρεδρος ΕΛΣ

Μελέτη εντύπου -
φωτοστοιχειοθεσία:

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Εκτύπωση - βιβλιοδεσία:

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ (ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2011

Περιεχόμενα

Θέμα Σελίδα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Νομικό καθεστώς 19
Υπαγωγή των συμβάσεων των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου 19
Περιεχόμενο του ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων πριν από τη σύναψή τους. 21
Στάδια ελέγχου 22
- Εγκριση τεχνικών μελετών 22
- Στοιχεία χρηματοδότησης του έργου 23
- Περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές και λιμενικές αδειοδοτήσεις 23
- Εγκριση του τρόπου κατασκευής και των τευχών δημοπράτησης 24
- Διαγωνισμός 25
- Διακήρυξη 27
- Πρότυπα τεύχη διακηρύξεων. Πρόσθετοι όροι. 27
- Καλούμενες εργοληπτικές επιχειρήσεις 28
- Δικαιολογητικά συμμετοχής 32
- Κριτήριο κατακύρωσης 37
- Συστήματα υποβολής προσφοράς 37
- Δημοσιεύσεις 40
- Συγκρότηση- σύνθεση-λειτουργία επιτροπής διαγωνισμού 41
- Ελεγχος δικαιολογητικών προσφορών 42
- Τεχνική - οικονομική αξιολόγηση 42
- Πρακτικό διενέργειας διαγωνισμού και δημοσιότητα αυτού 42
- Ενστάσεις 43
- Εισήγηση για την έκδοση κατακυρωτικής απόφασης 43
- Προσφυγές- ένδικα βοηθήματα 43
- Σχέδιο σύμβασης 43
- Επικαιροποίηση των δικαιολογητικών 44
- Υποκατάσταση αναδόχου 44

Αποτέλεσμα του ελέγχου 45
Συμπληρωματικές συμβάσεις 45
Προγραμματικές συμβάσεις 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Νομοθετικό καθεστώς προμηθειών 49
Προσυμβατικός έλεγχος προμηθειών (άρθρα 278 και 279 επ. του ν.3852/2010) 50
Εκταση ελέγχου 51
Δικαίωμα προαίρεσης 54
Τρόποι πραγματοποίησης προμηθειών 54
Διαδικασία διενέργειας προμήθειας με βάση τις διατάξεις του Π.Δ. 118/2007 55
Διακήρυξη του διαγωνισμού 55
Δημοσίευση διακήρυξης 60
Υποβολή ενστάσεων 62
Επιτροπές διαγωνισμού 63
Υποβολή προσφορών σε ανοικτό διαγωνισμό 64
Διαδικασία διεξαγωγής διαγωνισμού 69
Διαδικασία διενέργειας προμηθειών με βάση τον ΕΚΠΟΤΑ 78
Διαδικασία διενέργειας ανοικτού-κλειστού διαγωνισμού. 78
Διακήρυξη του διαγωνισμού 80
Δημοσιεύσεις 81
Υποβολή προσφορών 83
Διαδικασία 84
Σύμβαση 87
Διαφορές Π.Δ. 118/2007 και ΕΚΠΟΤΑ 89
Διαδικασία διαπραγμάτευσης (εξαιρετική ή απευθείας ανάθεση) 89
Πρόχειρος διαγωνισμός 94
Προμήθειες καυσίμων 95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Συνταγματική και νομοθετική θεμελίωση του ελέγχου των συμβάσεων
μεγάλης οικονομικής αξίας από το Ελεγκτικό Συνέδριο 99
Υπαγωγή στον προσυμβατικό έλεγχο σύμφωνα με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη 99
Εκταση του ελέγχου 100
Εκτελεσθείσες συμβάσεις 101
Ελεγχος επιμέρους φάσεων της διαδικασίας 102
Τροποποιητική σύμβαση 102
Προγραμματική σύμβαση 102
Συμπληρωματική σύμβαση παροχής υπηρεσιών 103
Εφαρμοστέο νομοθετικό καθεστώς για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών. 103
Εννοια συμβάσεων παροχής υπηρεσιών 104
Διακήρυξη 104
Διατυπώσεις δημοσιότητας 105
Διαδικασία των διαπραγματεύσεων 105
Δικαιολογητικά συμμετοχής και κατακύρωσης 106

Θέμα Σελίδα

Επιτροπή Διαγωνισμού και παράκαμψη γνωμοδοτικού σταδίου του διαγωνισμού 107
Αποτελέσματα διαγωνισμού - Ειδικές περιπτώσεις 108
Υπέρβαση προϋπολογιζόμενης δαπάνης 108
Ενστάσεις –προσφυγές –Ασφαλιστικά μέτρα 109
Σχέδιο σύμβασης και όροι αυτής 109
Ειδικά Θέματα παροχής υπηρεσιών. 109
Δανειακές συμβάσεις 109
Νομοθετικό καθεστώς 109
Ο έλεγχος νομιμότητας των δανειακών συμβάσεων από
το Ελεγκτικό Συνέδριο 110
Προϋποθέσεις σύναψης δανείου 111
Οροι στο σχέδιο σύμβασης δανείου 112
Μεταφορά μαθητών 113
Νομοθετικό καθεστώς 113
Ουσιώδη στοιχεία της διακήρυξης 114
Καθορισμός της αποζημίωσης βάσει της ΙΒ/6071/26.8.1998 ΚΥΑ 114
Διαπραγμάτευση 115
Ισχύς σύμβασης 115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΕΤΩΝ (ν. 3316/2005)

Ρυθμιστικό Αντικείμενο 117
Τρόποι ανάθεσης μελετών και συναφών υπηρεσιών 117
Αναθέτουσες αρχές 117
Κατηγορίες μελετών 118
Αμοιβές μελετών 118
Διαδικασίες ανάθεσης μελετών 119
Προκήρυξη και ανάθεση μελετών με βάση το άρθρο 6 Περιγραφή Διαδικασίας 120
Προκήρυξη και ανάθεση μελετών με βάση το άρθρο 7 125
Ανάθεση συμφωνιών πλαίσιο 127
Ανάθεση συμβάσεων παροχής συναφών με την εκπόνηση μελέτης υπηρεσιών 127
Ανάθεση προγραμματικών συμβάσεων 128
Ανάθεση μελετών κατόπιν διαπραγματεύσεων με περιορισμένο αριθμό
υποψηφίων ύστερα από δημοσίευση προκήρυξης 129
Ανάθεση μελετών κατόπιν διαπραγματεύσεων χωρίς δημοσίευση προκήρυξης 130
Επιτροπές Διαγωνισμού 131
Αποφαινόμενα και γνωμοδοτούντα όργανα επί μελετών που αναθέτουν Δήμοι
και Περιφέρειες με βάση το ν. 3316/2005 132
Σημαντικές κανονιστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί κατ’ εξουσιοδότηση
του ν. 3316/2005 132

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 135

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Ε΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 2010 143

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 169

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ Ζ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΚΑΙ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2010 195

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV
ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ν. 3316/2005) 205

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V
ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΕΝΤΥΠΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 500.000 ΕΥΡΩ 211

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI
Περιεχόμενο φακέλου σύμβασης δημοσίου έργου που υποβάλλεται για προσυμβατικό έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο 215

1 Πρόλογος

Με το ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α΄ 87) εισήχθη ένα τριπλό σύστημα διασφάλισης της νομιμότητας των πράξεων των Ο.Τ.Α. (δήμων και περιφερειών), της εγγύησης του δημοσίου συμφέροντος και της τήρησης της αρχής της διαφάνειας. Ειδικότερα, προβλέπεται ένα νέο σύστημα εποπτείας των πράξεων των Ο.Τ.Α., θεσπίζεται ο πλήρης έλεγχος (προληπτικός και κατασταλτικός) των δαπανών, καθώς και ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης από 100.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ) και άνω, ενώ υπάρχει καθολική υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο όλων των αποφάσεων των Ο.Τ.Α.

Ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου αναβαθμίζεται, αφού πλέον ελέγχονται προληπτικά όλες οι δαπάνες των δήμων, ανεξαρτήτως πληθυσμού, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, διενεργείται έλεγχος της είσπραξης των εσόδων, ετήσιος δειγματοληπτικός έλεγχος των απολογισμών, καθώς και προληπτικός έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων των ως άνω νομικών προσώπων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης μεγαλύτερης των 100.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ). Σημειώνεται ότι το αντίστοιχο χρηματικό όριο υπαγωγής στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων του Δημοσίου, των λοιπών νπδδ και δημοσίων επιχειρήσεων ή οργανισμών είναι το 1.000.000 ευρώ.

Η έκδοση του Πρακτικού Οδηγού για τον έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο των δημοσίων συμβάσεων των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, με αφορμή την εφαρμογή του Προγράμματος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ, αποτελεί ένα ιδιαίτερο χρήσιμο βοήθημα για τους αναθέτοντες φορείς, προκειμένου να λαμβάνουν κάθε φορά την προσφορότερη απόφαση στις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων.

Είμαι βέβαιος ότι η πρωτοβουλία αυτή των συντακτών του Πρακτικού Οδηγού δικαστικών λειτουργών του Ελεγκτικού Συνεδρίου θα συμβάλει καθοριστικά στη βελτίωση των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων των καλλικράτειων Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων με στόχο τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

2 Πρόλογος

Στη δεκαετία του 1990 με το ν. 2145/1993 εμφανίζεται δειλά ο έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο των δημοσίων συμβάσεων, μεγάλου οικονομικού ενδιαφέροντος, για εκτέλεση έργων ή προμηθειών προ της υπογραφής τους. Η ελεγκτική αυτή διαδικασία, έχει ως αντικείμενο τη νομιμότητα του σχεδίου των δημοσίων συμβάσεων, που υπήχθησαν στον έλεγχο αυτό, καθώς και της διοικητικής διαδικασίας που έχει προηγηθεί του σχεδίου σύμβασης. Η αρχική αυτή ρύθμιση ήταν άτολμη, γιατί η κίνηση της διαδικασίας ελέγχου εξαρτιόταν αποκλειστικά από την διάθεση του αρμοδίου Υπουργού στην πρωτοβουλία του οποίου ανήκε η σχετική πρόταση ελέγχου.

Η άσκηση από μέρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου του ελέγχου της νομιμότητας των πιο πάνω συμβάσεων, υπαγορεύθηκε από την ανάγκη να υπάρχει αποτελεσματική προστασία του δημοσίου χρήματος με την πρόληψη της σύναψης άκυρων συμβάσεων και παρανόμων εκταμιεύσεων και αφετέρου την εμπέδωση κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στους συναλλασσομένους πολίτες και τις αναθέτουσες αρχές.

Η σημαντική αυτή αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η οποία μέχρι την (28-9-1999) ανήκε στη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού δεν περιελάμβανε τον έλεγχο των συμβάσεων υπηρεσιών. Η συνταγματική καταχύρωση της αρμοδιότητας του ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας, στο άρθρο 98 εδάφ. β΄ παρ. 1 του Συντάγματος 2001, ακολούθησε ως αποτέλεσμα της επιτυχημένης άσκησής της από το Ελεγκτικό Συνέδριο μέχρι το χρόνο αυτό. Η σχετική συνταγματική διάταξη, ενισχύθηκε από μία σειρά διατάξεων νόμων όπως ο ν. 2947/2001 (άρθρ. 6,7), ο ν. 3060/2002 (άρθρ. 2), ν. 3193/2003 (άρθρ. 19), ο ν. 3433/2006, ο ν. 3014/2007, με τις οποίες ρυθμίζεται η όλη αρμοδιότητα και η διαδικασία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ξεπεράσθηκαν τα πρώτα οργανωτικά προβλήματα.

Η πρόσφατη νομοθετική πρωτοβουλία (άρθρο 278 του Ν.3852/10) με την οποία διευρύνεται ο έλεγχος των δημοσίων συμβάσεων προϋπολογιζόμενης δαπάνης από 100.000 έως 500.000 ευρώ από τους Επιτρόπους και από 500.000 και άνω από το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου στους ΟΤΑ, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στον τομέα της διαφάνειας, σε ένα πολύ ευαίσθητο τομέα της διοίκησης όπως είναι οι δήμοι και οι περιφέρειες.

Το νομικό πλαίσιο του ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων αποτελεί πράγματι ένα σημαντικό βήμα στο τομέα της διαφάνειας, την προστασία του ανταγωνισμού, την ίση μεταχείριση των διαγωνιζομένων, την αμεροληψία της διοίκησης.

Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν την ολοένα και αυξανόμενη εμπιστοσύ-

νη των πολιτών στον έλεγχο αυτό, αφού από το 1999 μέχρι σήμερα εισήχθησαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο 10.000 και πλέον σχέδια συμβάσεων, από τις οποίες απορρίφθηκαν περίπου 1.000. Κατ΄ αυτόν τον τρόπο επιβεβαιώνεται ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου τόσο ως δικαιοδοτικός όσο και ως γνωμοδοτικός, αλλά και διαπλαστικός της διοικητικής λειτουργίας, αφού με την σωστή και νομότυπη εφαρμογή των κανόνων από τη διοίκηση στο νευραλγικό αυτό τομέα των δημοσίων συμβάσεων, εκτός της εξοικονόμησης δημοσίου χρήματος, παρέχεται αποτελεσματική προστασία στα συμφέροντα των πολιτών που συμμετέχουν στη σχετική διαδικασία και δημιουργούνται έτσι συνθήκες αμοιβαίας εμπιστοσύνης Κράτους και πολίτη.

Ενόψει της σημαντικής αυτής νομοθετικής καινοτομίας, η ομάδα υποστήριξης, που συστήθηκε με πράξη μας προκειμένου να ενημερώσει με επιμορφωτικά σεμινάρια, με γραπτές καθημερινές απαντήσεις σε ερωτήματα και απορίες τις Υπηρεσίες Επιτρόπων της χώρας, ανταποκρίθηκε στις υψηλές προσδοκίες των ως άνω υπηρεσιών μας για εξασφάλιση έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης και επιμελήθηκε την παρούσα έκδοση, η οποία περιλαμβάνει τις σημαντικότερες αποφάσεις των Κλιμακίων και του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αναφέρονται σε θέματα προσυμβατικού ελέγχου.

Η εργασία αυτή πιστεύω ότι θα είναι πολύ χρήσιμη και θα συμβάλει στην κατανόηση των ζητημάτων που αναφύονται κατά τη διάρκεια του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας σε όλες τις υπηρεσίες επιτρόπων και σε όλους όσους στους ΟΤΑ και τις περιφέρειες ασχολούνται με τον έλεγχο νομιμότητας των συμβάσεων.

Επομένως αξίζει κάθε έπαινος στην ομάδα αυτή που αποτελείται από τους Γεωργία Μαραγκού, Σύμβουλο, Ιωάννη Κάρκαλη Αντεπίτροπο Επικρατείας, Δημήτριο Τσακανίκα, Ευάγγελο Καραθανασόπουλο, Βασιλική Προβίδη και Βασιλική Πέππα, Παρέδρους και ελπίζω ότι η προσπάθεια αυτή θα βρει άξιους μιμητές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

3 Πρόλογος

Με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 2741/99 ο έλληνας νομοθέτης θέλησε κατά τρόπο πρωτότυπο να ενισχύσει τη διαφάνεια και αντικειμενικότητα στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων ιδίως αυτών που αφορούν έργα, υπηρεσίες και προμήθειες, των οποίων το οικονομικό αντικείμενο είναι σημαντικό και ανέθεσε τον προληπτικό έλεγχο της νομιμότητας τους στο κατεξοχήν αρμόδιο για το σκοπό αυτό δικαστικό όργανο που δεν είναι άλλο από το Ελεγκτικό Συνέδριο.

Οπως είναι γνωστό, μετά τη θέσπιση της διάταξης του άρθρου 8 παρ. 1 του ν. 2741/1999, η αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για προληπτικό έλεγχο νομιμότητας των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας κατοχυρώθηκε και συνταγματικά με την αναθεώρηση του 2001. Ειδικότερα, το άρθρο 98 του Συντάγματος, διευρύνοντας τις αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το εδάφιο β' της παρ. 1 αυτού, ορίζει ότι στην αποκλειστική αρμοδιότητά του ανήκει «ο έλεγχος των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο, από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει».

Η πολύτιμη συνδρομή του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς την κατεύθυνση της διασφάλισης ενός πλαισίου νομιμότητας, ασφάλειας δικαίου, υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων αποδεικνύεται και από την αύξηση των αρμοδιοτήτων του Συνεδρίου, κατόπιν ψήφισης του νομοθετικού πλαισίου για τον Καλλικράτη. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 278 του ν.3852/2010 θεσπίζεται για πρώτη φορά η αρμοδιότητα του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τη διενέργεια υποχρεωτικά προληπτικού ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων έργων που συνάπτουν οι ΟΤΑ, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς ΦΠΑ, ποσού εκατό χιλιάδων ευρώ και μέχρι ποσού πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ, ενώ εξακολουθεί να διενεργείται ο προληπτικός έλεγχος του αρμόδιου καθ' ύλην Κλιμακίου για αντίστοιχα έργα προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς ΦΠΑ, άνω του ποσού των πεντακοσίων χιλιάδων ευρώ.

Εχοντας ήδη συμπληρώσει μία δεκαετία στη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων, το Ελεγκτικό Συνέδριο συνεχίζει απρόσκοπτα το εξαίρετο έργο του, συμβάλλοντας σημαντικά στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τη Διοίκηση μέσα από την επιτυχή αντιμετώπιση δυσεπίλυτων πρακτικών ζητημάτων. Την ίδια στιγμή, η πλούσια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε ζητήματα ελέγχου των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας αποτελεί σπάνιο εργαλείο και κατευθυντήριο οδηγό στα χέρια των υπηρεσιών του Δημοσίου.

Το ΚΔΕΟΔ μέσω της Μονάδας Παρακολούθησης Διαγωνισμών και Συμ-

βάσεων (ΜΟΠΑΔΙΣ) έχει διαμορφώσει μια υποστηριχτική δομή της ελληνικής δημόσιας διοίκησης για θέματα δημοσίων συμβάσεων. Είναι λοιπόν ιδιαίτερη χαρά μας που φιλοξενεί στο πλαίσιο των εκδόσεων του τον παρόντα Οδηγό που προετοίμασαν με περισσή φροντίδα και επιμέλεια μέλη του Ανωτάτου Δημοσιονομικού Δικαστηρίου της Χώρας. Πρέπει να σημειώσω ότι πρόκειται για έργο που υπερβαίνει το σκοπό του και εκτός από το άμεσο ακροατήριο τους, τους ΟΤΑ, θα αποτελέσει σημαντικό βοήθημα και για κάθε εφαρμοστή του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων τα επόμενα χρόνια.

Ευαγγελία Κουτούπα-Ρεγκάκου
Καθηγήτρια Τμήματος Νομικής Α.Π.Θ.
Διευθύντρια του ΚΔΕΟΔ

Εισαγωγή

Η παρούσα έκδοση αποτελεί έναν πρακτικό οδηγό, που αφορά στον έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο των δημοσίων συμβάσεων των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, τον οποίο συνέταξε ομάδα δικαστικών λειτουργών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, την οποία αποτέλεσαν η Σύμβουλος Γεωργία Μαραγκού, ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Ιωάννης Κάρκαλης και οι Πάρεδροι Δημήτριος Τσακανίκας, Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, Βασιλική Προβίδη και Βασιλική Πέππα.

Ερέθισμα για την έκδοσή του αποτέλεσαν τα 3 επιμορφωτικά σεμινάρια, που οργανώθηκαν (στις 17.12.2010, 10 και 11.1.2011) από το Ελεγκτικό Συνέδριο σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης για τους Επιτρόπους του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι από 1.1.2011 καλούνται να διενεργήσουν έλεγχο νομιμότητας των συμβάσεων των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, προϋπολογιζόμενης δαπάνης (χωρίς ΦΠΑ) από 100.000 έως 500.000 ευρώ πριν από τη σύναψή τους. Ο έλεγχος αυτός καθιδρύθηκε με τη διάταξη του άρθρου 278 του ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α΄, 87). Με την ίδια νομική διάταξη προβλέφθηκε ότι ο έλεγχος νομιμότητας των ως άνω δημοσίων συμβάσεων πριν από τη σύναψή τους, προϋπολογιζόμενης δαπάνης (χωρίς ΦΠΑ) από 500.000 ευρώ και άνω θα διενεργείται από τα αρμόδια Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Υπενθυμίζεται ότι μέχρι σήμερα το χρηματικό όριο υπαγωγής των συμβάσεων αυτών στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας ήταν από 1.000.000 ευρώ και άνω και διενεργείτο από τα Ε΄ ΣΤ΄ και Ζ΄ Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ο Πρακτικός αυτός Οδηγός περιγράφει με απλουστευμένο τρόπο τις ακολουθητέες διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και παρουσιάζει τις σχετικές θέσεις των Ε, ΣΤ΄και Ζ΄ Κλιμακίων και του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα εύχρηστο εργαλείο για τους αναθέτοντες φορείς, δήμους, περιφέρειες και τα νομικά τους πρόσωπα. Σκοπός του Πρακτικού Οδηγού δεν είναι, και δεν θα μπορούσε άλλωστε να είναι, η εξαντλητική παράθεση της νομολογίας των ως άνω δικαστικών σχηματισμών του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ειδικότερα, ο Οδηγός περιλαμβάνει 5 κεφάλαια(Συμβάσεις δημοσίων έργων, προμηθειών, παροχής υπηρεσιών και μελετών) και 6 παραρτήματα. Στα παραρτήματα του Οδηγού καταχωρούνται σε περίληψη οι πιο σημαντικές Πράξεις και Αποφάσεις των δικαστικών σχηματισμών του προσυμβατικού ελέγχου, καθώς και πίνακες με δικαιολογητικά συμμετοχής σε διαγωνισμούς δημοσίων έργων και με στοιχεία του περιεχομένου του ενός φακέλου διαδικασίας ανάθεσης δημοσίου έργου, το σχέδιο της σύμβασης του οποίου υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Κεφάλαιο 1

Γεωργία Μαραγκού, Σύμβουλος
Βασιλική Πέππα, Πάρεδρος

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Α. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ.

Η ανάθεση των εκτέλεσης των δημοσίων έργων διέπεται από το ν.3669/2008 «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων» (ΦΕΚ Α΄ 116), ο οποίος έχει ψηφισθεί με τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ. 6 και 7 του Συντάγματος και επομένως έχουν καταργηθεί όλες οι διατάξεις που έχουν κωδικοποιηθεί σε αυτόν και είναι καταχωρημένες στο παράρτημα αυτού[1].

Ειδικότερα, για τις συμβάσεις δημοσίων έργων των δήμων ισχύει και ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Δ.Κ. – Ν.3463/2006, ΦΕΚ Α΄ 114),ο ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α΄ 87), καθώς και το Π.Δ. 171/1987 «Όργανα που αποφασίζουν ή γνωμοδοτούν και ειδικές ρυθμίσεις σε θέματα έργων που εκτελούνται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλες σχετικές διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄, 84).

Β. ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 30 παρ. 2 του ν. 3669/2008 πριν από την εκ μέρους του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης έργου, προϋπολογισμού δαπάνης, χωρίς συνυπολογισμό του Φ.Π.Α., μεγαλύτερου του ποσού των 1.000.000 ευρώ, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας αυτής από κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αν δεν διενεργηθεί έλεγχος, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη. Για το σκοπό αυτόν υποβάλλεται από την προϊσταμένη αρχή φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία, ιδίως δε αυτά των οποίων η έλλειψη επιφέρει κατά την κειμένη νομοθεσία τον αποκλεισμό της συμμετέχουσας στο διαγωνισμό επιχείρησης. Αν ο έλεγχος αποβεί αρνητικός η σύμβαση δεν συνάπτεται. Στις περιπτώσεις των συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων εκτέλεσης έργων ο έλεγχος αυτός διενεργείται υποχρεωτικά πριν από τη σύναψη τους από κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των 5.000.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.. Ο έλεγχος αυτός περατώνεται εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την κατάθεση του σχετικού φακέλου στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Σε περίπτωση που από τον έλεγχο διαπιστωθεί έλλειψη στοιχείων, αυτά ζητούνται από τον αρμόδιο φορέα κατά τρόπο πλήρη και εξαντλητικό πριν την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μετά την κατάθεση και των συμπληρωματικών στοιχείων και σε κάθε περίπτωση εντός

1 Απόφ. VI Τμήμ. 127/2010

αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση αυτών. Εάν παρέλθουν οι ανωτέρω προθεσμίες χωρίς το σχέδιο σύμβασης να έχει απορριφθεί με αιτιολογημένη πράξη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τούτο θεωρείται εγκεκριμένο.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 278 παρ. 1 του ν.3852/2010 στις συμβάσεις προμηθειών, έργων, παροχής υπηρεσιών, στις προγραμματικές συμβάσεις, στις εκτελεστικές διετών προγραμμάτων δράσης κοινωφελών επιχειρήσεων συμβάσεις, των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων (χωρίς ΦΠΑ) είναι μεγαλύτερη των 100.000 ευρώ και μέχρι 500.000 ευρώ, διενεργείται, πριν από τη σύναψή τους, έλεγχος νομιμότητας από τον αρμόδιο Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενώ, όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των ως άνω συμβάσεων είναι μεγαλύτερη των 500.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ), ο έλεγχος νομιμότητας διενεργείται από το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου[2].

Επισημαίνεται ότι με την ΦΓ8/16805/1999 (ΦΕΚ Β΄, 1970) Κανονιστική Απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου συστάθηκαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο τα Ε΄, ΣΤ΄ και Ζ΄ Κιμάκια ορίστηκαν οι αρμοδιότητές τους. Ειδικότερα, το Ε΄ Κλιμάκιο είναι αρμόδιο για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων για την εκτέλεση έργων, το ΣΤ΄ Κλιμάκιο είναι αρμόδιο για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων για τις προμήθειες αγαθών, και το Ζ΄ Κλιμάκιο είναι αρμόδιο για διενέργεια ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. (στα οποία περιλαμβάνονται και οι Ο.Τ.Α.) και τις επιχειρήσεις ή οργανισμούς, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτών (χωρίς ΦΠΑ) σε όλες τις προμνησθείσες περιπτώσεις υπερβαίνει το ποσό των 1.000.000 ευρώ, εφόσον χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους, ή των 5.000.000 ευρώ, εφόσον πρόκειται για συγχρηματοδοτούμενα έργα. Προκειμένου όμως, για τις συμβάσεις που συνάπτουν οι νέοι Ο.Τ.Α. (δήμοι και περιφέρειες) και τα νομικά τους πρόσωπα, τις προγραμματικές συμβάσεις και τις εκτελεστικές συμβάσεις των διετών προγραμμάτων δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων, το χρηματικό όριο υπαγωγής τους στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου καθορίστηκε στο ποσό των 100.000 ευρώ και άνω (χωρίς ΦΠΑ).

Επισημαίνεται ότι, λόγω της κατά τα ανωτέρω αλλαγής των χρηματικών ορίων με το ν. 3852/2010, κρίσιμος χρόνος υπαγωγής των συμβάσεων των δήμων, περιφερειών και των νομικών τους προσώπων στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ο χρόνος έκδοσης της κατακυρωτικής απόφασης, αφού με την ανακοίνωση του αποτελέσματος αυτού στον ανάδοχο ολοκληρώνεται η διαγωνιστική διαδικασία και η σύμβαση θεωρείται καταρτισθείσα[3]. Κατά συνέπεια, δεν υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας οι συμβάσεις δημοσίων έργων των δήμων, των περιφερειών και των νομικών τους προσώπων, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων (χωρίς ΦΠΑ) είναι μικρότερη των 1.000.000 ευρώ, εφόσον η σχετική κατακυρωτική απόφαση έχει εκδοθεί μέχρι 31.12.2010[4]. Εξάλλου, η διάταξη του άρθρου 278 του ν. 3852/2010 ως προς την καθιέρωση διαφορετικών χρηματικών ορίων υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο, δεν αφορά τα συγχρηματοδοτούμενα έργα, αφού γι΄ αυτά υπάρχει η προμνησθείσα ειδική διάταξη του άρθρου 30 παρ. 2 του ν.3669/2008[5]. Αλλωστε η τελευταία αυτή διάταξη, όπως προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση επί αυτής (βλ. σελ. 154), τροποποίησε το ισχύον

2 Πρακτ. Ολομ ΕλΣυν 2ης Γεν Συν /19.1.2011

3 Πρακτ. Ολομ. 7ης Γεν. Συν. / 7.3.2001, Θέμα Δ΄, Πρ. VI Τμ. 35/2005, 15,46/2006, IV Τμ 174/2010, 16/2007, 46,173/2006

4 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 26/2011

5 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 45/2011

μέχρι τότε χρηματικό όριο (προϋπολογιζόμενη δαπάνη χωρίς ΦΠΑ) των 1.000.000 ευρώ και όχι εκείνο των 5.000.000 ευρώ.

Ο έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων πριν από τη σύναψή τους από το Ελεγκτικό Συνέδριο ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση σε αυτό του σχετικού φακέλου. Εάν δεν διενεργηθεί ο έλεγχος νομιμότητας η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη. Κατά των Πράξεων που εκδίδουν είτε οι Επίτροποι, είτε τα Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου ασκείται αίτηση ανάκλησης ενώπιον του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου [6].

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΑΨΗ ΤΟΥΣ.

Το Κλιμάκιο ή ο Επίτροπος ελέγχουν τη νομιμότητα των πράξεων, που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας για την ανάδειξη αναδόχου χρηματοδοτούμενου είτε από εθνικούς πόρους δημοσίου έργου, όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει τα ως άνω χρηματικά όρια, είτε συγχρηματοδοτούμενου έργου, όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των 5.000.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ[7], καθώς και του σχεδίου της οικείας σύμβασης.

Ο έλεγχος αυτός εκτείνεται επί του συνόλου των πράξεων που συνθέτουν τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου και καταλήγουν στην προς υπογραφή σύμβαση, πλην όμως επικεντρώνεται στα ζητήματα εκείνα που είτε τέθηκαν από τη Διοίκηση είτε αποτέλεσαν αντικείμενο διαφωνίας μεταξύ μελών επιτροπών διαγωνισμού ή περιεχόμενο υποβληθεισών ενστάσεων ή προσφυγών.

Το Κλιμάκιο ή ο Επίτροπος διατυπώνει αρνητική κρίση μόνο στην περίπτωση που διαπιστώνει ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες των διοικητικών πράξεων της διαδικασίας και του σχεδίου σύμβασης. Είναι δε ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες ιδίως εκείνες, με τις οποίες νοθεύεται ο ελεύθερος ανταγωνισμός, ή πλήττεται η διαφάνεια της όλης διαδικασίας, ή δεν διασφαλίζεται το δημόσιο συμφέρον και η προστασία του περιβάλλοντος.

Επισημαίνεται, ότι το Κλιμάκιο ή ο Επίτροπος δεν επιλύει διαφορές υποκαθιστώντας τα άλλα Δικαστήρια στην αντίστοιχη δικαιοδοσία τους, αλλά ο διενεργούμενος από αυτό έλεγχος σκοπό έχει την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Οπως παγίως γίνεται δεκτό8, με τις ως άνω διατάξεις, γίνεται έντονη υπόδειξη ταχείας διεκπεραίωσης του ελέγχου νομιμότητας, η τριακονθήμερη όμως, προθεσμία, η οποία τάσσεται για την ολοκλήρωσή του, δεν έχει αποκλειστικό, αλλά ενδεικτικό χαρακτήρα και επομένως, η τυχόν παραβίασή της δεν συνεπάγεται ακυρότητα της πράξης του Κλιμακίου.

Τονίζεται ότι στο ν.3669/2008 η διαδικασία ανάδειξης αναδόχου πραγματοποιείται σε ενιαίο στάδιο, εκτός από τις περιπτώσεις των συστημάτων υποβολής προφοράς με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά (π.χ. το σύστημα που περιλαμβάνει μελέτη- κατασκευή). Ωστόσο, το Ε΄ Κλιμάκιο έχει προβεί σε έλεγχο φάσης[9] αν και τονίζεται[10] ότι η φάση αυτή πρέπει να έχει ήδη ολοκληρωθεί με την έκδοση εκτελεστής διοικητικής πράξης, που περιέχει κρίση περί της νομιμότητας των εκάστοτε προβλεπόμενων από το νόμο ενεργειών, οι οποίες έχουν συντελεστεί στο πλαίσιό της. Τότε μόνο η φάση θεωρείται περατωθείσα και δύναται να υποβληθεί

6 Βλ. κατωτέρω κεφάλαιο V.

7 Άρθρο 25 παρ. 3 ν.3614/2007, ΦΕΚ Α΄, 267

8 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 397, 420, 438/2010 κα.

9 Απόφ. VI Τμήμ. 2399 /2010, Πρ Ε΄ Κλιμ. 268/2010

10 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 353/2010

παραδεκτώς για έλεγχο στο αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα παραγνώριζε το ρόλο του Κλιμακίου (και του Επιτρόπου) του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως οργάνου ελέγχου νομιμότητας και θα το μετέβαλε, χωρίς να υπάρχει σχετική νομοθετική πρόβλεψη, σε γνωμοδοτικό όργανο της Διοίκησης, καλούμενο να εκφέρει γνώμη για οποιοδήποτε νομικό ζήτημα ανακύπτει κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιων συμβάσεων, και πριν την περάτωση εκάστης διακριτής φάσης αυτής.

Το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει αποκλειστική από το Σύνταγμα δημοσιολογιστική αρμοδιότητα και δεν δεσμεύεται, κατά τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου, από τις αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ ή τις αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων [11]. Το Ε΄ Κλιμάκιο αναβάλλει την έκδοση οριστικής κρίσης μέχρι την έκδοση απόφαση της Επιτροπής Αναστολών ή ασφαλιστικών μέτρων.

Ο νομοθέτης θέλησε προληπτικό και όχι κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας και εξέφρασε ρητά τη βούλησή του αυτή, ορίζοντας ότι ο έλεγχος νομιμότητας της οικείας σύμβασης διενεργείται «πριν από τη σύναψή της»[12] και επομένως πριν αυτή υπογραφεί, αφού με την υπογραφή της, οι συμβαλλόμενοι αποδέχονται το κείμενο αυτής ως (δεσμευτική) συμβατική ρύθμιση. Υπό την ανωτέρω έννοια, ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας δημοσίου έργου προϋποθέτει έργο, του οποίου οι εργασίες πρόκειται να εκτελεσθούν με βάση την ελεγχθείσα και κριθείσα ως νόμιμη σχετική διαδικασία, που απολήγει στην υπογραφή της οικείας σύμβασης. Εξάλλου, η αυτοδίκαιη ακυρότητα της σχετικής σύμβασης, λόγω της μη προηγούμενης διενέργειας του ελέγχου, δεν θεραπεύεται με την εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την υπογραφή και την έναρξη εκτέλεσης της σύμβασης, υποβολή αυτής προς έλεγχο, καθόσον, διαφορετικά, ο σκοπός θέσπισης του ουσιώδους αυτού τύπου δεν θα ικανοποιείτο, αφού ούτε η κατάρτιση συμβάσεων ερειδόμενων σε νομικώς πλημμελείς διαδικασίες επιλογής του αναδόχου θα αποτρεπόταν, ούτε τα ενδεχομένως βελτιωτικά αποτελέσματα του ελέγχου θα μπορούσαν να ενσωματωθούν και να αποτελέσουν περιεχόμενο της συμβατικής σχέσης των μερών. Ενόψει των ανωτέρω, σε περίπτωση που υποβληθεί προς έλεγχο, σύμβαση, η οποία έχει υπογραφεί, το Κλιμάκιο στερείται πλέον της χρονικής αρμοδιότητας να προβεί στον έλεγχο και οφείλει να απέχει αυτού[13].

Δ. ΣΤΑΔΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Εγκριση τεχνικών μελετών

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 του ν.3669/2008 τα δημόσια έργα κατασκευάζονται με βάση τη σχετική μελέτη. Η τεχνική μελέτη του έργου πρέπει (με εξαίρεση το σύστημα υποβολής προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή) να είναι σε στάδιο εγκεκριμένης οριστικής μελέτης. Το Κλιμάκιο ελέγχει την ύπαρξη εγκεκριμένης οριστικής μελέτης (ή μελετών ανάλογα). Επισημαίνεται ότι κατά τον προσυμβατικό έλεγχο διαπιστώθηκε περίπτωση διάλυσης της εργολαβίας, καθόσον μετά την πάροδο του τριμήνου από την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος δεν είχε στη διάθεσή του τις υποστηρικτικές του έργου μελέτες, οι οποίες μάλιστα ήταν σε στάδιο δημοπράτησης, ενώ δεν είχαν ολοκληρωθεί και οι απαιτηθείσες απαλλοτριώσεις.[14]

Από το Κλιμάκιο ελέγχεται και το επίκαιρο της τεχνικής μελέτης. Η μη επικαιροποίηση των τεχνικών μελετών αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια, η οποία κατά τη νομολογία του Ε΄ Κλιμακί-

11 Βλ. Πρακτ. Ολομ ΕΛΣ Γεν. Συν 3ης /23.2.2005, Θέμα Β΄

12 βλ. Πρακτ. Ολ. Ελ. Συν. 7ης Γεν. Συν./ 7.3.2001, Θέμα Δ΄

13 Αποφ. VI Τμήμ. 2497, 2498, 2499, 1263/2010, Πρ Ε΄ Κλιμ. 62, 84, 451/2010

14 Πρ Ε΄ Κλιμ. 405/2010

ου[15] κωλύει την υπογραφή της σύμβασης. Κρίθηκε ότι το ανεπίκαιρο της τεχνικής μελέτης συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια που εμποδίζει την υπογραφή της σύμβασης. Σημειώνεται ότι για το σύστημα μελέτη - κατασκευή προβλέπεται η ύπαρξη εγκεκριμένης προμελέτης, υποστηρικτικών μελετών και οικονομοτεχνικής μελέτης, η έλλειψη των οποίων συνιστά ουσιώδη νομική πλημμέλεια.

2. Στοιχεία χρηματοδότησης του έργου

Η εξασφάλιση της χρηματοδότησης του έργου ελέγχεται από το Ε΄ Κλιμάκιο[16]. Ετσι, πρέπει να προκύπτει η ένταξη του έργου στο τεχνικό πρόγραμμα του δήμου, ενώ στις περιπτώσεις των συγχρηματοδοτούμενων από κοινοτικούς πόρους έργων απαιτείται η απόφαση ένταξης σε κοινοτικό πρόγραμμα, καθώς και η απόφαση ένταξης του έργου στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων.

3. Περιβαλλοντικές, αρχαιολογικές και λιμενικές αδειοδοτήσεις

Για την πραγματοποίηση νέων έργων που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον και έχουν καταταγεί σε μία από τις κατηγορίες που προβλέπονται στο νόμο, απαιτείται προηγούμενη, δηλαδή προ της ενάρξεως πραγματοποιήσεως του έργου, έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Ως έναρξη πραγματοποιήσεως του έργου θεωρείται όχι μόνον η υλική ενέργεια αυτού, αλλά και η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξεως, η οποία αποτελεί προϋπόθεση της ενάρξεως κατασκευής του, όπως η προκήρυξη ή η οικεία κατακυρωτική απόφαση[17]. Κατά συνέπεια, η παράλειψη εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων πριν από την έγκριση του αποτελέσματος της δημοπρασίας συνιστά ουσιώδη νομική πλημμέλεια και καθιστά μη νόμιμη την απόφαση ανάθεσης εκτελέσεως του έργου. Και αυτό γιατί τα αρμόδια διοικητικά όργανα εκτιμώντας τις συνέπειες που μπορεί να έχει ένα νέο έργο στο περιβάλλον δεν πρέπει να επηρεάζονται από τα τεχνικά δεδομένα του υπό εκτέλεση έργου, αλλ' αντιθέτως οι όροι του διαγωνισμού οφείλουν να προσαρμόζονται σε προϋφιστάμενους (και ήδη εγκριθέντες) περιβαλλοντικούς όρους.

Η απόφαση εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων δύναται να έχει ορισμένη χρονική διάρκεια, μετά το πέρας της οποίας δύναται να αναθεωρηθεί χωρίς ουσιώδεις τροποποιήσεις, με αποτέλεσμα να εκτείνεται η διάρκεια των αρχικών όρων σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα από αυτό που αρχικά προσδιορίστηκε.

Απλή αναθεώρηση της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων είναι επιτρεπτή πριν από τη λήξη ισχύος αυτών ή εντός ευλόγου χρόνου από τη λήξη τους. Αν παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα (πέραν του ευλόγου) από τη λήξη ισχύος της αρχικής αδειοδοτήσεως απαιτείται να τηρηθεί εξαρχής η διαδικασία εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων. Επομένως, εάν κατά την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας υπάρχουν εγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι, η ισχύς των οποίων παύει κατά το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα και πριν από την έκδοση της κατακυρωτικής αποφάσεως, η απλή αναθεώρηση αυτών, μετά την κατακύρωση του αποτελέσματος, αίρει (θεραπεύει) την πλημμέλεια της μη υπάρξεως αυτών κατά το χρόνο της κατακυρώσεως υπό την προϋπόθεση ότι η απόφαση αναθεωρήσεως εκδόθηκε εντός ευλόγου χρόνου από τη λήξη των αρχικώς εγκριθέντων περιβαλλοντικών όρων και δεν επέρχονται ουσιώδεις μεταβολές στους όρους που αρχικά εγκρίθηκαν σε σχέση με τις επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον. Τούτο δε καθόσον η

15 Πρ Ε΄ Κλιμ. 474/2010

16 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 454/2010

17 Απόφ. VI Τμήμ. 2835/2010

ανάγκη της προϋπάρξεως (πριν την έναρξη της διαδικασίας του διαγωνισμού) περιβαλλοντικών όρων, προκειμένου τα αρμόδια διοικητικά όργανα να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις κάθε έργου στο περιβάλλον, χωρίς να έχει δημιουργηθεί οποιαδήποτε νομική ή πραγματική κατάσταση δεν θίγεται διότι οι περιβαλλοντικοί όροι έχουν εγκριθεί πριν από τη δημοπράτηση του έργου και η εντός ευλόγου χρόνου ανανέωση αυτών, ισοδυναμεί με απλή παράταση της ισχύος τους, η οποία, ως εκ της φύσεώς της, αναδράμει στο χρόνο λήξεως των αρχικών όρων και καλύπτει το χρονικό διάστημα από την εκπνοή τους έως το χρονικό σημείο που προβλέπεται στην ανανέωση. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα είχε ως αποτέλεσμα την υποχρέωση της Διοίκησης να ανακαλέσει την κατακυρωτική απόφαση και να εκδώσει (εφόσον δεν υφίστανται πλημμέλειες στη διαδικασία του διαγωνισμού) νέα, ομοίου περιεχομένου, η οποία απλώς θα έπεται του χρόνου αναθεωρήσεως της εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, με μόνη κατ' ουσίαν συνέπεια την καθυστέρηση της διαδικασίας ολοκληρώσεως του διαγωνισμού. Τέλος, το εύλογο του μεσολαβούντος, μεταξύ της παύσης ισχύος των αρχικώς εγκριθέντων περιβαλλοντικών όρων και της αναθεωρήσεως αυτών, χρονικού διαστήματος, κρίνεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση με βάση τα πραγματικά δεδομένα κάθε διαγωνισμού.

Οι αδειοδοτήσεις αυτές δεν απαιτούνται για όλα τα έργα. Ειδικά για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, το Κλιμάκιο ανατρέχει στις κατ΄ εξουσιοδότηση του ν. 3010/2002 υπουργικές αποφάσεις σχετικά με την κατάταξη των έργων σε κατηγορίες. Πάντως, το επαρχιακό οδικό δίκτυο, οι δασικοί δρόμοι και οι δημοτικοί οδοί εκτός οικισμού απαιτούν πάντα έγκριση περιβαλλοντικών όρων, ενώ τέτοια δεν απαιτείται κατ΄ αρχήν για τα εντός σχεδίου έργα. Απαιτείται κάθε φορά είτε έγκριση περιβαλλοντικών όρων, είτε νόμιμη απαλλαγή από αυτήν με έγγραφο της Περιφέρειας. Στην περίπτωση επέκτασης υφιστάμενου έργου η βεβαίωση αυτή πρέπει να βεβαιώνει με πλήρη αιτιολογία ότι δεν επέρχονται ουσιώδεις διαφοροποιήσεις στο περιβάλλον[18]. Σε περίπτωση που οι εγκριθέντες περιβαλλοντικοί όροι έχουν λήξει απαιτείται νέα διαδικασία έγκρισης αν παρήλθε ο εύλογος χρόνος από τη λήξη τους[19]. Ο εύλογος χρόνος κρίνεται με βάση τα πραγματικά δεδομένα της κάθε περίπτωσης[20].

Απαιτείται, επίσης, η οικοδομική άδεια, η έλλειψη, ή το ανίσχυρο λόγω λήξης ισχύος της οποίας, επί διατηρητέου κτίσματος, έχει κριθεί ότι αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια[21].

Για τις λιμενικές αδειοδοτήσεις, που απαιτούνται ιδίως σε περίπτωση επέκτασης λιμένα, προσχώσεων καθώς και στα αλιευτικά καταφύγια και επί καθορισμού των ορίων χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης[22] η παράλειψη έκδοσης τέτοιας απόφασης αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια[23].

4. Εγκριση του τρόπου κατασκευής και των τευχών δημοπράτησης

Με τις αποφάσεις της έγκρισης του τρόπου κατασκευής και των τευχών δημοπράτησης αρχίζει κατ΄ ουσίαν το στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Στις περιπτώσεις ανάθεσης δημοτικών έργων η δημαρχιακή επιτροπή έχει τις αρμοδιότητες που της απονέμει ο Κ.Δ.Κ. δηλ. καταρτίζει τους όρους, διενεργεί και κατακυρώνει όλους τους

18 Απόφ. VI Τμήμ. 2013/2010
19 Απόφ. VI Τμήμ. 2013/2010
20 Απόφ. VI Τμήμ. 2835/2010
21 Αποφ. VI Τμήμ. 2730, 2705/2010
22 Αρθρο 18 ν.2971/2001, ΦΕΚ Α΄, 285
23 Αποφ. VI Τμήμ. 2013/2010, 2996/2009).

διαγωνισμούς και συγκροτεί τις επιτροπές του διαγωνισμού[24], καθώς επίσης προβαίνει σε απευθείας αναθέσεις των έργων. Για τις λοιπές αρμοδιότητες προϊσταμένης αρχής αρμόδιο είναι το δημοτικό συμβούλιο. Η έγκριση του τρόπου δημοπράτησης, πλην αν ορίζεται διαφορετικά, ανήκει στο δημοτικό συμβούλιο, ενώ η δημαρχιακή επιτροπή (ήδη οικονομική)[25] είναι αρμόδια μόνο για τις αναφερόμενες στο Κ.Δ.Κ. υποθέσεις. Η δημαρχιακή επιτροπή δεν μπορεί να μεταβιβάσει την αρμοδιότητά της αυτήν παρά μόνο στο δημοτικό συμβούλιο και μόνο υπό τους όρους του άρθρου 103 του Κ.Δ.Κ.[26] Η δημαρχιακή επιτροπή (ήδη οικονομική επιτροπή) με απόφασή της συγκροτεί κάθε επιτροπή είτε τριμελή ή επταμελή[27]. Τέλος, απαγορεύεται η υποκατάσταση της προϊσταμένης αρχής από άλλο όργανο[28].

5. Διαγωνισμός

Οι τρόποι επιλογής της εργοληπτικής επιχείρησης[29], που θα αναλάβει την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου είναι:

α) ο **ανοικτός διαγωνισμός**, που είναι η συνήθης διαδικασία ανάθεσης,

β) ο **κλειστός διαγωνισμός** (δημοπρασία με προεπιλογή), η οποία εφαρμόζεται κυρίως σε έργα μεγάλης σπουδαιότητας ή εξειδικευμένα και απαιτείται απόφαση του Υπουργού Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων μετά γνώμη του τμήματος κατασκευών. Αρχικά δημοσιεύεται διακήρυξη στην ίδια προθεσμία με αυτή του ανοιχτού διαγωνισμού. Ακολουθεί προεπιλογή όσων πληρούν τους όρους της διακήρυξης. Η επιτροπή προεπιλογής είναι επταμελής και συγκροτείται από την προϊσταμένη αρχή για την συγκεκριμένη προεπιλογή.

γ) Η **απευθείας ανάθεση ή διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων**[30]. Πρόκειται για εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης, οι διατάξεις της οποίας ερμηνεύονται στενά. Εφαρμόζεται σε περιπτώσεις ρητώς οριζόμενες στο νόμο[31], καθώς και σε περιπτώσεις, μεταξύ άλλων, κρατικών απορρήτων, που χαρακτηρίζονται έτσι με απόφαση του Πρωθυπουργού, θεομηνίας, σοβαρού επικείμενου κινδύνου, μοναδικότητας του κατασκευαστή, συνέχισης εργασιών κατόπιν έκπτωσης αναδόχου ή διάλυσης εργολαβικής σύμβασης, προκειμένου για ερευνητικές εργασίες ή εργασίες δοκιμαστικής εφαρμογής νέων τεχνολογιών ή για έργα ειδικής φύσης, εφόσον χαρακτηριστούν έτσι από το φορέα κατασκευής του έργου, ύστερα από γνώμη του τεχνικού συμβουλίου.

Επίσης, η απευθείας ανάθεση, με ή χωρίς προκήρυξη, επιτρέπεται, μεταξύ άλλων: **για την κατασκευή μικρών έργων** ή έργων των κατασκευαστικών επιχειρήσεων των ΟΤΑ, **για λόγους τεχνικούς**, καλλιτεχνικούς ή σχετικούς με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, για τους οποίους η εκτέλεση των έργων μπορεί να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο πρόσωπο, σε περίπτωση που δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή καμία κατάλληλη προσφορά σε διαγωνισμό που προηγήθηκε, σε περίπτωση που η σύμβαση αποτελεί συνέχεια διαγωνισμού μελετών, σε περιπτώσεις συμπληρω-

24 Απόφ. VI Τμήμ. 702/2010

25 Αρθρο 72 ν.3852/2010

26 Ηδη άρθρο 72 παρ. 3 και 4 ν.3852/2010, Πρ Ε΄ Κλιμ. 452/2010, βλ. και άρθρο 58 παρ. 2 ν.3852/010

27 Απόφ. VI Τμήμ. 2729/2010 και Πρ. Ε΄Κλιμ 438, 345/2010

28 Απόφ. VI Τμήμ. 1722/2009.

29 άρθρο 3 ν.3669/2008

30 άρθρο 28 ν.3669/2008

31 άρθρο 83 ν.2362/1995

ματικών εργασιών[32] και νέων έργων[33], καθώς και σε περίπτωση που έκτακτη και προδήλως κατεπείγουσα ανάγκη, η συνδρομή της οποίας αιτιολογείται πλήρως από την αρμόδια υπηρεσία, καθιστά αδύνατη την τήρηση των διατάξεων που αφορούν τη διενέργεια δημοπρασίας και υπό την προϋπόθεση ότι η ως άνω έκτακτη και κατεπείγουσα ανάγκη δεν οφείλεται σε δική της ευθύνη[34].

Ειδικότερα όσον αφορά το **σοβαρό επικείμενο κίνδυνο**[35] προϋπόθεση για τη νομιμότητα εφαρμογής της εξαιρετικής αυτής διαδικασίας είναι αυτή να ενεργείται σε απόλυτη χρονική εγγύτητα προς το χρόνο εκδήλωσης του σοβαρού επικείμενου κινδύνου, υπό την έννοια, ότι η μεσολαβούσα χρονική περίοδος δεν θα αρκούσε ώστε να ενεργοποιηθεί και να ολοκληρωθεί η διαδικασία επιλογής της ανοικτής διαδικασίας, ενόψει του ότι η σοβαρότητα αυτής της ειδικής περίπτωσης του επικείμενου κινδύνου, καθιστά, ως εκ της έντασής του και του επείγοντος χαρακτήρα του, αδύνατη την τήρηση των διατάξεων, που αφορούν τη διενέργεια ανοικτής δημοπρασίας, που είναι η κύρια διαδικασία επιλογής. Σε διαφορετική περίπτωση χρονικής απόστασης μεταξύ αυτών, κατά την οποία θα ήταν εφικτή η διενέργεια ανοικτής διαδικασίας, καταστρατηγείται έντονα η ρύθμιση αυτή του διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλουμένων εργοληπτικών επιχειρήσεων ως τρόπου επιλογής αναδόχου δημοσίου έργου και αναιρείται ο εξαιρετικός χαρακτήρας της σχετικής διαδικασίας, και συνεπώς στην περίπτωση αυτή, η τήρησή της πάσχει ως προς τη νομιμότητα εφαρμογής της[36]. Επίσης[37], ο σοβαρός επικείμενος κίνδυνος δεν συνδέεται αναγκαίως με την έλλειψη ευθύνης της αρμόδιας υπηρεσίας στην επέλευσή του, καθόσον τέτοια προϋπόθεση δεν τίθεται ως όρος του πραγματικού του σχετικού κανόνα.

Σε ό,τι αφορά το χαρακτηρισμό του **έργου ως ειδικής φύσης** απαιτείται προηγούμενη απόφαση του φορέα κατασκευής του έργου, που εκδίδεται κατόπιν σχετικής γνωμοδότησης του τεχνικού συμβουλίου του φορέα κατασκευής του έργου ή, σε περίπτωση μη ύπαρξης τούτου, του φορέα που εποπτεύει τον φορέα κατασκευής[38]. Στην απόφαση αυτή πρέπει να αιτιολογείται πλήρως ο χαρακτηρισμός του έργου ως ειδικής φύσης, ήτοι να προκύπτει, τόσο από την απόφαση όσο και από τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την έκδοσή της, η συνδρομή εκείνων των ειδικών απαιτήσεων-ιδιαιτεροτήτων του έργου -όπως π.χ. η απαραίτητη ειδική τεχνογνωσία, οι απαιτούμενες ειδικές τεχνικές μέθοδοι κατασκευής, οι εξειδικευμένες εργασίες ή υψηλής τεχνολογίας εργασίες που από τη φύση τους μπορούν να εκτελεστούν μόνο από περιορισμένου αριθμού εργοληπτικές επιχειρήσεις που διαθέτουν την ανάλογη εμπειρία και τα αναγκαία μέσα, ο ειδικός τρόπος αντιμετώπισης των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την εκτέλεση του έργου- που δικαιολογούν το χαρακτηρισμό του ως ειδικής φύσης, κατ' αντιδιαστολή με τα συνήθη εκτελούμενα δημόσια έργα. Περαιτέρω, ο αναθέτων φορέας οφείλει να αιτιολογήσει ότι στο πρόσωπο των καλούμενων εργοληπτών συντρέχουν λόγοι αποκλειστικότητας, οι οποίοι καθιστούν δυνατή την εκτέλεση των ειδικής, κατά τα ανωτέρω, φύσης εργασιών μόνο από αυτούς[39].

---

32 Βλ. σχετικό κεφάλαιο.

33 Με την προϋπόθεση ότι δεν έχει παρέλθει τριετία από την αρχική σύμβαση και εξασφαλίζονται οι ίδιοι όροι και προϋποθέσεις με δυνατότητα τιμαριθμικής αναπροσαρμογής.

34 Για τα έργα άνω του κοινοτικού ορίου βλ. τις διατάξεις των άρθρων 124 και 125 του ν. 3669/2008.

35 άρθρο 28 παρ. 1 περ. γ ν.3669/2008

36 Απόφ. VI Τμήμ. 2731/2010, Πρ Ε΄ Κλιμ. 367, 474/2010

37 Απόφ. VI Τμήμ. 2731/2010

38 Πρ Ε΄ Κλιμ. 13/2010

39 Απόφ. VI Τμήμ. 2051/2010, Πρ. Ε΄ Κλιμ. 452/2010

Σε ό,τι αφορά την **προδήλως κατεπείγουσα και απρόβλεπτη ανάγκη**, που καθιστά αδύνατη την τήρηση των προθεσμιών ανοιχτού ή κλειστού διαγωνισμού, ο κατεπείγων λόγος [40] πρέπει να οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις, ήτοι σε έκτακτα πραγματικά γεγονότα, μη απορρέοντα από παραλείψεις ή έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής, τα οποία δεν ήταν δυνατόν, κατά τα διδάγματα της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής να προβλεφθούν, ώστε να μην ανακύψουν εξαιρετικά επείγουσες ανάγκες που καθιστούν αδύνατη την τήρηση των τασσόμενων στο νόμο προθεσμιών για τη διενέργεια ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού. Ως εκ της φύσεως, μάλιστα, της σχετικής απόφασης του αρμοδίου οργάνου περί προσφυγής στην ανωτέρω εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης, επιβάλλεται να προκύπτουν με σαφήνεια και πληρότητα από τα στοιχεία του φακέλου οι ειδικότεροι εκείνοι λόγοι που αιτιολογούν την προσφυγή αυτή[41].

Σε ό,τι αφορά στην ανάθεση του έργου **μετά από διάλυση εργολαβίας**[42] **ή έκπτωση εργοληπτικής επιχείρησης** σημειώνουμε τα ακόλουθα: Μετά τη διάλυση της εργολαβίας ή την έκπτωση του αναδόχου είναι δυνατό να κληθεί η επόμενη μειοδότρια εργοληπτική επιχείρησης να παρατείνει την προσφορά της, και σε περίπτωση άρνησης, η τρίτη μειοδότρια. Η διαδικασία αυτή δεν είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο, δεδομένου ότι η ανάθεση της εκτέλεσης του έργου, μετά από διάλυση εργολαβίας γίνεται στο δεύτερο μειοδότη και σύμφωνα με την προσφορά που αυτός είχε υποβάλει στην προηγηθείσα διαγωνιστική διαδικασία[43].

Το νέο σχέδιο σύμβασης υποβάλλεται σε προσυμβατικό έλεγχο, όπου ελέγχονται και τα δικαιολογητικά του 2ου μειοδότη. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού ελέγχεται εάν το τεχνικό αντικείμενο του έργου, το οποίο αποτελεί το υπολειπόμενο τμήμα της αρχικής εργολαβίας είναι εκκαθαρισμένο. Για το σκοπό αυτό μπορεί να ζητούνται πρόσθετα στοιχεία από το φορέα.

6. Διακήρυξη

Η διακήρυξη του διαγωνισμού με τα συμβατικά της τεύχη δεσμεύει, ως κανονιστική πράξη, τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό αλλά και το νομικό πρόσωπο που τον έχει προκηρύξει, το οποίο υποχρεούται από την έναρξη και μέχρι την ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας να εφαρμόζει όσα ορίζονται σ' αυτή, στο πλαίσιο των αρχών της τυπικότητας της διαδικασίας, του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ισότητας μεταξύ των διαγωνιζομένων, που διέπουν τους διαγωνισμούς για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων [44]. Επισημαίνεται ότι η διαγωνιζόμενη εργοληπτική επιχείρηση μπορεί να διατυπώσει επιφυλάξεις για όρο της διακήρυξης, ενώ δεν μπορεί να αποκλειστεί για το λόγο αυτό[45].

7. Πρότυπα τεύχη διακηρύξεων. Πρόσθετοι όροι

Η διακήρυξη εγκρίνεται από την προϊσταμένη αρχή[46]. Τα πρότυπα τεύχη διακηρύξεων που εγκρί-

40 Απόφ. VI Τμήμ. 15/2009. Το Τμήμα στην απόφαση αυτή συνδύασε τις διατάξεις των άρθρων 25 π.δ/τος 60/2007 (ΦΕΚ Α΄ 64) και 28 του ν. 3669/2008

41 Πρ. VI Τμήμ. 91/2007, 58/2005

42 Άρθρο 61 ν.3669/2008

43 Απόφ. VI Τμήμ. 3137/2010

44 Απόφ. VI Τμήμ. 2060/2010

45 Απόφ. VI Τμήμ. 1891/2010

46 άρθρα 15 παρ. 2, 16 παρ. 5 β΄ ν. 3669/2008

νονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων ισχύουν υποχρεωτικά για όλους τους φορείς που δημοπρατούν δημόσια έργα, ενώ για οποιαδήποτε προσθήκη επιπλέον όρων στη διακήρυξη που δικαιολογείται από το είδος ή την πολυπλοκότητα του έργου απαιτείται να υπάρχει προηγούμενη εγκριτική απόφαση του εν λόγω Υπουργού ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του ίδιου Υπουργείου. Η διάταξη αυτή αφορά τα συστήματα που κριτήριο κατακύρωσης είναι η χαμηλότερη τιμή[47]. Ηδη τα εκδοθέντα πρότυπα τεύχη αφορούν ανοιχτούς διαγωνισμούς. Η θεσμοθέτηση πρότυπων τευχών διακηρύξεων αποβλέπει στην εξυγίανση της διαδικασίας του διαγωνισμού, με απώτερο στόχο την εξασφάλιση υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού. Ενόψει αυτού και προς αποφυγή νόθευσης του ανταγωνισμού στις διαγωνιστικές διαδικασίες, απαγορεύεται, κατ΄ αρχήν, οποιαδήποτε μεταβολή των τεθέντων με τα ως άνω πρότυπα τεύχη όρων, κατά τη σύνταξη των διακηρύξεων δημοπράτησης δημοσίων έργων. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η προσθήκη στην οικεία διακήρυξη επιπλέον όρων υπαγορευόμενων από το είδος και την πολυπλοκότητα του υπό ανάθεση έργου, πλην όμως η προσθήκη αυτή υπόκειται αναγκαία σε προηγούμενη έγκριση με απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημοσίων Εργων της Γ.Γ.Δ.Ε.

Σημειώνεται ότι δεν αποτελεί πρόσθετο όρο η εξειδίκευση, σύμφωνα με το νόμο, του συστήματος της ελεύθερης συμπλήρωσης τιμολογίου, σύμφωνα με την οποία περιλήφθηκε όρος στη διακήρυξη περί μη δυνατότητας υποβολής αρνητικών προσφορών[48] και επομένως δεν απαιτείται σχετική υπουργική απόφαση.

Στον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου εμπίπτει και η διαπίστωση ότι η διακήρυξη του ελεγχόμενου έργου είναι σύμφωνη με το ισχύον κάθε φορά πρότυπο τεύχος[49], και σε περίπτωση που περιέχονται πρόσθετοι όροι στη διακήρυξη, ότι υπάρχει αιτιολογημένη απόφαση έγκρισης του Υπουργού Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων.

Στο ελάχιστο περιεχόμενο της διακήρυξης περιλαμβάνονται η εγγύηση συμμετοχής και ο χρόνος ισχύος της προσφοράς, ο προϋπολογισμός, οι καλούμενες τάξεις ο κατάλογος και η σειρά ισχύος των τευχών δημοπράτησης[50].

8. Καλούμενες εργοληπτικές επιχειρήσεις

Στις δημοπρασίες καλούνται εργοληπτικές επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ ή στα νομαρχιακά μητρώα[51] κατά κατηγορίες (π.χ. οικοδομικά, ηλεκτρομηχανολογικά, υδραυλικά, λιμενικά έργα κλπ) και κατά τάξεις (Α1, Α2, 1η,2η, 3η,4η, 5η, 6η και 7η).

Οταν το έργο ανήκει αποκλειστικά σε μία κατηγορία, τότε καλούνται οι επιχειρήσεις της κατηγορίας αυτής. Ανήκει δε ένα έργο αποκλειστικά σε μια κατηγορία, αν ανήκουν στην κατηγορία αυτή πάνω από το 90% των εργασιών του όλου έργου. Οταν ανήκει σε διάφορες κατηγορίες καλούνται οι επιχειρήσεις όλων των κατηγοριών ή κοινοπραξίες που καλύπτουν όλες τις κατηγορίες. Κατηγορία με ποσοστό εργασιών κάτω του 10% δε λαμβάνεται υπόψη, μπορεί όμως να οριστεί και το αντίθετο. Επισημαίνεται ότι για την ένταξη σε κατηγορία δεν λαμβάνονται υπόψη τα απρόβλεπτα[52].

47 Αποφ. VI Τμήμ. 2730, 702/2010

48 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 432/2010

49 Απόφ VI Τμήμ. 2725/2010

50 Απόφ. VI Τμήμ. 279/2010, Πρ. VI Τμήμ. 119/2008

51 Αρθρο 16 ν.3669/2008

52 Αρθρο 16 παρ. 2 τελ. εδάφ. ν.3669/2008

Αν το έργο περιλαμβάνει αποκλειστικά αντικείμενο εξειδικευμένων επιχειρήσεων ΜΕΕΠ καλούνται οι επιχειρήσεις της αντίστοιχης κατηγορίας και οι εξειδικευμένες αν υπάρχουν σε αντίστοιχες τάξεις.

Αν καλούνται επιχειρήσεις μίας κατηγορίας η τάξη προσδιορίζεται από τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας στον οποίο λαμβάνονται υπόψη τα ποσοστά των απροβλέπτων (και των απολογιστικών), ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη αναθεώρηση και ΦΠΑ[53].

Αν καλούνται περισσότερες κατηγορίες, η τάξη για κάθε κατηγορία προσδιορίζεται από το αντίστοιχο μέρος του προϋπολογισμού.

Κοινοπραξίες γίνονται δεκτές αν δεν το αποκλείει η διακήρυξη. Αν οι επιχειρήσεις που κοινοπρακτούν είναι της ίδιας κατηγορίας πρέπει να ανήκουν όλες σε μία από τις καλούμενες τάξεις και είτε να είναι όλες της ίδιας τάξης, ή να διαφέρουν κατά μια τάξη. Οι επιχειρήσεις αυτές μετέχουν με ποσοστό 25% και άνω. Το ίδιο συμβαίνει αν το έργο περιλαμβάνει εργασίες περισσότερων κατηγοριών[54].

Σε περίπτωση που εργοληπτική επιχείρηση κοινοπρακτεί με επιχείρηση της αμέσως ανώτερης τάξης της ίδιας κατηγορίας τηρούνται τα κατώτατα όρια ανάληψης δημοσίου έργου που ισχύουν για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις της ανώτερης τάξης**.**

Αν η δημοπρασία προβλέπει περισσότερες κατηγορίες και η επιχείρηση καλύπτει την καλούμενη τάξη της κύριας κατηγορίας, δεν ισχύουν τα κατώτατα όρια για τις άλλες κατηγορίες που καλούνται, εφόσον η επιχείρηση είναι εγγεγραμμένη στην ίδια ή ανώτερη τάξη αυτών των κατηγοριών. Ως κύρια κατηγορία θεωρείται η μεγαλύτερη σε προϋπολογισμό[55].

Τέλος, ως προς τα ανώτατα και κατώτατα όρια προϋπολογισμού έργων κατά τάξη, έχει εφαρμογή το άρθρο 102 του ν. 3669/2008. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό θεσπίζονται ανώτατα και κατώτατα όρια προϋπολογισμού ανά κατηγορία έργων, εντός των οποίων δικαιούται κάθε εργοληπτική επιχείρηση εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ να συμμετάσχει σε διαγωνισμό για την ανάθεση εκτέλεσης δημοσίου έργου. Τα όρια αυτά είναι τα εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΤΑΞΕΙΣ	ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ
Α1	-	90.000 €
Α2	-	300.000 €
ΠΡΩΤΗ	-	750.000 €
ΔΕΥΤΕΡΗ	175.000 €	1.500.000 €
ΤΡΙΤΗ	500.000 €	3.750.000 €
ΤΕΤΑΡΤΗ	1.400.000 €	7.500.000 €
ΠΕΜΠΤΗ	3.500.000 €	22.000.000 €
ΕΚΤΗ	10.500.000 €	44.000.000 €
ΕΒΔΟΜΗ	35.000.000 €	-

Στον παραπάνω κανόνα εισάγονται από το νόμο δύο εξαιρέσεις: η πρώτη εξαίρεση επεκτείνει

53 Αρθρο 16 πρ. 6 εδάφ.α ν.3669/2008

54 Αρθρο 16 παρ. 7 ν.3669/2008

55 Απόφ. VI Τμήμ. 37/2009

τα ανώτατα όρια προϋπολογισμού για ορισμένες κατηγορίες κοινοπραξιών, ενώ η δεύτερη μειώνει τα κατώτατα όρια προϋπολογισμού για ορισμένες επιχειρήσεις. Ειδικότερα:

Τα ανώτατα όρια προϋπολογισμού επεκτείνονται στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 10 του άρθρου 16 του ν. 3669/2008 για την αναβάθμιση ορίου κοινοπραξίας. Συγκεκριμένα, κοινοπραξίες επιχειρήσεων εγγεγραμμένων στην ίδια τάξη και κατηγορία μέχρι και την 5η τάξη, μπορούν να αναλάβουν έργα προϋπολογισμού μεγαλύτερου από το ανώτατο όριο της τάξης τους και μέχρι 25% της διαφοράς μεταξύ του ανώτατου ορίου της τάξης τους και της αμέσως επόμενης, αρκεί, δύο τουλάχιστο από τις επιχειρήσεις αυτές να συμμετέχουν στην κατασκευή του έργου ή στα κέρδη και τις ζημίες της κοινοπραξίας με ποσοστό τουλάχιστο 30% η καθεμία πχ σε δημοπρασία έργου με προϋπολογισμό κατηγορίας 1.900.000 ευρώ μπορεί να μετάσχει αναβαθμισμένη Κ/Ξ 2ης τάξης της αυτής κατηγορίας, αρκεί κάθε ένα από τα μέλη να μετέχει στην κοινοπραξία με ποσοστό τουλάχιστο 30%.

Οταν κοινοπρακτούν επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στην έκτη τάξη του ΜΕΕΠ, το ανώτατο όριο προϋπολογισμού διαμορφώνεται στα εξήντα εκατομμύρια ευρώ (60.000.000), ενώ το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής κάθε κοινοπρακτούσας εταιρείας ορίζεται στο 25%.

Με την εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων τα ανώτατα όρια έργων που επιτρέπεται να αναλαμβάνουν οι αναβαθμισμένες κοινοπραξίες διαμορφώνονται, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΤΑΞΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ (ίδια τάξη, ίδια κατηγορία, ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστο 30%, ή επί 6ης τάξης ποσοστό τουλάχιστο 25%)	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΤΑΞΗΣ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ
Α1	90.000 €	142.500 €
Α2	300.000 €	412.500 €
ΠΡΩΤΗ	750.000 €	937.500 €
ΔΕΥΤΕΡΗ	1.500.000 €	2.062.500 €
ΤΡΙΤΗ	3.750.000 €	4.687.500 €
ΤΕΤΑΡΤΗ	7.500.000 €	11.125.000 €
ΠΕΜΠΤΗ	22.000.000 €	27.500.000 €
ΕΚΤΗ	44.000.000 €	60.000.000 €
ΕΒΔΟΜΗ	-	-

Τα κατώτατα όρια προϋπολογισμού έργων που επιτρέπεται να αναλάβουν επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο ΜΕΕΠ μέχρι και την έκτη τάξη, μπορούν να μειώνονται στο 50% του κατώτατου ορίου προϋπολογισμού της τάξης τους, όταν πρόκειται για έργα που εκτελούνται στο νομό που βρίσκεται η έδρα της επιχείρησης καθώς και σε ένα δεύτερο νομό που δηλώνεται στην υπηρεσία τήρησης του ΜΕΕΠ και αναφέρεται στη βεβαίωση εγγραφής (άρθρο 102 παρ. 2 του ν. 3669/2008). Συνεπώς, τα κατώτατα όρια του προϋπολογισμού ανά κατηγορία έργων που εκτελούνται στο νομό της έδρας ή στον δηλωθέντα ως δεύτερο νομό της επιχείρησης, διαμορφώνονται όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΤΑΞΕΙΣ	ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ	ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ
Α1	-	90.000 €
Α2	-	300.000 €
ΠΡΩΤΗ	-	750.000 €
ΔΕΥΤΕΡΗ	(175.000:2=) **87.500 €**	1.500.000 €
ΤΡΙΤΗ	(500.000:2=) **250.000 €**	3.750.000 €
ΤΕΤΑΡΤΗ	(1.400.000:2=) **700.000 €**	7.500.000 €
ΠΕΜΠΤΗ	(3.500.000:2=) **1.750.000 €**	22.000.000 €
ΕΚΤΗ	(10.500.000:2=) **5.250.000 €**	44.000.000 €
ΕΒΔΟΜΗ	**35.000.000 €**	-

Επισημαίνεται ότι ο σκοπός καθορισμού με το άρθρο 102 του ν. 3669/2008 κατώτατων ορίων προϋπολογισμού ανά κατηγορία έργων για τη συμμετοχή στους διαγωνισμούς των εργοληπτικών επιχειρήσεων είναι η ενίσχυση του ανταγωνισμού με την αποφυγή αναλήψεως του συνόλου των δημοσίων έργων από τις πιο ισχυρές σε μέσα και στελέχωση εργοληπτικές επιχειρήσεις, οι οποίες, λόγω του εύρους τους, θα απέκλειαν εν τοις πράγμασι τους λοιπούς συμμετέχοντες με μικρότερη τάξη πτυχίου[56].

Σε περίπτωση που δεν περιλαμβάνεται στη διακήρυξη (και κατ' επέκταση στη δημοσιευθείσα περίληψή της), όρος που επιτρέπει τη δυνατότητα συμμετοχής και κοινοπραξιών με αναβάθμιση πτυχίου, κατά το άρθρο 16 παρ. 10 του ν. 3669/2008, δεν είναι νόμιμη η συμμετοχή αυτών στο διαγωνισμό, αφού για τη δυνατότητα αυτή δεν έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις δημοσιότητας με αποτέλεσμα να πλήττονται οι αρχές του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού και της ισότιμης πρόσβασης στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων[57].

Ο όρος της διακήρυξης σχετικά με τις καλούμενες τάξεις αποτελεί ένα από τα κύρια σημεία που προσδιορίζουν το περιεχόμενο της διακήρυξης και πρέπει να δημοσιεύεται[58]. Εάν στη διακήρυξη και στη δημοσιευθείσα περίληψη αυτής δεν διαλαμβάνεται η δυνατότητα συμμετοχής εργοληπτικής επιχείρησης με αναβάθμιση του ανωτάτου ορίου της τάξης του πτυχίου της, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 16 παρ. 10 του ν.3669/2008, τότε η συμμετοχή στο διαγωνισμό τέτοιας κοινοπραξίας είναι μη νόμιμη.

Εχει κριθεί ότι μη νομίμως εν όψει του προϋπολογισμού κλήθηκαν να μετάσχουν επιχειρήσεις της 2ης τάξης και όχι της 3ης τάξης που δικαιούντο προς τούτο, είναι δε αδιάφορο το γεγονός ότι τελικώς δεν αποκλείστηκαν όσες επιχειρήσεις τρίτης τάξης έλαβαν μέρος, αφού κάτι τέτοιο δεν θεραπεύει την πλημμέλεια της διακήρυξης, δοθέντος μάλιστα ότι η εν τοις πράγμασι τροποποίηση της διακήρυξης δεν δημοσιεύθηκε[59]. Ωστόσο αν κληθούν και επιχειρήσεις μεγαλύτερης τάξης δεν πρόκειται για ουσιώδη πλημμέλεια[60].

56 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 490/2010
57 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 490/2010
58 Απόφ. VI Τμήμ. 1892/2010
59 Απόφ. VI Τμήμ. 2060/2010
60 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 386/2010

9. Δικαιολογητικά συμμετοχής

α) Εργοληπτικό πτυχίο. Το εργοληπτικό πτυχίο πρέπει να βρίσκεται σε ισχύ κατά την ημερομηνία του διαγωνισμού. Αν δεν βρίσκεται σε ισχύ, τότε:

- αν η επιχείρηση έχει ζητήσει την ανανέωση της εγγραφής εντός του τελευταίου τριμήνου πριν από τη λήξη της, η ανανέωση ισχύει από τότε που έληξε η παλαιά.
- αν δεν ζητήθηκε εμπρόθεσμα η ανανέωση, τότε το παλιό πτυχίο ισχύει για 60 ημέρες από τη λήξη του. Στην περίπτωση αυτή η τυχόν νέα ανανέωση δεν ανατρέχει στο χρόνο λήξης της παλαιάς αλλά ισχύει από την έκδοσή της. Αυτό σημαίνει ότι αν η δημοπράτηση έγινε σε χρόνο μετά την 60η ημέρα από τη λήξη της προηγούμενης ανανέωσης και δεν έχει εκδοθεί νέα, μη νομίμως συμμετέχει η επιχείρηση στο διαγωνισμό. Το ίδιο συμβαίνει και όταν υπάρξει αναδρομική ακύρωση του εργοληπτικού πτυχίου [61].

β) Εγγυητική επιστολή συμμετοχής[62]: Πλημμέλειες της εγγυητικής επιστολής είναι ουσιώδεις μόνο αν από το περιεχόμενό της καταλείπονται αμφιβολίες σχετικά με την έκταση της δέσμευσης του εγγυητή[63]. Επομένως, λανθασμένη αναγραφή του τίτλου του έργου ή της αρχής στην οποία απευθύνεται, ή αναγραφή του διακριτικού τίτλου της επιχείρησης και όχι της επωνυμίας της κατ΄ αρχήν δεν αποτελούν ουσιώδεις πλημμέλειες[64]. Επίσης, σύμφωνα με το νόμο η εγγυητική επιστολή για έργα που υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου πρέπει να είναι κατά κανόνα 10 μηνών από την ημέρα του διαγωνισμού. Σκοπός του νομοθέτη είναι η εξασφάλιση των συμφερόντων της αναθέτουσας αρχής[65]. Ο σκοπός αυτός δεν παραβλάπτεται σε περίπτωση που σε συμμόρφωση με σχετικό όρο της διακήρυξης η εγγύηση συμμετοχής του διαγωνιζόμενου είναι μικρότερης διάρκειας από την οριζόμενη στις διατάξεις, εφόσον η εγγύηση αυτή παραμένει σε ισχύ κατά τη διάρκεια υπογραφής της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή δεν κωλύεται αν απαιτηθεί, να ζητήσει την παράταση της εγγυητικής. Αντιθέτως, είναι βέβαιη η βλάβη αν η αναθέτουσα αρχή αποκλείσει εξαιτίας της άνω πλημμέλειας το μειοδότη γιατί τότε πέραν των άλλων τίθεται και ζήτημα διακριτικής μεταχείρισης των υποψηφίων[66]. Υπενθυμίζεται ότι με την Δ17γ/9/154/ΦΝ 437/21.9.2010 εγκύκλιο του Υπουργείου Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων, οι πρόεδροι των επιτροπών διαγωνισμού πριν την ολοκλήρωση του πρακτικού διενέργειας επικοινωνούν εγγράφως με τα τραπεζικά ιδρύματα που φέρεται ότι εξέδωσαν τις εγγυητικές επιστολές συμμετοχής, ώστε να επιβεβαιωθεί η γνησιότητα αυτών. Η ίδια διαδικασία τηρείται και πριν την υπογραφή της σύμβασης κατά την υποβολή των εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης.

γ) Ανεκτέλεστο. Το ανεκτέλεστο φτάνει ως το τριπλάσιο του ανωτάτου ορίου της τάξης της εργοληπτικής επιχείρησης. Διαπιστώνεται με βεβαίωση ΜΕΕΠ ή βεβαίωση της υπηρεσίας που εκτελεί το έργο, η οποία πρέπει να έχει εκδοθεί μέσα στο τελευταίο εξάμηνο από τη δημοπράτηση. Επισημαίνεται ότι με τα πρότυπα τεύχη, για το ανεκτέλεστο ζητείται μόνο πρωτότυπη υπεύθυνη δήλωση.

δ) Φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα (ιδίως στελεχών). Για την παραδεκτή συμμετοχή των εργοληπτικών επιχειρήσεων σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων έργων απαιτείται η υποβολή στην Επιτροπή Διαγωνισμού συγκεκριμένων δικαιολογητικών που ορίζονται από την

61 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 402/2010
62 Αρθρο 24 ν. 3669/2008
63 Απόφ. VI Τμήμ. 294/1010
64 Απόφ. VI Τμήμ. 3557/2009
65 Απόφ. VI Τμήμ. 119/2008
66 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 474/2010

οικεία διακήρυξη, προκειμένου να αποδειχθεί η συνδρομή των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων των υποψηφίων και, τούτο, κατ' εφαρμογή της αρχής της τυπικότητας του διαγωνισμού, η τήρηση της οποίας αποσκοπεί στην ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού υπό συνθήκες διαφάνειας και διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των ενδιαφερομένων. Από τα πρότυπα τεύχη απαιτούνται πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας και βεβαιώσεις καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για την ίδια την επιχείρηση, τα έργα που εκτελεί και τις Κ/Ξ που συμμετέχει, καθώς και υπεύθυνη δήλωση: α) ότι τα πρόσωπα που εργάζονται είναι ασφαλισμένα ή αρνητική δήλωση και β) για τα πρόσωπα που στελεχώνουν το πτυχίο και έχουν υποχρέωση ασφάλισης στο ΤΣΜΕΔΕ. Απαιτείται και ασφαλιστική ενημερότητα στελεχών εγγεγραμμένων στο ΤΣΜΕΔΕ, ενώ δεν απαιτείται ιδιαίτερη ασφαλιστική ενημερότητα ΤΣΜΕΔΕ για όσα στελέχη του πτυχίου δεν έχουν υποχρέωση ασφάλισης σε αυτό (πχ. υπομηχανικοί)[67].

Για όσες επιχειρήσεις διαθέτουν ενημερότητα πτυχίου σε ισχύ, η ενημερότητα αυτή τους απαλλάσσει από την υποβολή μιας σειράς δικαιολογητικών, όπως αναφέρεται στο έντυπο που υπάρχει ως παράρτημα της παρούσας, μεταξύ των οποίων είναι και η φορολογική και ασφαλιστική. ενημερότητα. Αν όμως η αναφερόμενη στην ενημερότητα πτυχίου ασφαλιστική ή φορολογική ενημερότητα έχει λήξει, προσκομίζεται υπεύθυνη δήλωση ότι ο υποψήφιος είναι κατά το χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού ασφαλιστικά ή φορολογικά ενήμερος, χωρίς να απαιτείται ειδική μνεία ως προς τις υποχρεώσεις της επιχείρησης που απορρέουν από την κοινοπρακτική της δραστηριότητα[68]. Περαιτέρω, αν στην ενημερότητα δεν αναγράφεται ότι τα πρόσωπα που στελεχώνουν το πτυχίο είναι ασφαλισμένα στο ΤΣΜΕΔΕ, τότε προσκομίζονται ασφαλιστικές ενημερότητες ΤΣΜΕΔΕ για τα στελέχη αυτά. Η ενημερότητα απαλλάσσει από την προσκόμιση όλων των δικαιολογητικών του άρθρου 23.2.2 του πρότυπου τεύχους της διακήρυξης. Κατά τα λοιπά όλα τα νομίμως ζητούμενα δικαιολογητικά τίθενται με ποινή αποκλεισμού.

Τέλος, για την παραδεκτή συμμετοχή στο διαγωνισμό απαιτείται, τόσο από το νόμο όσο και από την εγκριτική των προτύπων τευχών διακήρυξης υπουργική απόφαση, η υπογραφή του εντύπου της οικονομικής προσφοράς της εργοληπτικής επιχείρησης από το νόμιμο εκπρόσωπο αυτής, τούτο δε, ανεξάρτητα από την ειδικότερη νομική μορφή της. Για την απόδειξη της ιδιότητας αυτής προβλέπεται η προσκόμιση υπεύθυνης δήλωσης του προσώπου που θέτει την υπογραφή του στην προσφορά ότι αποτελεί νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης, για την οποία υπογράφει, και ότι έχει το εκ του καταστατικού δικαίωμα εκπροσώπησης αυτής στον διαγωνισμό

ε) Μηχανόσημα. Υπολογίζονται με τον εξής (εμπειρικό) τύπο: αριθμός μηχανοσήμων =[(ποσό προϋπολογισμού χωρίς ΦΠΑ–29.347,02):29.347,02] - 2.

Ο διαγωνιζόμενος υποχρεούται να προσκομίσει μόνο όσα μηχανόσημα αναφέρονται στη διακήρυξη, έστω και αν, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό έπρεπε να προσκομιστούν περισσότερα μηχανόσημα. Η διοίκηση δεν μπορεί να αποκλείσει διαγωνιζόμενο που τήρησε τους όρους της διακήρυξης [69].

Στ) Δικαιολογητικά υπεργολαβίας

Στα έργα με προϋπολογιζόμενη δαπάνη μεγαλύτερη του ορίου εφαρμογής της εκάστοτε ισχύουσας σχετικής Οδηγίας, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να υποχρεώσει με τη διακήρυξη τους διαγωνιζόμενους να αναθέσουν, σε περίπτωση που αναδειχθούν ανάδοχοι, σε υπεργολάβους, συμβάσεις που αντιπροσωπεύουν κατά μέγιστο όριο το τριάντα τοις εκατό (30%) της συνολικής

67 Απόφ. VI Τμήμ. 2962/2010

68 Αποφ. VI Τμήμ. 3336/2009, 1656/2009, Πρ. Ε΄ Κλιμ. 477/2010

69 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 454/2010

αξίας των έργων που αποτελούν το αντικείμενο της κύριας σύμβασης. Στην περίπτωση αυτή αναφέρονται στη διακήρυξη το ποσοστό υπεργολαβίας καθώς και τα στοιχεία που πρέπει να υποβληθούν από τους διαγωνιζόμενους για την απόδειξη της συνεργασίας[70]. Τα προβλεπόμενα από το πρότυπο τεύχος Α΄ δικαιολογητικά υπεργολαβίας είναι:

1. έγγραφο υπόδειξης υπεργολάβου,
2. υπεύθυνη δήλωση του υπεργολάβου ότι αποδέχεται τη σύναψη της υπεργολαβίας[71].

Στο στάδιο αυτό δεν απαιτείται η προσκόμιση υπεργολαβικού συμφωνητικού, το οποίο προσκομίζεται κατά την υπογραφή της σύμβασης. Ωστόσο, προβλέπεται ότι ο υποδεικνυόμενος υπεργολάβος πρέπει να έχει τα προσόντα των άρθρων 68 και 69 του ν. 3669/2008, δηλαδή, μεταξύ άλλων, να έχει τα αντίστοιχα προσόντα για την εκτέλεση του έργου που αναλαμβάνει καθώς και να ανήκει σε τάξη και κατηγορία έργου, αντίστοιχη με το ποσό της σύμβασης υπεργολαβίας.

Εκτός των ανωτέρω δικαιολογητικών απαιτείται και η προσκόμιση των στοιχείων εκείνων που αποδεικνύουν ότι ο υποδεικνυόμενος υπεργολάβος έχει τα προαναφερόμενα προσόντα[72]. Αν δεν προβλέπεται η υποχρέωση υπεργολαβίας από τη διακήρυξη,[73] η νομιμότητα της ανάθεσης μέρους των εργασιών του έργου από τον ανάδοχο σε υπεργολάβο ελέγχεται κατά το στάδιο της εκτέλεσης του έργου και όχι στο προσυμβατικό στάδιο. Κατά τα λοιπά, έχει κριθεί[74] ότι η συμμετοχή τριών μελών του Δ.Σ. του αναδόχου στο Δ.Σ. του υποδεικνυόμενου από αυτόν υπεργολάβου, δεν αναιρεί την αυτοτέλεια αυτού έναντι του νομικού προσώπου του αναδόχου και δεν πλήττει τις αρχές της διαφάνειας και του ανταγωνισμού, ενόψει και του ότι οι δύο εταιρείες δεν συμμετείχαν στο διαγωνισμό ως ανταγωνίστριες, αλλά ως συνεργαζόμενες, στο πλαίσιο υπεργολαβίας, επιχειρήσεις. Επίσης[75], νομίμως αποκλείεται υποψήφιος εργολήπτης από τη συνέχεια του διαγωνισμού, εφόσον δεν έχει υποδείξει υπεργολάβο, κατά παράβαση σχετικού όρου της διακήρυξης.

Ζ) Χρηματοδοτική και οικονομική ικανότητα

Οταν δημοπρατείται έργο με συνολικό προϋπολογισμό, χωρίς αναθεώρηση και ΦΠΑ, ανώτερο της 4ης τάξης του ΜΕΕΠ (7.500.000 ευρώ) υποβάλλεται, με το φάκελο προσφοράς και βεβαίωση τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα για την πιστοληπτική ικανότητα της εργοληπτικής επιχείρησης[76]. Κατά την εφαρμογή αυτής της διάταξης τέθηκαν ζητήματα σχετικά με το ύψος του προϋπολογισμού που επιτρέπεται να καλύπτουν τέτοιες βεβαιώσεις. Ετσι κρίθηκε[77] σε έργο προϋπολογισμού 10.071.190,46 ευρώ ότι, ο όρος περί ύπαρξης πιστοληπτικής ικανότητας ύψους τουλάχιστον 3.000.000 ευρώ δεν εισάγει αδικαιολόγητο περιορισμό στην άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής των προτιθέμενων να συμμετάσχουν στην υπό κρίση διαδικασία επιχειρήσεων, περιορίζοντας ούτως τον ανταγωνισμό, αφού αποσκοπεί στη συμμετοχή εύρωστων οικονομικά υποψηφίων αναδόχων, ικανών να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις της προς ανάθεση σύμβασης.

Στο αντίστοιχο άρθρο[78] του ισχύοντος σήμερα πρότυπου τεύχους Α΄ η βεβαίωση πιστοληπτικής

70 Αρθρο 68 παρ. 1 ν. 3669/2008
71 Αρθρο 25.2 πρότυπου τεύχους Α΄
72 Πρ. VI Τμήμ. 86/2008, Ε΄ Κλιμ. 388/2009
73 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 467/2010
74 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 433/2010
75 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 278, 235/2010
76 Αρθρα 20 παρ. 8 και 146 του ν. 3669/2008
77 Πρ.VI Τμήμ. 106/2007
78 Αρθρο 23.3 πρότυπου τεύχους Α΄, Ε΄ Βελτίωση

ικανότητας αναφέρεται ως προαπαιτούμενο συμμετοχής σε διαγωνισμό με προϋπολογισμό μεγαλύτερο από το ανώτατο όριο της 4ης τάξης του ΜΕΕΠ. Κρίνεται δε επαρκής ως απόδειξη πιστοληπτικής ικανότητας του διαγωνιζομένου, η προσκόμιση εγγράφου τράπεζας που δηλώνει ότι συνεργάζεται με τον υποψήφιο και θα εξετάσει αίτησή του για χρηματοδότηση με ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% τουλάχιστον του προϋπολογισμού του έργου χωρίς ΦΠΑ. Σε περίπτωση κοινοπραξίας, η απαιτούμενη δανειοληπτική ικανότητα πρέπει να αποδεικνύεται στο πρόσωπο μιας τουλάχιστον από τις κοινοπρακτούσες επιχειρήσεις ή σωρευτικά σε όλες τις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την πρόσφατη νομολογία του VI Τμήματος,[79] αποτελεί επαρκή απόδειξη της απαιτούμενης πιστοληπτικής ικανότητας του διαγωνιζόμενου η προσκόμιση εγγράφου τράπεζας, στο οποίο γίνεται αναφορά στη συνεργασία μεταξύ της τράπεζας και του διαγωνιζόμενου, στη δανειοληπτική ικανότητα του διαγωνιζόμενου συγκεκριμένου ποσού καθώς και στην πρόθεση του τραπεζικού ιδρύματος να εξετάσει αίτημα του διαγωνιζόμενου για χρηματοδότησή του για τις ανάγκες του συγκεκριμένου έργου. Σκοπός δε της ως άνω βεβαίωσης είναι η διασφάλιση αξιόχρεων διαγωνιζομένων με δυνατότητα προσφυγής σε άμεση χρηματοδότηση, σε περίπτωση συνδρομής σχετικής ανάγκης, ήτοι χρηματοδότησης των αναγκών του έργου εξ ιδίων πόρων του αναδόχου. Ετσι, είναι νόμιμη η βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας, η οποία περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που απαιτεί η διακήρυξη, ήτοι α) έχει εκδοθεί από τραπεζικό ίδρυμα που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, β) απευθύνεται προς την αναθέτουσα αρχή, γ) επιβεβαιώνει την ύπαρξη συνεργασίας μεταξύ της τράπεζας και της ως άνω διαγωνιζόμενης εταιρείας, καθώς και την ήδη εγκριθείσα δανειοληπτική ικανότητα της εταιρείας αυτής, συγκεκριμένου ύψους όμοιου με το όριο που τέθηκε στο συγκεκριμένο διαγωνισμό, δ) έχει εκδοθεί υπέρ αυτής ενόψει της συμμετοχής της στο συγκεκριμένο διαγωνισμό, και τέλος ε) επιβεβαιώνει τη βούληση – πρόθεση της τράπεζας, σε περίπτωση που η διαγωνιζόμενη εταιρεία αναδειχθεί μειοδότης στο εν λόγω έργο, να εξετάσει οποιοδήποτε συγκεκριμένο αίτημα αυτής για χρηματοδότησή της (εννοείται μέχρι το ποσό, στο οποίο ανέρχεται η δηλωθείσα δανειοληπτική της ικανότητά). Περαιτέρω, έχει κριθεί[80] ότι είναι νόμιμη η απόρριψη υποψήφιου εργολήπτη που δεν προσκόμισε την απαιτούμενη από τη διακήρυξη βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας καθώς και ότι η ύπαρξη υποσημείωσης στο άρθρο 23.3 της διακήρυξης -ότι η υποχρέωση για την υποβολή των αναφερόμενων σε αυτό δικαιολογητικών υφίσταται μόνο εφόσον δημοπρατείται έργο μεγαλύτερο του ανώτατου ορίου της 4ης τάξης Μ.Ε.Ε.Π, ενώ αν ο προϋπολογισμός του έργου είναι μικρότερος μπορεί να τεθεί κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής- πέραν του καθαρά επεξηγηματικού χαρακτήρα της, επαναλαμβάνει την ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να απαιτήσει, κατά την κρίση της, την υποβολή του ως άνω δικαιολογητικού από τους διαγωνιζόμενους (στην συγκεκριμένη υπόθεση, ο προϋπολογισμός του έργου ανερχόταν στο ποσό των 7.000.000 ευρώ). Τονίζεται ότι η χρηματοδοτική ικανότητα δεν ζητείται για τα έργα των οποίων ο προϋπολογισμός δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών Οδηγιών. Εξάλλου,[81] νομίμως συμμετέχει σε διαγωνισμό υποψήφιος εργολήπτης εφόσον α) η επίμαχη διακήρυξη θέτει ως όρο για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό ότι η συνολική πιστοληπτική ικανότητα της διαγωνιζόμενης επιχείρησης πρέπει να είναι ίση με ποσοστό 10% του προϋπολογισμού του έργου χωρίς Φ.Π.Α., χωρίς περαιτέρω διάκριση αυτής σε δανειοληπτική ικανότητα κατά ορισμένο ποσοστό και σε πιστοληπτική ικανότητα κατά ένα άλλο ποσοστό, αφού σε μια τέτοια περίπτωση τα επιμέρους ποσοστά θα έπρεπε να προσδιορίζονται επακριβώς στη διακήρυξη, β) για την απόδειξη της χρηματοδοτικής και οικονομικής ικανότητας

79 Απόφ. VI Τμ. 657/2010

80 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 240/2010

81 Απόφ. VI Τμήμ. 1283/2009

μιας διαγωνιζόμενης εργολήπτριας επιχείρησης, απαιτείται η προσκόμιση από αυτή βεβαίωσης τράπεζας για την πιστοληπτική της ικανότητα, παρά το ότι κατά το γράμμα της συγκεκριμένης διάταξης του άρθρου 23.3 της διακήρυξης η βεβαίωση της τράπεζας πρέπει να αφορά τη δανειοληπτική ικανότητα της επιχείρησης, εφόσον η διακήρυξη ενδιαφέρεται για τη συνολική πιστοληπτική ικανότητα των διαγωνιζομένων επιχειρήσεων. Για το λόγο αυτό, στο επόμενο εδάφιο της ως άνω διάταξης της διακήρυξης διευκρινίζεται ότι ως επαρκής απόδειξη πιστοληπτικής ικανότητας κρίνεται έγγραφο τράπεζας που δηλώνει ότι συνεργάζεται με τον υποψήφιο και θα εξετάσει αίτησή του για χρηματοδότηση, με ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% τουλάχιστον του προϋπολογισμού του έργου (χωρίς Φ.Π.Α.), αν και εφόσον αναδειχθεί ανάδοχος, και τέλος, γ) η προσκομισθείσα από την αναδειχθείσα μειοδότρια εταιρεία βεβαίωση πιστοληπτικής της ικανότητας της Τράπεζας (…), η οποία, σημειωτέον, εκδόθηκε για τη συμμετοχή της εταιρείας στο συγκεκριμένο διαγωνισμό, δεν αναφέρει μεν ότι δεσμεύεται να εξετάσει αίτημα της ανωτέρω εταιρείας για χρηματοδότησή της, αν αυτή αναδεικνυόταν ανάδοχος του έργου, η βεβαίωση όμως της ως άνω Τράπεζας περί του ότι η συνολική πιστοληπτική ικανότητα της συμμετέχουσας εταιρείας ανέρχεται σε συγκεκριμένο ποσό το οποίο με τα σημερινά δεδομένα δύναται να της χορηγηθεί, υπερκαλύπτει το σχετικό όρο της διακήρυξης, εφόσον το ποσό αυτό είναι μεγαλύτερο του ποσοστού 10% του προϋπολογισμού του έργου χωρίς Φ.Π.Α. και η ως άνω γενική διατύπωση της τραπεζικής βεβαίωσης περιλαμβάνει τόσο τη δυνατότητα χορήγησης δανείου όσο και τη δυνατότητα χορήγησης εγγυητικών επιστολών μέχρι το εν λόγω ποσό. Τέλος[82], λαμβανομένης υπόψη της αρχής της τυπικότητος, που διέπει τους δημόσιους διαγωνισμούς, η μεταγενέστερη της ημερομηνίας του διαγωνισμού κατάθεση του δικαιολογητικού αυτού (πιστοποιητικό Τράπεζας για την δανειοληπτική ικανότητα του υποψηφίου) είναι απαράδεκτη και καθιστά μη νόμιμη τη συμμετοχή του στο διαγωνισμό.

η) Δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης

Οταν δημοπρατείται έργο με προϋπολογισμό ανώτερο του 1.000.000 ευρώ (με ΦΠΑ) οι μετοχές των ανωνύμων εταιρειών που συμμετέχουν στο διαγωνισμό, αυτοτελώς ή σε κοινοπραξία ή ένωση προσώπων ή σε οποιασδήποτε μορφής οντότητα, είναι υποχρεωτικά ονομαστικές, προκειμένου να καταστεί εφικτός ο έλεγχος της συνδρομής των λόγων αποκλεισμού από τις διαγωνιστικές διαδικασίες[83]. Για το σκοπό αυτό, προβλέπεται από τα πρότυπα τεύχη διακήρυξης η υποβολή στο διαγωνισμό πιστοποιητικών ονομαστικοποίησης, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

Α) για τις ελληνικές εταιρείες:

i) Αν η επιχείρηση είναι εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ και κατέχει ενημερότητα πτυχίου (3η τάξη και άνω) προσκομίζεται μόνο αναλυτική κατάσταση με τα στοιχεία των μετόχων της εταιρείας και τον αριθμό των μετοχών κάθε μετόχου, όπως τα στοιχεία αυτά είναι καταχωρημένα στο βιβλίο μετόχων της εταιρείας, το πολύ τριάντα εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα υποβολής της προσφοράς.

ii) Αν η επιχείρηση είναι εγγεγραμμένη στο ΜΕΕΠ και δεν κατέχει ενημερότητα πτυχίου προσκομίζεται, πέραν της αναλυτικής κατάστασης και πιστοποιητικό της εποπτεύουσας κατά τον ΚΝ 2190/1920 αρχής ότι οι μετοχές της είναι ονομαστικές.

Β) για τις αλλοδαπές εταιρείες:

i) Αν η επιχείρηση έχει, κατά το δίκαιο της χώρας της έδρας της ονομαστικές μετοχές προσκομίζεται 1) πιστοποιητικό αρμόδιας αρχής του κράτους της έδρας, από το οποίο να προκύπτει

82 Πρ. VI Τμήμ. 156/2007

83 Αρθρο 20 παρ. 7 του ν. 3669/2008

ότι οι μετοχές είναι ονομαστικές και, 2) η αναφερόμενη παραπάνω, υπό στ. Α i) αναλυτική κατάσταση.

ii) Αν η επιχείρηση δεν έχει κατά το δίκαιο της χώρας της έδρας της ονομαστικές μετοχές, προσκομίζεται 1) βεβαίωση περί μη υποχρέωσης ονομαστικοποίησης των μετοχών από αρμόδια αρχή, εφόσον προβλέπεται ή υπεύθυνη δήλωση και, 2) έγκυρη και ενημερωμένη κατάσταση μετόχων που κατέχουν τουλάχιστον 1% των μετοχών. Αν δεν τηρείται τέτοια κατάσταση προσκομίζεται σχετική κατάσταση μετόχων, σύμφωνα με την τελευταία Γενική Συνέλευση, εφόσον οι μέτοχοι αυτοί είναι γνωστοί στην εταιρεία. Σε περίπτωση που δεν προσκομιστεί η κατάσταση, κατά τα ανωτέρω, η εταιρεία αιτιολογεί τους λόγους που οι μέτοχοι αυτοί δεν της είναι γνωστοί. Τα ανωτέρω υπό στ. Β) έγγραφα συνοδεύονται από επίσημη μετάφραση και όσα εξ αυτών προέρχονται από δημόσιες αρχές, πρέπει να είναι επικυρωμένα από αρμόδια αρχή της χώρας εγκατάστασης. Τονίζεται ότι από την υποχρέωση προσκόμισης δικαιολογητικών ονομαστικοποίησης εξαιρούνται οι εταιρείες που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο της χώρας εγκατάστασης. Οι ανωτέρω εταιρείες προσκομίζουν υπεύθυνη περί τούτου δήλωση του νομίμου εκπροσώπου τους.

Οπως έχει κριθεί,[84] δεν αποτελεί λόγο αποκλεισμού του διαγωνιζομένου η μη αναγραφή του αριθμού θεώρησης του βιβλίου μετόχων από τη Δ.Ο.Υ. στην αναλυτική κατάσταση με τα στοιχεία των μετόχων και τον αριθμό των μετοχών τους, δεδομένου ότι, αφενός δεν απαιτείται από τη διακήρυξη, αφετέρου, σύμφωνα με την σχετική απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών, η υποχρέωση θεώρησης των βιβλίων μετόχων των ανωνύμων εταιρειών από τις αρμόδιες Δ.Ο.Υ έχει παύσει ήδη από 1.4.2000. Τέλος, εφόσον ο νόμος δεν διακρίνει, ούτε προσδιορίζει τη μορφή της αναλυτικής κατάστασης, στην οποία θα καταγραφούν τα ζητούμενα στοιχεία (των μετόχων της εταιρείας και του αριθμού των μετοχών τους), ακόμη και η παράθεση του ποσοστού (αντί του αριθμού) των μετοχών κάθε μετόχου και η κατ' αυτό τον τρόπο εξάντληση του συνολικού ποσοστού του όλου αριθμού των μετοχών που έχουν εκδοθεί, πληροί το σκοπό του νομοθέτη που συνίσταται στη δημοσιοποίηση των στοιχείων των μετόχων μιας εταιρείας, η οποία συμμετέχει σε διαδικασία ανάθεσης δημόσιου έργου, ενόψει της επιβαλλόμενης από το άρθρο 20 παρ. 7 του ν.3669/2008 υποχρέωσης.[85] Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι ενόψει της εφαρμογής του άρθρου 20 παρ. 7 του ν. 3669/2008 καθώς και της υποχρεωτικής ισχύος των προτύπων τευχών διακηρύξεων, στα οποία, προκειμένου για την εκτέλεση δημοσίων έργων, δεν προβλέπεται η υποχρέωση ονομαστικοποίησης μέχρι φυσικού προσώπου, οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 3 του π.δ/τος 82/1996 δεν εφαρμόζονται.

10. Κριτήριο κατακύρωσης

Κριτήριο κατακύρωσης είναι η χαμηλότερη τιμή[86] ή συμφερότερη προσφορά[87].

11. Συστήματα υποβολής προσφοράς

α) Ενιαίο ποσοστό έκπτωσης[88]

Για την επιλογή του ενιαίου ποσοστού έκπτωσης πρέπει να τονιστεί ότι απαιτούνται δύο σωρευτικά τιθέμενες από το νόμο προϋποθέσεις 1) το έργο να είναι προϋπολογισμού έως 750.000

84 Αποφ. VI Τμήμ. 657/2010, 294/2010

85 Απόφ. VI Τμήμ. 291/2010

86 Αρθρο 26 παρ. 1 ν.3669/2008

87 Αρθρο 8 ν.3669/2008

88 Αρθρο 5 ν.3669/2008

ευρώ και 2) να προκύπτει από την τεχνική μελέτη ότι είναι δύσκολη ή αδύνατη η προμέτρηση[89]. Επισημαίνεται ότι αν στα τεύχη δημοπράτησης υπάρχει πίνακας αναλυτικής προμέτρησης εργασιών, δεν επιτρέπεται η δημοπράτηση με το σύστημα αυτό.

β) Επί μέρους ποσοστά έκπτωσης90

Στο σύστημα αυτό τα ποσοστά έκπτωσης πρέπει να αναγράφονται στην οικονομική προσφορά σε ακέραιες μονάδες. Υπάρχει δυνατότητα υποβολής και αρνητικών εκπτώσεων για επιμέρους κονδύλια του προϋπολογισμού αρκεί η συνολική προσφορά να είναι θετική. Τονίζεται ότι ενδιαφέρει η ομαλότητα και μάλιστα με ποινή αποκλεισμού και ότι ο υποψήφιος είναι υποχρεωμένος να συμπληρώσει μόνο το έντυπο Α΄ της προσφοράς και όχι και το έντυπο Β΄ το οποίο χρησιμεύει μόνο για την υποβοήθηση του έργου της επιτροπής διαγωνισμού [91].

γ) Ελεύθερη συμπλήρωση τιμολογίου[92]

Το σύστημα αυτό μπορεί να εφαρμόζεται σε έργα ανεξάρτητα από τον προϋπολογισμό όταν οι ποσότητες των εργασιών έχουν προμετρηθεί χωρίς κίνδυνο συμβατικών σφαλμάτων και δεν αναμένονται κατασκευαστικές αποκλίσεις. Στο σύστημα αυτό δεν επιτρέπεται η υποβολή αρνητικής προσφοράς ούτε για επιμέρους κονδύλια του προϋπολογισμού. Η υποβολή αρνητικής προσφοράς έστω και σε επιμέρους κονδύλια καθιστά τη συμμετοχή του διαγωνιζομένου απαράδεκτη, ενώ είναι θεμιτός σχετικός όρος στη διακήρυξη, χωρίς να απαιτείται απόφαση έγκρισης πρόσθετων όρων[93].

δ) Μελέτη- κατασκευή.

Η εφαρμογή του συστήματος υποβολής προσφοράς που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, σε αντίθεση με τα λοιπά συστήματα υποβολής προσφοράς, τα οποία προϋποθέτουν ήδη υπάρχουσα οριστική μελέτη της υπηρεσίας με βάση την οποία καλούνται οι υποψήφιοι ανάδοχοι να μειοδοτήσουν, απαιτεί από τους διαγωνιζόμενους, εντός ιδιαίτερα σύντομης προθεσμίας, να εκπονήσουν και να υποβάλλουν με την προσφορά τους οριστική μελέτη για το δημοπρατούμενο έργο, η οποία αξιολογείται μαζί με την οικονομική προσφορά για την ανάδειξη της βέλτιστης υποβληθείσας προσφοράς. Η απαίτηση αυτή δημιουργεί ιδιαίτερο κόστος σε υλικά και ανθρωποώρες στις εργοληπτικές επιχειρήσεις με αβέβαιη έκβαση, λειτουργεί δε αποτρεπτικά στη συμμετοχή στο διαγωνισμό, με αποτέλεσμα στην ουσία να πλήττεται ο ανταγωνισμός, αλλά και να αυξάνεται το κόστος συμμετοχής στη δημοπρασία, το οποίο ο διαγωνιζόμενος συνυπολογίζει στην προσφορά του. Το εν λόγω σύστημα υποβολής προσφοράς δύναται να επιλεγεί στις ειδικές και περιοριστικά αναφερόμενες στο νόμο περιπτώσεις, δηλ. μόνο στα έργα που επιδέχονται ειδικούς τρόπους κατασκευής, ή μεθόδους που καλύπτονται από τεχνογνωσίες, ή άλλα κατοχυρωμένα δικαιώματα, ή στα έργα με ιδιομορφίες ως προς τον τρόπο και τις φάσεις κατασκευής τους ή, τέλος, αν κρίνεται σκόπιμος ο συνδυασμός βελτίωσης, ή ολοκλήρωσης, ή αναθεώρησης υπάρχουσας μελέτης της Υπηρεσίας με την κατασκευή ή αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. Εξάλλου, η συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων διαπιστώνεται με σχετική απόφαση του Υπουργού Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων, η οποία εκδίδεται επί τη βάσει γνώμης του Συμβουλίου Κατασκευών της Γ.Γ.Δ.Ε. στην

89 Απόφ VI Τμήμ. 2708/2010
90 Αρθρο 6 ν.3669/2008
91 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 402/2010
92 Αρθρο 7 ν.3669/2008
93 Πρ. Ε΄Κλιμ 429, 432/2010

οποία –δεδομένου ότι κατ' αυτό το σύστημα αυξάνεται υπέρμετρα η διακριτική ευχέρεια της διοίκησης, αφού η επιλογή του αναδόχου τελεί σε συνάρτηση όχι μόνο της οικονομικής του προσφοράς αλλά και της κρινόμενης ως «καλύτερης» μελέτης- πρέπει να αιτιολογούνται ειδικώς, με σαφήνεια και πληρότητα τα χαρακτηριστικά του υπό δημοπράτηση έργου που δικαιολογούν την υπαγωγή του σε μία από τις περιπτώσεις εφαρμογής του συστήματος αυτού και να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω επιλογή αποτελούσε πράγματι την προσφορότερη λύση για την αναθέτουσα αρχή. Κατά συνέπεια, η παντελής έλλειψη ή η μη παράθεση ειδικής, σαφούς και επαρκούς, κατά τα ανωτέρω, αιτιολογίας καθιστά μη νόμιμη την προσφυγή στο εν λόγω σύστημα, η νομική δε αυτή πλημμέλεια καθιστά μη νόμιμη την όλη διαδικασία του διαγωνισμού[94].

Η αξιολόγηση και βαθμολόγηση των προσφορών των διαγωνιζομένων πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη, πρέπει δηλαδή να παρατίθενται στο οικείο πρακτικό αξιολόγησης τα συγκεκριμένα στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη αυτοτελώς και συγκριτικά, ώστε αφενός να μην καταλείπεται αμφιβολία ως προς την ορθότητα της ως άνω κρίσης και αφετέρου να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο δεν υπεισέρχεται στις τεχνικές κρίσεις της επιτροπής αξιολόγησης, αλλά περιορίζεται στον έλεγχο της μη υπέρβασης των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης Ειδικότερα, κατά το στάδιο αξιολόγησης και βαθμολόγησης των τεχνικών προσφορών των συμμετεχόντων, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αιτιολογεί ειδικά τη δοθείσα στους διαγωνιζόμενους βαθμολογία στα επιμέρους κριτήρια της διακήρυξης, με αναφορά σε συγκεκριμένα στοιχεία των τεχνικών τους προσφορών. Η απλή (αριθμητική) παράθεση μόνο των βαθμών στα παραπάνω κριτήρια δεν αρκεί για την αξιολόγηση των προσφορών, καθόσον η αιτιολόγηση της σχετικής βαθμολογίας είναι αναγκαία τόσο για την υποβολή αντιρρήσεων από τους λοιπού διαγωνιζομένους, όσο και για το δικαστικό έλεγχο της σχετικής κρίσης. Σε διαφορετική περίπτωση καθίσταται πλημμελής η κατά τα ανωτέρω αξιολόγηση και βαθμολόγηση, επιφέροντας ακυρότητα της ακολουθηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας[95].

Απαιτείται δήλωση αποκλειστικής συνεργασίας με μελετητές, οι οποίοι πρέπει να έχουν τα κατάλληλα προσόντα σύμφωνα με τη νομοθεσία για τα πτυχία μελετητών. Ωστόσο, δεν αποτελεί λόγο αποκλεισμού η συνεργασία με μελετητή ανώτερης τάξης από την καλούμενη[96].

Για τη βαθμολόγηση των προσφορών προβλέπεται 100βάθμια κλίμακα, με ελάχιστη αποδεκτή βαθμολογία το 70 και για επιμέρους κριτήρια, αλλιώς η προσφορά απορρίπτεται

Προβλέπεται ειδικός τύπος για την ανεύρεση της συμφερότερης προσφοράς, ενώ πρέπει απαραιτήτως να ορίζεται στη διακήρυξη η τιμή του ρ (όπου ρ= το τμήμα της προσφοράς που δεν επηρεάζεται από την τεχνική αξιολόγηση).

Τα δικαιολογητικά, εφόσον δεν υπάρχουν πρότυπα τεύχη για το σύστημα αυτό, πρέπει να είναι σύμφωνα με τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων.

ε) Μειοδοσία στο ποσοστό οφέλους απολογιστικών εργασιών[97]

Εφαρμόζεται για έργα που είναι ιδιαίτερα δύσκολο να τιμολογηθούν, στις δοκιμαστικές εργασίες, στη συνέχιση εργασιών μετά από έκπτωση ή για τμήμα του έργου με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά. Τα γενικά έξοδα (ΓΕ) και εργολαβικό όφελος (ΟΕ) είναι 18% ή 28% και εφαρμόζονται σε όλες τις δαπάνες. Η έκπτωση δίδεται σε ακέραιες μονάδες επί τοις εκατό επί του ποσοστού των ΓΕ και ΟΕ.

---

94 Απόφ. VI Τμήμ. 1282/2010, Πρ. Ε΄ Κλιμ. 438, 454/2010

95 Απόφ. VI Τμήμ. 2835/2010, Πρ. Ε΄ Κλιμ. 438, 454/2010

96 Απόφ. VI Τμήμ. 177/2007

97 Αρθρο 9 ν.3669/2008

Στ) Αυτοχρηματοδότηση- αντιπαροχή-λοιπά ανταλλάγματα[98]

Τα συστήματα αυτά αφορούν στην αξιοποίηση ακινήτων με τη μέθοδο αντιπαροχής και εναλλακτικές προσφορές.

12. Δημοσιεύσεις

Για τα έργα που εκτελούνται με τα συστήματα επιμέρους ποσοστών, ελεύθερης συμπλήρωσης τιμολογίου, ενιαίου ποσοστού και μειοδοσίας στο ποσοστό οφέλους, περίληψη της διακήρυξης πρέπει να δημοσιευθεί[99] 15 ημέρες πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού και στα υπόλοιπα συστήματα 40 ημέρες πριν τη διενέργεια: α) στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, β) από 15.3.2011 στη «διαύγεια». Ανάρτηση απαιτείται[100] για τις πράξεις συγκρότησης επιτροπής διαγωνισμού, πράξεις κατακύρωσης και πράξεις ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, γ) σε δύο ημερήσιες εφημερίδες. Στα έργα νομαρχιακού ήδη περιφερειακού επιπέδου απαιτείται και δημοσίευση σε τρίτη εφημερίδα της πρωτεύουσας του νομού που εκτελείται το έργο αν εκδίδεται εκεί ημερήσια εφημερίδα. Η παράλειψη των λοιπών δημοσιεύσεων δεν ασκεί έννομη επιρροή αν αναπτύχθηκε επαρκής συναγωνισμός.

Σε περίπτωση επαναληπτικού διαγωνισμού και εφόσον δεν έχει παρέλθει τετράμηνο από την προηγούμενη δημοπρασία οι ανωτέρω προθεσμίες μειώνονται στο μισό με μια προϋπόθεση, ότι δεν θα έχει μεταβληθεί ουσιωδώς το περιεχόμενο της διακήρυξης[101]. Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι διατυπώσεις δημοσιότητας πρέπει να τηρηθούν από την αρχή. Μετά την τρίτη μετάθεση της ημέρας διενέργειας του διαγωνισμού, η οποία, όπως και οι δύο πρώτες, πρέπει να γνωστοποιηθεί σε όσους έλαβαν τα τεύχη δημοπράτησης, αν δεν γίνει ο διαγωνισμός, αυτός επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά[102]. Στους λόγους μη διενέργειας, αφού ο νομοθέτης δεν διακρίνει, περιλαμβάνεται και η απεργία των μηχανικών.

Επισημαίνεται ότι στην κλειστή δημοπρασία δεν προβλέπεται δημοσίευση στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβέρνησης.

Στο ελάχιστο περιεχόμενο της περίληψης περιλαμβάνεται ο προϋπολογισμός, οι καλούμενες τάξεις, η ημερομηνία διενέργειας, το σύστημα δημοπράτησης.

Για τα έργα που εμπίπτουν, λόγω προϋπολογισμού, στο όριο των κοινοτικών οδηγιών, απαιτείται η αποστολή περίληψης της προκήρυξης του διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης, σε προθεσμία που κυμαίνεται από 52 έως 22 ημέρες πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού (στις ανοιχτές δημοπρασίες) και από 40 έως 22 ημέρες (στις κλειστές διαδικασίες), ενώ είναι δυνατή και η περαιτέρω σύντμηση των προθεσμιών στην περίπτωση που η διακήρυξη καταρτίζεται και υποβάλλεται με ηλεκτρονικά μέσα καθώς και στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή παρέχει, με ηλεκτρονικό μέσο και από την ημερομηνία δημοσίευσης της διακήρυξης, ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στη συγγραφή υποχρεώσεων και στα λοιπά τεύχη του διαγωνισμού. Απώτατο χρονικό όριο για όλες τις περιπτώσεις αποτελεί η προθεσμία 10 ημερών πριν τη διενέργεια του διαγωνισμού[103].

98 Αρθρα 10, 11,12, 13 ν.3669/2008

99 Άρθρο 15 παρ. 7, 8, 9 ν.3669/2008

100 Ν. 3861/2010

101 Αρθρο 15 παρ. 7 ν. 3669/2008

102 Απόφ. VI Τμήμ. 2399/2010

103 Αρθρο 133 ν. 3669/2008, όπου και οι ειδικότερες προϋποθέσεις σύντμησης των προθεσμιών.

Σκοπός των ανωτέρω ρυθμίσεων είναι η διασφάλιση στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων της ενιαίας και επαρκούς ενημέρωσης των υποψηφίων συμμετεχόντων για τα χαρακτηριστικά του έργου, ώστε να αναπτυχθεί ελεύθερος και ανόθευτος ανταγωνισμός μεταξύ τους, καθώς και της ελεύθερης πρόσβασης και της διαφάνειας. Μεταγενέστερες τροποποιήσεις ουσιωδών όρων της διακήρυξης χρήζουν εκ νέου δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης, ενώ η παραβίαση των κανόνων δημοσιότητας πλήττει τις ως άνω αρχές και καθιστά μη νόμιμη τη διαδικασία διενέργειας του διαγωνισμού[104].

13. Συγκρότηση- σύνθεση-λειτουργία επιτροπής διαγωνισμού[105]

Μέχρι το όριο της 2ης τάξης του ΜΕΕΠ (1,5 εκατ. ευρώ χωρίς ΦΠΑ και αναθεώρηση) η επιτροπή του διαγωνισμού συγκροτείται από τρία υπηρεσιακά μέλη. Προκειμένου για τους δήμους και τις νέες περιφέρειες (πρώην ΝΑ) η συγκρότηση γίνεται από την δημαρχιακή ή νομαρχιακή και ήδη οικονομική επιτροπή[106], ενώ είναι δυνατή, σε περίπτωση μελέτης κατασκευής, αντιπαροχής και παραχώρησης, η συμπλήρωση της επιτροπής με έως τέσσερα ακόμη μέλη[107] και, σε έργα με ιδιαίτερα προβλήματα, η απευθείας συγκρότηση επταμελούς επιτροπής ακόμη και αν ο προϋπολογισμός είναι κάτω του ορίου της δεύτερης τάξης.

Στις λοιπές περιπτώσεις, η επιτροπή του διαγωνισμού συγκροτείται από: α) τέσσερις (4) τεχνικούς υπαλλήλους φορέων του δημόσιου τομέα που έχουν την αντίστοιχη δυνατότητα για την αξιολόγηση του δημοπρατούμενου έργου, ένας εκ των οποίων προέρχεται από το φορέα που θα χρησιμοποιήσει το έργο, β) έναν (1) εκπρόσωπο των οτα που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από την αντίστοιχη ένωση Δήμων, γ) έναν (1) εκπρόσωπο του ΤΕΕ, που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από τη διοίκηση του ΤΕΕ, δ) έναν (1) εκπρόσωπο των εργοληπτικών οργανώσεων, που ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τους υποδεικνυόμενους από τις πανελλήνιες σχετικές οργανώσεις. Σε περίπτωση που οι διάφορες ενώσεις υποδείξουν διάφορα πρόσωπα ως εκπροσώπους, ο Υπουργός Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων επιλέγει το τακτικό και αναπληρωματικό μέλος από τα πρόσωπα που προτάθηκαν. Προκειμένου για τους δήμους και τις νέες περιφέρειες (πρώην ΝΑ) η συγκρότηση γίνεται από την δημαρχιακή ή νομαρχιακή και ήδη οικονομική επιτροπή.[108] Είναι δυνατή η συγκρότηση επιτροπών διαγωνισμού σε ετήσια βάση, μόνο σε επίπεδο νομαρχιακό, διανομαρχιακό και εθνικό για το σύνολο των έργων ή κατά κατηγορία έργων των φορέων κατασκευής που συστηματικά δημοπρατούν έργα. Στην περίπτωση συγκρότησης επιτροπής διαγωνισμού σε ετήσια βάση για έργα νομαρχιακού επιπέδου, αρμόδιο όργανο συγκρότησης είναι ο Νομάρχης (ήδη Περιφερειάρχης). Οι αποφάσεις συγκρότησης των επιτροπών διαγωνισμού κοινοποιούνται στα διοριζόμενα μέλη και τις ενδιαφερόμενες υπηρεσίες, ανακοινώνονται με τοιχοκόλληση στο κατάστημα της υπηρεσίας που τις εκδίδει και αναρτώνται στο διαδίκτυο («διαύγεια»[109]).

Η μη κλήτευση των τακτικών και αναπληρωματικών μελών αποτελεί λόγο μη νόμιμης σύνθεσης της επιτροπής και ουσιώδη νομική πλημμέλεια, ακόμη και όταν οι προσκληθέντες αρκούσαν για

104 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 397/2010.
105 Αρθρο 21 ν.3669/2008
106 Απόφ. VI Τμήμ. 2729/2010 και Πρ. Ε΄Κλιμ 438, 345/2010
107 Αρθρο 21 παρ. 8 ν.3669/2008
108 Απόφ. VI Τμήμ. 2729/2010 και Πρ. Ε΄Κλιμ. 438, 345/2010
109 Ν.3861/2010

το σχηματισμό απαρτίας[110]. Νόμιμη απαρτία υπάρχει όταν στη σύνθεση της επιτροπής μετέχουν περισσότερα από τα μισά των διορισμένων τακτικών μελών, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται οι εκπρόσωποι του ΤΕΕ κτλ. Αν κατά την πρώτη συνεδρίαση διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας, το όργανο καλείται εκ νέου σε συνεδρίαση σε 24 ώρες το νωρίτερο. Κατά την επαναληπτική αυτή συνεδρίαση υπάρχει νόμιμη απαρτία, εφόσον συμμετέχει σε αυτήν το 1/3 του συνόλου των διορισμένων τακτικών μελών και εν πάση περιπτώσει όχι λιγότερα των τριών διορισμένων τακτικών αναπληρωματικών μελών. Αυτό σημαίνει ότι για να μετέχουν νομίμως σε 7μελή επιτροπή διαγωνισμού τα τρία υπηρεσιακά μέλη απαιτείται:1) νόμιμη κλήτευση των μελών, 2) η διαπίστωση μη απαρτίας κατά την πρώτη συνεδρίαση της επιτροπής και η επανάληψή της. Μόνο κατά την επαναληπτική συνεδρίαση μπορούν να σχηματίσουν απαρτία τα 3 υπηρεσιακά μέλη και να συνεχίσουν τη συνεδρίαση. Μέλος που ψηφίζει λευκό μετέχει στο σχηματισμό απαρτίας και δεν μπορεί να αναπληρωθεί [111].

14. Ελεγχος δικαιολογητικών προσφορών

Η Επιτροπή του διαγωνισμού είναι αρμόδια για την εξέταση των δικαιολογητικών των διαγωνιζομένων, τα οποία προβλέπονται στη διακήρυξη. Η διαδικασία αυτή υπόκειται στον έλεγχο του Κλιμακίου ή του Επιτρόπου. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για τη διαπίστωση της συμφωνίας των προβλεπόμενων δικαιολογητικών της διακήρυξης με τα πρότυπα τεύχη.

15. Τεχνική - οικονομική αξιολόγηση

Η τεχνική αξιολόγηση απαντάται μόνο στα συστήματα, στα οποία κριτήριαο κατακύρωσης είναι η συμφερότερη προσφορά, όπως στο σύστημα που περιλαμβάνει μελέτη- κατασκευή. Στο στάδιο αυτό ελέγχεται η συμφωνία της προσφοράς με τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και ακολουθεί η βαθμολόγησή της[112].

Η οικονομική αξιολόγηση στα συστήματα υποβολής προσφοράς με κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή γίνεται σε ενιαίο στάδιο πριν τον έλεγχο των δικαιολογητικών. Στα λοιπά συστήματα η οικονομική αξιολόγηση γίνεται σε επόμενο στάδιο, μετά την τεχνική αξιολόγηση και βαθμολόγηση των προσφορών. Σημειώνεται ότι ο φάκελος των δικαιολογητικών είναι ανοιχτός, ο φάκελος των οικονομικών προσφορών είναι σφραγισμένος, ενώ ο φάκελος των τεχνικών προσφορών, όπου απαιτείται, είναι κλειστός. Κατά τα λοιπά οι ειδικότερες προϋποθέσεις για κάθε σύστημα αναπτύχθηκαν παραπάνω.

16. Πρακτικό διενέργειας διαγωνισμού και δημοσιότητα αυτού

Η εφαρμογή της όλης διαδικασίας καταχωρίζεται στο πρακτικό της επιτροπής του διαγωνισμού ή σε παράρτημά του, το οποίο υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη της. Ακολουθεί ανακοίνωση του προέδρου της επιτροπής σε πίνακα της υπηρεσίας, στην οποία διεξάγονται οι ανοιχτές συνεδριάσεις της επιτροπής, με την οποία γνωστοποιείται στους διαγωνιζόμενους ότι το πρακτικό διατίθεται προς ενημέρωσή τους και ότι μπορούν να υποβάλουν ένσταση σε 5 ημέρες από την ανακοίνωση, η οποία απευθύνεται στην προϊσταμένη αρχή. Η παράλειψη της επιτροπής διαγωνισμού να συντάξει με επιμέλεια του προέδρου της πράξη ανάρτησης σε ειδικό πίνακα της υπηρεσίας της ανακοίνωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια, αφού η υποχρέωση αυτή συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα των ενδιαφερομένων να λάβουν γνώση του πρακτικού του διαγωνισμού και να ασκήσουν εμπροθέσμως ενστάσεις κατ΄ αυτού[113].

110 Απόφ. VI Τμήμ. 2065/2010

111 Απόφ VI Τμήμ. 1726/2009

112 Βλ παρ. Δ, περ. 11 δ του παρόντος Κεφαλαίου για το σύστημα μελέτη-κατασκευή

113 Απόφ. VI Τμήμ. 372/2010

Σε περίπτωση αποκλεισμού εργοληπτικής επιχείρησης, της οποίας μάλιστα δεν ανοίχτηκε η οικονομική προσφορά, απαιτείται στο σχετικό πρακτικό της επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού να περιέχεται ειδική αιτιολογία με παράθεση των λόγων για τους οποίους κρίθηκε άκυρη η συμμετοχή της στο διαγωνισμό. Η μη παράθεση ειδικής αιτιολογίας στην περίπτωση αυτή αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου, αφού παραβιάζονται οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων στους δημόσιους διαγωνισμούς[114].

17. Ενστάσεις[115]

Ασκούνται ενώπιον της επιτροπής διαγωνισμού σε ειδική προθεσμία 5 ημερών από τη γνωστοποίηση του αποτελέσματος. Αποφασίζει η προϊσταμένη αρχή. Απαιτείται ειδική αιτιολογία για την απόρριψη των ενστάσεων. Γενικού περιεχομένου σκέψεις δεν επαρκούν για την προσήκουσα αιτιολόγηση της απόρριψης των ενστάσεων[116].

Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου με αφορμή υποβληθείσες και ανεξάρτητα από το λόγο απόρριψης ή παροαδοχής αυτών, ελέγχονται τα ζητήματα που με αυτές θίγονται. [117]

18. Εισήγηση για την έκδοση κατακυρωτικής απόφασης

Η εισήγηση της επιτροπής διαγωνισμού είναι προαπαιτούμενη για την έκδοση της κατακυρωτικής απόφασης. Σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, εφόσον η προϊσταμένη αρχή αποφασίσει διαφορετικά πρέπει στην απόφασή της να περιέχεται ειδική αιτιολογία.

19. Προσφυγές- ένδικα βοηθήματα

Το Ε΄ Κλιμάκιο αναβάλλει την έκδοση οριστικής κρίσης αν υπάρχει αίτηση αναστολής ή ασφαλιστικών μέτρων, ενώ δεν αναβάλλει αν εκκρεμεί διοικητική προσφυγή, εκτός και αν λείπουν και άλλα στοιχεία.

20. Σχέδιο σύμβασης

Το συμβατικό κείμενο έχει αποδεικτικό χαρακτήρα. Επομένως, απαγορεύεται να μεταβάλλει τους συμβατικούς όρους που περιγράφονται στα δεσμευτικά για τα μέρη τεύχη δημοπράτησης[118]. Ελέγχεται:

- πρωτίστως αν η οικονομική προσφορά του μειοδότη συμφωνεί με την κατακυρωτική απόφαση και επιπλέον αν συμφωνεί η αναγραφόμενη σε αυτήν προσφορά με την αναγραφόμενη στο σχέδιο σύμβασης.
- το ποσό των εγγυήσεων καλής εκτέλεσης[119]. Το ύψος της ανέρχεται στο 5% του προϋπολογισμού, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται τα απρόβλεπτα και δεν συμπεριλαμβάνεται η αναθεώρηση και ο ΦΠΑ. Οταν κριτήριο είναι η χαμηλότερη τιμή ορίζεται στη διακήρυξη ένα όριο έκπτωσης (τώρα είναι 12%) πάνω από το οποίο ο ανάδοχος προσκομίζει πρόσθετη εγγύηση καλής εκτέλεσης μέχρι να συμπληρωθεί συνολικό ποσοστό πρόσθετης εγγύησης το

114 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 490/2010
115 Αρθρο 25 ν.3669/2008
116 Απόφ. VI Τμήμ. 2779/2009
117 Απόφ. VI Τμήμ. 2779/2009
118 Απόφ. VI Τμήμ. 3674/2009
119 Αρθρο 35 ν.3669/2008

35% του προϋπολογισμού. Το όριο αυτό ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων.

- Ο επιμερισμός των εγγυητικών επιστολών εκτέλεσης λόγω του ότι καθεμία από αυτές καταπίπτει για διαφορετικούς λόγους. Ο μη επιμερισμός στο σχέδιο δεν αποτελεί ουσιώδη πλημμέλεια, διατυπώνεται όμως σχετική παρατήρηση, προκειμένου να διορθωθεί το σχέδιο πριν την υπογραφή του.
- Αν ορίζονται οι τμηματικές και η συνολική προθεσμία εκτέλεσης, οι οποίες αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στα συμβατικά τεύχη [120].
- Αν ορίζονται οι ποινικές ρήτρες[121] σύμφωνα με το άρθρο 49 του νόμου 3669/2008. Σε περίπτωση που δεν συμφωνούν οι αναγραφόμενες ρήτρες με τις οικείες διατάξεις, να επισημαίνεται ο ορθός τρόπος υπολογισμού.
- αν έχουν επανυπολογιστεί σε συνδυασμό με την έκπτωση, τα κονδύλια του ΦΠΑ, της αναθεώρησης και οτιδήποτε απαιτείται πέραν της δαπάνης κατασκευής. Ειδικά για τα απολογιστικά, όταν δεν εφαρμόζεται το οικείο σύστημα[122], η έκπτωση δεν εφαρμόζεται στο κονδύλι των απολογιστικών, εφαρμόζεται όμως στα ΓΕ και ΟΕ των απολογιστικών εργασιών.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην ορθή αναγραφή του προϋπολογισμού, της κατακυρωτικής απόφασης, της ημερομηνίας του διαγωνισμού, της προθεσμίας εκτελέσεως του έργου.

21. Επικαιροποίηση των δικαιολογητικών

Το στάδιο του προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου προηγείται της επικαιροποίησης των δικαιολογητικών του ανακηρυχθέντος αναδόχου[123]. Κατά τον προσυμβατικό έλεγχο επομένως, ελέγχονται τα δικαιολογητικά συμμετοχής και προφανώς όχι τα επικαιροποιημένα.

Αν μετά την επικαιροποίηση των δικαιολογητικών δεν ανατεθεί το έργο στον 1ο μειοδότη, η αναθέτουσα αρχή καλεί τους επόμενους κατά σειρά μειοδότες για να εξετασθεί η ανάθεση του έργου σε αυτούς. Κατά το στάδιο αυτό και μετά την επιλογή του δεύτερου κτλ μειοδότη, η διοίκηση είναι υποχρεωμένη να υποβάλλει το φάκελο του έργου εκ νέου για έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Στην περίπτωση αυτή ελέγχονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο μόνο τα δικαιολογητικά συμμετοχής του νέου μειοδότη, καθώς και το νέο σχέδιο σύμβασης.

Στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται όλες οι πράξεις της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου δημοσίου έργου μέχρι και την έκδοση της πράξης κατακύρωσης. Η κοινοποίηση της κατακυρωτικής απόφασης στον ανάδοχο, που αποτελεί τη σύναψη σύμβασης έπεται του προσυμβατικού ελέγχου και εφόσον βεβαίως αυτός δεν έχει εντοπίσει ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες, που να κωλύουν την υπογραφή της.

22. Υποκατάσταση αναδόχου[124]

Η μεταβολή του προσώπου του αναδόχου δημοσίου έργου μετά την κατακύρωσή του επιτρέπεται μόνο κατ΄ εξαίρεση και ενεργείται αποκλειστικά με τις αναφερόμενες στο νόμο προϋποθέσεις. Ειδικότερα, για την υποκατάσταση του αναδόχου από τρίτο στην κατασκευή μέρους ή όλου

120 Αρθρο 48 ν.3669/2008
121 Αρθρο 49 ν.3669/2008
122 Αρθρο 9 ν.3669/2008
123 Αρθρο 26 ν.3669/2008
124 Αρθρο 65 ν.3669/2008

του έργου απαιτείται εγκριτική απόφαση της προϊσταμένης αρχής, στην οποία να αιτιολογείται πλήρως αν η εργοληπτική επιχείρηση, που θα υποκαταστήσει τον ανάδοχο, έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου και παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την κατασκευή του. Ως «τρίτος» κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, νοείται η επιχείρηση, η οποία, αν και δεν μετείχε στο διαγωνισμό, στον οποίο αναδείχθηκε ο ανάδοχος του έργου, εντούτοις, εκχωρήθηκε σε αυτήν το έργο από τον ανάδοχο, σύμφωνα με τους κανόνες της ειδικής διαδοχής του αστικού και εμπορικού δικαίου. Ως «τρίτος», επομένως, νοείται και η ανώνυμη εταιρεία, στην οποία, μετά την κατακύρωση εισφέρθηκε, έναντι μετοχών της, ο κατασκευαστικός κλάδος της αναδόχου ανώνυμης εταιρείας (απόσχιση κλάδου), αφού και στην περίπτωση αυτή, η απόσχιση του κατασκευαστικού κλάδου και η εισφορά του σε άλλη εταιρεία, έναντι μετοχών της, χωρίς να λυθεί η δότρια εταιρεία, διέπεται από τους κανόνες της ειδικής διαδοχής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 3 του ν.2166/1993. Επομένως, στην περίπτωση αυτή, η υποκατάσταση στην εκτέλεση του έργου δεν επέρχεται αυτόθροα, αλλά απαιτείται αιτιολογημένη εγκριτική απόφαση της προϊσταμένης αρχής, μετά από πρόταση της διευθύνουσας υπηρεσίας, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτουν οι διατάξεις του άρθρου 65 του ν. 3669/2008. Η έλλειψη της ανωτέρω εγκριτικής απόφασης της προϊσταμένης αρχής του έργου εμποδίζει τη σύναψη οποιασδήποτε μεταγενέστερης (συμπληρωματικής) σύμβασης με τη λήπτρια εταιρεία ή, σε περίπτωση που ανάδοχος είναι κοινοπραξία, με το νέο κοινοπρακτικό σχήμα. Τέλος, σε περίπτωση που η δότρια τον κλάδο ανώνυμη εταιρεία αποτελεί μέλος της αναδόχου κοινοπραξίας, απαιτείται επιπροσθέτως έγγραφη συναίνεση των υπολοίπων μελών της κοινοπραξίας αυτής[125].

Υποκατάσταση αναδόχου μπορεί να προκύψει μόνο κατά την εκτέλεση της σύμβασης και όχι κατά το στάδιο πριν από την κοινοποίηση της κατακυρωτικής απόφασης.

Ε. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το Κλιμάκιο και οι Επίτροποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφαίνονται οριστικά για το αποτέλεσμα του ελέγχου διενεργώντας πρωτογενή και καθολικό έλεγχο των στοιχείων του φακέλου. Η θετική ή αποφατική κρίση εξαρτάται από όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως σε σχέση με τις πλημμέλειες που διαπιστώθηκαν. Με την οριστική κρίση οι ανωτέρω απεκδύονται από την συγκεκριμένη ελεγκτική αρμοδιότητα που σημαίνει ότι σε περίπτωση έκδοσης επόμενης πράξης σε σχέση με τον ίδιο διαγωνισμό δεσμεύονται από τα οριστικώς κριθέντα ζητήματα. Τα οριστικώς κριθέντα δεν επανεξετάζονται ούτε από το Τμήμα[126]. Αν όμως δεν υπάρχει οριστική κρίση με την πρώτη πράξη, το Κλιμάκιο δεν απεκδύεται της ελεγκτικής του αρμοδιότητας.

ΣΤ. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Συμπληρωματικές εργασίες[127], οι οποίες αποτελούν αντικείμενο συμπληρωματικών συμβάσεων θεωρούνται εκείνες, για τις οποίες συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) παρουσιάζουν αναγκαία συνάφεια με το έργο και δεν περιλαμβάνονται στην αρχικά συναφθείσα σύμβαση, β) κατέστησαν αναγκαίες κατά την τεχνική εκτέλεση του έργου όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων και γ) είτε δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προ-

125 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 361/2010 και Απόφ. VI Τμήμ. 2838/2010

126 Απόφ. VI Τμήμ. 2724/2010

127 Αρθρα 28 παρ. 3 και 57 του ν.3669/2008

βλήματα για την αναθέτουσα αρχή, είτε, παρά τη δυνατότητα διαχωρισμού τους, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της.

Οι συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον α) η αρχική σύμβαση δεν είχε υπαχθεί λόγω χρηματικού ορίου στον έλεγχο αυτό, οπότε η συμπληρωματική αυτής θα υπαχθεί, εφόσον το ποσό της αρχικής και της συμπληρωματικής είναι πάνω από τα χρηματικά όρια που καθορίζει ο νόμος[128], και β) η αρχική σύμβαση είχε υπαχθεί στον έλεγχο αυτό, οπότε όλες οι συμπληρωματικές αυτής, ανεξαρτήτως ποσού, θα υπαχθούν στον έλεγχο αυτό[129].

Ο προσυμβατικός έλεγχος των συμπληρωματικών συμβάσεων, η σύναψη των οποίων συνιστά παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού, εκτείνεται επί του σχεδίου αυτών, καθώς και του Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ) και της αιτιολογικής έκθεσης που τις συνοδεύει. Ειδικότερα, ελέγχεται η συνδρομή των προϋποθέσεων που τάσσονται από το νόμο (άρθρα 28 και 57 του ν.3669/2008) για τη σύναψή τους, ενώ μόνο ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες μπορούν να οδηγήσουν σε αρνητική κρίση Επιτρόπου ή του Κλιμακίου.

Ο ως άνω προληπτικός έλεγχος νομιμότητας, ο οποίος αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σύναψης δημόσιων συμβάσεων, ασκείται κατά το στάδιο προ της υπογραφής και, κατά μείζονα λόγο, προ της έναρξης της εκτέλεσης των οικείων συμβάσεων, αποσκοπεί δε, αφενός μεν στην εξασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων σημαντικού οικονομικού αντικειμένου, αφετέρου δε στην πρόληψη τυχόν παραλείψεων ή παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας και, άρα, στην αποφυγή κατάρτισης μη νόμιμων συμβάσεων. Υπό την έννοια αυτή, ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου προϋποθέτει έργο του οποίου οι εργασίες πρόκειται να εκτελεσθούν με βάση την ελεγχθείσα, και κριθείσα ως νόμιμη, σχετική διαδικασία, που απολήγει στην υπογραφή της οικείας σύμβασης και όχι έργο το οποίο έχει ήδη εκτελεσθεί, έστω και μερικώς, καθώς, στην περίπτωση αυτή, ο έλεγχος θα ήταν κατασταλτικός, πράγμα το οποίο αντίκειται στις προπαρατεθείσες διατάξεις. Περαιτέρω, όπως έχει γίνει δεκτό, ο εκ των υστέρων έλεγχος δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες συνήφθησαν και εκτελέστηκαν χωρίς να έχουν υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, είναι δυνατός μόνο μετά από ειδική νομοθετική ρύθμιση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους υπερέχοντος δημόσιου συμφέροντος, που αφορά σε συγκεκριμένες κατηγορίες δημόσιων συμβάσεων [130]. Επομένως, σε περίπτωση που σύμβαση εκτέλεσης δημοσίου έργου (κύρια ή συμπληρωματική) υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας μετά την, έστω και μερική, εκτέλεσή της, το Κλιμάκιο δεν μπορεί πλέον να επιληφθεί του ελέγχου της, λόγω έλλειψης ελεγκτικής αρμοδιότητας και οφείλει να απόσχει του ελέγχου αυτού[131]. Κρίθηκε όμως, [132] ότι σε περίπτωση αλλαγής πάγιας νομολογίας του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με τα όρια υπαγωγής συμβάσεων στον προσυμβατικό έλεγχο, τότε, εφόσον αποδεδειγμένα έλαβε γνώση η αναθέτουσα αρχή της νομολογίας αυτής σε μεταγενέστερο της υπογραφής της συμπληρωματικής σύμβασης χρόνο, διενεργείται, κατ΄ εξαίρεση, έλεγχος από το Ελεγκτιό Συνέδριο της υπογεγραμμένης συμπληρωματικής σύμβασης.

128 Πρ VI Τμήμ. 48/2003

129 Απόφ. VI Τμήμ. 707/2010

130 Πρ. VI Τμήμ. 11, 158/2006, 80/2005,

131 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 450, 451, 453, 482/2010

132 Απόφ. VI Τμήμ. 265/2011

Για τη διενέργεια του ελέγχου ο φάκελος της διαδικασίας σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης πρέπει να περιλαμβάνει: την αρχική σύμβαση, τα τεύχη δημοπράτησης, την απόφαση αρμοδίου οργάνου περί σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης, τον ΑΠΕ, την αιτιολογική έκθεση που τον συνοδεύει, το ΠΚΤΜΝΕ, καθώς και το σχέδιο σύμβασης.

Οι προϋποθέσεις σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης είναι:

α) Η συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων. Ως απρόβλεπτες περιστάσεις θεωρούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, που δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και τα οποία, παρότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη) με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου υπήρξε πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση. Οι περιστάσεις που επικαλείται για την αιτιολόγηση του απρόβλεπτου η αναθέτουσα αρχή, η οποία φέρει και το σχετικό βάρος απόδειξης [133], δεν πρέπει να απορρέουν από δική της ευθύνη [134].

β) Οι εργασίες να μην αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, καθόσον είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου, που δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων, κατά την υποβολή της προσφοράς τους, και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου [135].

Εργασίες που οφείλονται σε εφαρμογή νέων κανονισμών και κανόνων, συνεπεία των οποίων δεν τροποποιείται η όλη κατασκευή και οι οποίοι καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και σε παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης, καλύπτονται αποκλειστικά από το κονδύλιο των απροβλέπτων που περιλαμβάνεται στην αρχική σύμβαση[136] .

Εξάλλου, η απόφαση του αρμοδίου οργάνου περί συνάψεως συμπληρωματικής σύμβασης πρέπει, ως εκ της φύσεώς της, να είναι ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη, ώστε να καθίσταται εφικτός από το Ελεγκτικό Συνέδριο ο έλεγχος νομιμότητάς της[137].

Συμπληρωματική σύμβαση που αφορά στην καταβολή δαπανών καθυστερήσεων, μειωμένης απόδοσης και μετακινήσεων μηχανημάτων και προσωπικού, λόγω των εμποδίων στην εκτέλεση του έργου που προκύπτουν από ανασκαφικές εργασίες αρχαιολόγου, είναι μη νόμιμη, καθόσον στο τιμολόγιο της μελέτης του έργου υπήρχε πρόβλεψη για τις εργασίες αυτές και κατά συνέπεια είχαν συνυπολογιστεί στον αρχικό προϋπολογισμό του έργου, ενώ ακόμα και αν ήθελε θεωρηθεί ότι η συμπληρωματική σύμβαση αφορά στην καταβολή αποζημίωσης στον ανάδοχο για τυχόν ζημίες που προκύπτουν από την αναμονή των μηχανημάτων και των εργατών κατά την εκτέλεση των ανασκαφικών εργασιών (σταλίες), η δαπάνη αυτή, πέραν του ότι γίνεται χωρίς να προκύπτει η τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 36 παρ. 11 ν. 3669/2008 (υπερημερία του κυρίου του έργου, ύπαρξη θετικής ζημίας, έγγραφη όχληση αναδόχου), δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης[138].

Επισημαίνεται ότι αιτιολογία για τη σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης, κατά την οποία οι εργασίες που περιλαμβάνονται σ΄ αυτή δεν μπορούν, τεχνικά ή οικονομικά, να διαχωριστούν

133 Αποφ. VI Τμήμ. 2066/2010
134 Απόφ. VI Τμήμ. 707/2010
135 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 465/2010
136 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 465/2010
137 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 479/2010
138 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 479/2010

από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα στην ολοκλήρωση και λειτουργία του έργου, δεν αρκεί για να θεωρηθεί νόμιμη η εν λόγω σύμβαση, αφού η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει σωρευτικά με τις λοιπές προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις για την κατάρτιση συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών[139].

Ζ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Εννοια. Οι προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 100 του ν.3852/2010 είναι συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την άσκηση της συγκεκριμένης κάθε φορά δραστηριότητας δια μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σκοπό έχουν να διευκολύνουν τη μελέτη και εκτέλεση έργων, καθώς και την παροχή υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο, και να παρακαμφθούν τυχόν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, ελλείψεις προσωπικού, αλληλοεπικαλύψεις αρμοδιοτήτων και άλλοι ανασταλτικοί παράγοντες, οι οποίοι επιβραδύνουν τους ρυθμούς εκτέλεσης των έργων και καθυστερούν την ανάπτυξη διαφόρων περιοχών.

Περιεχόμενο του φακέλου του σχεδίου προγραμματικής σύμβασης: Εγκριτικές αποφάσεις των συμβαλλομένων μερών και το σχέδιο της προγραμματικής σύμβασης.

Εκταση ελέγχου: Ο έλεγχος αυτός εκτείνεται στις πράξεις της διαδικασίας σύναψης, καθώς και στη διαπίστωση της ύπαρξης στο σχέδιο της προγραμματικής σύμβασης του ελαχίστου κατά νόμο απαιτούμενου περιεχομένου της.

Ελέγχεται ειδικότερα, εάν καθορίζεται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο:

- το αντικείμενο της σύμβασης,
- ο σκοπός και το περιεχόμενο των έργων που αυτή αφορά,
- ο προϋπολογισμός τους,
- τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων μερών,
- το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης και η διάρκεια της σύμβασης,
- οι αναγκαίοι πόροι,
- το όργανο παρακολούθησης και
- οι ρήτρες σε βάρος του συμβαλλόμενου που τυχόν παραβαίνει τις συμβατικές υποχρεώσεις του.

Κατά τη νομολογία του Ε΄ Κλιμακίου διατυπώνεται αρνητική κρίση μόνο στην περίπτωση που διαπιστώνονται ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες των διοικητικών πράξεων της διαδικασίας σύναψης και του σχεδίου της προγραμματικής σύμβασης. Η μη ύπαρξη του κατά τα ανωτέρω ελάχιστου περιεχομένου της προγραμματικής σύμβασης αποτελεί ουσιώδη νομική πλημμέλεια του σχεδίου αυτής, η οποία οδηγεί στη διατύπωση αρνητικής κρίσης του Κλιμακίου[140].

Τροποποιητικές συμβάσεις προγραμματικών: Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου όταν η τροποποίηση λαμβάνει χώρα μετά τη σύναψη και κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης και δεν προκαλεί αύξηση του οικονομικού της αντικειμένου, τέτοια που να υπερβαίνει το όριο υπαγωγής στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας[141]. Τέτοια περίπτωση αποτελεί η παράταση της διάρκειας ισχύος της προγραμματικής σύμβασης[142].

139 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 475/2010

140 Πρ. Ε΄ Κλιμ. 401/2010

141 Πρ. VI Τμήμ. 261/2007

142 Πρ. VI Τμήμ. 39/2008, Πρ. Ε΄ Κλιμ. 485/2010).

Κεφάλαιο 2

Δημήτριος Τσακανίκας, Πάρεδρος ΕΛΣ
Βασιλική Προβίδη, Πάρεδρος ΕΛΣ

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Α. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ.

Ι. Νομοθετικό καθεστώς για συμβάσεις δήμων.

i) Προϋπολογισθείσα δαπάνη έως 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.
(Κανονισμός ΕΚ 1177/2009 με ισχύ από 1.1.2010)
Εφαρμόζονται:
- Ν.2286/1995
- Ν.3463/2006(Δ.Κ.Κ) άρθρο 209
-Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α (Αποφ. 11389/1993 Υπ. Εσωτερικών)

ii) Προϋπολογισθείσα δαπάνη από 193.000 ευρώ και άνω χωρίς Φ.Π.Α.
Εφαρμόζονται:
-Πρωτίστως το π.δ.60/2007
-Ν. 2286/1995
-Ν. 3463/2006 (άρθρο 209 ΔΚΚ)
-Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α. (Αποφ. 11389/1993 Υπ.Εσωτερικών)

ΙΙ. Νομοθετικό καθεστώς για δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης- αποχέτευσης

α) Προϋπολογισθείσα δαπάνη έως 387.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.
(Κανονισμός ΕΚ 1177/2009 με ισχύ από 1.1.2010)
- Αρθρο 22 του ν.1069/1980
- Ν.2286/1995
- Ν.3463/2006 (ΔΚΚ) άρθρο 209 και άρθρο 257 παρ.2
- ΕΚΠΟΤΑ

β) Προϋπολογισθείσα δαπάνη από 387.000 ευρώ και άνω χωρίς Φ.Π.Α.
Εφαρμόζονται:
- Αρθρο 22 του ν.1069/1980
- Ν.2286/1995
- Ν.3463/2006 (ΔΚΚ) άρθρο 209 και 257 παρ.2
- ΕΚΠΟΤΑ
- Επιπρόσθετα εφαρμόζεται και το π.δ.59/2007.

Οι διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ εφαρμόζονται επιπλέον και στους συνδέσμους των Δήμων, στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ιδρύματα που συστήνουν οι Δήμοι, στις δημοτικές επι-

χειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, στις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, στις δημοτικές ανώνυμες εταιρείες που συστήνονται με σκοπό την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας ή την εκμετάλλευση κοινοχρήστων χώρων και, στις υπάρχουσες αστικές εταιρείες Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

III. Νομοθετικό καθεστώς για συμβάσεις περιφερειών

- Ν.3852/2010 (ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ) άρθρα 159 παρ.1ι), 176 παρ.1 περ.γ΄ και 282 παρ.4 του άνω νόμου
- Ν.2286/1995
- Π.Δ.30/1996 (Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης) άρθρα 100 και 101
- Π.Δ.118/2007 (Κώδικας Προμηθειών Δημοσίου)
- Π.Δ.60/2007 (όταν η προϋπολογισθείσα δαπάνη υπερβαίνει τις 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.).

IV. Νομοθετικό καθεστώς για συμβάσεις νομικών προσώπων περιφερειών

- Ν.2286/1995
- Ειδικοί κανονισμοί ανάθεσης προμηθειών που θα καταρτιστούν από τα οικεία διοικητικά συμβούλια (άρθρα 194 παρ.8 και 196 παρ.5 του ν.3852/2010) . Μέχρι όμως να εκδοθούν αυτοί οι ειδικότεροι κανονισμοί για τα υφιστάμενα νομικά πρόσωπα θα ισχύουν οι κανονισμοί που ήδη υπάρχουν γι' αυτά (π.δ/γματα) και έχουν εκδοθεί βάσει των άρθρων 74 παρ.4 (για τα ιδρύματα), και 76 παρ.5 (για τα ν.π.ι.δ.) του π.δ. 30/1996.

Β. ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ (ΑΡΘΡΑ 278 ΚΑΙ 279 ΕΠ. ΤΟΥ Ν.3852/2010)

Με τη διάταξη του άρθρου 278 του ν.3852/2010 (ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ) καθιερώνεται ο υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων προμηθειών των δήμων, περιφερειών καθώς και των νομικών προσώπων αυτών, ιδρυμάτων, ανωνύμων εταιρειών και συνδέσμων αυτών, από τον κατά τόπο αρμόδιο Επίτροπο, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη τους ανέρχεται από 100.000 ευρώ και άνω έως 500.000 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.[143] Εάν οι υπό κατάρτιση συμβάσεις προμηθειών είναι προϋπολογιζόμενης δαπάνης από 500.000 ευρώ και άνω χωρίς Φ.Π.Α., τότε ο υποχρεωτικός έλεγχος νομιμότητας διενεργείται από το αρμόδιο (ΣΤ΄) Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 19 παρ.7 του 774/1980, όπως ισχύει.[144]

Οι συμβάσεις προμηθειών που αφορούν στην αγορά, μίσθωση και τη χρηματοδοτική μίσθωση αγαθών[145] για λογαριασμό των ανωτέρω νομικών προσώπων, καθώς επίσης και οι συμβάσεις ανάθεσης εκτέλεσης εργασιών, εγκατάστασης, συντήρησης, μεταφοράς ή και άλλων εργασιών που σχετίζονται με την προμήθεια αγαθών, εφόσον η αξία των αγαθών αυτών υπερβαίνει την αντίστοιχη των εργασιών, υποβάλλονται σε προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας[146].

Κρίσιμο μέγεθος για την υπαγωγή μιας σύμβασης στον προσυμβατικό έλεγχο είναι αποκλειστικά και μόνο η προϋπολογιζόμενη δαπάνη και όχι η κατακυρωθείσα τιμή.[147]

143 Αρθρο 19 του ν.3193/2003-ΦΕΚ Α 266
144 Αρθρο 278 παρ.2 του ν.3852/2010
145 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 62,80 και 96/2010
146 Αρθρο 1 παρ.2 του ν.2286/1995
147 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 57/2010

Γ. ΕΚΤΑΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Ο έλεγχος που διενεργείται είναι αποκλειστικά και μόνο έλεγχος νομιμότητας της διαδικασίας του ελεγχόμενου διαγωνισμού της προμήθειας και σε καμία περίπτωση έλεγχος σκοπιμότητας.

Διενεργείται παρεμπίπτων έλεγχος νομιμότητας σε όλες τις επιμέρους πράξεις της διαδικασίας, υπό την επιφύλαξη του δεδικασμένου.

Ο έλεγχος νομιμότητας στοχεύει στη διαπίστωση τυχόν νομικών πλημμελειών σε πράξεις της διαδικασίας που προηγείται της κατάρτισης της σχετικής σύμβασης και δεν υποκαθιστά τα αρμόδια διοικητικά όργανα στην ουσιαστική εκτίμηση των πραγμάτων αλλά ούτε ερευνάται η ορθότητα των τεχνικών κρίσεων της Διοίκησης, αρκούμενος στον έλεγχο των ουσιωδών νομικών πλημμελειών και της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάδειξης προμηθευτή καθώς και στον έλεγχο της υπέρβασης ή μη από τα διοικητικά όργανα των άκρων ορίων της διακριτικής τους ευχέρειας[148]. Ο έλεγχος αυτός νομιμότητας ολοκληρώνεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη διαβίβαση στον Επίτροπο ή το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου του σχετικού φακέλου και αν δεν διενεργηθεί, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη. Η τριακονθήμερη όμως προθεσμία που τάσσεται για την ολοκλήρωση του ελέγχου αυτού, δεν έχει αποκλειστικό αλλά ενδεικτικό χαρακτήρα, που σημαίνει ότι η τυχόν παραβίασή της δεν συνεπάγεται ακυρότητα της πράξης του Επιτρόπου ή του Κλιμακίου.[149]

Για τον έλεγχο αυτό υποβάλλεται από το δήμο, την περιφέρεια και τα νομικά πρόσωπα αυτών, πλήρης φάκελος με όλα τα έγγραφα και στοιχεία της διαδικασίας του διαγωνισμού στην Υπηρεσία Επιτρόπου στον νομό που ανήκει ο δήμος. Αν ο υποβληθείς φάκελος δεν είναι πλήρης, τότε ο Επίτροπος έχει το δικαίωμα να ζητήσει συμπληρωματικά στοιχεία, η δε προβλεπόμενη στην περίπτωση αυτή προθεσμία των τριάντα (30) ημερών διακόπτεται και αρχίζει νέα από τη συμπλήρωση του φακέλου με τα ελλείποντα στοιχεία. Τα συμπληρωματικά αυτά στοιχεία ζητούνται με αναβλητική Πράξη, όπως και όταν ζητούνται συμπληρωματικά στοιχεία από τα αρμόδια Κλιμάκια του Ελεγκτικού Συνεδρίου.[150]

Η πράξη που εκδίδει ο Επίτροπος (θετική ή απορριπτική) σχετικά με τη νομιμότητα της ελεγχόμενης προμήθειας, επιτρεπτά προσβάλλεται με αίτηση ανάκλησης για πλάνη περί τα πράγματα ή το νόμο στο αρμόδιο VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου[151] .

Στον έλεγχο νομιμότητας του Επιτρόπου ή του Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου εμπίπτουν και οι συμπληρωματικές συμβάσεις προμηθειών.

Οι συμπληρωματικές συμβάσεις προμηθειών που προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση κανονικών προμηθειών ή εγκαταστάσεων ή για επέκταση υφιστάμενων προμηθειών ή εγκαταστάσεων ανατίθενται συνήθως με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης στον ίδιο προμηθευτή, εφόσον η αλλαγή του (προμηθευτή) θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία θα ήταν ασυμβίβαστα ή θα προκαλούσαν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση ή οικονομικές επιβαρύνσεις στη λειτουργία ή συντήρησή τους [152]. Οταν η αρχική σύμβαση προμήθειας έχει ελεγχθεί από

148 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 5/2010

149 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 1/2010

150 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 90/2010

151 Αρθρο 279 του ν.3852/2010

152 Αρθρα 2 παρ.13 περ.VI του ν.2286/1995, άρθρο 3 ΕΚΠΟΤΑ, άρθρο 22 π.δ.118/2007

το Ελεγκτικό Συνέδριο, τότε ελέγχονται όλες οι συμπληρωματικές αυτής συμβάσεις προμήθειας, ανεξαρτήτως ποσού.[153]

Ομως, συμπληρωματική σύμβαση προμήθειας, της οποίας η κύρια σύμβαση δεν υποβλήθηκε για προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο λόγω μη θέσπισης της διάταξης του άρθρου 8 του ν.2741/1999 που προέβλεπε τον έλεγχο αυτό, ελέγχεται μόνο αν το οικονομικό αντικείμενο αυτής είναι άνω του 1.000.000 ευρώ, ενώ συμπληρωματική σύμβαση αρχικής σύμβασης, η οποία δεν είχε υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας λόγω ποσού, υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας, εφόσον το οικονομικό αντικείμενο και των δύο (αρχικής και συμπληρωματικής) υπερβαίνουν το ποσό του 1.000.000 ευρώ.[154]

Εξάλλου, στον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Επίτροπος και Κλιμάκιο) εμπίπτουν και οι προγραμματικές συμβάσεις προμηθειών καθώς και οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις, που συνάπτουν οι Δήμοι, οι Περιφέρειες, οι Σύνδεσμοι Δήμων, οι Περιφερειακές Ενώσεις Δήμων, η Κεντρική Ενωση Δήμων Ελλάδας, η Ενωση Περιφερειών, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα οποία συνιστούν ή στα οποία συμμετέχουν οι προαναφερόμενοι φορείς καθώς και Ν.Π.Ι.Δ. στα οποία συμμετέχουν ή συνιστούν η Κεντρική Ενωση Δήμων Ελλάδας και η Ενωση Περιφερειών, οι δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, τα δημοτικά και περιφερειακά ιδρύματα, καθώς και τα κοινωφελή ιδρύματα και κληροδοτήματα και τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία περιλαμβάνονται και τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα του άρθρου 1 παρ.6 του ν.1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού.[155]

Δεν εκφεύγουν του ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Επίτροπος ή Κλιμάκιο) και οι τροποποιητικές συμβάσεις[156] αρχικών που ελέγχθηκαν από το Ελεγκτικό Συνέδριο, εφόσον με τις τροποποιητικές αυτές συμβάσεις επέρχονται ουσιώδεις τροποποιήσεις της αρχικής σύμβασης και το οικονομικό αντικείμενο της τροποποιητικής σύμβασης υπερβαίνει το χρηματικό όριο που εκάστοτε ισχύει για την υπαγωγή στον έλεγχο νομιμότητας.

Δεν ελέγχεται, όμως, σύμβαση που τροποποιεί όρους αρχικής σύμβασης, η οποία έχει υποβληθεί σε προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας, όταν οι τροποποιήσεις λαμβάνουν χώρα μετά τη σύναψη και κατά την εκτέλεση της τροποποιούμενης σύμβασης και δεν επιφέρουν επαύξηση ούτε του οικονομικού αντικειμένου, τέτοια που να υπερβαίνει το εκάστοτε οριζόμενο όριο ελέγχου, αλλά ούτε και του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης.[157]

Επίσης, δεν υπάγεται στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας τροποποιητική σύμβαση, η οποία τροποποιεί όρους που τελούν σε άμεση συνάρτηση με συγκεκριμένους όρους της τροποποιούμενης αρχικής σύμβασης διότι ο έλεγχος αυτός θα κατέτεινε έστω και έμμεσα στον έλεγχο των όρων της αρχικής σύμβασης, η οποία αν και συναφθείσα μετά την ισχύ του άρθρου 8 παρ. 1 του ν.2741/1999, δεν υπήχθη σε έλεγχο νομιμότητας.[158]

Το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν ελέγχει σύμβαση προμήθειας όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτής χωρίς Φ.Π.Α., είναι κατώτερη του οριζομένου από τις οικείες διατάξεις

153 Απόφ. VI Τμήμ. 3041/2010

154 Πρ. VI Τμήμ. 36/2008

155 Αρθρο 100 του ν.3852/2010

156 Αρθρα 24 παρ.4 του π.δ.118/2007 και 25 παρ.4 ΕΚΠΟΤΑ

157 Πρ. VI Τμήμ. 39/2008

158 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 50/2010

ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, το οποίο προβλέπεται ως το ελάχιστο όριο για την άσκηση από το Ελεγκτικό Συνέδριο της αρμοδιότητάς του για έλεγχο νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών.[159]

Περαιτέρω, δεν ελέγχονται από το Ελεγκτικό Συνέδριο οι υπογεγραμμένες και εκτελεσμένες συμβάσεις διότι ο έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων προμηθειών είναι ειδικός προληπτικός και όχι κατασταλτικός. Υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας μόνο σύμβαση «υπό εκτέλεση», δηλαδή σύμβαση της οποίας τα υπό προμήθεια είδη πρόκειται να παραδοθούν, με βάση την ελεγχθείσα και κριθείσα ως νόμιμη σχετική διαδικασία, που απολήγει σε υπογραφή της οικείας σύμβασης και όχι σύμβαση, που έστω και μερικώς έχει εκτελεσθεί, καθόσον στην περίπτωση αυτή ο έλεγχος θα ήταν κατασταλτικός. Μη τήρηση της ανωτέρω διαδικασίας συνεπάγεται αυτοδίκαιη ακυρότητα της σύμβασης.

Ο εκ των υστέρων έλεγχος δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, οι οποίες συνήφθησαν και εκτελέστηκαν χωρίς να έχει προηγηθεί έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο, είναι δυνατός μόνο μετά από ειδική νομοθετική ρύθμιση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους υπερέχοντος δημοσίου συμφέροντος. Αν υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του αρμοδίου Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμβαση που έχει υπογραφεί και έχει αρχίσει να εκτελείται και δεν εμπίπτει στις προαναφερόμενες εξαιρέσεις, το Κλιμάκιο στερείται χρονικής αρμοδιότητας να προβεί σε έλεγχο νομιμότητας της σύμβασης και οφείλει να απόσχει από αυτόν. Εξάλλου η σύναψη των δημοσίων συμβάσεων δεν έχει αφεθεί στην ελεύθερη δικαιοπρακτική δράση των διοικητικών οργάνων αλλά έχει υπαχθεί σε μία σειρά δημοσιονομικών και άλλων περιορισμών. Οι κρίσιμες διατάξεις του άρθρου 8 παρ.1 του ν.2741/1999, ως ειδικότερες και νεότερες κατισχύουν των διατάξεων του Αστικού Κώδικα και ως εκ τούτου δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής το άρθρο 183 ΑΚ, ώστε να είναι δυνατή η επικύρωση άκυρης σύμβασης, σε περίπτωση που αυτή υποβληθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο μετά τη σύναψή της και ο έλεγχος αποβεί αρνητικός.[160]

Είναι δυνατόν να ζητηθεί από τον φορέα (δήμο, περιφέρεια), ο έλεγχος νομιμότητας επιμέρους φάσεων της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου από τον αρμόδιο Επίτροπο ή Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με σκοπό να εντοπίζεται το συντομότερο δυνατό κάθε νομική πλημμέλεια που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακυρότητα του διαγωνισμού,[161] υπό την προϋπόθεση, όμως να έχει ολοκληρωθεί το συγκεκριμένο στάδιο της φάσης. Ολοκλήρωση της πρώτης φάσης του διαγωνισμού έχουμε όταν α) έχει εγκριθεί η σχετική διακήρυξη από τα αρμόδια όργανα του φορέα, β) έχει δημοσιευθεί, όπως ορίζουν οι οικείες διατάξεις και γ) έχει παρέλθει η προβλεπόμενη από το νόμο προθεσμία για την άσκηση ενστάσεων κατά της διακήρυξης. Αν δεν έχει ολοκληρωθεί η φάση της διαδικασίας, απαραδέκτως υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Προπαρασκευαστικές εσωτερικές πράξεις της Διοίκησης αποτελούν η έγκριση της διακήρυξης και ο,τιδήποτε λαμβάνει χώρα πριν τη δημοσίευση αυτής.

Το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας δημοπράτησης μιάς δημόσιας σύμβασης που αποτελεί και το χρονικό σημείο έναρξης της πρώτης επιμέρους φάσης της διαδικασίας ταυτίζεται με το χρονικό σημείο της ολοκλήρωσης των διατυπώσεων δημοσιότητας που απαιτούνται, προ του οποίου δεν νοείται διαγωνισμός σε εξέλιξη.[162]

---

159 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 37 και 57/2010 και άρθρο 278 παρ.2 του ν.3852/2010

160 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 57,100/2010 και Απόφ. VI Τμήμ. 3041/2010.

161 Αρθρο 278 παρ.3 του ν.3852/2010

162 Πρβλ. Πρ. Ζ΄Κλιμ. 172/2009

Επισημαίνεται ότι δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (και συναφώς του Επιτρόπου) η διατύπωση γνώμης επί νομικών ζητημάτων, που υποβάλλονται ενώπιον του από τον φορέα (δήμο, περιφέρεια κλπ), στο πλαίσιο ή επ' αφορμή της διενέργειας διαγωνισμού για την ανάθεση προμήθειας, αφού αυτό θα είχε ως συνέπεια να μεταβληθεί το Κλιμάκιο (ή ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου), σε γνωμοδοτικό όργανο της Διοίκησης, χωρίς να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο νόμο, καλούμενο να εκφέρει άποψη επί οποιουδήποτε ανακύπτοντος στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού προμήθειας, ζητήματος.[163]

Δ. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΗΣ

Στους διαγωνισμούς προμηθειών, όταν με τη διακήρυξη επιφυλάσσεται δικαίωμα προαίρεσης (option), η σύμβαση προμήθειας υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του αρμοδίου οργάνου (Κλιμάκιο ή Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου), συνυπολογίζοντας στην προϋπολογιζόμενη δαπάνη και το ποσό του δικαιώματος προαίρεσης.[164]

Σε περίπτωση που ο φορέας (αναθέτουσα αρχή), χωρίς να συνυπολογίζει την οικονομική αξία του δικαιώματος προαίρεσης, δεν υποβάλλει το αρχικό σχέδιο της σύμβασης για έλεγχο, απαραδέκτως στη συνέχεια και μετά την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης, υποβάλλει αυτοτελώς το σχέδιο σύμβασης για έλεγχο νομιμότητας.[165]

Εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή μη νόμιμα κατακυρώνει με απόφασή της, στον αναδειχθέντα προμηθευτή, εκτός των άλλων και είδος του οποίου η προμήθεια είχε προβλεφθεί από τη διακήρυξη να γίνει κατόπιν άσκησης δικαιώματος προαίρεσης εντός του πρώτου εξαμήνου από την προσωρινή παραλαβή του υπό προμήθεια είδους, διότι το σχετικό δικαίωμα προαίρεσης ασκήθηκε πρόωρα.[166]

Οταν με τη διακήρυξη επιφυλάσσεται δικαίωμα προαίρεσης, νόμιμα μπορεί να τεθεί όρος στη σύμβαση, ότι σε περίπτωση ενεργοποίησης του δικαιώματος προαίρεσης δεν θα υπάρξει υπέρβαση των ανά είδος ποσοτήτων, πέραν του ποσοστού 15%, όπως αυτές καθορίστηκαν στη διακήρυξη και κατακυρώθηκαν στον ανάδοχο.

Δεν μπορεί όμως να τεθεί όρος σε σύμβαση ότι η ενεργοποίηση του δικαιώματος προαίρεσης αποσκοπεί στην κάλυψη πρόσθετων αναγκών προμήθειας του είδους, που θα προκύψουν από τυχόν επεκτάσεις των φορέων που εντάσσονται στη σύμβαση ή εντάξεις νέων καθώς και από τυχόν παρατάσεις διότι, ο όρος αυτός προβλέπει δυνατότητα προμήθειας είδους και για άλλους φορείς που δεν προβλέπονται από τη διακήρυξη του ελεγχόμενου διαγωνισμού και οδηγεί σε καταστρατήγηση των κατά νόμο διαδικασιών ανάθεσης[167].

Ε. ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ

- Ανοικτός διαγωνισμός
- Κλειστός διαγωνισμός
- Διαδικασία με διαπραγμάτευση ή απευθείας ανάθεση
- Πρόχειρος διαγωνισμός

163 Πρ. ΣΤ' Κλιμ. 22/2006
164 Αρθρο 8 παρ.1 του π.δ.60/2007
165 Πρβλ. Πρ. Ζ΄Κλιμ. 32/2007
166 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 139/2008
167 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 69,99/2010

ΣΤ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Π.Δ. 118/2007

Στις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007«Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου»(ΦΕΚ Α 150) υπάγονται οι προμήθειες αγαθών και υλικών αναλώσιμων ή μη που διενεργούνται, εκτός των άλλων, και από τις Περιφέρειες (πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις). Η ανάθεση των συμβάσεων αυτών μπορεί να γίνει μετά από ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό ή με διαπραγμάτευση, με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης.

Ανοικτός διαγωνισμός είναι εκείνος κατά τον οποίο κάθε ενδιαφερόμενος προμηθευτής μπορεί να υποβάλει προσφορά για μία σύμβαση.

Κλειστός διαγωνισμός είναι εκείνος κατά τον οποίο μόνο οι προμηθευτές που έχουν προσκληθεί από τον φορέα, που διενεργεί το διαγωνισμό, μπορούν να υποβάλουν προσφορά.

Οταν διενεργείται από τις Περιφέρειες (πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις) ανοικτός ή κλειστός διαγωνισμός προμήθειας, προϋπολογιζόμενης δαπάνης ποσού μέχρι 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., το νομοθετικό καθεστώς που εφαρμόζεται, όπως προαναφέρθηκε, είναι τα άρθρα 2 παρ.12 περ.α) και β) του ν.2286/1995, 1 παρ.3 του π.δ/τος 118/2007 και 100 παρ.3 του π.δ/τος 30/1996.

Οταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη είναι ίση ή ανώτερη του ποσού των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., εφαρμόζεται πρωτίστως το π.δ/γμα 60/2007 και συμπληρωματικά οι προαναφερόμενες διατάξεις.[168] Συγκεκριμένα, για τον ανοικτό διαγωνισμό εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ.11 περ.α), 32 παρ.2, 33 και 51 του π.δ/τος 60/2007 και για τον κλειστό διαγωνισμό οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ.11 περ.β), 32 παρ.3, 34, 42 παρ.3 και 51 του π.δ/τος 60/2007.

Διενέργεια ανοικτού-κλειστού διαγωνισμού από την περιφέρεια.

Για την έναρξη της διαδικασίας διενέργειας ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού απαιτούνται:

- Απόφαση έγκρισης διενέργειας της προμήθειας από το Περιφερειακό Συμβούλιο [169].
- Απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (άρθρο 176 παρ.1 περ.γ) του ν.3852/2010) ή κατά περίπτωση του Περιφερειακού Συμβουλίου (άρθρο 176 παρ.2 και 3 του ν.3852/2010), έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών και των όρων της διακήρυξης.
- Απόφαση ένταξης της προμήθειας στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (άρθρο 2 του ν.2286/1995) ή απόφαση εξαίρεσής της από την ένταξη σ΄ αυτό καθώς και απόφαση εφαρμογής του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών (Ε.Π.Π.).

Οι λεπτομέρειες που αφορούν την ένταξη στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π.) θα αναφερθούν κατά την περιγραφή της διαδικασίας διενέργειας προμήθειας, με βάση τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ.

Διακήρυξη του διαγωνισμού

Ανοικτός διαγωνισμός

Η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική διοικητική πράξη και οι όροι της έχουν δεσμευτική ισχύ τόσο για τους υποψήφιους προμηθευτές όσο και για την αναθέτουσα αρχή που διεξάγει το διαγωνισμό, η οποία υποχρεούται από την έναρξη και μέχρι την ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας να εφαρμόζει όσα ορίζονται σ’ αυτή, στο πλαίσιο των αρχών της τυπικότητας της διαδικασίας, του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ισότητας των διαγωνιζομέ-

168 Αρθρο 1 παρ.2α) του π.δ.118/2007

169 Αρθρο 113 παρ.1 και 163 του ν.3852/2010

νων, που διέπουν τους διαγωνισμούς για την κατάρτιση των δημοσίων συμβάσεων.[170] Οι όροι της διακήρυξης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις και να μην λειτουργούν αποτρεπτικά για τη συμμετοχή υποψηφίων προμηθευτών.

Η διακήρυξη σε ανοικτό διαγωνισμό πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα:[171]

- Το είδος του διαγωνισμού.
- Το είδος, την ποσότητα, τις τεχνικές προδιαγραφές του προς προμήθεια υλικού με επισήμανση, εάν η υποβολή προσφορών ζητείται για την αγορά, μίσθωση, χρηματοδοτική μίσθωση ή μακρά μίσθωση με δικαίωμα ή όχι αγοράς ή με συνδυασμό αυτών. Πρέπει να αναφέρεται οποιαδήποτε δικαίωμα προαίρεσης για συμπληρωματικές αγορές και, εφόσον είναι γνωστό, το προσωρινό χρονοδιάγραμμα για την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών, καθώς και τον αριθμό των τυχόν παρατάσεων για την άσκησή τους. Εάν η ποσότητα των υλικών, η προμήθεια των οποίων αποτελεί αντικείμενο του διαγωνισμού, υποδιαιρείται σε τμήματα, στη διακήρυξη ορίζεται ποια είναι αυτά τα τμήματα και εάν παρέχεται δυνατότητα στους διαγωνιζόμενους να υποβάλουν προσφορά για μέρος μόνο της ζητούμενης ποσότητας καθώς και εάν είναι δυνατή η υποβολή προσφοράς για ορισμένα μόνο από τα ζητούμενα είδη. Σε περίπτωση που παρέχεται η δυνατότητα υποβολής προσφοράς για τμήματα της ζητούμενης ποσότητας ή για ορισμένα από τα ζητούμενα είδη, στη διακήρυξη πρέπει να καθορίζεται και η αντίστοιχη προϋπολογισθείσα δαπάνη.
- Τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο παράδοσης των υλικών, ως και τον χρόνο παραλαβής τους.
- Το όνομα, τη διεύθυνση, τον αριθμό τηλεφώνου και τηλεομοιοτυπικού μηχανήματος (FAX), την ηλεκτρονική διεύθυνση της Υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό, καθώς και τον αρμόδιο υπάλληλο της Υπηρεσίας αυτής.
- Την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης (περίληψη της διακήρυξης) στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για δημοσίευση, όπου τούτο απαιτείται, καθώς και την ημερομηνία δημοσίευσης στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο.
- Την προθεσμία, μέσα στην οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν από την αρμόδια Υπηρεσία, που διενεργεί το διαγωνισμό, τα σχετικά έγγραφα, το ποσό που τυχόν απαιτείται να καταβληθεί για την χορήγηση των εγγράφων αυτών, καθώς και τους όρους πληρωμής αυτού.
- Τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, την ημερομηνία, την ώρα και τον τόπο αποσφράγισης, καθώς και τα πρόσωπα που δικαιούνται να παρίστανται.
- Το νόμισμα της προσφερόμενης τιμής.
- Τον τύπο, τα ποσοστά, το νόμισμα, τον χρόνο υποβολής των εγγυήσεων καθώς και άλλες εξασφαλίσεις, εάν τυχόν ζητούνται.
- Την προϋπολογισθείσα δαπάνη, την πηγή χρηματοδότησης και τον τρόπο πληρωμής.
- Τα στοιχεία και δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτει ότι πληρούνται τα ελάχιστα αναγκαία όρια οικονομικών και τεχνικών προϋποθέσεων, που η ενδιαφερόμενη Υπηρεσία απαιτεί από τους προμηθευτές.

170 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 58 και 88/2010, Απόφ. VI Τμ. 2843/2010

171 Αρθρο 2 παρ.2 του π.δ.118/2007

- Ενδεχομένως απαγόρευση των εναλλακτικών προσφορών.
- Τα κριτήρια για την αξιολόγηση των προσφορών και την κατακύρωση της προμήθειας. Στην περίπτωση που κριτήριο είναι η πλέον από οικονομική άποψη προσφορά, καθορίζονται και τα στοιχεία με βάση τα οποία γίνεται η αξιολόγηση της προσφοράς.
- Την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια Υπηρεσία και τη διεύθυνση που πρέπει να αποσταλούν.
- Τη διάρκεια ισχύος των προσφορών.
- Τις προϋποθέσεις αναπροσαρμογής του τιμήματος μετά την κατακύρωση, εφόσον κρίνεται ότι απαιτείται τέτοιος όρος.
- Τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται απόρριψη της προσφοράς.
- Τα κριτήρια επιλογής, σχετικά με την προσωπική κατάσταση των προμηθευτών, τα οποία οδηγούν σε αποκλεισμό τους και τα απαιτούμενα στοιχεία βάσει των οποίων αποδεικνύεται ότι δεν εμπίπτουν στις περιπτώσεις που δικαιολογούν αποκλεισμό.
- Το σχέδιο σύμβασης που θα υπογραφεί με τον προμηθευτή.

Κλειστός διαγωνισμός

Ο κλειστός διαγωνισμός διεξάγεται σε δύο (2) διακριτά στάδια. Η διακήρυξη του κλειστού διαγωνισμού πρέπει να περιλαμβάνει:[172]

- Ολα τα στοιχεία που περιλαμβάνει η διακήρυξη του ανοικτού διαγωνισμού, όπως προαναφέρθηκε, εκτός: α) από την προθεσμία, μέσα στην οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να ζητήσουν από την αρμόδια Υπηρεσία που διενεργεί το διαγωνισμό, τα σχετικά έγγραφα, το ποσό που τυχόν απαιτείται να καταβληθεί για την χορήγηση των εγγράφων αυτών καθώς και τους όρους πληρωμής αυτού, β) την προθεσμία για την παραλαβή των προσφορών από την αρμόδια υπηρεσία και τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν και γ)τη διάρκεια ισχύος των προσφορών.
- Τον τύπο και το περιεχόμενο των αιτήσεων συμμετοχής, την προθεσμία για την υποβολή τους στην αρμόδια υπηρεσία και τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να υποβληθούν
- Την ημερομηνία μέχρι την οποία θα αποσταλούν από την ενδιαφερόμενη υπηρεσία οι προσκλήσεις για την υποβολή προσφορών
- Τα όρια μεταξύ των οποίων θα κυμανθεί ο αριθμός των υποψηφίων που πρόκειται να προσκληθούν για να υποβάλουν προσφορά (εφόσον είναι απαραίτητο).

Η πρόσκληση για την υποβολή προσφορών, με την επιφύλαξη των τυχόν οριζομένων σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Την προθεσμία για την υποβολή των προσφορών και τη διεύθυνση στην οποία πρέπει να αποσταλούν.
- Τα αρμόδια όργανα για την αποσφράγιση των προσφορών, τα πρόσωπα που μπορούν να παρίστανται καθώς και την ημερομηνία, ώρα και τόπο αποσφράγισης.
- Τη διάρκεια ισχύος των προσφορών. Με την πρόσκληση αποστέλλεται σε αυτούς που επιλέχθηκαν για υποβολή προσφορών και η σχετική διακήρυξη μαζί με όλα τα συμπληρωματικά της διακήρυξης έγγραφα και στοιχεία.

172 Αρθρο 2 παρ.3 του π.δ.118/2007

Στη διακήρυξη του διαγωνισμού επισυνάπτονται απαραιτήτως οι τεχνικές προδιαγραφές του προς προμήθεια υλικού ή αναφέρεται συγκεκριμένο πρότυπο (ευρωπαϊκό ή αναγνωρισμένου οργανισμού) ή προδιαγραφή (ενοποιημένη, άλλου φορέα).

Οι τεχνικές προδιαγραφές είναι οι τεχνικές απαιτήσεις που καθορίζουν τα ελάχιστα αναγκαία χαρακτηριστικά του υλικού που απαιτούνται, προκειμένου αυτό να προσδιορισθεί αντικειμενικά με τρόπο που να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του φορέα.

Οι **τεχνικές προδιαγραφές** της διακήρυξης πρέπει να καθορίζουν όχι τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του προς προμήθεια υλικού που απαιτούσε το προϊσχύσαν π.δ.394/1996, αλλά τα ελάχιστα αναγκαία χαρακτηριστικά του υλικού που απαιτούνται προκειμένου αυτό να προσδιοριστεί αντικειμενικά και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του φορέα. Επίσης οι τεχνικές προδιαγραφές πρέπει να διατυπώνονται έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή υποψηφίων προμηθευτών και να μην δημιουργούνται εμπόδια στον ανταγωνισμό.

Επισημαίνεται ότι όλοι οι όροι των τεχνικών προδιαγραφών που ορίζονται με τον τρόπο αυτό είναι εκ του νόμου απαράβατοι και η μη συμμόρφωση προς αυτούς συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς έστω και αν στη διακήρυξη δεν αναφέρεται ρητά η συνέπεια αυτή.[173]

Στη διακήρυξη του διαγωνισμού μπορεί νόμιμα να προβλέπεται το δικαίωμα υποβολής προσφοράς για ολόκληρη τη ζητούμενη ποσότητα ή μέρος αυτής, εφόσον το υπό προμήθεια είδος χωρίζεται σε τμήματα[174].

Επιπλέον, στη διακήρυξη του διαγωνισμού πρέπει να προσδιορίζεται, έστω και κατά προσέγγιση η ποσότητα του υπό προμήθεια είδους, άλλως είναι ασαφής και ως εκ τούτου μη νόμιμη.[175]

Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προβλέψει στη διακήρυξη, δυνατότητα **κατακύρωσης** στον προμηθευτή που αναδεικνύεται μειοδότης **ποσότητας είδους μεγαλύτερης** από εκείνης που προκηρύχθηκε, μέχρι ποσοστού 15%. Ομως, δεν μπορεί να τεθεί νόμιμα όρος που να προβλέπει τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να αυξήσει την κατακυρωθείσα ποσότητα κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης.[176]

Μπορεί νόμιμα να τεθεί όρος **στη διακήρυξη**, ο οποίος να προβλέπει ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην προβλεπόμενη τιμή όλες οι νόμιμες **κρατήσεις και επιβαρύνσεις**, διότι αποσκοπεί στη διασφάλιση με αδιαμφισβήτητο και αδιάβλητο τρόπο της αντικειμενικότητας στην ανάθεση της προμήθειας και υπαγορεύεται από την ανάγκη εξάλειψης κάθε ενδεχόμενης ασάφειας κατά την σύνταξη των οικονομικών προσφορών, η τυχόν ύπαρξη της οποίας (ασάφεια) οδηγεί σε απόρριψη της προσφοράς ως απαράδεκτης[177].

Στο κείμενο της διακήρυξης απαγορεύεται να συμπεριλαμβάνονται **«φωτογραφικοί όροι».** Οι τιθέμενοι από τη διακήρυξη όροι περί καταβολής παραβόλου για την παραλαβή των τευχών δημοπράτησης, η προσκόμιση πιστοποιητικού του οικείου επιμελητηρίου και η κατάθεση εγγυητικών επιστολών έχει γίνει δεκτό ότι δεν λειτουργούν αποτρεπτικά στο πλαίσιο πρόχειρου διαγωνισμού για τη συμμετοχή ικανού αριθμού διαγωνιζομένων και την ανάπτυξη επαρκούς ανταγωνισμού.

173 Αρθρο 3 του π.δ.118/2007

174 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 3,60 και 84/2010

175 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 7/2010

176 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 64/2010

177 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 58/2010 και Απόφ. VI Τμ. 2045/2010

Στους διαγωνισμούς για την προμήθεια αγαθών που προορίζονται για την κάλυψη αναγκών των δημόσιων νοσοκομείων, πρέπει να **προσδιορίζεται επακριβώς η προϋπολογισθείσα αξία** κάθε ζητούμενου με τη διακήρυξη του διαγωνισμού υλικού και τούτο προκειμένου να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος τήρησης της υποχρέωσης του αρμοδίου κατά νόμο οργάνου να ματαιώσει ολικά ή μερικά το αποτέλεσμα του διαγωνισμού, στην περίπτωση που οι τιμές που προσφέρθηκαν για όλα ή ορισμένα, αντίστοιχα, από τα προκηρυχθέντα είδη, υπερβαίνουν κατά ποσοστό 10% - το ποσοστό αυτό αφορά μόνο τα νοσοκομεία - την προβλεπόμενη στη διακήρυξη προϋπολογισθείσα δαπάνη των ειδών αυτών και εφόσον ο μειοδότης δεν περιορίσει με έγγραφη δήλωσή του αναλόγως την οικονομική προσφορά του.[178] Το ίδιο βέβαια ισχύει και όταν πρόκειται για διαγωνισμό προμήθειας από οποιοδήποτε άλλον φορέα, εφόσον εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ/τος 118/2007.

Στη διακήρυξη ανοικτού διαγωνισμού που προκηρύσσεται από το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. για την προμήθεια αγαθών, πρέπει οπωσδήποτε να αναγράφεται, μεταξύ άλλων, η ακριβής ποσότητα του προς προμήθεια αγαθού και αν το είδος αυτό αναλύεται σε περισσότερες κατηγορίες ή η κάθε κατηγορία αναλύεται σε περισσότερες υποκατηγορίες διαφορετικών μεταξύ τους προϊόντων, που αποτελούν όμως το τελικό τιμολογήσιμο προϊόν, πρέπει να προσδιορίζεται η ποσότητα των αγαθών κάθε κατηγορίας ή υποκατηγορίας μέχρι το τελικό τιμολογήσιμο προϊόν, τουλάχιστον κατά προσέγγιση. Η παράλειψη αναφοράς των εν λόγω στοιχείων καθιστά ασαφή τη διακήρυξη και συνεπώς μη νόμιμη, η πλημμέλεια δε αυτή δεν θεραπεύεται με τον εκ των υστέρων προσδιορισμό και την αναγραφή του προς προμήθεια είδους στην κατακυρωτική απόφαση ή στο οικείο σχέδιο σύμβασης.

Περαιτέρω, στην περίπτωση που από τη διακήρυξη προβλέπεται η δυνατότητα **υποβολής προσφοράς για μέρος των προκηρυχθέντων ειδών** απαιτείται να καθορίζεται μ' αυτήν και η προϋπολογιζόμενη δαπάνη για κάθε επί μέρους είδος. Στην περίπτωση αυτή, το ποσό της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής των διαγωνιζομένων καθορίζεται ποσοστιαία με βάση την προϋπολογιζόμενη αξία των προσφερόμενων ειδών και εφόσον η εγγύηση αυτή δεν καλύπτει όλα τα προσφερθέντα υλικά, η κατακύρωση περιορίζεται μόνο στα υλικά που καλύπτονται από αυτήν.[179]

Ουσιώδες στοιχείο της διακήρυξης αποτελεί η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, η ουσιώδης υπέρβαση της οποίας καθιστά τις προσφορές απορριπτέες ως απαράδεκτες και τυχόν επιλογή ως αναδόχου υποψηφίου προμηθευτή, που υπέβαλε τέτοια προσφορά, μη νόμιμη. Το ουσιώδες ή μη της υπέρβασης της δαπάνης εναπόκειται κατ' αρχήν στην κρίση του αρμοδίου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, η κρίση όμως αυτή ελέγχεται ως προς τα ακραία όριά της από το Ελεγκτικό Συνέδριο.[180]

Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται καταρχήν η θέσπιση προδιαγραφών, που επισυνάπτονται της διακήρυξης, οι οποίες περιορίζουν τον κύκλο των διαγωνιζόμενων επιχειρήσεων. Δεν αποκλείεται, όμως να τεθεί ένας τέτοιος περιορισμός, ενόψει των απαιτήσεων συγκεκριμένων προδιαγραφών, με την προϋπόθεση ότι μόνο αυτές οι συγκεκριμένες προδιαγραφές εξυπηρετούν αποτελεσματικά τις ανάγκες για την κάλυψη των οποίων τίθενται.[181]

178 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 115/2010
179 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 5/2010
180 Απόφ. VI Τμ. 1949/2009
181 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 98/2010

Δημοσίευση διακήρυξης

Ανοικτός διαγωνισμός

Η διακήρυξη του διαγωνισμού τόσο στην ανοικτή όσο και στην κλειστή διαδικασία πρέπει να δημοσιεύεται νομίμως, απαιτείται δηλαδή ευρεία γνωστοποίηση της διακήρυξης, ώστε να καθίσταται δυνατή, με την προσέλευση μεγάλου ή έστω ικανού αριθμού μειοδοτών, η ανάπτυξη επαρκούς ανταγωνισμού και η διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων του φορέα διενέργειας της προμήθειας, με την επιλογή της πλέον συμφέρουσας γι' αυτόν οικονομικής προσφοράς. Η παράλειψη τήρησης των κανόνων δημοσιότητας, ενόψει και της αρχής της τυπικότητας που διέπει τη διαδικασία του διαγωνισμού, καθιστά πλημμελή όλη τη διαδικασία και συνακόλουθα τη συναπτόμενη σύμβαση.

Ειδικότερα, όταν **η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της προμήθειας είναι έως 193.000 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.),** απαιτείται δημοσίευση των ουσιωδών στοιχείων της διακήρυξης (άρθρο 4 παρ.2 και 10 παρ.1 του π.δ/τος 118/2007):

- στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων,
- σε δύο(2) τουλάχιστον ημερήσιες οικονομικές εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας και σε τοπική εφημερίδα, εάν υπάρχει, όταν ο διαγωνισμός προκηρύσσεται από περιφερειακή Υπηρεσία,
- ο φορέας μεριμνά για την ανάρτηση της προκήρυξης σε εμφανές μέρος της Υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό,
- ο φορέας μεριμνά για την αποστολή της διακήρυξης στα Επιμελητήρια και στον Ελληνικό Οργανισμό Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.)
- και στο διαδίκτυο στο « Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ»[182] .

Οταν **η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της προμήθειας είναι ίση ή ανώτερη του ποσού των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.,** τότε απαιτείται επιπλέον των ανωτέρω δημοσιεύσεων και αποστολή της προκήρυξης (περίληψη της διακήρυξης) για δημοσίευση στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.[183]

Η προθεσμία για τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού δεν πρέπει να είναι μικρότερη των πενήντα δύο (52) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης (της περίληψης της διακήρυξης) στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο, όταν δεν απαιτείται δημοσίευση, λόγω προϋπολογισθείσας δαπάνης, στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Σε περίπτωση επείγοντος, η προθεσμία των τριάντα (30) ημερών μπορεί να συντμηθεί σε δεκαπέντε (15) ημέρες με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας Υπηρεσίας.[184]

Κλειστός διαγωνισμός

Και στην περίπτωση του κλειστού διαγωνισμού οι φορείς στους οποίους δημοσιεύεται η διακήρυξη είναι οι ίδιοι όπως και στην περίπτωση του ανοικτού διαγωνισμού.

Στους κλειστούς διαγωνισμούς η προθεσμία για την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής δεν

182 Αρθρο 2 παρ.16 του ν.3861/2010(ΦΕΚ Α΄, 112/13.7.2010)

183 Αρθρα 4 παρ.2 περ.ε, 10 παρ.1 του π.δ.118/2007, 29 και 30 του π.δ.60/2007

184 ' Αρθρο 10 παρ.1 περ.α) του π.δ.118/2007

πρέπει να είναι μικρότερη των τριάντα επτά (37) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για δημοσίευση ή των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία δημοσίευσής της στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων και στον ελληνικό τύπο, όταν δεν απαιτείται δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες επείγοντες λόγοι καθιστούν τις προθεσμίες αυτές ανεφάρμοστες, τότε μπορούν να περιορισθούν με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας Υπηρεσίας μέχρι δεκαπέντε (15) και δέκα (10) ημέρες, αντίστοιχα (άρθρο 10 παρ.2 περ.α του π.δ/τος 118/2007).

Η προθεσμία για την υποβολή προσφοράς στους προμηθευτές που έχουν προεπιλεγεί δεν πρέπει να είναι μικρότερη των σαράντα (40) ημερών, από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης, στην περίπτωση που εφαρμόζονται, λόγω της προϋπολογιζόμενης δαπάνης (ίση ή ανώτερη του ποσού των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.) οι διατάξεις του π.δ/τος 60/2007.

Σε περίπτωση που η προϋπολογιζόμενη δαπάνη της προμήθειας είναι κατώτερη του ποσού των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., η προθεσμία για την υποβολή της προσφοράς είναι είκοσι (20) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης για υποβολή προσφοράς.

Σε περιπτώσεις που επείγοντες λόγοι καθιστούν ανεφάρμοστες τις ανωτέρω ημερομηνίες, αυτές μπορούν να περιορισθούν με αιτιολογημένη απόφαση της αρμόδιας Υπηρεσίας μέχρι δέκα (10) ημέρες από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης.

Για τον καθορισμό των προθεσμιών αυτών συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης και της τελευταίας ημερομηνίας για την υποβολή της προσφοράς.

Διαγωνισμοί προμηθειών δεν προκηρύσσονται και δεν διενεργούνται κατά το χρονικό διάστημα από 5 έως 20 Αυγούστου. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα δεν ορίζεται ημερομηνία παραλαβής και αποσφράγισης των προσφορών. [185]

Οι φορείς που διενεργούν δημόσιους διαγωνισμούς προμηθειών οφείλουν να τηρούν όλους τους προαναφερόμενους κανόνες δημοσιότητας. Επιπλέον η περίληψη της προκήρυξης που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν επιτρέπεται να περιέχει πληροφορίες διάφορες από τις δημοσιευόμενες στον ελληνικό τύπο. Μεταξύ δε, των πληροφοριών που πρέπει να περιλαμβάνονται στις οικείες δημοσιευόμενες προκηρύξεις είναι και η «φύση των ζητουμένων προϊόντων με αναφορά αν η υποβολή των προσφορών ζητείται για την αγορά, χρηματοδοτική μίσθωση, μίσθωση ή μίσθωση- πώληση ή για συνδυασμό αυτών».

Εξάλλου, ουσιώδες στοιχείο της δημοσιευόμενης προκήρυξης είναι και η ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού. Σε περίπτωση μετάθεσης της ημερομηνίας διενέργειας του διαγωνισμού προμήθειας με τροποποιήσεις όρων της διακήρυξης, κατόπιν σχετικής απόφασης του αρμοδίου οργάνου της αναθέτουσας αρχής, η νέα ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού καθώς και οι τροποποιήσεις απαιτείται να γνωστοποιούνται ευρέως με σχετική ανακοίνωση, για την οποία θα πρέπει να τηρηθούν εκ νέου όλοι οι κανόνες δημοσιότητας που απαιτούνται και για τις δημοσιεύσεις των διαγωνισμών.

Δεν είναι νόμιμη η διαδικασία ανάδειξης αναδόχου προμηθευτή με βάση διακήρυξη, οι όροι ή οι τεχνικές προδιαγραφές της οποίας τροποποιήθηκαν ή συμπληρώθηκαν μεταγενέστερα, εφόσον οι συντελεσθείσες τροποποιήσεις δεν έτυχαν της απαιτούμενης δημοσιότητας.[186]

185 Αρθρο 10 παρ.2 περ.α) και γ) και παρ.6 του π.δ.118/2007

186 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 53/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 2016/2010.

Εξάλλου, απαιτείται να δημοσιεύεται η περίληψη της προκήρυξης του διαγωνισμού, εκτός των άλλων και στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων. Η τήρηση της άνω διαδικασίας δημοσιεύσεως απαιτείται και όταν χωρεί επανάληψη της δημοπρασίας. Συγκεκριμένα, όταν με απόφαση του αρμόδιου για τη διοίκηση του φορέα οργάνου, μετατίθεται η ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού με τροποποιήσεις των όρων της διακήρυξης (τροποποίηση όρων της τεχνικής περιγραφής) πρέπει να τηρηθούν εκ νέου όλες οι νόμιμες διατυπώσεις δημοσιότητας και στις σχετικές δημοσιεύσεις για την αναβολή της ημερομηνίας του διαγωνισμού πρέπει να συμπεριλαμβάνεται σχετική ανακοίνωση ότι τροποποιούνται ουσιώδεις όροι της διακήρυξης. Ουσιώδεις δε τροποποιήσεις όρων της διακήρυξης θεωρούνται και εκείνες που αφορούν στις τεχνικές απαιτήσεις που καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του υπό προμήθεια είδους, όπως όταν οι τροποποιήσεις αφορούν σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ιδιότητες του υπό προμήθεια είδους.

Η ως άνω μη τήρηση της νομιμότητας των κανόνων δημοσιότητας και η συνεπεία αυτής μη επίτευξη της μέγιστης δημοσιότητας του διαγωνισμού είναι ανεπίτρεπτη διότι πλήττει τις αρχές του ανταγωνισμού, της πρόσβασης στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και της διαφάνειας, αποτελεί δε παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας και ως εκ τούτου καθιστά μη νόμιμη τη διαδικασία διενέργειας του διαγωνισμού.[187]

Επίσης, έχει γίνει δεκτό ότι για τη νόμιμη σύντμηση τόσο της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων συμμετοχής όσο και της προθεσμίας υποβολής προσφορών από τους προμηθευτές που επιλέγονται προς τούτο σε κλειστούς διαγωνισμούς, απαιτείται ως ουσιώδης τυπική προϋπόθεση η ειδική αιτιολόγηση του επείγοντος. Απαιτείται δηλαδή στη σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής να αναφέρονται τα ειδικότερα έκτακτα και ασυνήθιστα πραγματικά περιστατικά, τα οποία αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν κατά τον προγραμματισμό των σχετικών προμηθειών από τα αρμόδια όργανα της διοίκησης και τα οποία δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη, που καθιστούν αδύνατη στη συγκεκριμένη περίπτωση την τήρηση των κανονικών - μη συντετμημένων - προθεσμιών. Η κρίση δε της αναθέτουσας αρχής περί συνδρομής των ανωτέρω περιστάσεων υπόκειται, ως νομική, σε πλήρη έλεγχο ορθής εκτίμησης και χαρακτηρισμού από το Δικαστήριο.[188]

- Υποβολή ενστάσεων κατά των όρων της διακήρυξης (ανοικτού-κλειστού διαγωνισμού)**.**

Κατά των όρων της διακήρυξης του διαγωνισμού προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής ενστάσεων (ενδικοφανής προσφυγή) για λόγους νομιμότητας και ουσίας. Η ένσταση υποβάλλεται εγγράφως στο αρμόδιο για τη διενέργεια του διαγωνισμού όργανο του φορέα εντός των χρονικών διαστημάτων που ορίζονται από τις οικείες διατάξεις. Η ένσταση εξετάζεται από το αρμόδιο γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο του φορέα που διενεργεί το διαγωνισμό και το αποφασίζον όργανο αποφαίνεται τελικά επί της ενστάσεως το αργότερο πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από τη διενέργεια του διαγωνισμού. [189]

Οι ενστάσεις αφορούν τυχόν παρατυπίες που έχουν σχέση με τους όρους της διακήρυξης του διαγωνισμού και των τεχνικών προδιαγραφών. Η απόρριψη των υποβαλλόμενων ενστάσεων από την Επιτροπή Ενστάσεων του π.δ.118/2007, πρέπει να περιέχει ειδική και πλήρη αιτιολογία.

Σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος προμηθευτής δεν ασκήσει εμπρόθεσμα την προανα-

187 Απόφ. VI Τμήμ. 1465/2009

188 Απόφ. VI Τμήμ. 2834/2010

189 Αρθρο 15 παρ.1 και 2 του π.δ.118/2007

φερόμενη ένσταση κατά των όρων της διακήρυξης ή άσκησε ένσταση και αυτή απορρίφθηκε αιτιολογημένα, θεωρείται ότι αποδέχεται πλήρως και ανεπιφύλακτα τους όρους της διακήρυξης και δεν μπορεί στη συνέχεια με κανέναν τρόπο να αποκρούσει τους όρους αυτής ευθέως ή εμμέσως. Η άσκηση ενστάσεων κατά της διακήρυξης δεν κωλύει τη συμμετοχή στο διαγωνισμό.[190]

Ενσταση μπορεί να υποβληθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του διαγωνισμού. Με ένσταση δεν προσβάλλεται Πρακτικό (γνωμοδότηση) της Επιτροπής Διενέργειας του διαγωνισμού, αλλά η εγκριτική απόφαση της αναθέτουσας αρχής επ΄ αυτού, ήδη Οικονομικής Επιτροπής.[191]

Η αναθέτουσα αρχή οφείλει, κατ' επιταγή της αρχής της διαφάνειας, που διέπει τη διενέργεια δημόσιων διαγωνισμών, να λαμβάνει θέση επί της ουσίας σε υποβαλλόμενες ενστάσεις ή προσφυγές, που ιδίως άπτονται επί αμιγώς τεχνικών θεμάτων απαντώντας επαρκώς και αιτιολογημένα, πριν προβεί στην κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει αιτιολογημένα σε προσφυγές διαγωνιζομένων επιβάλλεται και από τις διατάξεις που προβλέπουν τον προσυμβατικό έλεγχο των δημοσίων συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς σε αντίθετη περίπτωση είναι αδύνατος, ενόψει της φύσης των προβαλλόμενων λόγων, ο δικαστικός έλεγχος της νομιμότητας της οικείας συμβάσεως [192].

Επισημαίνεται ότι ο υποψήφιος προμηθευτής εκτός από το δικαίωμα υποβολής ένστασης, έχει τη δυνατότητα να υποβάλει σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του διαγωνισμού προσφυγή, όπως επίσης, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και αίτηση ακυρώσεως στα αρμόδια Δικαστήρια, σύμφωνα πλέον με τις διατάξεις του ν.3886/2010 (ΦΕΚ Α 173/30.9.2010), που ισχύει από 1.1.2011.

- Επιτροπές διαγωνισμού

Για τη διεξαγωγή ενός διαγωνισμού προμήθειας (ανοικτού ή κλειστού) απαιτείται η συγκρότηση Επιτροπών. Το άρθρο 38 του π.δ/τος 118/2007 προβλέπει τη συγκρότηση με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή του αρμοδίου για τη διοίκηση του φορέα οργάνου, τριών αρχικά (3) Επιτροπών.

Συγκεκριμένα προβλέπεται η συγκρότηση: α) μίας τριμελούς επιτροπής παραλαβής, β) μίας Επιτροπής Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, η οποία αποτελείται από τρία ή πέντε μέλη και γ) μίας Επιτροπής Αξιολόγησης των ενστάσεων και των προσφυγών του άρθρου 3 παρ.2 του ν.2522/1997 (και ήδη του ν.3886/2010), η οποία και πάλι αποτελείται από τρία ή πέντε μέλη.

Οταν ο διαγωνισμός προμήθειας διενεργείται από Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) στις Επιτροπές Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και Ενστάσεων, μπορεί να μετέχει ένα μέλος-εκπρόσωπος της αρμόδιας εποπτεύουσας δημόσιας αρχής και ένα μέλος-εκπρόσωπος της Κεντρικής Ενωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος (Κ.Ε.Ε.Ε.).

Με απόφαση του αρμοδίου Υπουργού ή του αρμοδίου για τη διοίκηση του φορέα οργάνου, μπορούν να συγκροτούνται κατά περίπτωση και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίες για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων κρατικών προμηθειών.

Οταν διεξάγεται διαγωνισμός από την Περιφέρεια (πρώην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση) η απόφαση συγκρότησης των παραπάνω Επιτροπών ανήκει στην Οικονομική Επιτροπή, κατ' άρθρο 176 παρ.1 περ.γ΄του ν.3852/2010 ή στο Περιφερειακό Συμβούλιο κατά περίπτωση, κατ' άρθρο 176 παρ.2 και 3 του ν.3852/2010.

190 Αρθρο 12 παρ.5 του π.δ.118/2007

191 Πρ. VI Τμ. 110/2003

192 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 98/2010

Η νομιμότητα της σύνθεσης της Επιτροπής κρίνεται με βάση τις διατάξεις του ν.2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας).

Μπορεί να ανατίθεται στην ίδια Επιτροπή τόσο η διενέργεια της προμήθειας, όσο και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού ή να συγκροτούνται διαφορετικές επιτροπές.

Οταν δεν συγκροτείται νόμιμα η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού, οι γνωμοδοτήσεις που διατυπώνει πάσχουν ελαττώματος, με συνέπεια οι εκδιδόμενες βάσει των γνωμοδοτήσεων αυτών διοικητικές πράξεις να πάσχουν ακυρότητας και να καθίσταται νομικά πλημμελής η διαδικασία του διαγωνισμού. Μη νόμιμη συγκρότηση της οικείας Επιτροπής διαγωνισμού που συνεπάγεται ελάττωμα των γνωμοδοτήσεών της αποτελεί και η μη αναφορά της ιδιότητας των συμμετεχόντων μελών της στην πράξη συγκρότησης αλλά και στα Πρακτικά του διαγωνισμού.[193]

Η σύνθεση του συλλογικού οργάνου (Επιτροπής) είναι νόμιμη, όταν υφίσταται απαρτία, όταν δηλαδή συμμετέχουν στην συγκεκριμένη συνεδρίαση τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη, τα οποία είναι περισσότερα από τα μισά των διορισμένων τακτικών μελών του συλλογικού οργάνου.

Επίσης, τα αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής καλούνται προς αναπλήρωση των απόντων ή προσκαίρως κωλυομένων τακτικών μελών, όχι δε και των ελλειπόντων τακτικών μελών της. Σε περίπτωση συμμετοχής στην Επιτροπή αναπληρωματικού μέλους σε αντικατάσταση τακτικού μέλους που λόγω λύσης της υπηρεσιακής του σχέσης απώλεσε την ιδιότητα με την οποία τοποθετήθηκε μέλος της Επιτροπής, αυτή δεν συνεδριάζει νόμιμα, μετά την πάροδο τριών μηνών.[194]

Στις συνεδριάσεις του συλλογικού διοικητικού οργάνου (επιτροπή) συμμετέχουν καταρχήν νομίμως τα ορισθέντα ως τακτικά μέλη αυτού, τα οποία προσκαλούνται με έναν από τους τρόπους που προβλέπει η παρ.2 του άρθρου 14 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999). Σε περίπτωση όμως απουσίας ή κωλύματος ενός ή περισσοτέρων τακτικών μελών καλούνται τα αναπληρωματικά μέλη του οργάνου προς αναπλήρωση. Η σύνθεση του συλλογικού διοικητικού οργάνου (Επιτροπή Διαγωνισμού) είναι μη νόμιμη, όταν μετέχουν αναπληρωματικά μέλη αντί των τακτικών, χωρίς να αποδεικνύεται, κατά τρόπο αναμφίβολο και από προγενέστερα της συνεδριάσεως στοιχεία, ότι τα απόντα τακτικά μέλη κλήθηκαν να παραστούν με έναν από τους τρόπους που ορίζονται στη διάταξη του άρθρου 14 του ν.2690/1999 ή ότι συνέτρεχε κάποιος από τους προβλεπόμενους στην ίδια διάταξη λόγους, για τον οποίο δεν απαιτείται πρόσκληση των μελών του συλλογικού οργάνου.[195]

Σε περίπτωση που τακτικό μέλος δεν μετέχει σε ορισμένη σύνθεση της επιτροπής διαγωνισμου, αν και έχει προσκληθεί νομίμως, δύναται να αντικαθίσταται από το αναπληρωματικό μέλος, χωρίς να επηρεάζεται η νομιμότητα της σύνθεσης.[196]

- Υποβολή προσφορών

σε ανοικτό διαγωνισμό

Οσοι επιθυμούν να λάβουν μέρος σε ανοικτό διαγωνισμό, οφείλουν να καταθέσουν έγγραφη προσφορά μέσα στην προθεσμία που ορίζεται από τη σχετική διακήρυξη.[197] Κατά τη διενέργεια

193 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 22 και 31/2010 και Απόφ. VI Τμήμ. 1283/2010

194 Αρθρο 13 παρ.5 του ν.2690/1999, Απόφ. VI Τμήμ. 2011/2010

195 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 42/2010

196 Απόφ. VI Τμήμ. 3731/2009

197 Αρθρο 11 παρ.1 του π.δ.118/2007

ανοικτού διαγωνισμού, μπορούν να υποβάλουν προσφορά Ελληνες πολίτες, Αλλοδαποί, Νομικά πρόσωπα ημεδαπά ή αλλοδαπά, Συνεταιρισμοί και Ενώσεις προμηθευτών που υποβάλλουν κοινή προσφορά.

Οι προσφορές μπορεί να αποστέλλονται στην αναθέτουσα αρχή με οποιοδήποτε τρόπο (και ταχυδρομικά) υπό την προϋπόθεση όμως ότι αυτές θα περιέρχονται στην αναθέτουσα αρχή μέχρι την προηγούμενη της ημερομηνίας διενέργειας του διαγωνισμού. Τις προσφορές παραλαμβάνει τριμελής επιτροπή παραλαβής.

Οι προσφορές (σε ανοικτό διαγωνισμό) θα πρέπει να περιέχουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά συμμετοχής[198]:

α) Εγγυητική επιστολή συμμετοχής.

β) Παραστατικό εκπροσώπησης εφόσον συμμετέχουν στο διαγωνισμό με αντιπρόσωπο.

γ) Υπεύθυνη δήλωση, με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής, στην οποία θα πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία του διαγωνισμού και να βεβαιώνεται ότι μέχρι και την ημέρα υποβολής της προσφοράς δεν έχουν καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για κάποιο από τα αδικήματα του αγορανομικού κώδικα σχετικό με την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας ή για κάποιο από τα αδικήματα της υπεξαίρεσης, της απάτης, της εκβίασης, της πλαστογραφίας, της ψευδορκίας, της δωροδοκίας και της δόλιας χρεωκοπίας και ότι δεν έχουν καταδικασθεί για κάποιο από τα αδικήματα της παρ.1 του άρθρου 43 του π.δ/τος 60/2007 (συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, δωροδοκία, απάτη, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες). Επίσης, στην ίδια ως άνω βεβαίωση θα πρέπει να αναφέρουν, ότι δεν τελούν σε κατάσταση πτώχευσης ή σε διαδικασία κήρυξης πτώχευσης, ότι είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμεροι και ότι δεν τελούν υπό κοινή εκκαθάριση του κ.ν.2190/1920 ή ειδική εκκαθάριση του ν.1892/1990. Επίσης ότι δεν τελούν υπό διαδικασία έκδοσης απόφασης κοινής ή ειδικής εκκαθάρισης και ότι είναι εγγεγραμμένοι στο οικείο επιμελητήριο.

δ) Δήλωση για τη χώρα καταγωγής του προσφερόμενου είδους (άρθρο 18 παρ.1 του π.δ/τος 118/2007).

ε) Υπεύθυνη δήλωση, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής, στην οποία να αναφέρονται στοιχεία σχετικά με τη φερεγγυότητα, την επαγγελματική δραστηριότητα, τη χρηματοπιστωτική και οικονομική τους κατάσταση, εφόσον το απαιτεί η διακήρυξη του διαγωνισμού.

στ) Υπεύθυνη δήλωση για την έγκαιρη και προσήκουσα προσκόμιση όσων εκ των δικαιολογητικών απαιτούνται από τη διακήρυξη κατά το στάδιο της κατακύρωσης. Και

ζ) Απόδειξη κατάθεσης ή αποστολής δείγματος όπου απαιτείται.

Σε περίπτωση διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή**, τα ανωτέρω δικαιολογητικά και στοιχεία τοποθετούνται στον κυρίως φάκελο της προσφοράς. Τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο, εντός του κυρίως φακέλου, με την ένδειξη «**ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ**» και τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς τοποθετούνται, επί ποινή απόρριψης, σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη «**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ**».[199]

Σε περίπτωση διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης την πλέον από οικονομική άποψη**

198 Αρθρα 5α Β παρ.1, 6 παρ.1 περ.α, β και.γ, 8α παρ.3, 8 παρ.2 περ.στ σε συνδυασμό με άρθρο 11 παρ.3 και 4 και 18 παρ.1 του π.δ/τος 118/2007.

199 Αρθρο 12 παρ.1 περ.α του π.δ.118/2007

συμφέρουσα προσφορά, τότε στον κυρίως φάκελο της προσφοράς τοποθετούνται όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία. Τα τεχνικά καθώς και τα λοιπά στοιχεία της προσφοράς, όπως κατατάσσονται στις ομάδες που αναφέρονται στο άρθρο 20 του π.δ.118/2007, τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο, μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» και τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς, με ποινή απόρριψης αυτής, τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ»[200].

σε κλειστό διαγωνισμό

Στον κλειστό διαγωνισμό μπορούν να υποβάλουν προσφορά όλοι εκείνοι που δικαιούνται να συμμετέχουν και στη διαδικασία του ανοικτού διαγωνισμού.

Επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις που λόγω προϋπολογισθείσας δαπάνης εφαρμόζονται οι διατάξεις του π.δ/τος 60/2007, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να περιορίζει τον αριθμό των υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να υποβάλουν προσφορά, υπό τον όρο βεβαίως ότι υπάρχει ικανός αριθμός κατάλληλων υποψηφίων για τη συνέχιση του διαγωνισμού και την εξασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού. Ο ελάχιστος αριθμός υποψηφίων είναι συνήθως πέντε(5) και αναφέρεται στην προκήρυξη του διαγωνισμού.[201]

Δεδομένου όμως ότι η διαδικασία του κλειστού διαγωνισμού διενεργείται σε δύο (2) διακριτά στάδια (της πρόσκλησης για υποβολή αίτησης συμμετοχής και της υποβολής προσφοράς μετά από προεπιλογή),[202] επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Καταρχήν οι υποψήφιοι υποβάλλουν μαζί με την αίτηση συμμετοχής τους τα ακόλουθα δικαιολογητικά:[203]

α) Υπεύθυνη δήλωση, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής, στην οποία να αναφέρονται, για την απόδειξη της φερεγγυότητάς τους, της επαγγελματικής αξιοπιστία τους, της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής τους κατάστασης, οι τυχόν νομικοί περιορισμοί λειτουργίας της επιχείρησης και εάν έχει επιβληθεί στον προμηθευτή η ποινή του αποκλεισμού από διαγωνισμούς με αμετάκλητη απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης όταν διαπιστωθεί από την υπηρεσία ανυπαρξία της επιχειρηματικής μονάδας που δηλώθηκε ή αν έχει κηρυχθεί έκπτωτος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 34 του π.δ/τος 118/2007 ή έχει αποκλεισθεί από διαγωνισμούς προμηθειών, κατ' επιταγή της διάταξης του άρθρου 39 του π.δ/τος 118/2007.

β) Βεβαιώσεις τραπεζών για την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης ή αντίγραφο ή απόσπασμα του ισολογισμού της επιχείρησης ή υπεύθυνη δήλωση για το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών της που αφορά ειδικότερα το υπό προμήθεια υλικό, κατά τις τρείς προηγούμενες χρήσεις του έτους του διαγωνισμού και κατάλογο με τις κυριότερες παραδόσεις των τριών τελευταίων ετών [204]. Και

γ) Δήλωση της χώρας καταγωγής του προσφερόμενου είδους, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 18 παρ.1 του π.δ/τος 118/2007.

---

200 Αρθρο 12 παρ.1 περ.β του π.δ.118/2007

201 Αρθρο 42 παρ.3 του π.δ/τος 60/2007

202 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 41/2010

203 Αρθρο 5α παρ.Α περ.1 του π.δ.118/2007

204 Αρθρα 5α παρ. Α περ.1 β και 8 παρ.2 περ.β και γ του π.δ.118/2007

Δικαιολογητικά κατά την υποβολή της προσφοράς

Οι προμηθευτές που επιλέγησαν για να υποβάλουν προσφορά, υποχρεούνται να καταθέσουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:[205]

α) Εγγυητική επιστολής συμμετοχής. Και

β) Υπεύθυνη δήλωση, με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής, στην οποία να αναγράφονται τα στοιχεία του διαγωνισμού, να δηλώνεται ότι μέχρι και την ημέρα υποβολής της προσφοράς δεν έχουν καταδικασθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για κάποιο από τα αδικήματα του άρθρου 43 παρ.1 του π.δ/τος 60/2007, για κάποιο από τα αδικήματα του Αγορανομικού Κώδικα, σχετικό με την άσκηση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας ή για κάποιο από τα αδικήματα της υπεξαίρεσης, της απάτης, της εκβίασης, της πλαστογραφίας, της ψευδορκίας, της δωροδοκίας και της δόλιας χρεωκοπίας[206]. Επίσης ότι δεν τελούν σε πτώχευση και σε διαδικασία κήρυξης πτώχευσης[207], ότι είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμεροι ως προς τις υποχρεώσεις τους, ότι είναι εγγεγραμμένοι στο οικείο επιμελητήριο, ότι δεν τελούν υπό κοινή εκκαθάριση του κ.ν.2190/1920 ή ειδική εκκαθάριση του ν.1892/1990 και δεν τελούν υπό διαδικασία έκδοσης απόφασης κοινής ή ειδικής εκκαθάρισης των άνω νομοθετημάτων. Επίσης με την ίδια ως άνω υπεύθυνη δήλωση να αναλαμβάνεται η υποχρέωση για την έγκαιρη και προσήκουσα προσκόμιση δικαιολογητικών πριν το στάδιο της κατακύρωσης[208].

Εφόσον συμμετέχουν στο διαγωνισμό με αντιπρόσωπο υποβάλλουν μαζί με την προσφορά παραστατικό εκπροσώπησης[209].

Τέλος, απαιτείται η υποβολή δικαιολογητικών από τα οποία να προκύπτει α) η περιγραφή του τεχνικού εξοπλισμού της επιχείρησης καθώς και των μέτρων που λαμβάνει ο προμηθευτής για την εξασφάλιση της ποιότητας, β) κατάσταση του τεχνικού προσωπικού της επιχείρησης, γ) δείγμα των προσφερόμενων υλικών (όπου απαιτείται από τη διακήρυξη) και δ) πιστοποιητικά που εκδίδονται από επίσημα γραφεία ποιοτικού ελέγχου ή αρμόδιες υπηρεσίες αναγνωρισμένων ικανοτήτων, που να βεβαιώνουν την καταλληλότητα των υλικών, επαληθευόμενη με παραπομπές σε ορισμένες προδιαγραφές ή πρότυπα προϊόντων.

Επισημαίνεται ότι όταν ο διαγωνισμός προμήθειας διεξάγεται με βάση τις διατάξεις του π.δ/τος 60/2007, οι υποψήφιοι προμηθευτές καλούνται να υποβάλουν τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής που προβλέπονται στις διατάξεις του ως άνω π.δ/τος και συγκεκριμένα στο άρθρο 43 (δικαιολογητικά που σχετίζονται με την προσωπική κατάσταση του υποψηφίου, όπως μη ύπαρξη καταδίκης για δωροδοκία, απάτη, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, μη θέση σε κατάσταση πτωχεύσεως, εκκαθάρισης κτλπ.), στο άρθρο 45 (δικαιολογητικά που αφορούν την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια – κατάλληλες τραπεζικές βεβαιώσεις, ισολογισμοί, δήλωση περί του συνολικού ύψους του κύκλου εργασιών) και στο άρθρο 46 (δικαιολογητικά που αφορούν τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες).

Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελεί το π.δ.118/2007, που προβλέπει ότι μετά την αξιολόγηση των προσφορών και πριν την έκδοση της κατακυρωτικής απόφασης, ο προμηθευτής που αναδείχθη-

205 Αρθρο 5α παρ. Α περ.2 α) του π.δ.118/2007

206 Αρθρο 6 παρ.1 εδ.β) περ.ii) και 2 περ. 1α του π.δ/τος 118/2007

207 Αρθρο 6 παρ.1 περ.β ii και παρ. 2 περ. 2α του π.δ. 118/2007

208 Αρθρο 6 παρ.1 περ. β iii του π.δ/τος 118/2007

209 Αρθρα 5α παρ.2 περ.α iii και 6 παρ.1 περ.γ του π.δ/τος 118/2007

κε ανάδοχος και στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, υποχρεούται να υποβάλει εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης κοινοποίησης προς αυτόν, τα εξής δικαιολογητικά και έγγραφα που αφορούν στην προσωπική του κατάσταση καθώς και όσα δικαιολογητικά ζητούνται κατά τη διακήρυξη προς απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής του ικανότητας:

α) στον ανοικτό διαγωνισμό: τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις των άρθρων 6 παρ.2 και 8^{α} παρ.1 και 2 του π.δ/τος 118/2007 δικαιολογητικά και έγγραφα και

β) στον κλειστό διαγωνισμό: τα προβλεπόμενα από τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.2 του π.δ/τος 118/2007 δικαιολογητικά και έγγραφα, όπως προβλέπει η διάταξη του άρθρου 8 παρ.4 του ως άνω π.δ/τος. Κατά την ημερομηνία του διαγωνισμού είχε υποβάλλει αντί των εγγράφων αυτών την υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 6 παρ.1 του π.δ.118/2007.

Η αποσφράγιση και ο έλεγχος αυτών γίνεται δημόσια με τη διαδικασία που προβλέπεται στη διάταξη του άρθρου 19 παρ.6 του π.δ/τος 118/2007 και οπωσδήποτε πρέπει να προηγείται της έκδοσης της σχετικής κατακυρωτικής απόφασης. Δεν είναι νόμιμη η κατακυρωτική απόφαση που εκδίδεται πριν από την υποβολή και αξιολόγηση των πιο πάνω δικαιολογητικών κατακύρωσης.[210]

Ολα τα προβλεπόμενα από τις οικείες διατάξεις δικαιολογητικά (συμμετοχής και κατακύρωσης) υποβάλλονται για έλεγχο είτε σε πρωτότυπη μορφή είτε επικυρωμένα αντίγραφα αυτών.

Η μη έγκαιρη και προσήκουσα υποβολή των ως άνω δικαιολογητικών συνιστά λόγο αποκλεισμού από το διαγωνισμό.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η απαρίθμηση των δικαιολογητικών του άρθρου 6 του π.δ/τος 118/2007, δεν είναι περιοριστική, καθόσον λόγο αποκλεισμού από τη διαγωνιστική διαδικασία αποτελεί και η μη υποβολή και άλλων δικαιολογητικών που ζητούνται από τη διακήρυξη επί ποινή απαραδέκτου.[211]

Επίσης, η μη υποβολή από τον συμμετέχοντα σε διαγωνισμό προμήθειας, εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, οδηγεί σε αποκλεισμό του από τη διαγωνιστική διαδικασία.[212] Σε περίπτωση που διαγωνιζόμενος υποψήφιος προμηθευτής καταθέτει στο διαγωνισμό εγγυητική επιστολή συμμετοχής, η οποία ορίζει χρόνο ισχύος μικρότερο των 150 ημερολογιακών ημερών από την επομένη της διενέργειας του διαγωνισμού, κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 25 παρ.4 του π.δ.118/2007 και του σχετικού όρου της διακήρυξης, συμμετέχει μη νόμιμα και η προσφορά του πρέπει να απορριφθεί από την αναθέτουσα αρχή.[213]

Η προσφορά συμμετέχουσας στο διαγωνισμό προμηθεύτριας εταιρείας, απορρίπτεται αν, με την προσκομιζόμενη με τα δικαιολογητικά συμμετοχής, υπεύθυνη δήλωση δεν προσδιορίζεται σαφώς, δηλαδή τόσο κατ' είδος όσο και κατά τόπο το οικείο Επιμελητήριο στο οποίο είναι αυτή εγγεγραμμένη. Επίσης, οι υποβαλλόμενες με τα δικαιολογητικά συμμετοχής υπεύθυνες δηλώσεις πρέπει να υπογράφονται από πρόσωπο, το οποίο εκπροσωπεί νομίμως την συμμετέχουσα στο διαγωνισμό προμηθεύτρια εταιρεία ή να προκύπτει ότι το πρόσωπο που υπογράφει την υπεύθυνη δήλωση έχει ειδικώς εξουσιοδοτηθεί προς τούτο από το νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας.[214]

---

210 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 98/2010

211 Απόφ. VI Τμήμ. 2443/2010

212 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 60/2010

213 Αρθρο 6 παρ.1 και 25 παρ.4 του π.δ.118/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 14/2010

214 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 45/2010

Προμηθεύτρια εταιρεία συμμετέχουσα σε ανοικτό διαγωνισμό μη νομίμως αναδείχθηκε μειοδότης καθόσον δεν υπέβαλε, το επί ποινή αποκλεισμού απαιτούμενο από την οικεία διακήρυξη πιστοποιητικό, η έλλειψη του οποίου δεν καλύπτεται από την ένορκη βεβαίωση του νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας ενώπιον συμβολαιογράφου, δεδομένου ότι αυτό (το πιστοποιητικό) εκδίδεται στην Ελλάδα και οι λοιπές συμμετέχουσες στο διαγωνισμό εταιρείες το προσκόμισαν.[215]

Οταν **σε ανοικτό διαγωνισμό** όλοι οι διαγωνιζόμενοι υποβάλλουν εκτός από τη βασική τους προσφορά **και εναλλακτική προσφορά**, παρόλο που δεν προβλέπεται ρητά από τη διακήρυξη του διαγωνισμού, δεν πλήττεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των προσφερόντων και δεν επηρεάζεται η νομιμότητα της διαγωνιστικής διαδικασίας, αφού όλες οι συμμετέχουσες εταιρείες υπέβαλλαν εναλλακτικές προσφορές, οι οποίες αξιολογήθηκαν αυτοτελώς σε σχέση με τις υποβληθείσες βασικές προσφορές από τεχνική και οικονομική άποψη και ως συμφερότερη προσφορά προκρίθηκε η βασική προσφορά της αναδόχου εταιρείας.[216]

Διαδικασία διεξαγωγής διαγωνισμού

Αφού παραληφθούν οι προσφορές από την αρμόδια προς τούτο Τριμελή Επιτροπή Παραλαβής, η Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού κατά την προσδιορισμένη από τη διακήρυξη του διαγωνισμού ή την πρόσκληση (όταν έχουμε κλειστό διαγωνισμό), ημερομηνία και ώρα, προβαίνει στην αποσφράγιση των προσφορών που έχουν ήδη κατατεθεί εμπρόθεσμα.[217] Κατά την αποσφράγιση των προσφορών, το αρμόδιο όργανο, ακόμα και αν είναι το ίδιο και για την αξιολόγησή τους, δεν είναι υποχρεωμένο να ελέγχει τη συμμόρφωση των διαγωνιζομένων ή των προσφορών τους προς τους όρους της διακήρυξης.[218]

Η **διαδικασία της αποσφράγισης** των προσφορών γίνεται ανάλογα με το κριτήριο κατακύρωσης (αν είναι η χαμηλότερη τιμή ή η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά) και συγκεκριμένα:

i) Οταν κριτήριο κατακύρωσης της προμήθειας είναι η **χαμηλότερη τιμή**, τότε αποσφραγίζεται αρχικά ο κυρίως φάκελος της προσφοράς (που περιέχει τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής) και ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς, μονογράφονται και σφραγίζονται (τα δικαιολογητικά συμμετοχής και η τεχνική προσφορά ανά φύλλο) από τα μέλη της Επιτροπής Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού. Οι φάκελοι των οικονομικών προσφορών δεν αποσφραγίζονται αλλά μόνο μονογράφονται, σφραγίζονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και τοποθετούνται σ' ένα νέο φάκελο, ο οποίος σφραγίζεται και υπογράφεται από το παραπάνω όργανο και παραδίδεται στην υπηρεσία που διενεργεί το διαγωνισμό, προκειμένου να αποσφραγιστεί την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση ή που θα οριστεί από την ως άνω Επιτροπή.

Πολλές φορές παρατηρείται να συγκροτείται μόνο μία (1) Επιτροπή Διαγωνισμού, η οποία διεξάγει όλη τη διαδικασία του διαγωνισμού.

ii) Οταν κριτήριο κατακύρωσης της προμήθειας είναι η **πλέον από οικονομική άποψη συμφέρουσα προσφορά,** τότε αποσφραγίζεται ο κυρίως φάκελος της προσφοράς (με τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής) καθώς και ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς, μονογράφονται και σφρα-

215 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 88/2010

216 Αρθρο 40 π.δ.60/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 89/2010

217 Αρθρο 19 του π.δ.118/2007

218 Αρθρο 11 παρ.8 του π.δ.118/2007

γίζονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, όλα τα δικαιολογητικά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς. Για την οικονομική προσφορά ακολουθείται η ίδια διαδικασία που προαναφέρθηκε όταν κριτήριο κατακύρωσης είναι η χαμηλότερη τιμή.

Στη συνέχεια και στις ανωτέρω δύο(2) περιπτώσεις, η Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού ή η Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού προβαίνει στην καταγραφή και τον έλεγχο τόσο των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής όσο και των υποβληθεισών τεχνικών προσφορών και συντάσσει σχετικό Πρακτικό, στο οποίο αναφέρονται οι υποψήφιοι προμηθευτές των οποίων τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής βρέθηκαν σύμφωνα με τα οριζόμενα στις οικείες διατάξεις και στη διακήρυξη και αυτών των οποίων οι τεχνικές προσφορές βρέθηκαν σύμφωνες με τις προδιαγραφές της διακήρυξης.

Το Πρακτικό αυτό της Επιτροπής Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού εγκρίνεται ή όχι (αιτιολογημένα) με απόφαση του αρμοδίου οργάνου της αναθέτουσας αρχής.

Κατά του κύρους της άνω εγκριτικής απόφασης του αρμοδίου οργάνου, μπορεί να υποβληθεί ένσταση για λόγους νομιμότητας αλλά και ουσίας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 του π.δ/τος 118/2007. Επίσης μπορεί να ασκηθεί ένσταση και κατά της συμμετοχής οποιουδήποτε υποψηφίου προμηθευτή.

Ακολούθως, η Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού προβαίνει στην αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών των υποψηφίων προμηθευτών και συντάσσει αναλυτικό Πρακτικό, στο οποίο αναφέρει ποιές τεχνικές προσφορές κρίνονται αποδεκτές και ποιές όχι, παραθέτοντας πλήρη και σαφή αιτιολογία σε περίπτωση απόρριψης αυτών.

Πολλές φορές δεν συντάσσεται ξεχωριστό Πρακτικό αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών αλλά παρατηρείται σε ένα Πρακτικό της Επιτροπής Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού να αναφέρονται οι υποψήφιοι προμηθευτές που κατέθεσαν πλήρη τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής καθώς και η αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών τους.

Το Πρακτικό αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών εγκρίνεται και πάλι από το αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής και κατά της εγκριτικής αυτής απόφασης μπορούν να ασκηθούν ενστάσεις ή προσφυγές, η απόρριψη των οποίων πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς και επαρκώς, κατ' επιταγή της αρχής της διαφάνειας [219].

Με τις διατάξεις των άρθρων 3 του π.δ/τος 60/2007 και 19 του π.δ/τος 118/2007, καθιερώνεται ο κανόνας των αυτοτελών, διακριτών φάσεων αξιολόγησης των προσφορών των διαγωνιζομένων κατά τη διενέργεια διαγωνισμού για την ανάδειξη προμηθευτή του Δημοσίου. Ο κανόνας αυτός απορρέει από την αρχή της αυστηρά τυπικής διαδικασίας του διαγωνισμού και αποσκοπεί στη διασφάλιση της διαφάνειας και του πραγματικού ανταγωνισμού. Αυτό σημαίνει ότι τα στάδια του διαγωνισμού πρέπει να διενεργούνται διαδοχικά με τους εναπομείναντες κάθε φορά διαγωνιζόμενους και όχι παράλληλα. Η μετάβαση στο στάδιο της αποσφράγισης της οικονομικής προσφοράς γίνεται μετά την περάτωση του σταδίου της τεχνικής αξιολόγησης και μόνο για τις προσφορές που κρίθηκαν τεχνικά αποδεκτές και αξιολογήθηκαν οριστικά, χωρίς πλέον η αναθέτουσα αρχή να έχει τη διακριτική ευχέρεια να επανέλθει σε προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, τόσο αναφορικά με τη συμμετοχή των διαγωνιζομένων όσο και με την τεχνική αξιολόγηση των υποβληθεισών προσφορών. Συνεπώς, στην περίπτωση υποβολής ενστάσεων (άρθρο 15 παρ.2 εδ. β του π.δ.118/2007) ή προσφυγών (ν.2522/1997 και ήδη ν.3886/2010) κατά

219 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 98/2010

του σταδίου τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να προχωρήσει παράλληλα σε αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών πριν ολοκληρωθεί η εκδίκαση ενστάσεων ή προσφυγών με την έκδοση οριστικών αποφάσεων επ' αυτών, διότι η υποβολή προσφυγών ή ενστάσεων είναι δυνατόν, εφόσον κριθούν βάσιμες, να οδηγήσει σε αποδοχή ή απόρριψη τεχνικών προσφορών στο πλαίσιο του σταδίου τεχνικής αξιολόγησης. [220]

Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού ή η Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού δεν μπορεί, μετά την αποσφράγιση των προσφορών, να προχωρήσει στην τεχνική αξιολόγηση αυτών και αργότερα στην οικονομική αξιολόγηση αυτών, χωρίς προηγουμένως να προβεί στον έλεγχο των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής των υποψηφίων προμηθευτών.

Επιπλέον, η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού ή η Επιτροπή Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων σε ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, δεν μπορεί να κρίνει τεχνικά μη αποδεκτές προσφορές με τη γενική και αόριστη αιτιολογία ότι είναι ακατάλληλες χωρίς να αναφέρει στο σχετικό Πρακτικό της, τις συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης από τις οποίες απέκλιναν οι τεχνικές προσφορές των διαγωνιζομένων. Πρέπει δηλαδή να υφίσταται ειδικά αιτιολογημένη γνώμη σχετικά με τους λόγους που καθιστούν τεχνικά απαράδεκτες τις προσφορές, διαφορετικά η απόφαση της αναθέτουσας αρχής, με την οποία αποκλείονται από το διαγωνισμό οι υποψήφιοι προμηθευτές λόγω υποβολής τεχνικά μη αποδεκτών προσφορών, πάσχει ακυρότητας.[221]

Κατά το στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης, όταν διενεργείται ανοικτός ή κλειστός διαγωνισμός με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά, εξετάζεται κατ' αρχήν η πληρότητα των στοιχείων των φακέλων των τεχνικών προσφορών που υποβλήθηκαν στο διαγωνισμό και η συμφωνία των προσφορών αυτών προς τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης.

Προσφορές που παρουσιάζουν **ουσιώδεις αποκλίσεις** από τις τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις της διακήρυξης έχουν ως αποτέλεσμα την απόρριψη της τεχνικής προσφοράς[222]. Ως ουσιώδεις χαρακτηρίζονται αφενός οι αποκλίσεις της προσφοράς από όρους και απαιτήσεις της διακήρυξης που χαρακτηρίζονται ρητώς ως απαράβατοι, αφετέρου οι ελλείψεις στις ιδιότητες του προσφερόμενου είδους, οι οποίες στερούν την καταλληλότητα της χρήσης του είδους αυτού με βάση τον προορισμό του.

Οσες από τις προσφορές κρίνονται αποδεκτές σύμφωνα με τα ανωτέρω, αξιολογούνται και βαθμολογούνται στη συνέχεια με βάση κριτήρια, τα οποία καθορίζονται στο άρθρο 46 του π.δ. 60/2007 (στις περιπτώσεις που εφαρμόζεται το κοινοτικό δίκαιο), 20 του ΕΚΠΟΤΑ (για διαγωνισμούς προμηθειών που διενεργούνται από τους δήμους) ή στο άρθρο 20 του π.δ. 118/2007 (για διαγωνισμούς προμηθειών που διενεργούνται από τις περιφέρειες) και κατατάσσονται σύμφωνα με τις ίδιες διατάξεις σε δύο κατά βάση ομάδες (ομάδα τεχνικών προδιαγραφών και ποιότητας και ομάδα τεχνικής υποστήριξης)[223]. Για κάθε μία από τις ανωτέρω ομάδες κριτηρίων ορίζεται από τη διακήρυξη συντελεστής βαρύτητας σε ποσοστό επί τοις εκατό, το άθροισμα των οποίων ανέρχεται σε 100, ενώ για κάθε επί μέρους κριτήριο των ομάδων καθορίζεται από τη διακήρυξη

220 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 43/2010

221 Αρθρο 20 παρ. 4 του π.δ.118/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 52/2010

222 Αρθρο 20 παρ. 4 ΕΚΠΟΤΑ

223 Βλ. άρθρο 20 παρ. 1 ΕΚΠΟΤΑ, με το οποίο προβλέπεται και τρίτη ομάδα, στην οποία περιλαμβάνονται όλα τα κριτήρια που σχετίζονται με τη μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας.

επιμέρους συντελεστής βαρύτητας ούτως ώστε το άθροισμά τους για κάθε ομάδα να ισούται με τον καθορισθέντα συντελεστή βαρύτητας της ομάδας. Ολα τα επί μέρους στοιχεία των ομάδων, στις περιπτώσεις που καλύπτονται ακριβώς οι απαιτήσεις της διακήρυξης, βαθμολογούνται αυτόνομα με βάση τους 50 βαθμούς (όταν εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ) ή 100 βαθμούς (όταν εφαρμόζεται το π.δ. 118/2007), ενώ η βαθμολογία αυτή αυξάνεται μέχρι 60 βαθμούς και 110 βαθμούς αντίστοιχα στις περιπτώσεις που υπερκαλύπτονται οι απαιτήσεις της διακήρυξης. Η παραπάνω βαθμολογία, στους διαγωνισμούς προμηθειών στους οποίους εφαρμόζεται ο ΕΚΠΟΤΑ, μειώνεται μέχρι 40 βαθμούς στις περιπτώσεις που δεν καλύπτονται οι απαιτήσεις της διακήρυξης και υπό την προϋπόθεση ότι η απόκλιση αυτή είναι, κατά την κρίση της αρμόδιας επιτροπής αξιολόγησης, επουσιώδης. Η κρίση περί του επουσιώδους της απόκλισης πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη και δεν αναπληρώνεται από την παρεχόμενη μειωμένη βαθμολογία στο οικείο κριτήριο αξιολόγησης.

Σημειώνεται ότι τα περί επουσιωδών αποκλίσεων από τις τεχνικές απαιτήσεις της διακήρυξης δεν ισχύουν για τους διαγωνισμούς προμηθειών που διενεργούν οι Περιφέρειες, αφού στις περιπτώσεις αυτές όλες οι τεχνικές προδιαγραφές θεωρούνται ουσιώδεις[224].

Ειδική αιτιολογία απαιτείται επίσης να υπάρχει στο οικείο πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης όταν οι τεχνικές προσφορές των υποψηφίων υπερκαλύπτουν τις ελάχιστες τεχνικές προδιαγραφές που θέτει η διακήρυξη για το υπό προμήθεια είδος ή καλύπτουν τεχνικές προδιαγραφές που η αναθέτουσα αρχή έχει ορίσει ως προαιρετικές. Στην περίπτωση αυτή η διακήρυξη δεν απαγορεύεται να ορίζει ρητά για κάθε επί μέρους προαιρετική τεχνική προδιαγραφή και το πλαίσιο εντός του οποίου η αρμόδια επιτροπή θα βαθμολογήσει τις προσφορές που πληρούν τις προαιρετικές αυτές τεχνικές προδιαγραφές. Το πλαίσιο δε αυτό, όπως προεκτέθηκε, θα πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 101 και 110 βαθμούς, όταν εφαρμόζεται το π.δ. 118/2007 και 51 έως 60 βαθμούς όταν εφαρμόζεται ο ΕΚΠΟΤΑ.

Η αναθέτουσα αρχή έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια να θέσει με τη διακήρυξη τα κριτήρια ανάδειξης της συμφερότερης προσφοράς χωρίς να περιορίζεται στα ενδεικτικώς απαριθμούμενα στα άρθρα 46 του π.δ. 60/2007 (στις περιπτώσεις που εφαρμόζεται το κοινοτικό δίκαιο) και 20 του ΕΚΠΟΤΑ ή 20 του π.δ. 118/2007. Αρκεί μόνο τα τιθέμενα κριτήρια να συνδέονται στενά με το αντικείμενο της σύμβασης[225] και να εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση στους ενδιαφερόμενους, χωρίς να ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις, ούτε να συνεπάγονται αδικαιολόγητους φραγμούς στην ελεύθερη ανάπτυξη του ανταγωνισμού[226].

Κριτήρια αξιολόγησης που δεν καθορίζονται στη διακήρυξη, αλλά τίθενται από την Επιτροπή διαγωνισμού το πρώτον κατά το στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης συνιστά παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης και καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία[227]. Συνακόλουθα, η αυθαίρετη αναγωγή από την αναθέτουσα αρχή επιμέρους κριτηρίων τεχνικής αξιολόγησης σε αυτοτελή και μοναδικά κριτήρια κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού εισάγει κριτήριο κατακύρωσης διαφορετικό από εκείνο που καθορίστηκε στη διακήρυξη και ισοδυναμεί με νέα αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών, η οποία δεν είναι επιτρεπτή μετά το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών[228].

224 Βλ. άρθρο 3 παρ. 7 π.δ. 118/2007

225 Πρ. VI Τμήμ. 107/2003, 106/2007

226 Απόφ. VI Τμήμ. 2402/2010

227 Πρ. VI Τμήμ. 119/2005, Απόφ. VI Τμήμ. 2703/2010

228 Πρβλ. Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 187/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 2703/2010.

Κριτήρια, που αφορούν στην εν γένει οικονομική και τεχνική καταλληλότητα του υποψήφιου προμηθευτή, όπως π.χ. αξιοπιστία κατασκευαστή και αντιπροσώπου, εμπειρία, εξοπλισμός και απασχολούμενο προσωπικό προμηθευτή, πιστοποίηση του υποψήφιου προμηθευτή με βάση διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα για την πώληση και υποστήριξη ειδών παρόμοιων με τα προκηρυσσόμενα κ.λπ., δεν πρέπει να τίθενται στη διακήρυξη ως κριτήρια για την ανάδειξη της συμφερότερης προσφοράς, διότι επέρχεται νόθευση του ανταγωνισμού.

Επιπροσθέτως, «οι πωλήσεις στην Ελλάδα ειδών παρόμοιων με τα προκηρυσσόμενα στο διαγωνισμό», εφόσον συμπεριλαμβάνεται από τη διακήρυξη μεταξύ των κριτηρίων για την ανάδειξη της συμφερότερης προσφοράς, εκτός του ότι νοθεύει τον ανταγωνισμό αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης ελλήνων και κοινοτικών προμηθευτών, καθώς και στην αρχή της διαφάνειας στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων που κατοχυρώνονται στο κοινοτικό δίκαιο[229].

Μετά το στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών, το οποίο ολοκληρώνεται με την απόφαση έγκρισης από την αναθέτουσα αρχή του οικείου Πρακτικού τεχνικής αξιολόγησης ή με την έκδοση απόφασης επί των ενστάσεων ή προσφυγών που τυχόν ασκούνται κατά της ως άνω εγκριτικής απόφασης, η Επιτροπή του Διαγωνισμού προβαίνει στο άνοιγμα κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη σχετική διακήρυξη ή ειδική πρόσκληση, των οικονομικών προσφορών εκείνων μόνο των υποψηφίων των οποίων οι τεχνικές προσφορές τους κρίθηκαν αποδεκτές και αξιολογήθηκαν, ενώ όσες προσφορές δεν κρίθηκαν αποδεκτές δεν αποσφραγίζονται αλλά επιστρέφονται. Στη συνέχεια, η ίδια ως άνω Επιτροπή προβαίνει στην **αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών** ανάλογα με το κριτήριο κατακύρωσης, ακολουθεί ανακοίνωση τιμών και εισηγείται στο αρμόδιο για κατακύρωση όργανο της αναθέτουσας αρχής σε ποιόν ή ποιους πρέπει να γίνει η κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού.

Σε περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή Διενέργειας του διαγωνισμού ή η Επιτροπή αποσφράγισης των προσφορών δεν προβεί στο άνοιγμα και την αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων προσφοράς, η οποία κρίθηκε τεχνικά αποδεκτή, η οικεία διαδικασία καθίσταται, λόγω της ουσιώδους αυτής πλημμέλειας, μη νόμιμη, καθώς παραβιάζεται η αρχή της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Η ως άνω όμως πλημμέλεια τελικά κρίνεται επουσιώδης, αν από τα στοιχεία του φακέλου της συγκεκριμένης προμήθειας διαπιστωθεί ότι ακόμα και αν αποσφραγιζόταν η οικονομική προσφορά του συγκεκριμένου προμηθευτή, αυτός δεν θα αναδεικνυόταν ανάδοχος[230].

Τα **κριτήρια για την κατακύρωση** της προμήθειας και την τελική επιλογή του προμηθευτή είναι δύο (2) και συγκεκριμένα: **i) η χαμηλότερη τιμή και ii) η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.**

Το κριτήριο που θα οδηγήσει στην τελική επιλογή του προμηθευτή καθορίζεται κατά τη διαδικασία ένταξης της προμήθειας στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π.) και ορίζεται στη διακήρυξη του διαγωνισμού.

Τόσο η χαμηλότερη τιμή όσο και η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μπορούν να τεθούν ως κριτήρια για την τελική επιλογή του προμηθευτή και στους ανοικτούς αλλά και στους κλειστούς διαγωνισμούς.

Οταν κριτήριο για την τελική επιλογή του προμηθευτή είναι η **χαμηλότερη τιμή**, η κατακύρωση

229 Αποφ. VI Τμήμ. 2046/2010, 3144/2010

230 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 31/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 1283/2010

γίνεται τελικά σε εκείνον τον προμηθευτή που η προσφορά του έχει κριθεί ως αποδεκτή με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές και τους όρους της διακήρυξης και προσφέρει τη χαμηλότερη τιμή.

Αντίθετα, όταν κριτήριο για την τελική επιλογή του προμηθευτή είναι η **συμφερότερη προσφορά** η κατακύρωση γίνεται σε εκείνον του οποίου η προσφορά παρουσιάζει το μεγαλύτερο λόγο της συνολικής σταθμισμένης βαθμολογίας τεχνικής προσφοράς προς την ανοιγμένη τιμή της οικονομικής προσφοράς (όταν ο διαγωνισμός διέπεται από τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ) ή το μικρότερο λόγο της συνολικής σταθμισμένης βαθμολογίας τεχνικής προσφοράς προς την ανοιγμένη τιμή της οικονομικής προσφοράς (όταν ο διαγωνισμός διέπεται από τις διατάξεις του π.δ. 118/2007).

Σε περίπτωση που κατά τη διενέργεια ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, υποβληθεί ή γίνει τελικά αποδεκτή μία μόνο προσφορά και δεν υπάρχουν στο αρχείο της αναθέτουσας αρχής συγκριτικά στοιχεία τιμών από προηγούμενους διαγωνισμούς ή από πωλήσεις όμοιων υλικών στην ελεύθερη αγορά, ο διαγωνισμός ματαιώνεται και επαναλαμβάνεται υποχρεωτικά. Δεν ματαιώνεται όταν από τα στοιχεία του φακέλου της διαγωνιστικής διαδικασίας της προμήθειας διαπιστωθεί ότι είχαν ληφθεί υπόψη οι τιμές κατακύρωσης προηγούμενων διαγωνισμών.[231]

Η συμμετοχή περισσότερων του ενός υποψηφίων σε διαγωνισμό για την ανάθεση προμήθειας με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά δεν τίθεται από τον ΕΚΠΟΤΑ ή το π.δ. 118/2007 ως προϋπόθεση για τη συνέχιση της διαδικασίας ή την ανάθεση της προμήθειας. Ως εκ τούτου, η **κατακύρωση στο μοναδικό υποψήφιο** που συμμετέχει εξαρχής στο διαγωνισμό ή απομένει κατά το στάδιο της τεχνικής ή οικονομικής αξιολόγησης είναι νόμιμη και δεν νοθεύεται ο ανταγωνισμός[232].

Για την επιλογή της συμφερότερης προσφοράς, όταν εξαρχής συμμετέχει ή απομένει στο διαγωνισμό ένας υποψήφιος, η αρμόδια επιτροπή αξιολόγησης δεν βαθμολογεί τη μοναδική υποβληθείσα ή απομένουσα προσφορά, καθόσον η βαθμολόγηση, όταν το κριτήριο ανάθεσης της προμήθειας είναι η συμφερότερη προσφορά, προϋποθέτει την ύπαρξη δύο τουλάχιστον αποδεκτών προσφορών. Η σχετική, όμως, κρίση της αναθέτουσας αρχής στην περίπτωση αυτή απαιτείται να είναι επαρκώς αιτιολογημένη. Για να είναι δε αιτιολογημένη η σχετική κρίση πρέπει να γίνεται εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής επίκληση στοιχείων που αποδεικνύουν ότι προσφέρεται η καλύτερη από τεχνική άποψη προσφορά με το μικρότερο δυνατό κόστος. Στην περίπτωση που με βάση τα στοιχεία η προσφορά δεν είναι από τεχνικοοικονομική άποψη η συμφέρουσα, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να αιτιολογήσει γιατί παρόλα αυτά προβαίνει στην κατακύρωση και δεν ακολουθεί μία από τις λοιπές επιλογές που προβλέπονται στο άρθρο 21 του ΕΚΠΟΤΑ ή του π.δ. 118/2007[233] .

Σε περίπτωση που η οικονομική προσφορά μοναδικής συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας περιλαμβάνει όρο αντίθετο με τη διακήρυξη, δηλαδή στο κόστος των υπό προμήθεια προϊόντων δεν συμπεριλαμβάνει όλες τις νόμιμες κρατήσεις καθώς εξαιρεί τις κρατήσεις υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, χωρίς να προβλέπεται τέτοια δυνατότητα από την οικεία διακήρυξη, απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Εφόσον όμως διευκρινιστεί με νεότερα έγγραφα ότι τόσο στην οικονομική προσφορά της αναδόχου εταιρείας όσο και στο συνολικό τίμημα της κατακύρωσης

231 Αρθρο 21 εδ.η του π.δ.118/2007, Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 28, 43, 52, 84/2010 και Αποφ. VI Τμήμ. 1285 και 2709/2010

232 πρβλ. Πρακτ. Ολομ. 24ης Γεν. Συν. /23.11.1998, θέμα Β, Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 28/2010, 34/2010, 41/2010, 9, 76, 96/2009, 71/2008

233 Πρ. VI Τμήμ. 63/2007, Απόφ. VI Τμήμ. 147/2010, Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 67/2004

συμπεριλαμβάνονται και οι νόμιμες κρατήσεις υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, τότε η οικονομική προσφορά γίνεται αποδεκτή και δεν κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης[234].

Κατά τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, η επιτροπή αξιολόγησης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού υποχρεούται να προτείνει και το αποφασίζον όργανο έχει δέσμια αρμοδιότητα να κατακυρώσει την προμήθεια σε εκείνους από τους συμμετέχοντες που προσέφεραν τη χαμηλότερη τιμή, εφόσον η προσφορά τους, η οποία πρέπει σε κάθε περίπτωση να αφορά είδη που προκηρύχθηκαν, κρίνεται σύμφωνη με τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης[235]. Μόνο σε περίπτωση που περισσότεροι μειοδότες έχουν υποβάλει ισότιμες ή ισοδύναμες προσφορές και εφόσον πρόκειται για διαιρετό υλικό, επιτρέπεται η κατανομή της προς προμήθεια ποσότητας μεταξύ των άνω μειοδοτών.[236]

Εξάλλου, όταν κατά τη διεξαγωγή διαγωνισμού προμήθειας, η οποία λόγω προϋπολογισθείσας δαπάνης εμπίπτει στις διατάξεις του π.δ/τος 60/2007, υποβληθούν προσφορές που φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα προς προμήθεια είδη, η αναθέτουσα αρχή, προκειμένου να εκτιμήσει τη σοβαρότητα και την αξιοπιστία των προσφορών αυτών και να διασφαλίσει την εκτέλεση της προμήθειας, ζητεί εγγράφως τις διευκρινίσεις που θεωρεί χρήσιμες σε σχέση με τα στοιχεία της προσφοράς και προβαίνει στην επαλήθευσή τους. Ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά νοείται η προσφορά όχι μόνο με βάση το συνολικό κόστος της αλλά και όταν επιμέρους κόστη αυτής παρίστανται ιδιαίτερα χαμηλά σε σχέση με τα ζητούμενα από τη διακήρυξη, είδη.[237]

Η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα μέχρι την έκδοση κατακυρωτικής απόφασης, με την οποία ολοκληρώνεται η σύνθετη διοικητική ενέργεια του διαγωνισμού να απορρίψει προσφορά ως απαράδεκτη λόγω μη τήρησης απαράβατου όρου της διακήρυξης, ακόμα και όταν αυτή η προσφορά με προηγούμενη πράξη της αναθέτουσας αρχής, είχε χαρακτηρισθεί αποδεκτή.

Εξάλλου, με πράξη του αρμόδιου, για τον προσυμβατικό έλεγχο των συμβάσεων προμηθειών, Κλιμακίου έχει κριθεί ότι παρίσταται νόμιμη η απόρριψη της προσφοράς συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας ως απαράδεκτης, εφόσον η προσφορά αυτή έπασχε κατά το στάδιο της κατακύρωσης, καθόσον παραβίαζε ουσιώδεις όρους της διακήρυξης, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να κατακυρωθούν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού στην εταιρεία αυτή, διότι η κατακυρωτική απόφαση θα έπασχε ακυρότητας. Το γεγονός δε ότι δεν εκδόθηκε πρακτικό απόρριψης της προσφοράς πριν από το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών και δεν επιστράφηκε σφραγισμένη η οικονομική προσφορά της άνω εταιρείας, η οποία είχε αποσφραγισθεί, δεν πλήττει την αρχή της διαφάνειας αλλά ούτε στέρησε την εταιρεία αυτή από τη δυνατότητα δικαστικής προστασίας.[238]

Το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο, με αιτιολογημένη γνωμοδότησή του, μπορεί να προτείνει:[239]

- Κατακύρωση της προμήθειας για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα κατά ποσοστό στα εκατό, όπως ορίζεται στη διακήρυξη. Το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει

234 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 58/2010 και Απόφ. VI Τμήμ. 3039/2010

235 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 5/2010

236 Αρθρο 21 παρ.β του π.δ.118/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 8/2010

237 Αρθρο 52 του π.δ.60/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 11/2010

238 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 32/2010

239 Αρθρο 21 του π.δ.118/2007

το 15% για διαγωνισμούς προϋπολογισθείσας αξίας από 100.001 ευρώ και άνω (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ) στην περίπτωση μεγαλύτερης ποσότητας ή το 50% στην περίπτωση μικρότερης ποσότητας. Για κατακύρωση μέρος της ποσότητας κάτω του καθοριζομένου από τη διακήρυξη ποσοστού, απαιτείται προηγούμενη αποδοχή από τον προμηθευτή.

- Την κατανομή της προς προμήθεια ποσότητας (εφόσον πρόκειται για διαιρετό υλικό) μεταξύ περισσοτέρων μειοδοτών με ισότιμες ή ισοδύναμες προσφορές. Αν το υλικό δεν είναι διαιρετό και υπάρχουν ισότιμες ή ισοδύναμες προσφορές, τελικός προμηθευτής επιλέγεται αυτός που αναδείχθηκε μειοδότης κατόπιν διαπραγματεύσεων, στις οποίες καλούνται όλοι όσοι προσέφεραν ισότιμες ή ισοδύναμες προσφορές.
- Χορήγηση εξουσιοδότησης στην υπηρεσία για να πραγματοποιήσει την προμήθεια σε περίπτωση που ο διαγωνισμός διενεργείται από κεντρική αναθέτουσα αρχή.
- Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και επανάληψή του με τροποποίηση ή μη των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών.
- Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης όταν συντρέχουν επείγοντες λόγοι που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα της υπηρεσίας.
- Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όταν δεν προσκομίζει ο προμηθευτής, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, τα απαιτούμενα από τη διάταξη του άρθρου 6 παρ.2 του π.δ/τος 118/2007 έγγραφα και δικαιολογητικά. Και
- Οριστική ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού, i) όταν ο φορέας δεν χρειάζεται πλέον το υλικό είτε λόγω αλλαγών στην τεχνολογία είτε λόγω διακοπής ή περιορισμού της δραστηριότητας, για την οποία επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί και ii) όταν συντρέχουν άλλοι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την ματαίωση.

Μετά την αξιολόγηση των προσφορών και την ανάδειξη αυτού (ή αυτών) που πρόκειται να γίνει η κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και πριν εκδοθεί η κατακυρωτική των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού απόφαση του αρμόδιου οργάνου της αναθέτουσας αρχής, αποστέλλεται έγγραφη ειδοποίηση σ' αυτόν που πρόκειται να γίνει η κατακύρωση να υποβάλει σε σφραγισμένο φάκελο τα έγγραφα και δικαιολογητικά που απαιτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 5^{α} περ.3 και 6 παρ.2 του π.δ/τος 118/2007, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης. Η αποσφράγιση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών γίνεται δημόσια, συντάσσεται σχετικό Πρακτικό και στη συνέχεια εκδίδεται η σχετική κατακυρωτική απόφαση.

Δεν είναι νόμιμη η κατακύρωση μεγαλύτερης ποσότητας προμήθειας είδους σε ποσοστό άνω του 15% από την προκηρυσσόμενη ή το 50% στην περίπτωση μικρότερης ποσότητας.[240]

Επισημαίνεται ότι στους ανοικτούς διαγωνισμούς με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, όταν ο προμηθευτής στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση δεν προσκομίσει ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 6 παρ.2 ή 8^{α} του π.δ/τος 118/2007 ή στη διακήρυξη, η κατακύρωση γίνεται στον προμηθευτή με την αμέσως επόμενη χαμηλότερη τιμή. Σε περίπτωση που και αυτός δεν προσκομίζει ένα ή

240 Αρθρο 21 παρ.α του π.δ.118/2007 και Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 5/2010

περισσότερα έγγραφα και δικαιολογητικά κατά τα ανωτέρω, η κατακύρωση γίνεται στον προμηθευτή με την αμέσως επόμενη χαμηλότερη τιμή και ούτω καθ' εξής. Αν κανένας από τους προμηθευτές δεν προσκομίσει τα κατά τα ανωτέρω προβλεπόμενα έγγραφα και δικαιολογητικά, τότε ο διαγωνισμός ματαιώνεται.

Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις κλειστού διαγωνισμού με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή.

Στους ανοικτούς διαγωνισμούς με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, όταν ο προμηθευτής στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα έγγραφα και δικαιολογητικά που προβλέπονται στη διάταξη του άρθρου 6 παρ.2 του π.δ/τος 118/2007 ή προβλέπεται από τη διακήρυξη, στο άρθρο 8^{α} του άνω π.δ/τος, η κατακύρωση γίνεται στον προμηθευτή που προσφέρει την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Σε περίπτωση που και αυτός δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα από τα ανωτέρω έγγραφα και δικαιολογητικά, η κατακύρωση γίνεται στον προμηθευτή με την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά και ούτω καθ' εξής. Σε περίπτωση που κανένας από τους προμηθευτές δεν προσκομίζει ένα ή περισσότερα έγγραφα ή δικαιολογητικά, ο διαγωνισμός ματαιώνεται. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις του κλειστού διαγωνισμού.

Η κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού αποστέλλεται με σχετική ανακοίνωση. Με την ανακοίνωση αυτή θεωρείται συναφθείσα η σύμβαση, το δε έγγραφο της σύμβασης έχει μόνο αποδεικτικό χαρακτήρα.

Σύμβαση

Η σύμβαση περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία της προμήθειας και τουλάχιστον τα ακόλουθα:[241]

- τον τόπο και χρόνο υπογραφής της σύμβασης
- τα συμβαλλόμενα μέρη
- τα προς προμήθεια υλικά και την ποσότητα
- την τιμή
- τον τόπο, τρόπο και χρόνο παράδοσης των υλικών
- τις τεχνικές προδιαγραφές των υλικών
- τις προβλεπόμενες εγγυήσεις
- τις προβλεπόμενες ρήτρες
- τον τρόπο επίλυσης των τυχόν διαφορών
- τον τρόπο και χρόνο πληρωμής
- τον τρόπο αναπροσαρμογής του συμβατικού τιμήματος, εφόσον τούτο προβλέπεται.

Οταν ο διαγωνισμός προμήθειας διενεργείται από την περιφέρεια, την οικεία σύμβαση πλέον υπογράφει ο περιφερειάρχης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 159 παρ.1 περ.ι) του ν.3852/2010.

Επισημαίνεται ότι πριν την υπογραφή της σύμβασης ο φάκελος με όλα τα έγγραφα της διαδικασίας και το σχέδιο σύμβασης υποβάλλονται στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

241 Αρθρο 24 παρ.2 του π.δ.118/2007

Ζ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΕΚΠΟΤΑ

Ολες οι προμήθειες υλικών, αναλωσίμων ή μη που διενεργούνται από τους Δήμους, τους Συνδέσμους τους, τα νομικά πρόσωπα αυτών, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτών είναι έως 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., διενεργούνται με βάση τις διατάξεις της 11389/23.3.1993 Απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών «Ενιαίος κανονισμός προμηθειών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης» (ΕΚΠΟΤΑ-ΦΕΚ Β 185). Εάν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτών είναι ίση ή ανώτερη του ποσού των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., τότε πρωτίστως εφαρμόζεται το π.δ.60/2007.

Οι διατάξεις του ως άνω Κανονισμού (ΕΚΠΟΤΑ) δεν εφαρμόζονται στις προμήθειες μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού, ηλεκτρονικού ή άλλης μορφής εξοπλισμού καθώς και στις προμήθειες υλικών, που ενσωματώνονται σε έργα, τα οποία εκτελούνται από τους προαναφερόμενους φορείς.[242]

Διαδικασία διενέργειας ανοικτού-κλειστού διαγωνισμού

Ανοικτός διαγωνισμός

Στον διαγωνισμό αυτό μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι προμηθευτές υποβάλλοντας εξαρχής φάκελο με τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και φάκελο τεχνικής και οικονομικής προσφοράς.[243]

Κλειστός διαγωνισμός

Ο κλειστός διαγωνισμός, όπως και στην προναφερθείσα διαδικασία του π.δ/τος 118/2007, διενεργείται σε δύο (2) στάδια (φάσεις). Στο πρώτο στάδιο υποβάλλονται μόνο αιτήσεις συμμετοχής των προμηθευτών με δικαιολογητικά που αφορούν στην καταλληλότητά τους. Μετά την αξιολόγησή τους ακολουθεί το β΄ στάδιο, κατά το οποίο καλούνται να υποβάλουν προσφορά μόνο εκείνοι από τους προμηθευτές που έχουν προεπιλεγεί.

Η προσφυγή στη διαδικασία του κλειστού διαγωνισμού για τη διενέργεια μιας προμήθειας, πρέπει, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ, να αιτιολογείται ειδικώς. Λόγοι προσφυγής σ' αυτήν τη διαδικασία μπορούν να αποτελέσουν: α) η ανάγκη διατήρησης ισορροπίας μεταξύ της αξίας του αντικειμένου της σύμβασης και των εξόδων της διαδικασίας και β) η εξειδικευμένη φύση των υπό προμήθεια προϊόντων.[244]

Για την έναρξη της διαδικασίας διενέργειας ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, απαιτείται:

- Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου ή του Διοικητικού Συμβουλίου για τα νομικά πρόσωπα ή της Εκτελεστικής Επιτροπής για τους Συνδέσμους των δήμων, για τη διενέργεια της προμήθειας.
- Εγγραφή πίστωσης σε σχετικό κωδικό ή κωδικούς αριθμούς του προϋπολογισμού εξόδων του Δήμου.
- Σύνταξη των τεχνικών προδιαγραφών και τευχών δημοπράτησης.
- Απόφαση από την Οικονομική Επιτροπή (ή κατά περίπτωση από το Δημοτικό Συμβούλιο) ή το Διοικητικό Συμβούλιο του δημοτικού νομικού προσώπου, έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών και των όρων της διακήρυξης, στους οποίους περιλαμβάνεται ο τρόπος ανάθεσης της προμήθειας και το κριτήριο κατακύρωσης.

242 Αρθρο 1 παρ.1 και 2 ΕΚΠΟΤΑ

243 Αρθρο 2 παρ.4 του ΕΚΠΟΤΑ

244 Αρθρο 2 παρ.5 και άρθρο 3 παρ.3α του ΕΚΠΟΤΑ

- Απόφαση ένταξης της προμήθειας στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π) καθώς και απόφαση εφαρμογής του ΕΠΠ ή απόφαση εξαίρεσής της από την ένταξη.

Σχετικά με την ένταξη των προμηθειών στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών, επισημαίνονται τα ακόλουθα: Για τη διενέργεια οποιασδήποτε προμήθειας με προϋπολογιζόμενη δαπάνη πάνω από 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., απαιτείται η ένταξή της στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών[245]. Το Ε.Π.Π. εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Πολιτικής και Προγραμματισμού Προμηθειών (Ε.Π.Π.Π.) με βάση τα επί μέρους προγράμματα προμηθειών που υποβάλλονται από τους υπόχρεους φορείς και τίθεται σε εφαρμογή με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Με όμοιες αποφάσεις, μετά από γνώμη της Ε.Π.Π.Π., μπορεί: α) να τροποποιείται και συμπληρώνεται το Ε.Π.Π., β) να παρέχεται η δυνατότητα προέγκρισης των προμηθειών που πρόκειται να ενταχθούν το επόμενο έτος σ' αυτό, γ) να εξαιρούνται από την ένταξη στο Ε.Π.Π. φορείς ή προμήθειες και δ) να καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι, με τους οποίους πραγματοποιείται η εξαίρεση.

Δεν εντάσσονται στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών:

i) προμήθειες φορέων που εξαιρούνται και δεν εμπίπτουν στο καθεστώς εφαρμογής του ν.2286/1995[246].

ii) προμήθειες ειδών, των οποίων η προϋπολογισθείσα δαπάνη κατά κωδικό αριθμό είδους δεν υπερβαίνει ετησίως το ποσό των 60.000 χωρίς Φ.Π.Α.[247]

iii) προμήθειες που αφορούν καύσιμα και ελαιολιπαντικά, τρόφιμα και λοιπά αναλώσιμα είδη παντοπωλείου καθώς και φάρμακα[248]

iv) προμήθειες μηχανολογικού, ηλεκτρολογικού, ηλεκτρονικού ή άλλης μορφής εξοπλισμού και αγαθών που ενσωματώνονται σε τεχνικά έργα των Ο.Τ.Α[249]

v) προμήθειες ειδών πληροφορικής που εντάσσονται στα επιχειρησιακά προγράμματα «Κοινωνία της Πληροφορίας»[250],«Πολιτεία»[251] καθώς και οι προμήθειες ειδών που εντάσσονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΕΠΕΑΕΚ»[252].

Επιτρέπονται **τροποποιήσεις στο Ε.Π.Π.** σχετικά με την:

- Αλλαγή του τρόπου διενέργειας της προμήθειας (ανοικτός ή κλειστός διαγωνισμός) ή αλλαγή του κριτηρίου κατακύρωσης και του έτους πίστωσης, σε περιπτώσεις που κατά τη διαδικασία εκτέλεσης διαπιστωθεί ότι δεν μπορεί να υλοποιηθεί η προμήθεια.
- Επαύξηση της προϋπολογισθείσας αξίας είτε κατά τη διαδικασία υλοποίησης της προμήθειας και πριν την υποβολή προσφορών, είτε μετά το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών.

Επαύξηση προϋπολογισθείσας δαπάνης: α) μέχρι ποσοστού 20% και μέχρι 300.000 ευρώ δεν απαιτεί τροποποίηση έγκρισης του Ε.Π.Π., β) από 20% μέχρι 50% υποβάλλεται αίτημα για τροποποίηση του Ε.Π.Π., και γ) πάνω από 50% ο διαγωνισμός ματαιώνεται υποχρεωτικά.

---

245 Αρθρο 2 παρ.1 του ν.2286/1995, άρθρο 1 παρ.1 του ΕΚΠΟΤΑ.

246 Αρθρο 1 παρ.3 εδ. β΄και παρ.5 περ.ΙΙ και άρθρο 2 παρ.3 εδ.γ΄ του ν.2286/1995

247 Π1/3306/3.11.2010 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (ΦΕΚ Β 12.11.2010)

248 Αρθρο 41 ΕΚΠΟΤΑ και αποφ. Π1/667/2005 (ΦΕΚ Β 448) και Π1/2570/2007(ΦΕΚ Β 1240)

249 Αρθρο 1 παρ.2 του ΕΚΠΟΤΑ

250 Αποφ. Π1/2830/2001 (ΦΕΚ Β 1093) και Π1/4710/16.12.2008-7.1.2009(ΦΕΚ Β 27)

251 Αποφ. Π1/4437/2001 (ΦΕΚ Β 1262) και Π1/4777/2006(ΦΕΚ Β 1809)

252 Αποφ. Π1/5437/2004(ΦΕΚ Β 1743) και Π1/5352/2006 (ΦΕΚ Β 1851)

Η ένταξη της προμήθειας στο Ε.Π.Π. αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας επιλογής αναδόχου προμηθευτή, η οποία ολοκληρώνεται με τη σύναψη της οικείας συμβάσεως προμήθειας. Προσδιοριστικό δε στοιχείο της προμήθειας συνιστά η περιγραφή του είδους, στο οποίο αυτή αφορά και για το λόγο αυτό συγκαταλέγεται στα δημοσιευτέα στους πίνακες του ΕΠΠ στοιχεία. Συνεπώς, διακήρυξη προμήθειας που προβλέπει διαφορετικό υπό προμήθεια είδος, από αυτό που ορίστηκε με την οικεία απόφαση ένταξης στο ΕΠΠ, είναι παράνομη, κατά το μέρος που αφίσταται των οριζομένων στην απόφαση ένταξης και καθιστά άκυρη την όλη διαγωνιστική διαδικασία [253]

Παράλειψη ένταξης της προμήθειας στο Ε.Π.Π. (εφόσον δεν αφορά προμήθεια που εξαιρείται από την υποχρέωση αυτή) καθιστά πλημμελή όλη τη διαδικασία ανάδειξης προμηθευτή[254]. Η πλημμέλεια αυτή δεν μπορεί να θεραπευτεί σε οποιοδήποτε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας καθόσον η ένταξη μιας προμήθειας στο Ε.Π.Π., απαιτείται εκ του νόμου να προηγείται της έναρξης της σχετικής διαδικασίας[255]. Εξάλλου, έχει γίνει δεκτό ότι μη νομίμως διακήρυξη διαγωνισμού προμήθειας ενταχθείσα στο Ε.Π.Π. έτους 2007- Πιστώσεις 2008, δημοσιεύθηκε μετά τη λήξη ισχύος του προγράμματος αυτού, κατά παράβαση του άρθρου 2 του ν.2286/1995, ενώ η δημοσίευση θα έπρεπε να λάβει χώρα το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2008, με δυνατότητα ολοκλήρωσης των διαγωνισμών σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα. Συνέπεια είναι να μην είναι νόμιμη όλη η διαδικασία του διαγωνισμού, ενόψει και του ότι δεν υπήρξε επαναπρογραμματισμός της προμήθειας για το επόμενο Ε.Π.Π.[256]

Παράλειψη ένταξης της προμήθειας δορυφορικού απορριμματοφόρου οχήματος στο Ε.Π.Π. καθιστά μη νόμιμη τη διαδικασία ανάδειξης προμηθευτή κατά το μέρος που αυτή αφορά στον εν λόγω είδος, δεδομένου ότι η εν λόγω παράλειψη συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια της διαγωνιστικής διαδικασίας.[257]

Η ένταξη της προμήθειας στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών αποβλέπει στην επίτευξη κεντρικού προγραμματισμού, διαφάνειας και αντικειμενικότητας και τίθενται οι ειδικότεροι όροι ανάθεσης της συγκεκριμένης προμήθειας, όπως είναι η ακολουθητέα διαδικασία, το κριτήριο αξιολόγησης(χαμηλότερη τιμή ή συμφερότερη προσφορά), το είδος και η ποσότητα των ζητούμενων ειδών, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη αυτών και η πηγή χρηματοδότησης. Τυχόν παράλειψη ένταξης της προμήθειας στο οικείο Ε.Π.Π., εφόσον δεν πρόκειται για εξαιρούμενη προμήθεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ.3 εδ. β΄ και παρ.5 ΙΙ και άρθρο 2 παρ.3 εδ. γ΄ του ν.2286/1995, καθιστά πλημμελή τη σχετική διαδικασία ανάδειξης προμηθευτή.[258]

Διακήρυξη του διαγωνισμού

Η διακήρυξη του διαγωνισμού προμήθειας συντάσσεται από την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου, με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας του Δημοτικού Συμβουλίου.[259]

253 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 1/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 374/2010
254 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 60,65 και 93/2010
255 Αρθρο 2 παρ.4 του ν.2286/1995
256 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 39/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 1625/2010.
257 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 65/2010
258 Πρ. ΣΤ΄Κλιμ. 93/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 3135/2010.
259 Αρθρο 72 παρ.1 περ.ε) και 4 του ν.3852/2010.

Τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η διακήρυξη στις περιπτώσεις τόσο του ανοικτού[260] όσο και του κλειστού διαγωνισμού[261] είναι τα ίδια που απαιτούνται και από τις διατάξεις του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου (π.δ.118/2007), όπως προαναφέρθηκαν. Επισημαίνεται ότι σε κάθε διακήρυξη επισυνάπτονται οι τεχνικές προδιαγραφές του υπό προμήθεια υλικού ή αναφέρεται συγκεκριμένη προδιαγραφή και ισχύουν όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω.

Κατά των όρων της διακήρυξης προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής ενστάσεων[262], επί των οποίων αποφαίνεται η Οικονομική Επιτροπή, για τις οποίες νομολογιακά ισχύει ό,τι αναφέρεται προηγουμένως για τις ενστάσεις που ασκούνται με βάση το άρθρο 15 του π.δ/τος 118/2007.

Δημοσιεύσεις

Οι διατυπώσεις δημοσιότητας της διακήρυξης που απαιτούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ είναι ίδιες με αυτές που απαιτούνται και από τις διατάξεις του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου (π.δ.118/2007).

Η διακήρυξη του διαγωνισμού (κλειστού- ανοικτού) δημοσιεύεται, εφόσον η προϋπολογισείσα δαπάνη της προμήθειας είναι μέχρι 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.:[263]

- σε δύο(2) οικονομικές εφημερίδες
- σε μία (1) τοπική εφημερίδα (ημερήσια ή εβδομαδιαία). Αν δεν υπάρχει τοπική εφημερίδα ημερήσια ή εβδομαδιαία, τότε η δημοσίευση γίνεται και σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα της έδρας του νομού.
- ανάρτηση της περίληψης της διακήρυξης σε εμφανές μέρος της υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό.
- αποστολή της διακήρυξης σε διάφορα επιμελητήρια, συνδέσμους, πρεσβείες και στον ελληνικό οργανισμό μικρομεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ).
- ανάρτηση της περίληψης στο διαδίκτυο στο πρόγραμμα«ΔΙΑΥΓΕΙΑ»[264]
- δημοσίευση στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων.

Εφόσον, η προϋπολογισθείσα δαπάνη της προμήθειας είναι ίση ή ανώτερη των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., τότε υπάρχει υποχρέωση αποστολής περίληψης της διακήρυξης για δημοσίευση και στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.[265]

Η δημοσίευση περίληψης της διακήρυξης σε τοπική εφημερίδα είναι υποχρεωτική για τον φορέα ανάθεσης και δεν δύναται να υποκατασταθεί από καμία άλλη δημοσίευση[266].

Η προθεσμία για τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού δεν πρέπει να είναι μικρότερη των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης δημοσίευσής της στον ελληνικό τύπο ή των πενήντα (52) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στις περιπτώσεις που λόγω της προϋπολογισθείσας δαπάνης απαιτείται δημοσίευση σ' αυτήν.

---

260 Αρθρο 3 παρ.6 του ΕΚΠΟΤΑ
261 Αρθρο 3 παρ.7 του ΕΚΠΟΤΑ
262 Αρθρο 15 ΕΚΠΟΤΑ
263 Αρθρο 5 παρ.1 περ.α του ΕΚΠΟΤΑ
264 Ν. 3861/2010 (ΦΕΚ Α 112)
265 Αρθρο 5 παρ.1 περ.β΄του ΕΚΠΟΤΑ
266 Αρθρο 1 παρ.2 του ν.3548/2007

Με απόφαση της δημαρχιακής επιτροπής (και ήδη Οικονομικής Επιτροπής), η προθεσμία των είκοσι (20) ημερών μπορεί να περιοριστεί μέχρι δέκα (10) ημέρες, εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι.[267]

Κατά τη διενέργεια κλειστού διαγωνισμού η προθεσμία παραλαβής των αιτήσεων συμμετοχής δεν πρέπει να είναι μικρότερη των είκοσι μία (21) ημερών από την ημερομηνία της τελευταίας υποχρεωτικής για τον οργανισμό τοπικής αυτοδιοίκησης, δημοσίευσής της στον ελληνικό τύπο ή των τριάντα επτά (37) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της περίληψης της διακήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν απαιτείται. Με απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής (και ήδη Οικονομικής Επιτροπής) μπορούν οι ανωτέρω προθεσμίες να περιοριστούν μέχρι 12 και 15 ημέρες, αντίστοιχα, εφόσον συντρέχουν επείγοντες λόγοι.

Η προθεσμία για την υποβολή των προσφορών δεν πρέπει να είναι μικρότερη των είκοσι μία (21) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης ή των σαράντα (40) ημερών από την πιο πάνω ημερομηνία εφόσον απαιτείται δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Οι ανωτέρω προθεσμίες, σε περίπτωση που συντρέχουν επείγοντες λόγοι μπορούν να περιορισθούν μέχρι δέκα (10) ημέρες με απόφαση της Δημαρχιακής Επιτροπής (και ήδη Οικονομικής Επιτροπής).[268]

Περαιτέρω, η διενέργεια των διαγωνισμών προμηθειών και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους γίνεται από τριμελείς Επιτροπές, οι οποίες μπορεί να συγκροτούνται από την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου (ή κατά περίπτωση από το Δημοτικό Συμβούλιο) από μέλη της, δημοτικούς ή δημόσιους υπαλλήλους ή ειδικούς επιστήμονες. Για προμήθειες, που λόγω προϋπολογισθείσας δαπάνης (άνω ή ίση των 193.000 ευρώ) εφαρμόζεται το π.δ/γμα 60/2007, είναι δυνατόν στην Επιτροπή Διαγωνισμού να συμμετέχουν επί πλέον ως μέλη δύο δημοτικοί υπάλληλοι ειδικότητας ανάλογης της φύσεως της προμήθειας.

Σε όλες τις Επιτροπές, εκτός από τα τακτικά μέλη ορίζονται και οι αναπληρωτές τους, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν την ιδιότητα ή τα προσόντα που απαιτούνται για τα τακτικά μέλη.[269]

Η σύνθεση των Επιτροπών κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2690/1999«Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» και ισχύουν τα ίδια που προαναφέρθηκαν για τη νόμιμη συγκρότηση και σύνθεση των Επιτροπών σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ.118/2007.

- Στους διενεργούμενους με βάση τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ διαγωνισμούς (ανοικτούς- κλειστούς) δικαιούνται να υποβάλουν προσφορά Ελληνες Πολίτες, Αλλοδαποί, Νομικά Πρόσωπα Ημεδαπά ή Αλλοδαπά, Συνεταιρισμοί και Ενώσεις προμηθευτών.
- Κατά την ορισθείσα από τη διακήρυξη ημερομηνία διενέργειας του ανοικτού διαγωνισμού οι ενδιαφερόμενοι προμηθευτές υποβάλλουν καταρχήν φάκελο προσφοράς, ο οποίος περιέχει:

i) τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής (εγγυητική επιστολή συμμετοχής, απόσπασμα ποινικού μητρώου έκδοσης τουλάχιστον τελευταίου τριμήνου, πιστοποιητικά Πρωτοδικείου περί μη πτώχευσης, εκκαθάρισης, αναγκαστικής διαχείρισης, πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλη ανάλογη κατάσταση και επίσης ότι δεν τελούν σε διαδικασία κήρυξης σε πτώχευση ή έκδοσης απόφασης

267 Αρθρο 10 παρ.1 περ.α) του ΕΚΠΟΤΑ

268 Αρθρο 10 παρ. 2 περ.α), β) και γ) του ΕΚΠΟΤΑ

269 Αρθρο 46 ΕΚΠΟΤΑ

αναγκαστικής εκκαθάρισης ή αναγκαστικής διαχείρισης ή πτωχευτικό συμβιβασμό ή άλλη ανάλογη διαδικασία, ασφαλιστική ενημερότητα και φορολογική ενημερότητα και Πιστοποιητικό του οικείου Επιμελητηρίου με το οποίο θα πιστοποιείται η εγγραφή τους σ' αυτό). Επίσης, εφόσον οι υποψήφιοι πορομηθευτές είναι έλληνες πολίτες, θα πρέπει να αποδείξουν την εγγραφή τους σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο.[270]

Εκτός από τα ανωτέρω τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής, η Οικονομική Επιτροπή ή το Διοικητικό Συμβούλιο (όταν πρόκειται για νομικά πρόσωπα), με την κατάρτιση των όρων της διακήρυξης μπορούν να προβλέψουν την υποβολή και άλλων δικαιολογητικών. Η μη υποβολή των προβλεπόμενων από τη διακήρυξη δικαιολογητικών, εφόσον δεν τίθενται επί ποινή αποκλεισμού, δεν καθιστά αυτοδίκαια την υποβληθείσα προσφορά, ως απαράδεκτη.

ii) φάκελο τεχνικής προσφοράς και

iii) φάκελο οικονομικής προσφοράς.

Ολα τα έγγραφα που απαιτούνται για τη διενέργεια του διαγωνισμού πρέπει να έχουν συνταχθεί στην Ελληνική γλώσσα. Μόνο η διακήρυξη μπορεί να επιτρέπει την υποβολή των τεχνικών στοιχείων στην Αγγλική γλώσσα.

Οταν διεξάγεται ανοικτός διαγωνισμός με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, τότε στον κυρίως φάκελο της προσφοράς τοποθετούνται όλα τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής, η εγγύηση συμμετοχής και τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς. Τα στοιχεία της οικονομικής προσφοράς τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο μέσα στον κυρίως φάκελο, με την ένδειξη «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ».

Οταν διεξάγεται ανοικτός διαγωνισμός με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά, τότε στον κυρίως φάκελο προσφοράς τοποθετούνται όλα τα ζητούμενα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και η εγγύηση συμμετοχής. Τα τεχνικά, καθώς και τα λοιπά στοιχεία της προσφοράς, όπως κατατάσσονται στις ομάδες που αναφέρονται στο άρθρο 20 του Κανονισμού αυτού, τοποθετούνται σε χωριστό σφραγισμένο φάκελο μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη «ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ». Τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς τοποθετούνται σε χωριστά σφραγισμένο φάκελο, οποίος τοποθετείται μέσα στον κυρίως φάκελο με την ένδειξη «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ».[271]

Υποβολή προσφορών σε κλειστό διαγωνισμό

Ο κλειστός διαγωνισμός, όπως προβλέπεται και από τις διατάξεις του π.δ.118/2007 (Κ.Π.Δ.) διεξάγεται σε δύο στάδια και ανάλογα οι υποψήφιοι προμηθευτές υποβάλουν τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

Στην πρώτη (α΄) φάση της διαδικασίας του κλειστού διαγωνισμού, στο στάδιο δηλαδή της προεπιλογής, οι υποψήφιοι προμηθευτές υποβάλλουν δικαιολογητικά προκειμένου να διαπιστωθεί η φερεγγυότητά τους, η επαγγελματική τους αξιοπιστία, η χρηματοπιστωτική και οικονομική γενικότερα κατάστασή τους και οι τεχνικές τους ικανότητες. Για την απόδειξη των ανωτέρω, υποβάλλουν δικαιολογητικά ιδίως που να αποδεικνύουν π.χ. αν έχουν αποκλεισθεί από τη συμμετοχή τους σε άλλους διαγωνισμούς, οι τυχόν νομικοί περιορισμού λειτουργίας της επιχείρησης, η οικονομική επιφάνεια της επιχείρησης κ.λ.π.

270 Αρθρο 7 παρ.1 και 2 ΕΚΠΟΤΑ

271 Αρθρο 12 ΕΚΠΟΤΑ

Κατά τη διαδικασία επιλογής των προμηθευτών η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητήσει επιπλέον στοιχεία και δικαιολογητικά για την απόδειξη των ανωτέρω καταστάσεων (π.χ. κατάλληλα τραπεζικά έγγραφα, αντίγραφο ή απόσπασμα ισολογισμού της επιχείρησης κλπ).

Οσοι από τους προμηθευτές επιλεγούν για τη δεύτερη (β΄) φάση του διαγωνισμού για να υποβάλουν οριστική προσφορά, μαζί με την τεχνική και οικονομική τους προσφορά, υποβάλουν και φάκελο με τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής (όπως εγγυητική επιστολή συμμετοχής, απόσπασμα ποινικού μητρώου, πιστοποιητικά Πρωτοδικείου περί μη πτώχευσης, εκκαθάρισης κλπ, πιστοποιητικό επιμελητηρίου, ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα).[272]

Διαδικασία

Το αρμόδιο όργανο παραλαβής και αποσφράγισης των προσφορών (Επιτροπή Παραλαβής και Αποσφράγισης των προσφορών), κατά την ημέρα και ώρα διενέργειας του διαγωνισμού που ορίζει η διακήρυξη του διαγωνισμού, προβαίνει στην έναρξη της διαδικασίας αποσφράγισης των προσφορών.

Η αποσφράγιση των προσφορών γίνεται δημόσια στην περίπτωση του ανοικτού διαγωνισμού, ενώ στην περίπτωση του κλειστού διαγωνισμού με την παρουσία μόνο αυτών που κλήθηκαν και υπέβαλαν προσφορά ή εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους. Εξάλλου, η αποσφράγιση των προσφορών γίνεται ανάλογα με το κριτήριο κατακύρωσης, δηλαδή αν το κριτήριο ανάθεσης της προμήθειας είναι η χαμηλότερη τιμή ή η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

Σε περίπτωση που κριτήριο κατακύρωσης της προμήθειας είναι η χαμηλότερη τιμή, τότε αποσφραγίζεται μόνο ο κυρίως φάκελος, μονογράφονται και σφραγίζονται τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και η τεχνική προσφορά ανά φύλλο. Ο φάκελος της οικονομικής προσφοράς δεν αποσφραγίζεται, αλλά μονογράφεται και σφραγίζεται από την Επιτροπή που διεξάγει το διαγωνισμό και παραδίδεται στην υπηρεσία προκειμένου να αποσφραγιστεί την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση.

Σε περίπτωση που κριτήριο κατακύρωσης του διαγωνισμού είναι η συμφερότερη προσφορά, αποσφραγίζεται ο κυρίως φάκελος καθώς και ο φάκελος της τεχνικής προσφοράς, μονογράφονται και σφραγίζονται όλα τα τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς ανά φύλλο. Για την οικονομική προσφορά ακολουθείται η διαδικασία που αναφέρεται πιο πάνω.[273]

Μετά την αποσφράγιση των προσφορών, η Επιτροπή που διεξάγει το διαγωνισμό, συντάσσει Πρακτικό, στο οποίο καταχωρεί αυτούς που υπέβαλαν προσφορές καθώς και τα δικαιολογητικά που κατέθεσαν, την πληρότητα των οποίων ελέγχει, το υπογράφει και το σφραγίζει. Στη συνέχεια, ακολουθεί το στάδιο ελέγχου των τεχνικών προσφών, κατά το οποίο κρίνεται αν αυτές είναι αποδεκτές σε σχέση με τους όρους και τις προδιαγραφές της διακήρυξης και το αρμόδιο όργανο προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών. Στη συνέχεια, συντάσσεται σχετικό Πρακτικό αξιολόγησης των τεχνικών προσφορών, το οποίο υπογράφεται και σφραγίζεται.

Ακολούθως, ο σχετικός φάκελος του διαγωνισμού (τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και φάκελος τεχνικής προσφοράς) μαζί με τους σφραγισμένους φακέλους των οικονομικών προσφορών παραδίδονται με απόδειξη σε υπάλληλο της υπηρεσίας που διενεργεί το διαγωνισμό.

272 Αρθρα 7 και 9 του ΕΚΠΟΤΑ

273 Αρθρο 19 παρ.1 ΕΚΠΟΤΑ

Μετά την αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών ακολουθεί το στάδιο αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών, εκείνων μόνο των υποψηφίων, των οποίων οι τεχνικές προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές και αξιολογήθηκαν, κατά την ημερομηνία και την ώρα που ορίζεται από τη διακήρυξη ή την πρόσκληση. Οταν κριτήριο κατακύρωσης είναι η χαμηλότερη τιμή, ακολουθεί μόνο ανακοίνωση τιμών.

Οι φάκελοι των οικονομικών προσφορών όσων υποψηφίων αποκλείστηκαν κατά το στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης, επειδή οι προσφορές κρίθηκαν τεχνικά μη αποδεκτές, δεν αποσφραγίζονται, αλλά επιστρέφονται. Εφόσον το όργανο αποσφράγισης των προσφορών είναι αρμόδιο και για την αξιολόγησή τους, οι σφραγισμένοι φάκελοι με τα οικονομικά στοιχεία των προσφορών παραμένουν σ' αυτό.[274]

Η τεχνική αξιολόγηση με βάση τον ΕΚΠΟΤΑ συνιστά ιδιαίτερο στάδιο της σύνθετης διοικητικής διαδικασίας του διαγωνισμού (ανοικτού ή κλειστού) για την ανάδειξη αναδόχου προμηθευτή. Ως εκ τούτου πρέπει να διενεργείται διαδοχικά και όχι παράλληλα τόσο με το στάδιο αξιολόγησης των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής των διαγωνιζομένων που προηγείται όσο και της οικονομικής αξιολόγησης που έπεται. Επομένως, υπάρχει ουσιώδης πλημμέλεια στη διαδικασία του διαγωνισμού στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή προβαίνει στην τεχνική αξιολόγηση των προσφορών χωρίς προηγουμένως να έχει κρίνει οριστικά τυπικά αποδεκτές τις προσφορές των διαγωνιζομένων και να εξετάσει τυχόν ενστάσεις και προσφυγές που ασκούνται κατά της οικείας απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία γίνονται κατ' αρχήν αποδεκτές οι προσφορές στο διαγωνισμό. Συνακόλουθα, αν δεν περατωθεί η φάση της τεχνικής αξιολόγησης με την έκδοση απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία εγκρίνεται το πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης ή αποφαίνεται για τη βασιμότητα των ενστάσεων ή των προδικαστικών προσφυγών που τυχόν έχουν ασκηθεί κατά του πρακτικού αυτού, δεν πρέπει να αποσφραγιστούν και να αξιολογηθούν οι φάκελοι των οικονομικών προσφορών από την οικεία επιτροπή[275] .

Πλημμελής καθίσταται η διαδικασία και όταν δεν αποσφραγίζεται και δεν αξιολογείται η οικονομική προσφορά προμηθευτή, του οποίου η τεχνική προσφορά κρίθηκε οριστικά αποδεκτή, αξιολογήθηκε και βαθμολογήθηκε από την οικεία επιτροπή αξιολόγησης. Η πλημμέλεια, όμως, αυτή κρίνεται επουσιώδης όταν από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι ακόμα και αν αποσφραγιζόταν η οικονομική προσφορά του συγκεκριμένου προμηθευτή, δεν θα μεταβαλλόταν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού με την επιλογή ως συμφερότερης της προσφοράς του υποψηφίου, που κατέστη τελικώς ανάδοχος της προμήθειας[276].

Συναφώς, έχει κριθεί ότι καθίσταται μεν πλημμελής η διαδικασία του διαγωνισμού όταν αποσφραγίζονται και αξιολογούνται οι οικονομικές προσφορές χωρίς να έχουν προηγουμένως αξιολογηθεί οι τεχνικές προσφορές, πλην, όμως, η συγκεκριμένη πλημμέλεια, δεν είναι ουσιώδης στο μέτρο που μετά την τήρηση του παραληφθέντος σταδίου της τεχνικής αξιολόγησης η προμήθεια θα κατακυρωνόταν και πάλι στον υποψήφιο στον οποίο κατακυρώθηκε εξ αρχής η προμήθεια.

Οταν με τη διακήρυξη του διαγωνισμού ορίστηκε ως κριτήριο για την τελική επιλογή του προμηθευτή, η χαμηλότερη τιμή, τότε για την αξιολόγηση της προσφοράς λαμβάνονται υπόψη α) η συμφωνία της προσφοράς προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και

274 Αρθρο 19 παρ.2 και 5 ΕΚΠΟΤΑ

275 Πρ. VI Τμήμ. 16/2009, 111/2003, 88/2005, ΣΤ΄ Κλιμ. 43/2010

276 Απόφ. VI Τμήμ. 1283/2010

της πρόσκλησης, β) ο ανταγωνισμός που αναπτύχθηκε και γ) η προσφερόμενη τιμή σε σχέση με τιμές που προσφέρθηκαν σε προηγούμενους διαγωνισμούς και την τρέχουσα στην αγορά τιμή, για όμοιο ή παρεμφερές υλικό.

Τελικά η κατακύρωση γίνεται σε εκείνον τον προμηθευτή, ο οποίος προσέφερε τη χαμηλότερη τιμή και του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή με βάση τους καθοριζόμενους στις τεχνικές προδιαγραφές και τη διακήρυξη ουσιώδεις όρους. Ισότιμες θεωρούνται οι προσφορές που περιέχουν την αυτή ακριβώς τιμή και είναι σύμφωνες με τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης και της πρόσκλησης.[277]

Σε όλα τα στάδια της διαδικασίας διενέργειας του διαγωνισμού ή και κατά της συμμετοχής προμηθευτή επιτρέπεται η άσκηση ενστάσεων μόνο βέβαια από προμηθευτή που συμμετέχει στο διαγωνισμό ή αποκλείσθηκε από αυτόν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας, προβάλλοντας λόγους σχετικούς με το αντίστοιχο στάδιο.[278]

Οι ενστάσεις αυτές εξετάζονται αρχικά από την Επιτροπή Διαγωνισμού, η οποία γνωμοδοτεί στην Οικονομική Επιτροπή, η οποία και τελικά αποφαίνεται επί αυτών.

Στη συνέχεια, το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο, μπορεί να προτείνει με γνωμοδότησή του, προς την Οικονομική Επιτροπή (ή κατά περίπτωση το Δημοτικό Συμβούλιο):

α) Κατακύρωση της προμήθειας για ολόκληρη την ποσότητα ή μέρος αυτής

β) Ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και επανάληψή του με τροποποίηση ή μη των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών

γ) Χορήγηση εξουσιοδότησης στην ενδιαφερόμενη υπηρεσία για να προβεί στην πραγματοποίηση της προμήθειας, όταν έχει γίνει κατακύρωση της προμήθειας, σύμφωνα με την παράγραφο α της παραγράφου αυτής

δ) Κατανομή της προς προμήθεια ποσότητας, εφόσον πρόκειται για διαιρετό υλικό, μεταξύ περισσοτέρων μειοδοτών με ισότιμες ή ισοδύναμες προσφορές ή διενέργεια κλήρωσης μεταξύ αυτών, για την επιλογή του προμηθευτή. Εφόσον το υλικό δεν είναι διαιρετό ο προμηθευτής επιλέγεται με κλήρωση.

Σε περίπτωση που το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο εισηγείται (γνωμοδοτεί) για α) τη ματαίωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και την απευθείας ανάθεση της προμήθειας του υλικού για ολόκληρη την ποσότητα ή μέρος αυτής, β) τη συνέχιση του διαγωνισμού με την υποβολή νέων έγγραφων προσφορών, χωρίς τροποποίηση των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης ή της πρόσκλησης και γ) την τελική ματαίωση της προμήθειας, την τελική απόφαση λαμβάνει ο Δήμαρχος[279] .

Μετά τη γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, ακολουθεί η έκδοση κατακυρωτικής απόφασης από την Οικονομική Επιτροπή.

Για τα δημοτικά ιδρύματα η κατακυρωτική απόφαση εκδίδεται από την Εκτελεστική Επιτροπή[280], ενώ για τα λοιπά δημοτικά νομικά πρόσωπα από το Διοικητικό Συμβούλιο αυτών[281].

277 Αρθρο 20 παρ.1 περ. α ΕΚΠΟΤΑ

278 Αρθρο 15 παρ.1 β ΕΚΠΟΤΑ

279 Αρθρο 21 ΕΚΠΟΤΑ

280 Αρθρο 233 παρ.1 και 236 παρ.1 του ν.3463/2006

281 Αρθρο 240 παρ.2 του ν.3463/2006

Για τις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης, η κατακυρωτική απόφαση εκδίδεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και για τους Συνδέσμους ΟΤΑ α΄ βαθμού η Εκτελεστική Επιτροπή αυτών[282].

Στον προμηθευτή, στον οποίο τελικά κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού αποστέλλεται σχετική ανακοίνωση, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει: α) το υπό προμήθεια είδος, β) την ποσότητα, γ) την τιμή, δ) τον φορέα για τον οποίο προορίζεται το υλικό, ε) τη συμφωνία της κατακύρωσης ή της ανάθεσης με τους όρους της διακήρυξης και της πρόσκλησης και τις τυχόν αποδεκτές τροποποιήσεις των όρων αυτών, στ) τα στοιχεία της απόφασης της τελικής έγκρισης και ζ) την προθεσμία για την υπογραφή της σύμβασης[283]

Επισημαίνεται ότι πριν από την αποστολή της ανακοίνωσης στον ανάδοχο προμηθευτή του αποτελέσματος του διαγωνισμού, ο φάκελος με τα στοιχεία της διαδικασίας διενέργειας της προμήθειας, η κατακυρωτική απόφαση, καθώς και το σχέδιο σύμβασης αποστέλλονται για έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, άλλως η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη.

Με την ανακοίνωση η σύμβαση θεωρείται ως συναφθείσα, το δε έγγραφο της σύμβασης που ακολουθεί έχει απλά και μόνο αποδεικτικό χαρακτήρα [284].

Ο προμηθευτής, στον οποίο κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού ή ανατέθηκε η εκτέλεση της προμήθειας υποχρεούται μέσα σε δέκα (10) ημέρες, το αργότερο μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της ανακοίνωσης να προσέλθει για να υπογράψει τη σύμβαση, άλλως κηρύσσεται έκπτωτος με απόφαση του δημοτικού ή του κοινοτικού συμβουλίου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου.[285]

Θ. ΣΥΜΒΑΣΗ

Η σύμβαση υπογράφεται από το Δήμαρχο[286] και τον αναδειχθέντα ή αναδειχθέντες προμηθευτές και συντάσσεται με βάση τους όρους της διακήρυξης και των τευχών που τη συνοδεύουν και δεν μπορεί να περιέχει όρους αντίθετους με τα παραπάνω στοιχεία.

Τα είδη που αναφέρονται στη σύμβαση πρέπει να είναι αυτά που προσφέρθηκαν, αξιολογήθηκαν και επιλέχθηκαν από το φορέα, στην ποιότητα, ποσότητα, συσκευασία και τιμή που αποφασίστηκε με την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Διαφοροποίηση των ειδών και των τιμών αποτελεί παράβαση των όρων της διακήρυξης, η οποία ως κανονιστική πράξη δεσμεύει τους φορείς.

Τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η σύμβαση είναι:

- ο τόπος και ο χρόνος υπογραφής της σύμβασης
- τα συμβαλλόμενα μέρη
- τα προς προμήθεια υλικά και την ποσότητα
- η τιμή
- ο τόπος, ο χρόνος, ο τρόπος παράδοσης του υπό προμήθεια είδους
- οι τεχνικές προδιαγραφές

282 Αρθρο 247 του ν.3463/2006
283 Αρθρο 24 ΕΚΠΟΤΑ
284 Αρθρο 24 παρ.5 ΕΚΠΟΤΑ
285 Αρθρα 34 και 35 ΕΚΠΟΤΑ
286 Αρθρο 58 παρ.1 περ.στ του ν.3852/2010

• οι προβλεπόμενες εγγυήσεις

• οι προβλεπόμενες ρήτρες

• ο τρόπος επίλυσης των τυχόν διαφορών

• ο τρόπος πληρωμής

• ο τρόπος αναπροσαρμογής του συμβατικού τιμήματος, εφόσον προβλέπεται αναπροσαρμογή

• οι όροι εκτέλεσης και παραλαβής της προμήθειας

Κατά κύριο λόγο η σύμβαση υπογράφεται από το Δήμαρχο. Μπορεί όμως να υπογραφεί από τον Αντιδήμαρχο, αν του έχει μεταβιβαστεί η σχετική αρμοδιότητα, με κανονιστική πράξη, η οποία ισχύει από τη δημοσίευσή της.[287] Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα υπογραφής της σύμβασης ασκείται αποκλειστικά και μόνο από τον Αντιδήμαρχο και δεν νομιμοποιείται να υπογράψει ο Δήμαρχος, εκτός αν ο Αντιδήμαρχος απουσιάζει ή κωλύεται, οπότε τις αρμοδιότητές του ασκεί ο Δήμαρχος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 87 παρ.3 του ν.3463/2006, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 24 παρ.3 του ν.3613/2007. Επιπλέον, ο Δήμαρχος δεν μπορεί με βάση το άρθρο 88 του ν.3463/2006 να εξουσιοδοτήσει δημοτικό σύμβουλο, πρόεδρο τοπικού συμβουλίου, γενικό γραμματέα, προϊστάμενο ή άλλον υπάλληλο του Δήμου να υπογράψει τη σύμβαση.

Η σύμβαση μπορεί να τροποποιηθεί, όταν αυτό προβλέπεται από συμβατικό όρο ή όταν συμφωνήσουν προς τούτο και τα δύο συμβαλλόμενα μέρη, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμοδίου οργάνου.

Ιδιαίτερη περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης συνιστά και η παράταση του χρόνου ισχύος της, η οποία, κατά τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κρίνεται νόμιμη, εφόσον η δυνατότητα παράτασης προβλέπεται στην διακήρυξη και στο οικείο σχέδιο σύμβασης και υπό τον όρο ότι με την παράταση αυτή δεν θα προκύψει υπέρβαση των ποσοτήτων των ειδών που κατακυρώθηκαν στον ανάδοχο[288].

Προϋποθέσεις δε για να κριθεί νόμιμος ο όρος της διακήρυξης περί παράτασης της σύμβασης είναι: α) να μην αντίκειται σε ειδική αντίθετη διάταξη νόμου που απαγορεύει τις παρατάσεις ή στις γενικές αρχές του ανταγωνισμού και της διαφάνειας στην ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, β) να αναφέρεται σε προμήθειες ειδών ή παροχή υπηρεσιών ίδιων με αυτές της αρχικής σύμβασης και η παροχή τους να γίνεται με τους ίδιους ακριβώς όρους και γ) η διάρκεια της παράτασης να μην επεκτείνεται σε τέτοιο βαθμό ώστε, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου ισχύος της αρχικής σύμβασης, να οδηγεί σε καταστρατήγηση της δυνατότητας διενέργειας δημόσιου διαγωνισμού. Προκειμένου δε για βραχύβιες συμβάσεις μονοετούς ή διετούς διάρκειας, δεν πρέπει να υπερβαίνει το χρονικό όριο ισχύος των αρχικών συμβάσεων[289].

Αντίθετα είναι μη νόμιμη ιδιαίτερη συμφωνία των μερών για παράταση ήδη συναφθείσας σύμβασης, η οποία δεν προβλέπεται από σχετικό όρο της σύμβασης, καθόσον πρόκειται για νέα προμήθεια που με τον τρόπο αυτό ανατίθεται απευθείας. Η αντίθετη εκδοχή θα οδηγούσε στη συρρίκνωση της εφαρμογής των διατάξεων περί διενέργειας διαγωνισμών για τη σύναψη συμβάσεων προμηθειών[290].

---

287 Αρθρο 87 παρ.3 του ν.3463/2006

288 Πρ. VI Τμ. 24/2003, ΣΤ΄ Κλιμ. 118/2005, 129/2006, 14, 34, 64, 69, 99/2010

289 Απόφ. VI Τμ. 3037/2010

290 πρβλ. Πρ. VI Τμ. 171/2007

Ι. ΔΙΑΦΟΡΕΣ Π.Δ. 118/2007 ΚΑΙ ΕΚΠΟΤΑ

Συμπερασματικά, από τις άνω περιγραφόμενες διαδικασίες διενέργειας διαγωνισμών προμήθειας, διαπιστώθηκε ότι υφίστανται διαφορές στη διεξαγωγή των δύο (2) διαδικασιών προμηθειών, δηλαδή μεταξύ του π.δ/τος 118/2007 και του ΕΚΠΟΤΑ.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι παρακάτω διαφορές:

1) Με τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ (άρθρο 3 παρ.6 περ.β) προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής προσφοράς όχι μόνο για το σύνολο των ζητούμενων υλικών αλλά και για μέρος αυτών, χωρίς όμως να αναφέρεται ότι πρέπει να καθορίζεται στη διακήρυξη του διαγωνισμού και η αντίστοιχη προϋπολογισθείσα δαπάνη, ενώ αυτό προβλέπεται από τις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007 (άρθρο 2 παρ.2 περ.β).

2) Για την προσφυγή στη διαδικασία του κλειστού διαγωνισμού, ο ΕΚΠΟΤΑ απαιτεί ειδική αιτιολόγηση (άρθρο 3 παρ.3^{α}), ενώ αιτιολόγηση δεν απαιτείται από τις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007.

3) Σε διαγωνισμό που διενεργείται με βάση τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ, οι υποψήφιοι προμηθευτές υποχρεούνται με την υποβολή της προσφοράς τους να καταθέσουν τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής, ενώ όταν συμμετέχουν σε διαγωνισμό που διενεργείται με βάση τις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007 αρκεί η υποβολή αρχικά υπευθύνων δηλώσεων, με τις οποίες βεβαιώνεται η μη συνδρομή στο πρόσωπό τους όλων των ιδιοτήτων και καταστάσεων, οι οποίες οδηγούν κατά το νόμο στον αποκλεισμό τους. Επίσης, σύμφωνα με τον ΕΚΠΟΤΑ προβλέπεται και η δυνατότητα από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου να αναζητήσουν τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής για λογαριασμό των υποψηφίων προμηθευτών, ενώ αυτό δεν προβλέπεται από τις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007.

4) Σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ/τος 118/2007, απαιτείται, πριν την έκδοση της κατακυρωτικής απόφασης, ο προμηθευτής στον οποίο θα ανατεθεί η εκτέλεση της σύμβασης προμήθειας να υποβάλει τα προβλεπόμενα στη διάταξη του άρθρου 6 παρ.2 του ως άνω π.δ/τος τυπικά δικαιολογητικά συμμετοχής και μετά να εκδοθεί η κατακυρωτική απόφαση, ενώ κάτι τέτοιο δεν απαιτείται από τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ και

5) Στο άρθρο 21 του π.δ/τος 118/2007 προβλέπεται η δυνατότητα κατακύρωσης της προμήθειας για ολόκληρη ή μεγαλύτερη ή μικρότερη ποσότητα κατά ποσοστό στα εκατό που ορίζεται στη διακήρυξη και το οποίο είναι το 15% για διαγωνισμούς προϋπολογισθείσας αξίας από 100.001 ευρώ και άνω με ΦΠΑ στην περίπτωση μεγαλύτερης ποσότητας ή το 50% στην περίπτωση μικρότερης ποσότητας. Η δυνατότητα αυτή για κατακύρωση της προμήθειας για ολόκληρη την ποσότητα ή μέρος αυτής που προσφέρει ο προμηθευτής προβλέπεται και από τις διατάξεις του ΕΚΠΟΤΑ (άρθρο 21) χωρίς όμως να γίνεται αναφορά σε ποσοστό μεγαλύτερης ή μικρότερης ποσότητας.

ΙΑ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ (ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ Η ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗ)

Είναι η διαδικασία που οι επί μέρους φορείς προσφεύγουν στους προμηθευτές της επιλογής τους και διαπραγματεύονται τους όρους των υπό σύναψη συμβάσεων με έναν ή περισσότερους από αυτούς με ή χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού[291].

Για την προσφυγή στη ανωτέρω διαδικασία εφαρμόζονται:

291 Άρθρο 2 παρ. 11 περ. γ΄ π.δ. 60/2007, 2 παρ. 12 εδ. τελευτ. ν. 2286/1995 (βλ. επίσης και άρθρο 2 παρ. 6 του ΕΚΠΟΤΑ)

Ι) Οταν φορέας ανάθεσης της προμήθειας είναι Ο.Τ.Α α΄ βαθμού (Δήμοι), οι διατάξεις των άρθρων: α) 2 παρ. 12 εδ. δ΄ και 13 του ν. 2285/1995, β) 3 παρ. 3 περ. β΄, γ΄ και δ΄ και 23 παρ. 1 έως 3 του Ειδικού Κανονισμού Προμηθειών Ο.Τ.Α. (Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α.)292 και γ) 24 και 25 του π.δ. 60/2007 (όταν η αξία της προμήθειας είναι μεγαλύτερη των 193.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α).293

ΙΙ) Οταν φορέας ανάθεσης της προμήθειας είναι Ο.Τ.Α. β΄ βαθμού (Περιφέρειες)[294], οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 12 εδ. δ΄ και 13 του ν. 2285/1995 και 22 του ισχύοντος Κανονισμού Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ)[295], στις οποίες, μεταξύ άλλων, παραπέμπει το άρθρο 100 παρ. 3 του π.δ. 30/1996[296], το οποίο με βάση το άρθρο 282 παρ. 4 ν. 3852/2010 εξακολουθεί να ισχύει.

Η ανάθεση της προμήθειας με διαπραγμάτευση (εξαιρετική ή απευθείας ανάθεση) επιτρέπεται:

1) Οταν η αξία της προμήθειας είναι μικρότερη ή ίση των 15.000 € με Φ.Π.Α.[297] και υπό την προϋπόθεση ότι η αξία αυτή αθροιζόμενη με άλλα όμοια ή ομοειδή υλικά δεν υπερβαίνει σε ετήσια βάση το ποσό αυτό.

Επισημαίνεται ότι το όριο που καθορίζει η απόφαση Π1/3305/3.11.2010 (ΦΕΚ Β΄ 1789) του Υφυπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (20.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.), μέχρι το οποίο επιτρέπεται η απευθείας ανάθεση προμήθειας βάσει του άρθρου 2 παρ. 13 περ. VIII του ν. 2286/1995, δεν ισχύει για τους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 13 περ. 1, υποπερ. VIII εδάφ. β του ν.2286/1995, όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 παρ. 3 του ν.2503/1997, αφού απαιτείται για το καθορισμό του ορίου αυτού κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (βλ. άρθρο 2 παρ. 13 περ. 1, υποπερ. VIII εδ. β΄ του ν. 2286/1995, όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 παρ. 3 του ν. 2503/1997). Το νέο χρηματικό όριο (20.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.), που καθορίζει η νέα αυτή υπουργική απόφαση για την χωρίς προϋποθέσεις απευθείας ανάθεση προμηθειών, ισχύει για τους λοιπούς φορείς που εμπίπτουν στις διατάξεις του ν. 2286/1995, δηλαδή και για τις αιρετές Περιφέρειες του άρθρου 3 του ν. 3852/2010, που συνιστούν Ο.Τ.Α. β΄ βαθμού.

Αγαθά και υλικά που έχουν κριθεί κατά τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου όμοια ή ομοειδή είναι, μεταξύ άλλων:

- τα καύσιμα παντός είδους και λιπαντικά,
- τα βυτιοφόρα και απορριμματοφόρα οχήματα,
- τα υλικά σιδήρου και οικοδομικά υλικά
- το φωτοαντιγραφικό και μηχανογραφικό χαρτί
- οι μελανοταινίες διαφόρων τύπων εκτυπωτών
- τα οικοδομικά, υδραυλικά και ηλεκτρολογικά υλικά για την υλοποίηση διαφόρων έργων
- τα φωτιστικά σώματα, λαμπτήρες και ειδικοί λαμπτήρες.

Συνεπώς η διενέργεια ξεχωριστών διαγωνισμών, καθώς και η σύναψη των οικείων συμβάσεων για την προμήθειά τους θα είναι μη νόμιμη στο μέτρο που είτε η συνολική αξία αυτών κατ'

292 Απόφ. 11389/8.3.1993 Υπουργού Εσωτερικών (ΦΕΚ Β΄ 185)

293 Το ανωτέρω χρηματικό όριο ισχύει από 1.1.2010 (βλ. άρθρο 6 παρ. 1 β΄ π.δ. 60/2007 σε συνδ. με Καν. ΕΚ 1177/2009)

294 Βλ. άρθρο 3 παρ. 1 ν. 3852/2010

295 Π.Δ. 118/2007

296 Κώδικας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

297 Βλ. 27319/18.7.2002 Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ Β΄ 945)

έτος υπερβαίνει το ποσό των 100.000 ή 500.000 ευρώ αντίστοιχα και δεν έχουν υπαχθεί προηγουμένως στον προληπτικό έλεγχο του Επιτρόπου ή του Κλιμακίου είτε υπερβαίνει τις 193.000 ευρώ (όριο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών) και δεν έχουν τηρηθεί κυρίως οι διατυπώσεις δημοσιότητας του π.δ. 60/2007.

Για όσες από τις παραπάνω προμήθειες η δαπάνη δεν υπερβαίνει το προαναφερόμενο χρηματικό όριο (15.000 ευρώ με Φ.Π.Α) και πρόκειται για προμήθειες τυποποιημένων ειδών, για τις οποίες δεν απαιτείται τεχνική γνώση και εμπειρία του προμηθευτή, μπορούν να ανατίθενται απευθείας χωρίς να απαιτείται ειδικό τεύχος τεχνικών προδιαγραφών των υπό ανάθεση ειδών. Στην περίπτωση αυτή η προμήθεια ανατίθεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη, την περιγραφή της προμήθειας και τυχόν άλλους όρους που επιθυμεί ο Ο.Τ.Α. Τα ανωτέρω στοιχεία περιλαμβάνονται στη σχετική απόφαση ανάθεσης και υποκαθιστούν το τεύχος τεχνικών προδιαγραφών.

2) Οταν, ανεξαρτήτως αξίας της προμήθειας, συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 2 παρ. 13 του ν. 2286/1995 και 3 παρ. 3 περ. β΄ και γ΄ του ΕΚΠΟΤΑ. Ειδικότερα οι περιπτώσεις αυτές είναι οι εξής:

I) Να έχει προηγουμένως διενεργηθεί ανοικτός ή κλειστός διαγωνισμός, κατά τον οποίο:

i) να έχουν υποβληθεί μη κανονικές προσφορές και με την προϋπόθεση ότι κλήθηκαν για διαπραγμάτευση όσοι υπέβαλαν προσφορές και αξιολογήθηκαν κατά τον αρχικό διαγωνισμό[298], ή

ii) να μην έχουν υποβληθεί καθόλου προσφορές (περίπτωση άγονου διαγωνισμού) ή οι προσφορές που υποβλήθηκαν να μην μπορούν να γίνουν αποδεκτές[299].

Στην έννοια των μη κανονικών προσφορών που αφορά η πρώτη υποπερίπτωση, εμπίπτουν και οι οικονομικά ασύμφορες προσφορές ή οι μη κατάλληλες επειδή δεν πληρούν τους όρους της διακήρυξης[300].

Και στις δύο ανωτέρω υποπεριπτώσεις η διαδικασία της διαπραγμάτευσης γίνεται με βάση τους όρους της διακήρυξης του αρχικού διαγωνισμού, οι οποίοι δεν πρέπει να έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς[301]. Κατά τη νομολογία του VI Τμήματος[302], ουσιώδη τροποποίηση της διακήρυξης συνιστά η προσθήκη όρων, οι οποίοι, αν είχαν γνωστοποιηθεί στο πλαίσιο του αρχικού διαγωνισμού θα είχαν ως αποτέλεσμα τη συμμετοχή στη διαδικασία και άλλων διαγωνιζομένων από εκείνους που αρχικά έγιναν δεκτοί ή την επιλογή προσφοράς διαφορετικής από αυτή που τελικώς επελέγη.

Με βάση την ανωτέρω παραδοχή, ουσιώδεις αποκλίσεις της διακήρυξης, οι οποίες καθιστούν μη νόμιμη τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης έχει κριθεί ότι συνιστούν μεταξύ άλλων: α) η μη ταύτιση ως προς τον αριθμό, τις ποσότητες και τις τεχνικές προδιαγραφές των ειδών της διαπραγμάτευσης με τα είδη της διακήρυξης του ματαιωθέντος διαγωνισμού[303], β) η αλλαγή του τρόπου υποβολής της οικονομικής προσφοράς για ορισμένα είδη κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης σε σχέση με τον τρόπο που υπεδείκνυε η διακήρυξη του αρχικού διαγωνι-

298 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 13/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 701/2010

299 Πρ. ΣΤ Κλιμ. 20/2010

300 Απόφ. VI Τμήμ. 701/2010

301 Αρθρο 2 παρ. 13 περ. Ι ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 περ. β΄ και γ΄ εδ. (1) ΕΚΠΟΤΑ

302 Απόφ. VI Τμήμ. 701/2010, 4/2009

303 Απόφ. VI Τμήμ. 701/2010

σμού και γ) η αποδοχή δυνατότητας υποβολής προσφοράς για μέρος των ζητούμενων ειδών στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης όταν στο ματαιωθέντα διαγωνισμό η διακήρυξη ζητούσε επί ποινή απαραδέκτου την υποβολή προσφοράς για το σύνολο των προκηρυσσόμενων ειδών[304].

ΙΙ) όταν τα υπό προμήθεια είδη προορίζονται για ερευνητικούς ή πειραματικούς σκοπούς ή όταν στο πλαίσιο ερευνητικών κατασκευών κριθεί σκόπιμο ότι υλικά που παράγονται σε πειραματικό στάδιο πρέπει να ανατεθούν στις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην πειραματική κατασκευή[305].

ΙΙΙ) Οταν για τεχνικούς και καλλιτεχνικούς λόγους ή όταν για λόγους προστασίας δικαιωμάτων αποκλειστικότητας μπορούν τα είδη να κατασκευαστούν μόνο από ορισμένο προμηθευτή[306]. Στην περίπτωση αυτή, το πρόσωπο (φυσικό ή νομικό), στο οποίο ανατίθεται απευθείας η προμήθεια, δεν αρκεί να είναι απλώς ικανό να παράσχει με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο τη ζητούμενη προμήθεια, αλλά απαιτείται να είναι και το μοναδικό έναντι οποιουδήποτε άλλου προμηθευτή[307]. Επίσης, τεχνικοί λόγοι, για τους οποίους επιβάλλεται η απευθείας ανάθεση της προμήθειας σε συγκεκριμένο προμηθευτή, συνιστούν η κατοχή εκ μέρους του προμηθευτή αποκλειστικών τεχνικών μέσων, γνώσεων ή μεθόδων για την υλοποίηση της προμήθειας[308], ενώ στους λόγους που σχετίζονται με την προστασία δικαιωμάτων αποκλειστικότητας εμπίπτουν και εκείνοι που άπτονται δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, ως προϋπόθεση προσφυγής στην εξαιρετική διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, έχει την έννοια ότι ο ανάδοχος που επιλέχθηκε είναι ο μοναδικός που δύναται να εκτελέσει τη συγκεκριμένη προμήθεια λόγω του δικαιώματος αποκλειστικότητας που κατέχει επί του δημιουργήματός του. Συνεπώς, δεν αρκεί για τη νόμιμη ανάθεση το εν λόγω δημιούργημα να προστατεύεται απλώς από τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά πρέπει επιπλέον η υλοποίηση της προμήθειας να είναι δυνατή μόνο από το συγκεκριμένο προμηθευτή.

Στην περίπτωση απευθείας ανάθεσης λόγω μοναδικότητας του προμηθευτή, όπως και στην περίπτωση της ανάθεσης συμπληρωματικών προμηθειών, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να έχει προηγουμένως σταθμίσει όλες τις οικονομοτεχνικές παραμέτρους που καθιστούν συμφερότερη την προσφυγή στην απευθείας ανάθεση και πρέπει στη σχετική πράξη να υπάρχει περί τούτου ειδική αιτιολογία[309]. Τα στοιχεία και οι ειδικοί λόγοι που στηρίζουν την ανωτέρω αιτιολογία αρκεί να προκύπτουν από τα στοιχεία του φακέλου[310]. Σε περίπτωση που τα στοιχεία αυτά δεν έχουν υποβληθεί ή είναι ελλιπή μπορεί να ζητηθεί από τον Επίτροπο, όπως ζητείται από το Κλιμάκιο, οποιοδήποτε συμπληρωματικό στοιχείο ή έγγραφο που να στηρίζει τη βασιμότητα της αιτιολογίας της αναθέτουσας αρχής [311].

IV) Οταν συντρέχουν λόγοι επείγοντος που οφείλονται σε απρόβλεπτες περιστάσεις και καθιστούν αδύνατη την τήρηση των διαδικασιών ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού[312].Απρόβλεπτες

304 Απόφ. VI Τμήμ. 282/2010

305 Αρθρα 2 παρ. 13 περ. III ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 περ. γ (2) ΕΚΠΟΤΑ, 25 περ. 2 εδ. α΄ π.δ. 60/2007

306 Αρθρα 2 παρ. 13 περ. II ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 περ. γ΄ εδ. (2) ΕΚΠΟΤΑ, 25 περ. 1 εδ. β΄ π.δ. 60/2007.

307 Πρ. VI Τμήμ. 263/2007, πρβλ. Πρ. VI Τμήμ. 77/2008, Απόφ. VI Τμήμ. 3334/2009.

308 Απόφ. VI Τμήμ. 3334/2009, 2055/2010.

309 Απόφ. VI Τμήμ. 1281/2010, 2055/2010.

310 Πρ. VI Τμήμ. 263/2007, Απόφ. VI Τμήμ. 3334/2009, 2055/2010.

311 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 49/2006, 224/2008, Ζ΄ Κλιμ. 264/2007, 198/2009

312 Αρθρα 2 παρ. 13 περ. V ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 περ. γ΄ εδ. (4) ΕΚΠΟΤΑ, 25 περ. 1 εδ. γ π.δ. 60/2007

περιστάσεις κατά τη νομολογία είναι τα γεγονότα που μπορούν αντικειμενικά με βάση τα διδάγματα της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής να προβλεφθούν, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής[313]

V) Οταν πρόκειται για συμπληρωματικές προμήθειες που ανατίθενται στον αρχικό προμηθευτή, εφόσον η αλλαγή του θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί είδη με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, που θα ήταν ασυμβίβαστα ή θα προκαλούσαν τεχνικές δυσλειτουργίες ή οικονομικές επιβαρύνσεις στη λειτουργία ή συντήρησή τους[314]. Η διάρκεια των συμβάσεων αυτών, σύμφωνα τόσο με το κοινοτικό δίκαιο (άρθρο 25 π.δ. 60/2007) όσο και με τον ΕΚΠΟΤΑ και το ν. 2286/1995, δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 3 έτη και αφορούν, κατά τη νομολογία,[315] υλικά τα οποία λόγω των τεχνικών τους χαρακτηριστικών δεν μπορούν να υποκατασταθούν με άλλα που προσφέρονται στην αγορά. Αντίθετα η περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται όταν για το αντικείμενο της προμήθειας διατίθενται στην αγορά περισσότερα υλικά ομοειδή και ανταγωνιστικά μεταξύ τους[316].

VI) Οταν αφορά προμήθεια που ανατίθεται σε σωφρονιστικά ιδρύματα, ιδρύματα νεότητας, εκπαιδευτικά, ερευνητικά ή παρόμοια ιδρύματα για ερευνητικούς, πειραματικούς, μελετητικούς ή αναπτυξιακούς σκοπούς[317].

VII) Οταν αφορά προμήθειες απόρρητες ή όταν η εκτέλεση των προμηθειών αυτών πρέπει να συνοδεύονται από ειδικά μέτρα ασφαλείας με βάση νόμο, κανονισμό ή διοικητική πράξη ή όταν αυτό απαιτείται από βασικά συμφέροντα της ασφάλειας του Κράτους[318]. Η περίπτωση αυτή προβλέπεται ρητά μόνο για τις προμήθειες των Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού ενώ για την απευθείας ανάθεση αντίστοιχων προμηθειών των Ο.Τ.Α. Β΄ βαθμού οι οποίες εξαιρούνται τόσο από τις διατάξεις του ν. 2286/1995 [319] όσο και από τις οικείες κοινοτικές διατάξεις[320], εφαρμόζονται οι ισχύουσες ή θεσπιζόμενες προς τούτο ειδικές διατάξεις[321]

Η διαδικασία της διαπραγμάτευσης (εξαιρετική ή απευθείας ανάθεση) συνιστά διαδικασία που αποκλίνει από τον κανόνα της ανάθεσης των προμηθειών κατόπιν δημόσιου ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού και ως εκ τούτου χρήζει πάντοτε ειδικής αιτιολογίας[322].

Για την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης με ή χωρίς δημοσίευση διακήρυξης απαιτείται απόφαση του αρμόδιου για τη διοίκηση του φορέα οργάνου ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Σε περίπτωση που της διαπραγμάτευσης προηγείται διαγωνισμός, η παραπάνω απόφαση υποκαθίσταται από την απόφαση κρίσεως των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού[323] Ειδικότερα τα όργανα που αρμοδίως αποφασίζουν στη διαδικασία

313 Πρ. VI Τμήμ. 91, 105, 171, 200/2007, ΣΤ΄ Κλιμ. 205/2007

314 Αρθρα 2 παρ. 13 περ. VI ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 περ. γ΄ εδ. (5) ΕΚΠΟΤΑ, 25 περ. 2 εδ. β΄ π.δ. 60/2007

315 Απόφ. VI Τμήμ. 1281/2010

316 Απόφ. VI Τμήμ. 1281/2010.

317 Αρθρο 2 παρ. 13 περ. VII ν. 2286/1995

318 Αρθρο 3 παρ. 3 περ. γ΄εδ. (6) ΕΚΠΟΤΑ

319 Αρθρο 1 παρ. 5 ΙΙ περ. γ΄, δ΄ και ε΄ ν. 2286/1995

320 Αρθρο 11 π.δ. 60/2007

321 Αρθρο 1 παρ. 6 ν. 2286/1995

322 Πρ. VI Τμήμ. 58/2005, 91/2007, 19/2009, ΣΤ΄ Κλιμ. 205/2007

323 Αρθρα 23 παρ. 3 ΕΚΠΟΤΑ και 22 εδ. τελευτ. Ν. 2286/1995

της διαπραγμάτευσης ή στην απευθείας ανάθεση, όταν φορέας εκτέλεσης της προμήθειας είναι Ο.Τ.Α είναι:

α) Ο Δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης (για προμήθειες αξίας μέχρι του ποσού των 15.000 ευρώ και 20.000 ευρώ αντίστοιχα)[324]. Στην περίπτωση αυτή η οικεία απόφαση του Δημάρχου ή του Περιφερειάρχη δεν αποστέλλεται για έλεγχο νομιμότητας στην αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας των Ο.Τ.Α. του άρθρου 215 του ν. 3852/2010, αφού στον έλεγχο αυτό που ασκεί η ανωτέρω υπηρεσία υπόκεινται οι αποφάσεις μόνο των συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α.[325].

β) Το Δημοτικό Συμβούλιο ή Περιφερειακό Συμβούλιο[326], ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου για την αξιολόγηση οργάνου (επιτροπή που συστήνει η Οικονομική Επιτροπή του άρθρου 72 του ν. 3852/2010), στις λοιπές περιπτώσεις, με εξαίρεση την περίπτωση απευθείας ανάθεσης προμήθειας για λόγους επείγοντος από Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, για την οποία αρμόδια είναι η πρώην Δημαρχιακή Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 103 παρ. 1γ΄ ν. 3463/2006, και ήδη από 1.1.2011 η Οικονομική Επιτροπή του οικείου Δήμου, σύμφωνα με το. άρθρο 72 παρ. 1δ΄ ν. 3852/2010, ή το Δημοτικό Συμβούλιο, όταν συντρέχουν οι περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 72 παρ. 3 και 4 του ν. 3852/2010.

γ) Η Επιτροπή συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων οχημάτων και όχι η Δημαρχιακή Επιτροπή, όσον αφορά τις προμήθειες ανταλλακτικών και την παροχή εργασιών επισκευής ή συντήρησης παντός είδους οχημάτων από ιδιωτικό συνεργείο, όταν ο Δήμος δεν διαθέτει δικό του συνεργείο επισκευής, (εφαρμογή εν προκειμένω ως ειδικότερης της οικ. 3373/390/20.3.1975 Υ.Α., ΦΕΚ Β΄ 349, όπως αντικ. με την οικ. 4993/745/24.4.1975 Υ.Α., ΦΕΚ Β΄ 489).

δ) Το Διοικητικό Συμβούλιο (για προμήθειες που διενεργούν τα δημοτικά ν.π.δ.δ και ιδρύματα).

ε) Η Εκτελεστική Επιτροπή (για προμήθειες που διενεργούν οι δημοτικοί σύνδεσμοι)

ΙΒ) ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Διενεργείται όταν η αξία της προμήθειας είναι μικρότερη ή ίση των 45.000 € με Φ.Π.Α.[327] και ήδη των 60.000 ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.[328]. Και στην περίπτωση αυτή, για τη νόμιμη προσφυγή στη διαδικασία του πρόχειρου διαγωνισμού πρέπει η ανωτέρω αξία αθροιζόμενη με άλλα όμοια ή ομοειδή υλικά να μην υπερβαίνει σε ετήσια βάση το ανωτέρω ποσό, διαφορετικά πρέπει να διενεργηθεί ανοικτός ή κλειστός δημόσιος διαγωνισμός ή, όταν η αξία της προμήθειας υπερβαίνει τις 193.000 ευρώ, διεθνής δημόσιος διαγωνισμός.

Για τη διενέργεια του πρόχειρου διαγωνισμού απαιτείται έγκριση διακήρυξης από την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου ή της Περιφέρειας[329], η δημοσίευση δε περίληψης της διακήρυξης αυτής, στην περίπτωση που ο πρόχειρος διαγωνισμός διενεργείται από την Περιφέρεια, δεν απαιτείται (δηλαδή είναι στη διακριτική ευχέρεια του φορέα να δημοσιεύσει ή όχι περίληψη της διακήρυξης του πρόχειρου διαγωνισμού)[330]. Αντιθέτως στους πρόχειρους διαγωνισμούς που διεξάγουν οι Δήμοι με βάση τον ΕΚΠΟΤΑ πρέπει να δημοσιεύεται υποχρεωτικά περίληψη της

324 Αρθρα 23 παρ. 2 εδ. τελευτ. ΕΚΠΟΤΑ και 22 π.δ. 118/2007

325 Αρθρο 225 ν. 3852/2010

326 Αρθρα 23 παρ. 2 ΕΚΠΟΤΑ και 22 εδ. τελευτ. π.δ. 118/2007 σε συνδ. με άρθρα 159, 163 και 176 ν. 3852/2010

327 Π1/7446/14.1.2002 απόφαση Υπ. Ανάπτυξης (ΦΕΚ Β΄ 112)

328 Π1/3305/3.11.2010 απόφαση Υφ/γού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (ΦΕΚ Β΄ 1789)

329 Αρθρο 72 παρ. 1δ΄και 176 παρ. 1 γ΄ ν. 3852/2010

330 Αρθρα 2 παρ. 12 περ. γ΄ ν. 2286/1995 και 2 παρ. 4 π.δ. 118/2007.

διακήρυξης σε μια ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα, τοπική ή της έδρας του νομού, πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη διενέργειά του[331].

Ο διαγωνισμός, στον οποίο δεν ισχύουν οι όροι του ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, διενεργείται από τριμελή επιτροπή με συνοπτική διαδικασία με ανοικτές ή σφραγισμένες προσφορές και η σχετική κατακυρωτική απόφαση λαμβάνεται πλέον από την Οικονομική Επιτροπή του Δήμου ή της Περιφέρειας μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση της επιτροπής αξιολόγησης των προσφορών που συγκροτείται από αυτή.

Στον πρόχειρο διαγωνισμό όταν πρόκειται για προμήθειες που απαιτούν τεχνικές γνώσεις και εμπειρία εκ μέρους του προμηθευτή (π.χ. ηλεκτρομηχανολογικός εξοπλισμός, υλικά εκτέλεσης και συντήρησης έργων) το τεύχος τεχνικών προδιαγραφών συντάσσεται από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου ή της Περιφέρειας, εγκρίνεται δε από την αρμόδια Οικονομική Επιτροπή. Αντιθέτως, όταν πρόκειται για προμήθειες ειδών που δεν απαιτούν τεχνική γνώση και εμπειρία εκ μέρους του προμηθευτή το τεύχος τεχνικών προδιαγραφών μπορεί να συντάσσεται από οποιοδήποτε υπάλληλο που διαχειρίζεται την αντίστοιχη πίστωση και να θεωρείται από τον προϊστάμενο του γραφείου τμήματος ή διεύθυνσης στο οποίο υπηρετεί ο συντάξας τις τεχνικές προδιαγραφές υπάλληλος[332].

ΙΓ. ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

Ι) Νομικό καθεστώς

i) Οταν φορείς ανάθεσης είναι Δήμοι, Σύνδεσμοι[333], ν.π.δ.δ. και Ιδρύματα αυτών, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις α) της παραγράφου 6 του άρθρου 1 και των παραγράφων 1 έως 11 και 14 ως 16 του άρθρου 2 του ν. 2286/1995[334], β) του άρθρου 209 παρ. 1 του ν. 3463/2006, το οποίο παραπέμπει στην εφαρμογή του ΕΚΠΟΤΑ και σιωπηρώς καταργηθέντος και όχι του άρθρου 13 παρ. 2 του ν. 2503/1997 που παρέπεμπε στο π.δ. 28/1980[335] και γ) του π.δ. 60/2007 όταν η προϋπολογισθείσα αξία της προμήθειας είναι μεγαλύτερη των 193.000 €.

ii) Οταν φορείς ανάθεσης είναι οι Περιφέρειες έχουν εφαρμογή οι διατάξεις α) του π.δ. 30/1996, κυρίως το άρθρο 100 του διατάγματος αυτού, που με βάση το άρθρο 282 παρ. 4 ν. 3852/2010 εξακολουθεί να ισχύει, β) του ν. 2286/1995 και του π.δ 118/2007, στα οποία παραπέμπει το άρθρο 100 παρ. 3 του π.δ. 30/1996, γ) των άρθρων 40 έως 42 π.δ. 173/1990 που ειδικά για τις προμήθειες καυσίμων που διενεργούν οι Περιφέρειες εξακολουθούν να ισχύουν[336] και δ) του π.δ. 60/2007, όταν η προϋπολογισθείσα αξία της προμήθειας υπερβαίνει τις 193.000 €.

ΙΙ) Ενταξη στο Ε.Π.Π.

Οι προμήθειες καυσίμων εξαιρούνται από την υποχρέωση ένταξης στο Ε.Π.Π.[337]

---

331 Αρθρο 23 παρ. 5 ΕΚΠΟΤΑ

332 Βλ. για διαγωνισμούς που διενεργούν οι Δήμοι, άρθρο 209 παρ. 4 ν. 3463/2006, όπως αναδιατυπώθηκε και ισχύει με το άρθρο 22 παρ. 3 ν. 3536/2007

333 ΚΥΑ 56294/2009 Υφ/γων Εσωτερικών και Ανάπτυξης (ΦΕΚ Β΄ 2015) για τις προμήθειες που διενεργούν η Κεντρική Ενωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ) και οι Τοπικές Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ)

334 Αρθρο 1 παρ. 5 ΙΙ εδ. ϑ΄ ν. 2286/1995, όπως προστέθηκε με το άρθρο 13 παρ. 1 ν. 2503/1997

335 Πρ. ΣΤ Κλιμ. 34/2010

336 Αρθρο 13 παρ. 6 ν. 2503/1997 σε συνδ. με άρθρο 282 παρ. 1α και 4 του ν. 3852/2010

337 ΚΥΑ Π1/358/27.1.1999 Υφ/γων Ανάπτυξης (ΦΕΚ Β΄ 92), Πρ. ΣΤ Κλ. 148/2008, 64, 99/2010

III) Φορείς εκτέλεσης

Οι διαδικασίες για την ανάθεση προμηθειών καυσίμων διενεργούνται κατά κανόνα συγκεντρωτικά, δηλαδή από την οικεία Περιφέρεια για την κάλυψη των αναγκών της σε καύσιμα καθώς και για την κάλυψη των αναγκών σε καύσιμα των νομικών προσώπων της, των Δήμων και των δημοτικών νομικών προσώπων και Ιδρυμάτων τους που λειτουργούν εντός των ορίων της Περιφέρειας[338]. Κατ΄ εξαίρεση, δύναται να διενεργηθούν αποκεντρωμένα, δηλαδή από τους Δήμους ή τους οικείους συνδέσμους αυτών για την κάλυψη των αναγκών τους και των αναγκών των ν.π.δ.δ. και των Ιδρυμάτων τους κατόπιν εξουσιοδότησης που χορηγείται από τον πρώην Νομάρχη και ήδη τον Περιφερειάρχη[339], στην οποία θα πρέπει να αναφέρονται οι ειδικοί λόγοι που καθιστούν αδύνατη ή προδήλως δυσχερή τη διενέργεια των σχετικών διαγωνισμών από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Περιφέρειας.

IV) Αποφαινόμενα όργανα

Στην περίπτωση που η προμήθεια διενεργείται συγκεντρωτικά το όργανο που διεξάγει τη διαδικασία και αποφασίζει για την ανάθεση της προμήθειας είναι η πρώην Νομαρχιακή Επιτροπή και ήδη η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας[340] και όχι ο πρώην Νομάρχης και ήδη Περιφερειάρχης[341], ενώ, όταν η προμήθεια εκτελείται αποκεντρωμένα, αρμόδια είναι η Οικονομική Επιτροπή του Δήμου. Τα ανωτέρω συλλογικά όργανα αποφασίζουν κατόπιν γνωμοδότησης της οικείας επιτροπής αξιολόγησης που συγκροτούνται από την Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας ή του Δήμου αντιστοίχως. Σημειώνεται ότι για προμήθειες που διενεργούνται μετά την ισχύ του ν. 3580/2007 (18.6.2008) ειδικά προς κάλυψη αναγκών των νοσοκομείων που λειτουργούν εντός των ορίων της Περιφέρειας ή του Δήμου, αρμόδια για την ανάθεσή τους είναι η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας ή κατόπιν εξουσιοδότησης τα ίδια τα νοσοκομεία και όχι η Περιφέρεια ή ο Δήμος[342].

V) Τρόποι ανάθεσης

i) Οι προμήθειες καυσίμων ανατίθενται κατά κανόνα με δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό (ανοικτό ή κλειστό) που προκηρύσσεται για την ανάδειξη προμηθευτών – χορηγητών και διενεργείται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στον Κ.Π.Δ., όταν φορείς ανάθεσης είναι οι Περιφέρειες, ή στον ΕΚΠΟΤΑ, όταν φορείς ανάθεσης καθίστανται οι Δήμοι.

Στην περίπτωση που ο διαγωνισμός διενεργείται από την Περιφέρεια, δύναται, μεταξύ άλλων, να προβεί στη ματαίωση του μειοδοτικού διαγωνισμού και στην επανάληψή του εφόσον υποβλήθηκε στο διαγωνισμό ή τελικά έγινε αποδεκτή μία μόνο προσφορά και δεν υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία τιμών προηγούμενων διαγωνισμών ή της αγοράς που να επιβεβαιώνονται από παραστατικά και λοιπά στοιχεία[343].

Σε περίπτωση που υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία τιμών δεν απαιτείται αυτά να παρατίθενται στη σχετική εισήγηση του γνωμοδοτούντος οργάνου αλλά αρκεί να υπάρχουν στο φάκελο της διαδικασίας[344].

---

338 Αρθρο 13 παρ. 6 ν. 2503/1997 και 41παρ. 1 ΕΚΠΟΤΑ σε συνδ. με άρθρο 282 παρ. 1α ν. 3852/2010

339 Αρθρο 41 παρ. 1 ΕΚΠΟΤΑ, σε συνδ. με άρθρο 282 παρ. 1α ν. 3852/2010

340 Αρθρα 176 παρ. 1γ και 282 παρ. 1α ν. 3852/2010, 60 παρ. 1γ΄ π.δ. 30/1996 και 15 παρ. 31 Ν. 2503/1997

341 Πρ. VI Τμήμ. 36, 46/2009, 373/2010, ΣΤ΄ Κλιμ. 7/2010

342 Απόφ. VI Τμήμ. 662/2010

343 Αρθρο 21 περ. η΄ π.δ. 118/2007, Απόφ. VI Τμήμ. 1285/2010, Πρ. ΣΤ Κλιμ. 43/2010

344 Απόφ. VI Τμήμ. 1285/2010

Στο τυχόν επαναληπτικό διαγωνισμό, εφόσον συντρέχουν εκ νέου οι ανωτέρω περιστάσεις ο διαγωνισμός ολοκληρώνεται με διαπραγμάτευση της τιμής.

Συναφώς, όταν ο διαγωνισμός για την προμήθεια καυσίμων διενεργείται από δήμους και κριθεί άγονος ή το αποτέλεσμά του οικονομικά ασύμφορο η δε προμήθεια κρίνεται επείγουσα, μπορεί, ύστερα από πρόταση της επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού, να επιλεγεί μία από τις δυνατότητες που ορίζονται στα άρθρα 21 παρ. 2 και 22 του ΕΚΠΟΤΑ (οριστική ματαίωση του διαγωνισμού ή ματαίωσή του και προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης ή τέλος συνέχιση του διαγωνισμού ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου με την υποβολή νέων έγγραφων κλειστών προσφορών από τους αρχικά συμμετέχοντες που αξιολογήθηκαν, χωρίς τροποποίηση των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης).

ii) Κατ' εξαίρεση, οι προμήθειες καυσίμων μπορούν σε κάθε περίπτωση να ανατεθούν απευθείας, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των οικείων διατάξεων (άρθρα 25 π.δ. 60/2007, 2 παρ. 13 ν. 2286/1995, 3 παρ. 3 ΕΚΠΟΤΑ).

VI) Κριτήριο κατακύρωσης

Στους διαγωνισμούς (ανοικτούς ή κλειστούς) που προκηρύσσονται για την προμήθεια καυσίμων η κατακύρωση γίνεται σε εκείνον που προσφέρει το μεγαλύτερο ποσοστό έκπτωσης επί της μέσης λιανικής ή χονδρικής τιμής πώλησης του είδους κατά την ημέρα παράδοσής του και εφόσον το προσφερόμενο από αυτόν είδος είναι σύμφωνο με τις τεχνικές προδιαγραφές και τους λοιπούς όρους της διακήρυξης[345]. Για είδη καυσίμων που τελούν σε καθεστώς διατίμησης, το ποσοστό έκπτωσης στα εκατό (%) υπολογίζεται στην τιμή διατίμησης που ισχύει κατά την ημέρα παράδοσης του είδους[346]. Σε περίπτωση που λόγω ιδιομορφίας της αγοράς καυσίμων στους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής και Θεσσαλονίκης η μέση λιανική ή χονδρική τιμή είναι ανεφάρμοστη μπορεί ύστερα από απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη να προκηρύσσονται διαγωνισμοί στην ανώτερη χονδρική ή λιανική τιμή πώλησης του είδους ή και σε σταθερές τιμές κλιμακούμενες, τουλάχιστον, ανά τετράμηνο[347].

VII) Ελεγχος όρων της διακήρυξης και της οικείας σύμβασης

Οι συμβάσεις προμήθειας καυσίμων, όπως άλλωστε και όλες οι συμβάσεις προμηθειών, καταρτίζονται με βάση α) τους όρους της οικείας διακήρυξης και των τευχών που τη συνοδεύουν και β) της απόφασης με την οποία κατακυρώνονται τα αποτελέσματα του διαγωνισμού στον ανάδοχο. Σε κάθε περίπτωση οι συμβάσεις αυτές δεν πρέπει να περιέχουν όρους διαφορετικούς ή αντίθετους με τα ανωτέρω στοιχεία[348], οι όροι δε που περιλαμβάνονται τόσο στις διακηρύξεις όσο και στα οικεία σχέδια συμβάσεων πρέπει να είναι σαφείς και ορισμένοι.

Ειδικότερα έχουν κριθεί αόριστοι και ως εκ τούτου μη νόμιμοι α) η δυνατότητα υπαγωγής στη σύμβαση μετά από αίτημά τους και σύμφωνη γνώμη του προμηθευτή και άλλων νομικών προσώπων Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών πλην εκείνων που περιλαμβάνονται εξαρχής στην διακήρυξη και στην απόφαση κατακύρωσης[349] και β) η μη αναγραφή στα σχέδια συμβάσεων των ποσοτή-

345 Αρθρα 41 παρ. 4 και 42 παρ. 1 ΕΚΠΟΤΑ και άρθρα 40 παρ. 3 και 41 παρ. 1 π.δ. 173/1990

346 Πρ. ΣΤ΄ Κλιμ. 28/2010, 64/2010

347 Αρθρο 43 ΕΚΠΟΤΑ και 42 π.δ. 173/1990

348 Αρθρο 25 παρ. 3 ΕΚΠΟΤΑ, 23 παρ. 1 περ. ε΄ π.δ. 118/2007,Πρ. ΣΤ Κλιμ. 42/2010

349 Πρ. ΣΤ Κλιμ. 192/2010

των ανά κατηγορία, είδος καυσίμου και φορέα για τον οποίο προορίζεται[350]. Επομένως απαιτείται να προσδιορίζονται σαφώς οι ποσότητες των προς προμήθεια καυσίμων και των φορέων για τους οποίους προορίζονται. Τέλος, ως ημερομηνία έναρξης ισχύος της σύμβασης δεν πρέπει να καθορίζεται στο οικείο σχέδιο χρόνος προγενέστερος της υπογραφής της[351].

350 Απόφ. VI Τμήμ. 373/2010

351 Πρ. VI Τμήμ. 22, 46/2009, ΣΤ΄ Κλιμ. 15/2009

Κεφάλαιο 3

Ευάγγελος Καραθανασόπουλος
Πάρεδρος ΕΛΣ

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΔΗΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Α. ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

- Γενική ελεγκτική αρμοδιότητα των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας από το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρο 98 παρ. 1 εδ. β΄ του Συντάγματος) [352].
- Υπαγωγή στον έλεγχο σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 19 του π.δ. 774/1980 (ΦΕΚ Α΄ 189), η οποία προστέθηκε με το άρθρο 15 του ν.2145/1993 (ΦΕΚ Α΄ 88) και ισχύει μετά την αντικατάστασή της με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν.2741/1999 (ΦΕΚ Α΄ 199) και την τροποποίησή της με τις διατάξεις των άρθρων 2 του ν.3060/2002 (ΦΕΚ Α΄ 242), 9 του ν.3090/2002 (ΦΕΚ Α΄ 329), 12 παρ. 27 (α) του ν.3310/2005 (ΦΕΚ Α΄ 30) και 21 του ν.3345/2005 (ΦΕΚ Α΄ 138), καθώς και τις διατάξεις του ν.3414/2005 (ΦΕΚ Α΄ 279) [353].
- Αδυναμία ελέγχου πριν από την έκδοση του εκτελεστικού της διάταξης του Συντάγματος τυπικού νόμου [354].
- Επέκταση του ελέγχου στους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα βάσει του άρθρου 278 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α΄ 87).

Β. ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΗ ΔΑΠΑΝΗ

- Το καθ' ύλην [355] αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου διενεργεί υποχρεωτικά, πριν τη σύναψή τους, έλεγχο νομιμότητας των συμβάσεων των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, χωρίς Φ.Π.Α. (βλ. άρθρο 19 του ν.3193/2003, ΦΕΚ Α΄ 266), υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ[356]. Επίσης, το ανωτέρω Κλιμάκιο, για τις **συγχρηματοδοτούμενες συμβάσεις** [357] διενεργεί έλεγχο νομιμότητας όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των πέντε (5) εκατομμυρίων (5.000.000,00) ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α. (άρθρο 25 του ν. 3614/2007, ΦΕΚ Α΄ 267).
- Περαιτέρω, **το Ζ΄ Κλιμάκιο** του Ελεγκτικού Συνεδρίου για τις συμβάσεις **παροχής υπηρεσιών**, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων και των συμβάσεων υλοποίησης των διετών προγραμμάτων δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων που **συνάπτουν**

352 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 140/2009.

353 Πρ. VI Τμήμ. 172/2007.

354 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 140, 174/2009, 159/2008.

355 Απόφ. Ολομ. ΕΛΣ ΦΓ8/1605/13.10.1999, με την οποία συστάθηκαν τα Ε΄, ΣΤ΄ και Ζ΄ Κλιμάκια και καθορίστηκαν οι αρμοδιότητές τους.

356 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. Ελ. Συν. 365/2009.

357 Πρ. VI Τμήμ. 61/2008.

οι Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα διενεργεί έλεγχο νομιμότητας όταν η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ, ενώ **ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** διενεργεί έλεγχο νομιμότητας για τις ίδιες συμβάσεις στους Ο.Τ.Α. και τα νομικά τους πρόσωπα, στα οποία είναι αρμόδιος για τον προληπτικό έλεγχο των δαπανών τους, προϋπολογιζόμενης δαπάνης, χωρίς Φ.Π.Α., ποσού εκατό χιλιάδων (100.000,00) ευρώ και μέχρι ποσού πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) ευρώ.

- **Ως προϋπολογιζόμενη δαπάνη** για την υπαγωγή στον προσυμβατικό έλεγχο πρέπει να νοηθεί **αυτή της διακήρυξης** με βάση την οποία δημοπρατήθηκε το έργο, που αποτελεί, κατά κανόνα, το ανώτατο όριο προσφοράς εκ μέρους των διαγωνιζομένων και συναρτάται με τους όρους διενέργειας της δημοπρασίας, ενώ, μόνον στην εξαιρετική περίπτωση που **η διακήρυξη έχει ρητώς ορίσει ότι επιτρέπονται μεγαλύτερες προσφορές ή αρνητικές εκπτώσεις**, κρίσιμο αποβαίνει, εφόσον υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, **το ποσό της κατακύρωσης** του αποτελέσματος του διαγωνισμού [358].
- Στον έλεγχο των Κλιμακίων του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται **και οι συμβάσεις σε επέκταση, βάσει όρου της διακήρυξης, αρχικών (κύριων) συμβάσεων**, οι οποίες υπολείπονται του ποσού του 1.000.000 ευρώ και των οποίων οι αρχικές δεν έχουν υποβληθεί, λόγω ποσού επίσης, στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αθροιζόμενες όμως με την κύρια και τις τυχόν λοιπές σε επέκταση αυτής συμβάσεις υπερβαίνουν το ύψος του 1.000.000,00 ευρώ [359].
- **Ανεξαρτήτως ποσού**, όταν το αντικείμενο της σύμβασης που συνάπτεται ύστερα από επαναληπτικό διαγωνισμό ή απευθείας ανάθεση ήταν αντικείμενο του αρχικού διαγωνισμού, ο οποίος υπαγόταν λόγω ποσού στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου [360].
- **Ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού τους**, ακόμη και αυτές οι συμβάσεις που ρητά έχουν εξαιρεθεί ως απόρρητες (από το ν.2286/1995 και το π.δ. 370/1995), εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, χωρίς Φ.Π.Α., υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ [361].

Γ. ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

- Καθολικός, αυτεπάγγελτος και πλήρης ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο [362].
- Ο έλεγχος αποβλέπει στη διαπίστωση τυχόν **ουσιωδών νομικών πλημμελειών** στις πράξεις της διαδικασίας που προηγείται της σύναψης της σχετικής σύμβασης. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού το αρμόδιο όργανο ελέγχου δεν υποκαθιστά τα αρμόδια διοικητικά όργανα στην ουσιαστική εκτίμηση των πραγμάτων, ούτε ελέγχει την ορθότητα των τεχνικών κρίσεων της Διοίκησης [363] ή τις κρίσεις σκοπιμότητας, αρκούμενο στον έλεγχο της αιτιολογίας των σχετικών διοικητικών πράξεων, καθώς και στον έλεγχο της υπέρβασης ή μη από τα διοικητικά όργανα των άκρων ορίων της διακριτικής τους ευχέρειας [364].

358 Πρ. VI Τμήμ. 15/2005.
359 Πρ. Ζ΄Κλιμ. 264/2010.
360 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 280/2008.
361 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 85/2009.
362 Πρ. VI Τμήμ. 89/2008.
363 Απόφ. VI Τμήμ. 2012/2010.
364 Απόφ. VI Τμήμ. 2495/2009.

- Απαραδέκτως υποβάλλεται αυτοτελώς για έλεγχο σχέδιο σύμβασης, όταν πρόκειται για σύναψη σύμβασης κατ' ενάσκηση δικαιώματος προαίρεσης που δεν έχει συνυπολογισθεί στην αρχική σύμβαση [365].
- Πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου η μη δέσμευση από το προσωρινό δεδικασμένο απόφασης ασφαλιστικών μέτρων, κατά την εξέταση των παρεμπιπτόντως αναφυομένων ζητημάτων. Αντιθέτως, δεσμεύεται από το δεδικασμένο που τυχόν υφίσταται από τελεσίδικες αποφάσεις δικαστηρίων που έχουν κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσία προς επίλυση των σχετικών ζητημάτων [366].
- Ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο (Κλιμάκιο ή Τμήμα) βάσει του ν.3060/2002, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, είναι αυτοτελής και ανεξάρτητος από τον έλεγχο που ασκείται στα πλαίσια αίτησης προσωρινής (αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατ' εφαρμογή του ν.2522/1997) ή οριστικής δικαστικής προστασίας (αίτηση ακύρωσης ενώπιον του ΣτΕ) [367].
- Απαραδέκτως ζητείται, εκ νέου, ο έλεγχος νομιμότητας, ως σχεδίου (σύμβασης), που αφορά καθαριότητα των κοινοχρήστων χώρων και αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων των Ο.Τ.Α., διότι δεν είναι δυνατόν μία πλήρως καταρτισμένη σύμβαση, παράγουσα από της υπογραφής της τις σχετικές έννομες συνέπειες, η οποία έχει ήδη υποβληθεί προς έλεγχο νομιμότητας και το Κλιμάκιο έχει εκφέρει οριστική κρίση επ' αυτού, απέχοντας του ελέγχου λόγω του ότι αυτή ήταν ήδη υπογεγραμμένη, να επανυποβάλλεται ως σχέδιο σύμβασης, κατά καταστρατήγηση των διατάξεων περί προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου [368].

Δ. ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

- Ο προσυμβατικός έλεγχος ασκείται, σε κάθε περίπτωση, κατά το στάδιο προ της έναρξης εκτέλεσης των συμβάσεων, αποσκοπεί δε στην πρόληψη τυχόν παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας και άρα στην αποφυγή σύναψης άκυρων συμβάσεων. Προϋποθέτει, δηλαδή, υπηρεσίες που θα παρασχεθούν με βάση την ελεγχείσα και κριθείσα ως νόμιμη σχετική διαδικασία ανάθεσης της οικείας σύμβασης κι όχι υπηρεσίες, οι οποίες έχουν ήδη παρασχεθεί, καθόσον στην περίπτωση αυτή ο έλεγχος θα είναι κατασταλτικός, πράγμα το οποίο αντίκειται στις σχετικές διατάξεις. Υπό την αντίθετη, άλλωστε, εκδοχή θα στερούντο παντελώς ουσίας οι, κατά καιρούς, εισαχθείσες ειδικές ρυθμίσεις που έχουν επιτρέψει, όλως εξαιρετικώς και για λόγους υπερέχοντος δημοσίου συμφέροντος, την εκ των υστέρων διενέργεια του έλεγχου νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, συγκεκριμένων, πάντοτε, κατηγοριών δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες συνήφθησαν και εκτελέστηκαν χωρίς να έχουν υποβληθεί στον εν λόγω έλεγχο (βλ. άρθρο 39 παρ. 1 του ν. 2778/1999, ΦΕΚ 295 Α΄, άρθρο 3 του ν. 3060/2002, ΦΕΚ 242 Α΄, άρθρο 9 του ν. 3279/2004, ΦΕΚ 205 Α΄, άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3335/2005, ΦΕΚ 95 Α΄). Κατ' ακολουθίαν τούτων, σε περίπτωση που σύμβαση παροχής υπηρεσιών προς το Δημόσιο, της οποίας η συνολική προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας μετά την, έστω και με-

365 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 123, 140/2010.

366 Πρ. VI Τμήμ. 89/2008, 245, 208/2007 και Απόφ. VI Τμήμ. 1470/2009.

367 Απόφ. VI Τμήμ. 2703/2010.

368 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 16/2010.

ρική, εκτέλεσή της, το Κλιμάκιο δεν μπορεί πλέον να επιληφθεί του ελέγχου της, λόγω ελλείψεως ελεγκτικής αρμοδιότητας και οφείλει να απόσχει του ελέγχου αυτού[369].

Ε. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

- Ο έλεγχος **επιμέρους φάσεων** της διαδικασίας του διαγωνισμού, ήτοι κάθε διακριτού τμήματος της δημοπρασίας, αρχίζει, το πρώτον, με την ενεργοποίηση του διαγωνισμού (μέσω της έγκρισης της σχετικής διακήρυξης από τα αρμόδια όργανα του φορέα και την τήρηση των απαιτουμένων διατυπώσεων δημοσιότητας) [370].
- Το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά τον προσυμβατικό έλεγχο, δεν αποφαίνεται επί παντός ανακύψαντος νομικού ζητήματος στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού, που θα είχε ως συνέπεια να μεταβληθεί, χωρίς να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο νόμο, σε γνωμοδοτικό όργανο της Διοίκησης [371].

ΣΤ. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

- Ο νομοθέτης θέλησε προληπτικό και όχι κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων και εξέφρασε μάλιστα τη βούλησή του αυτή ρητά, ορίζοντας ότι ο έλεγχος νομιμότητας της οικείας σύμβασης διενεργείται «πριν από τη σύναψή της»[372]. Κατά συνέπεια, στον έλεγχο αυτό δεν υπόκεινται τροποποιήσεις όρων σύμβασης υποβληθείσας στο προσυμβατικό έλεγχο, όταν οι τροποποιήσεις αυτές λαμβάνουν χώρα μετά τη σύναψη και κατά το στάδιο εκτέλεσης της τροποποιούμενης σύμβασης και δεν προκαλούν αύξηση του οικονομικού της αντικειμένου τέτοια που να υπερβαίνει το εκάστοτε θεσπιζόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις χρηματικό όριο υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο [373].
- Δεν καταλείπεται πεδίο προσυμβατικού ελέγχου της τροποποιητικής σύμβασης, αφού αυτή, αφενός μεν λαμβάνει χώρα μετά τη σύναψη και κατά το στάδιο εκτέλεσης της τροποποιούμενης και ήδη ελεγχθείσας από το Δικαστήριο σύμβασης, αφετέρου δε η επαύξηση του οικονομικού αντικειμένου (κατά 900.000 ευρώ με Φ.Π.Α.), που επιφέρει στην τροποποιούμενη σύμβαση (αρχική) δεν είναι τέτοια, που να υπερβαίνει το θεσπιζόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις χρηματικό όριο υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο [374].

Ζ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

- Οι προγραμματικές συμβάσεις αποτελούν συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων διά μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή της καθ΄ ύλην αποκεντρωμένης διοίκησης, με τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Τα νομικά εκείνα πρόσωπα που μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους και με φορείς του δημόσιου τομέα του άρθρου 1 παρ. 6 του ν.1256/1982, προσδιορίζονται ειδικά και περιοριστικά στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 225 του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α΄ 114/8.6.2006) [375].

369 Απόφ. VI Τμήμ. 30/2009, Πρ. VI Τμήμ. 172, 71/2007, 233, 227, 225, 184, 177, 158/2006, 80, 35, 15/2005.

370 Πρ. Ζ΄ Κλιμ.172/2009.

371 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 172/2009.

372 Πρακτ. Ολ. ΕΛΣ 7ης Γεν. Συν./7.3.2001, Θέμα Δ΄

373 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 31, 111, 226/2010.

374 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 19/2010.

375 Πρ. Ζ΄Κλιμ. 136/2010.

- Στο άρθρο 100 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α΄ 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», η ισχύς του οποίου (άρθρου) άρχεται από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, ήτοι από 7.6.2010, προβλέπονται οι φορείς που δύνανται να συνάπτουν ή να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις, υπό το νέο θεσπισθέν καθεστώς, στις δε γενικές μεταβατικές διατάξεις προβλέπεται ότι οι υπό κατάργηση νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις εξακολουθούν να ασκούν τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους, επομένως και να συνάπτουν ή να συμμετέχουν σε προγραμματικές συμβάσεις, μέχρι την εγκατάσταση των αιρετών οργάνων που θα προκύψουν από τις εκλογές του Νοεμβρίου του 2010. Μέχρι την εγκατάσταση των αιρετών οργάνων των περιφερειών, ήτοι μέχρι την 1.1.2011, οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις εξακολουθούν να είναι αρμόδιες για τη σύναψη ή συμμετοχή σε προγραμματικές συμβάσεις, κατ' άρθρο 225 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν.3463/2006, ΦΕΚ Α΄ 114) [376].

Η. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- Η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία απευθείας ανάθεσης των υπηρεσιών καθαριότητας δεν είναι νόμιμη, αφού αυτές δεν εμπίπτουν στην έννοια των «συμπληρωματικών υπηρεσιών», καθόσον δεν κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων, δεδομένου ότι η αναθέτουσα αρχή γνώριζε από την έναρξη ισχύος του νέου Δ.Κ.Κ. τις επικείμενες αλλαγές στον τομέα της καθαριότητας, καθώς επίσης και ότι έως 31.12.2007 και, μεταγενέστερα, έως 31.12.2008 όσες επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., τις οποίες έχουν συστήσει οι ίδιοι, δεν προσαρμόζουν το καταστατικό τους στις διατάξεις του νέου Δ.Κ.Κ. λύονται και τίθενται υπό εκκαθάριση. Επομένως, τα αρμόδια δημοτικά όργανα όφειλαν και μπορούσαν να προβούν εγκαίρως σε όλες τις απαιτούμενες ενέργειες, προκειμένου να οργανωθεί πλήρως και εγκαίρως η υπηρεσία καθαριότητας του Δήμου με ανθρώπινο δυναμικό και μηχανήματα. Επιπλέον, δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και από τη φύση των ανωτέρω υπηρεσιών ότι, εάν αυτές διαχωρισθούν τεχνικά ή οικονομικά από την κύρια σύμβαση, μπορεί να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για την αναθέτουσα αρχή, ώστε να δικαιολογείται η σύναψη της επίδικης συμπληρωματικής σύμβασης. Η τελευταία, άλλωστε, δε δύναται να καλυφθεί ούτε από τις νομιμοποιητικές διατάξεις του άρθρου 42 του ν. 3731/2008, καθόσον τόσο η έγκριση του 1ου Συγκριτικού Πίνακα από το αρμόδιο Δημοτικό Συμβούλιο όσο και η κοινοποίηση αυτού στην ήδη ανάδοχο δημοτική επιχείρηση έλαβαν χώρα μετά την 23.12.2008, ημερομηνία δημοσίευσης του ανωτέρω νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως [377].

Θ. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- Το π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005» (ΦΕΚ Α΄ 64) .
- Το π.δ. 59/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε» (ΦΕΚ Α΄ 63).
- Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1177/2009 της Επιτροπής (ΕΕ L 314/1.12.2009) τα κατώτατα όρια

376 Απόφ. VI Τμήμ. 2648/2010.

377 Απόφ. VI Τμήμ. 19/2009.

εφαρμογής των οδηγιών 2004/18/ΕΚ (π.δ. 60/2007) και 2004/17/ΕΚ (π.δ. 59/2007), τα οποία θα εφαρμόζονται από 1.1.2010 κατά τη διαδικασία σύναψης των συμβάσεων υπηρεσιών ορίστηκαν στο ποσό των 193.000,00 ευρώ και 387.000,00 ευρώ, αντίστοιχα, χωρίς Φ.Π.Α.

- Ο ν.3463/2006 (ΦΕΚ Α΄ 114) εφαρμόζεται αποκλειστικώς, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη είναι κάτω του ορίου εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων και συμπληρωματικώς, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη είναι ίση ή ανώτερη του προαναφερθέντος κοινοτικού ορίου.
- Οι διατάξεις του π.δ. 28/1980 (ΦΕΚ Α΄ 11), που εφαρμόζεται δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 273 παρ.1 και 209 παρ. 2 του ν.3463/2006[378].
- Οι διατάξεις του π.δ. 30/1996 (ΦΕΚ Α΄ 21) και οι διατάξεις των άρθρων 283 παρ. 2, 282 παρ. 4, 176 παρ.1 εδ. γ΄ και 159 παρ. 1 εδ. ι΄ του ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α΄ 87).
- Περαιτέρω, εφαρμόζεται, αναλογικώς, το, κατ' εξουσιοδότηση του ν.2286/1995 «Προμήθειες του δημόσιου τομέα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων» (ΦΕΚ Α΄ 19), π.δ.394/1996 «Κανονισμός Προμηθειών του Δημοσίου» [379]. Ηδη, στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων υπηρεσιών εφαρμόζεται αναλογικώς το π.δ. 118/2007 (ΦΕΚ Α΄ 150), κατά το μέρος που οι διατάξεις του δεν αντίκεινται στις διατάξεις της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

Ι. ΕΝΝΟΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- Ως συμβάσεις παροχής υπηρεσιών νοούνται οι συμβάσεις που συνάπτονται από επαχθή αιτία μεταξύ αφ' ενός του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. κ.λπ. και αφ' ετέρου ενός παρέχοντος υπηρεσίες και αφορούν την εκτέλεση εργασιών για λογαριασμό των πρώτων αντισυμβαλλομένων ή την προσφορά προς αυτούς συνόλου άϋλων αγαθών ή δραστηριοτήτων με τη μορφή ολοκληρωμένου έργου, οι οποίες εντάσσονται στον τριτογενή τομέα [380].

Μικτή σύμβαση και υπερέχων χαρακτήρας αυτής

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 2 εδ. δ΄ του π.δ. 60/2007 θεωρείται ως δημόσια σύμβαση υπηρεσιών, στην περίπτωση που η δημόσια σύμβαση έχει ως αντικείμενο ταυτόχρονα την προμήθεια προϊόντων και την παροχή υπηρεσιών, εκείνη που η αξία των συγκεκριμένων υπηρεσιών υπερβαίνει την αξία των προϊόντων που περιλαμβάνονται στη σύμβαση [381].
- Οταν η ελεγχόμενη σύμβαση δεν έχει το χαρακτήρα σύμβασης έργου, αλλά αυτόν της σύμβασης παροχής υπηρεσιών δεν υπάγεται στο νομικό καθεστώς των δημοσίων έργων, με αποτέλεσμα όροι που υπάρχουν στη σχετική διακήρυξη και στο οικείο σχέδιο σύμβασης, να μην έχουν συμπεριληφθεί νομίμως, εφόσον προσήκουν σε σύμβαση έργου. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η διαδικασία που τηρήθηκε για την ανάθεση των εν λόγω υπηρεσιών δεν είναι νόμιμη και το υποβληθέν σχέδιο σύμβασης δεν πρέπει να υπογραφεί [382].

ΙΑ. ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

- Το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη διαγωνιστική διαδικασία καθορίζεται με τη διακήρυξη και κατά το χρόνο δημοσίευσης αυτής[383].

378 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 73/2010, 56/2009.

379 Πρ. VI Τμήμ. 16/2009, 19/2007, 32/2005.

380 Πρ. VI Τμήμ. 230/2006.

381 Πρ. VI Τμήμ. 72, 230/2006, με τις διατάξεις του άρθρου 4 του π.δ. 346/1998.

382 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 207/2010.

383 Πρ. VI Τμήμ. 64/2008.

- Κατά πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η διακήρυξη, ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό, αλλά και το νομικό πρόσωπο που τον έχει προκηρύξει[384].
- Ο μη καθορισμός προϋπολογιζόμενης δαπάνης ή η ασάφεια ως προς αυτήν στη διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού, συνιστά πλημμέλεια που επάγεται ακυρότητα της διακήρυξης και της βάσει αυτής διενεργηθείσας διαδικασίας [385].

ΙΒ. ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ

- Στις ανοιχτές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων υπηρεσιών, όταν αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του π.δ. 60/2007, προβλέπεται υποχρεωτική ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών ανερχόμενη σε **52 ημέρες** από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης, η οποία μπορεί να περιοριστεί σε προθεσμία **36 έως 22 τουλάχιστον ημερών**, εφ' όσον έχει δημοσιευτεί προκαταρκτική προκήρυξη, που περιλαμβάνει τις απαιτούμενες πληροφορίες και έχει αποσταλεί στο οριζόμενο διάστημα πριν από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού [386].
- Στην παρ. 5 του άρθρου 32 του ως άνω π.δ/τος, ορίζεται μία επί πλέον επιτρεπόμενη περίπτωση **περαιτέρω σύντμησης της προεκτεθείσας προθεσμίας**, υπό την προϋπόθεση της συνδρομής των τιθέμενων στις διατάξεις αυτές προϋποθέσεων [387] .
- Η δυνατότητα συντμήσεως της προθεσμίας δεν πρέπει να συγχέεται με την υποχρέωση τηρήσεως των διατυπώσεων δημοσιότητας κάθε ανοικτού μειοδοτικού διαγωνισμού, είτε αρχικού είτε επαναληπτικού (του νόμου μη διακρίνοντος). Τούτο δε διότι η δυνατότητα διενέργειας επαναληπτικού διαγωνισμού, η οποία αποτελεί απλώς μία πιθανότητα, ακόμη και αν προβλέπεται στο κείμενο της διακηρύξεως του αρχικού διαγωνισμού, αφενός δεν δημοσιεύεται διότι δεν καταχωρείται στην περίληψη προκηρύξεως του αρχικού διαγωνισμού, αφετέρου δεν δύναται να υποχρεώσει κανένα ενδιαφερόμενο να παρακολουθεί την εξέλιξη του αρχικού διαγωνισμού προκειμένου να ενημερωθεί για τη διενέργεια επαναληπτικού. Σε κάθε περίπτωση ο **επαναληπτικός διαγωνισμός** συνιστά νέο, αυτοτελή διαγωνισμό ως προς τον οποίο οφείλουν να τηρούνται όλες οι διατυπώσεις δημοσιότητας[388].
- Σε **μετάθεση της ημερομηνίας υποβολής των προσφορών** χωρίς τροποποίηση των όρων αυτής, ο φορέας δε δεσμεύεται για την παροχή προθεσμίας ισόχρονης με την αρχικώς τεθείσα για την προετοιμασία υποβολής των προσφορών. Αντιθέτως, ο φορέας υποχρεούται να τηρήσει και να παράσχει στους ενδιαφερόμενους ισόχρονη προθεσμία με εκείνη που είχε αρχικά τεθεί, όταν τροποποιούνται οι όροι της διακήρυξης [389].

ΙΓ. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ

- Η **εξάντληση της πίστωσης** δεν συνιστά περίσταση μη δυνάμενη να προβλεφθεί (το γεγονός

384 Αποφ. VI Τμήμ. 1283, 1784, 1860/2009.
385 Πρ. VI Τμήμ. 133/2008, 81, 24/2005.
386 Απόφ. VI Τμήμ. 3556/2009, Πρ. Ζ΄Κλιμ. 325/2009
387 Απόφ. VI Τμήμ.3556/2009.
388 Απόφ. VI Τμήμ. 3132/2010.
389 Απόφ. VI Τμήμ. 1725/2009.

ότι οι προσφορές των συμμετεχόντων στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης υπερβαίνουν σημαντικά το ύψος των μέγιστων αποζημιώσεων που προβλέπει η διακήρυξη ήταν γνωστό στην αναθέτουσα αρχή ήδη από τον προηγούμενο διαγωνισμό), σε κάθε δε περίπτωση ανάγεται στη σφαίρα ευθύνης της αναθέτουσας αρχής και συνεπώς δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εκείνες που θα δικαιολογούσαν την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης [390].

- Δικαιολογείται η σύναψη δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών με απευθείας ανάθεση και στην περίπτωση που συντρέχουν **λόγοι επείγουσας ανάγκης**, ο οποίοι πρέπει να οφείλονται σε απρόβλεπτες για τον αναθέτοντα φορέα καταστάσεις, συνεπεία των οποίων να μην είναι δυνατή η τήρηση των οικείων προθεσμιών, που τάσσονται στις ανοικτές και κλειστές διαδικασίες. Νοούνται δε, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, ως απρόβλεπτες καταστάσεις τα αιφνίδια πραγματικά γεγονότα που αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής, να προβλεφθούν και να ληφθούν υπόψη από τα αρμόδια όργανα του αναθέτοντα φορέα κατά τον προγραμματισμό των συμβάσεών του [391].
- Η τήρηση χρονοβόρων ενδεχομένως διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών ανάθεσης υπηρεσιών δεν αποτελεί απρόβλεπτη περίσταση, δυνάμενη να οδηγήσει σε κατεπείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης των υπηρεσιών με τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων με υποψήφιους αναδόχους της επιλογής της αναθέτουσας αρχής, καθόσον η εκ του νόμου προβλεπόμενη προσφυγή των διαγωνιζομένων στη διαδικασία ενστάσεων, προσφυγών κλπ. ήταν γεγονός ήδη γνωστό και προβλέψιμο εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής [392].
- Στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων υπηρεσιών, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του π.δ. 60/2007, εφόσον προηγήθηκε ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, η οποία ματαιώθηκε, λόγω μη υποβληθείσας κατάλληλης προσφοράς, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να προσφύγει στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, εφόσον δεν τροποποιούνται ουσιωδώς οι όροι της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας [393].

ΙΔ. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΥΡΩΣΗΣ

- Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 6 παράγραφος 2, 19 παράγραφος 6 εδάφιο α΄ και 38 παράγραφοι 1, 2 και 3 εδάφια α΄ και γ΄ του π.δ. 118/2007 «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου (ΚΠΔ)» (ΦΕΚ Α΄ 150) και 15 παράγραφος 4 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 45), συνάγεται ότι, υπό την ισχύ του π.δ. 118/2007, τα δικαιολογητικά που αφορούν στην προσωπική κατάσταση των προσφερόντων δεν απαιτείται να υποβάλλονται μαζί με την προσφορά τους. Πλέον οι προσφέροντες υποβάλλουν υπεύθυνη δήλωση, στην οποία περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η ανάληψη υποχρέωσης για την έγκαιρη και προσήκουσα προσκόμιση των δικαιολογητικών, μετά την αξιολόγηση των προσφορών και την αποστολή της ανακοίνωσης κατακύρωσης. Αρμόδιο όργανο για την παραλαβή και αποσφράγιση των δικαιολογητικών είναι το όργανο παραλαβής και αποσφράγισης των προσφορών, ενώ αρμόδιο όργανο για τον έλεγχο των

390 Πρ. Ζ΄Κλιμ. 36/2010.

391 Απόφ. VI Τμήμ. 935/2010.

392 Πρ. Ζ΄Κλιμ. 264/2010, Απόφ. VI Τμήμ. 170/2011.

393 Πρ. VI Τμήμ. 2/2009.

δικαιολογητικών είναι το ίδιο όργανο, εκτός αν η αξιολόγηση των προσφορών ανατέθηκε σε άλλο όργανο, το οποίο καθίσταται αρμόδιο και για τον έλεγχο των δικαιολογητικών. Το όργανο αυτό λειτουργεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί συλλογικών οργάνων, η δε άσκηση της αρμοδιότητας του πιστοποιείται σε κάθε περίπτωση με τη σύνταξη πρακτικού, στο οποίο διατυπώνεται η άποψή του ως προς τη νομιμότητα των προσκομισθέντων δικαιολογητικών [394].

- Δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης μετοχών για τις ανώνυμες εταιρείες[395].

Αρχή του πρόσφατου χαρακτήρα των δικαιολογητικών

- Ο όρος της διακήρυξης ότι τα δικαιολογητικά κατακύρωσης πρέπει να έχουν εκδοθεί μέσα στο τελευταίο τρίμηνο ή εξάμηνο, ανάλογα, πριν από την κοινοποίηση της έγγραφης ειδοποίησης, απηχεί την αρχή του πρόσφατου χαρακτήρα των δικαιολογητικών συμμετοχής σε διαγωνισμό για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης, ως ειδικότερη έκφανση της αρχής της επίκαιρης τήρησης των προϋποθέσεων σύναψης των δημοσίων συμβάσεων, αποσκοπεί δε στην απόδοση της υφιστάμενης κατάστασης του προσώπου, στο οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, κατά το κρίσιμο χρόνο σύναψης της σχετικής σύμβασης. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, σύμφωνα με την οποία με τον πιο πάνω όρο της Διακήρυξης τίθεται χρονικός περιορισμός προς το μέλλον, ούτως ώστε τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά δεν πρέπει να φέρουν ημερομηνία μεταγενέστερη της ως άνω πρόσκλησης, θα αναιρούσε τον σκοπό θέσπισής του, καθόσον θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να οδηγήσει στην προστασία αφερέγγυων μειοδοτών, η προσωπική ή περιουσιακή κατάσταση των οποίων έχει μεταβληθεί επί το χείρον μετά την ημερομηνία της ανωτέρω πρόσκλησης. (Βλ. ανάλογη ρύθμιση άρθρου 6 παρ. 2 του π.δ/τος 118/2007) [396].
- Κατά την έννοια των διατάξεων του ν. 2932/2001, σε συνδυασμό με τους όρους της προκήρυξης, το τελικό πρακτικό κατακύρωσης της Επιτροπής Διαγωνισμού και η επακολουθήσασα αυτού απόφαση κατακύρωσης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού υπό του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, με την οποία ολοκληρούται η διεξαχθείσα διαγωνιστική διαδικασία και εγκρίνεται η σύναψη της σχετικής σύμβασης ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας, προϋποθέτουν κατά λογική και νομική αναγκαιότητα ότι κατά το χρόνο εκδόσεώς τους τα επισυναφθέντα στην αίτηση συμμετοχής δικαιολογητικά του αναδειχθέντος μειοδότη βρίσκονται σε ισχύ, καθόσον θα αντέβαινε στη λογική του δικαίου και το σκοπό του νόμου η εκδοθείσα κατακυρωτική απόφαση να ερείδεται επί δικαιολογητικών των οποίων έχει λήξει η ισχύς κατά το χρόνο της εκδόσεώς της. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που η απόφαση κατακύρωσης απέχει από την ημερομηνία υποβολής των σχετικών αιτήσεων συμμετοχής τέτοιο χρονικό διάστημα ώστε η ισχύς των συνυποβληθέντων δικαιολογητικών, ή μέρους αυτών, να έχει ήδη λήξει, θα πρέπει να προσκομίζονται νέα, τα οποία κατά τον κρίσιμο χρόνο της κατακύρωσης να βρίσκονται σε ισχύ [397].

ΙΕ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

- Η αναθέτουσα Αρχή ασκεί εν τοις πράγμασι χρέη Επιτροπής Διαγωνισμού και, συνεπώς, με

394 Απόφ. VI Τμήμ. 281/2010.
395 Απόφ. VI Τμήμ. 1860/2009.
396 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 8/2009.
397 Απόφ. VI Τμ. 3146/2010

τον τρόπο αυτό ουσιαστικά παρακάμπτει το γνωμοδοτικό στάδιο του διαγωνισμού, που αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας αυτού[398].

Αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών και συνέπειες σε περίπτωση:

- μεταγενέστερης ανακάλυψης πλημμελειών της τεχνικής αξιολόγησης
- ακύρωσης της πράξης οριστικοποίησης της τεχνικής προσφοράς ή της βαθμολογίας είτε με απόφαση Δικαστηρίου είτε στο πλαίσιο άσκησης διοικητικής εποπτείας. Μόνη νόμιμη δυνατότητα η ματαίωση του διαγωνισμού[399].

ΙΣΤ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Από το άρθρο 21 περ. η΄ του Κανονισμού Προμηθειών του Δημοσίου (π.δ.118/2007, ΦΕΚ Α΄ 150), προκύπτει ότι δεν απαιτείται εκ του νόμου να παρατίθενται στη σχετική εισήγηση της Επιτροπής εκείνα τα συγκριτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη από το γνωμοδοτούν όργανο που προτείνει τη συνέχιση της διαδικασίας, αλλά αρκεί αυτά να ενυπάρχουν στα λοιπά στοιχεία της διαγωνιστικής διαδικασίας [400].
- Κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού στην μοναδική συμμετέχουσα στο διαγωνισμό εταιρεία[401].

ΙΖ. ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

- Η αναγραφή της προϋπολογιζόμενης δαπάνης στην προκήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί ουσιώδη όρο αυτής που δεσμεύει, στα πλαίσια του διαγωνισμού, τόσο την αναθέτουσα αρχή όσο και τους συνδιαγωνιζομένους, αφού αποβλέπει στην ουσιώδη εξυπηρέτηση του σκοπού της διενεργουμένης δημοπρασίας που είναι η προστασία του ανταγωνισμού και η ίση μεταχείριση των μετεχόντων στον διαγωνισμό. Συνεπώς, τυχόν παράβαση αυτού του όρου συνιστά παράβαση νόμου και επάγεται ακυρότητα της σχετικής συμβάσεως [402].
- Η υπέρβαση του προϋπολογισμού κατά την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού αποκτά βαρύνουσα σημασία ενόψει και του γεγονότος ότι είχαν ασκηθεί για το θέμα του προϋπολογισμού (κατά πόσο ανταποκρίνεται αυτός στο πραγματικό κόστος των νομίμων αποδοχών των εργαζομένων στον τομέα της καθαριότητας) προσφυγές κατά της διακήρυξης τόσο κατά τον αρχικό όσο και κατά τον επαναληπτικό διαγωνισμό [403].

Κατακύρωση αντί τιμήματος που υπερβαίνει την προϋπολογισθείσα δαπάνη μόνο στην περίπτωση που είναι:

- Επιτρεπτή από τη διακήρυξη η υποβολή οικονομικών προσφορών μεγαλυτέρων από την προϋπολογισθείσα δαπάνη.
- Επειδή επρόκειτο για δυνατότητα εκ των προτέρων γνωστή σε όλους τους ενδιαφερομένους, ζήτημα νόθευσης των αρχών της διαφάνειας και του ελεύθερου ανταγωνισμού δεν ανακύπτει στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- Το ποσοστό της απόκλισης από τον προϋπολογισμό, όπως τελικώς διαμορφώθηκε η προ-

398 Πρ. VI Τμήμ. 165/2008, 7/2009.

399 Πρ. VI Τμήμ. 16/2009.

400 Απ. VI Τμήμ. 1286, 2702/2010 και 1782/2009 .

401 Πρ. Ζ΄Κλιμ. 56/2009, 89/2004, Δ.Ε.Κ. της 16.9.1999, υπόθεση C-27/98, Πρακτ. Ολομ. ΕΛΣ 24ης Γεν. Συν./23.11.1998.

402 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 82/2009

403 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 82/2009

σφορά, είναι τέτοιο (6,47%), ώστε η υπέρβαση να μην δύναται να θεωρηθεί ουσιώδης, η δε απόκλιση αυτή συνιστά απόρροια των τεχνικών δυσκολιών του αντικειμένου της σύμβασης, που δικαιολογούν τη μειωμένη συμμετοχή στο διαγωνισμό και, κατ' επέκταση, την εκτίμηση ότι, ακόμη και σε περίπτωση επαναπροκήρυξής του, η επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος θα ήταν εξαιρετικά αβέβαιη [404].

ΙΗ. ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ –ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ –ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

- Ο έλεγχος που διενεργείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο καταλαμβάνει το σύνολο της διαγωνιστικής διαδικασίας και δεν εξαρτάται από τις ενέργειες στις οποίες επέλεξαν για οποιοδήποτε λόγο να προβούν οι υποψήφιοι, όπως είναι η μη άσκηση ενδίκου βοηθήματος [405].

ΙΘ. ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΑΥΤΗΣ

- Μη νόμιμος ο όρος για αύξηση κατά 50% της παροχής υπηρεσιών ή μείωσή της κατά 30% κατά την ανάθεση ή εκτέλεση της σύμβασης, καθόσον πάσχει αοριστίας [406].
- Ο σχετικός με τη δυνατότητα παράτασης των συμβάσεων μέχρι το τέλος του έτους όρος της διακήρυξης μη νομίμως δεν περιβλήθηκε και των απαιτούμενων διατυπώσεων δημοσιότητας ούτε και προβλέπει το ακριβές αντίτιμο σε περίπτωση ενεργοποίησής του [407].
- Δυνατότητα παράτασης του χρόνου ισχύος της σύμβασης- Κριτήρια[408].
- Στις βραχύβιες συμβάσεις μονοετούς ή διετούς διάρκειας, η παράταση δε δύναται να υπερβαίνει το χρονικό όριο ισχύος των αρχικών συμβάσεων.
- Οι προβλεπόμενοι όροι στο σχέδιο σύμβασης περί δυνατότητας «τροποποίησης όρων της σύμβασης», «επέκτασης της σύμβασης» και «παροχής νέων υπηρεσιών», θα κριθούν, όταν ανακύψουν τέτοιες περιπτώσεις, κατά την εκτέλεση της σύμβασης, επιφυλασσομένων, κατά περίπτωση, των διατάξεων του π.δ/τος 60/2007 για την προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών" και των αντίστοιχων, συμπληρωματικά εφαρμοζόμενων, διατάξεων του Κανονισμού Προμηθειών Δημοσίου (π.δ. 118/2007) [409].

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Α. Δανειακές συμβάσεις

Νομοθετικό καθεστώς

- Αρθρα, 176 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 3463/2006 (ΦΕΚ Α΄ 114) Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, 264, 265 και 286 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ Α΄ 87/7.6.2010), καθώς και το άρθρο 18 παρ.1 του ν. 3870/2010 «Εκλογικές δαπάνες συνδυασμών και υποψηφίων

404 Απόφ. VI Τμ. 2495/2009.
405 Πρ. VI Τμήμ. 42/2009.
406 Πρ. VI Τμήμ. 26/2008.
407 Αποφ. VI Τμήμ. 370/2010, 3135/2009.
408 Απόφ. VI Τμήμ. 3037/2010.
409 Πρ. Ζ΄ Κλιμ.73, 176/2010, 215/2009.

και έλεγχος αυτών, κατά τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές» (ΦΕΚ Α΄ 138/9.8.2010).

- Η κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 264 παρ. 1 εδ. β΄ του ανωτέρω νόμου, εκδοθείσα 43093/30.7.2010 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΦΕΚ Β΄ 1153/30.7.2010).
- Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 264 του ν.3852/2010 στις δανειακές συμβάσεις, για τις οποίες η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου για την έγκριση των όρων του δανείου έχει εκδοθεί, περατώνοντας τη σχετική διοικητική διαδικασία, μετά τις 30.7.2010 [410].

Ο έλεγχος νομιμότητας των δανειακών συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο

- Η δανειακή σύμβαση ως σύμβαση παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η οποία ενδέχεται να ενδιαφέρει οικονομικούς παράγοντες που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη, και, επομένως, ενδέχεται να σχετίζεται με την εν γένει λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, εξαιρείται μεν του ρυθμιστικού πεδίου της ανωτέρω Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και των καθοριζομένων με τις διατάξεις της διαγωνιστικών διαδικασιών, υπόκειται όμως στον εκ του Συντάγματος και των εκτελεστικών αυτού νόμων απορρέοντα προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας [411].
- Ο προσυμβατικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου διεξάγεται βάσει των γενικών αρχών και κανόνων που διέπουν τόσο την κοινοτική όσο και την εθνική έννομη τάξη, ελέγχεται δε η τήρηση των αρχών της ίσης μεταχείρισης, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της υποχρέωσης διαφάνειας, ειδικότερα δε η διασφάλιση επαρκούς βαθμού δημοσιότητας και ο αμερόληπτος χαρακτήρας της διαδικασίας ανάθεσης, τηρουμένων όμως πάντοτε των αναλογιών της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης [412].
- Το στοιχείο του επικαίρου καταλαμβάνει όχι μόνο την υποβολή των προσφορών αλλά και την περαίωση της όλης διαδικασίας, καθώς και τη συνακόλουθη υποβολή των σχετικών της διαγωνιστικής διαδικασίας στο Ελεγκτικό Συνέδριο προς έλεγχο στοιχείων, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα [413].
- Σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, για την νόμιμη σύνθεση συλλογικού οργάνου της Διοίκησης, όπως της Δημαρχιακής Επιτροπής, η οποία ενέκρινε τους όρους του δανείου, δεν αρκεί η παρουσία στην συνεδρίαση των μελών που αποτελούν την νόμιμη απαρτία, αλλά απαιτείται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα συμμετοχής όλων των τακτικών μελών και των αναπληρωματικών, για την περίπτωση κωλύματος ή αδυναμίας συμμετοχής τακτικών μελών, με την έγκαιρη και έγγραφη πρόσκλησή τους. Η πρόσκληση πρέπει να αποδεικνύεται με σχετικά στοιχεία προγενέστερα της συνεδριάσεως και μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 2 εδάφιο β΄ του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45), να γίνεται είτε με κοινοποίηση, με απόδειξη παραλαβής αντιγράφου της ημερήσιας διατάξεως, είτε με τηλεφώνημα, τηλεγράφημα, τηλεομοιοτυπία ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον το γεγονός τούτο αποδεικνύεται από σχετική σημείωση σε ειδικό βιβλίο, η οποία πρέπει να φέρει χρονολογία και την υπογραφή του προσώπου που έκανε την πρόσκληση [414].

410 Πρ. VI Τμήμ. 1/2010.

411 Πρ. VI Τμήμ. 51, 219, 220/2008.

412 Πρ. VI Τμήμ. 51/2008, 219, 220/2007 και Απόφ. VI Τμ. 2732/2010.

413 Απόφ. VI Τμήμ. 2044/2010, Πρ. Ζ΄ Κλιμ.128/2010

414 Απόφ. VI Τμήμ. 1194/2010.

Οριοθέτηση του διωκόμενου με τη συνομολόγηση του δανείου σκοπού υπό το καθεστώς του άρθρου 176 του ν.3463/2006

- Σύμφωνα με το άρθρο 176 παρ. 1 του ν.3463/2006 απαραίτητη προϋπόθεση για τη σύναψη του δανείου είναι αυτό να κατατείνει στην πραγματοποίηση των σκοπών της αρμοδιότητας ή της δράσης τους, δηλαδή στην προαγωγή των τοπικών υποθέσεων και δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης και της αποπληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών τους κάθε είδους, του νόμου μη διακρίνοντος σχετικά.
- Σύναψη τραπεζικού δανείου από Ο.Τ.Α. για την καταβολή του σχετικού ποσού σε Δημοτική Επιχείρηση λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου αυτής, στο πλαίσιο της προσαρμογής του καταστατικού της στις διατάξεις του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και τη μετατροπή της σε κοινωφελή επιχείρηση [415].

Επαναριοθέτηση του διωκόμενου με τη συνομολόγηση του δανείου σκοπού υπό το καθεστώς του άρθρου 264 του ν.3852/2010

- Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 264 του ν.3852/2010, η σύναψη του δανείου κατατείνει αποκλειστικά στη χρηματοδότηση επενδύσεων και χρεών.
- Σωρευτικά δε πρέπει να συντρέχουν περιορισμοί αναφερόμενοι στην οικονομική κατάσταση του προσφεύγοντος στο δανεισμό δήμου, όπως αυτή προσδιορίζεται με βάση τη σχέση τοκοχρεολυσίων και συνολικού χρέους προς τα έσοδά του.

Λειτουργικές δαπάνες

- Ως λειτουργικές δαπάνες χαρακτηρίζονται αυτές που δεν προβλέπονται μεν από διάταξη νόμου, όμως: α) είναι λειτουργικές για τον οικείο Ο.Τ.Α., συνάδουν δηλαδή πρόδηλα με την αποστολή και τις αρμοδιότητές του και συμβάλλουν στην εκπλήρωση των σκοπών του ή στην αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών του, υπό την έννοια ότι η μη πραγματοποίησή τους θα προκαλούσε πρόβλημα στη λειτουργία της υπηρεσίας ή θα εμπόδιζε την επιδίωξη των νόμιμων σκοπών του, β) σχετίζονται με την ανάπτυξη εκ μέρους του Ο.Τ.Α. δραστηριοτήτων, οι οποίες προάγουν τα κοινωνικά, πολιτικά, πνευματικά και οικονομικά συμφέροντα των δημοτών του ή συμβάλλουν στην ενεργό συμμετοχή τους για την προαγωγή των τοπικών υποθέσεων και δραστηριοτήτων του Ο.Τ.Α. και γ) ανταποκρίνονται στο ανάλογο ή προσήκον μέτρο, χωρίς να υπερβαίνουν τα εύλογα όρια που διαγράφονται με την τήρηση της αρχής της οικονομικότητας, ενόψει των συνθηκών πραγματοποίησής τους.
- Οι Ο.Τ.Α. μπορούν να συνομολογούν με αναγνωρισμένα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού και με κάθε είδους δημόσιους οργανισμούς και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δανεισμό, με τη μορφή βραχυπρόθεσμων πιστώσεων Ανοιχτών Αλληλόχρεων Λογαριασμών ή συμβάσεων δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμούς καταθέσεων αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των λειτουργικών τους δαπανών, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 176 του Κ.Δ.Κ. [416].

Προϋποθέσεις σύναψης δανείου

- Απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, με απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του [417].

415 Πρ. Ζ΄ Κλιμ.103/2010.

416 Απόφ. VI Τμήμ. 1889/2010.

417 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 246/2010.

- Στην περίπτωση που η δανειακή σύμβαση αφορά την αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανείου δεν απαιτείται η προβλεπόμενη στο άρθρο 176 παρ. 4 εδ. α΄ του ν.3463/2006 αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου του αιτούντος Δήμου [418].
- Στην απόφαση πρέπει απαραιτήτως να καθορίζονται ο σκοπός, οι όροι του και η τοκοχρεολυτική δόση [419].
- Πράξη του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας σχετικά με τη νομιμότητα της απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, με εξαίρεση τα δάνεια που συνομολογούνται με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος

- Ο κοινοτικός νομοθέτης εξαίρεσε ρητά τις ανωτέρω συμβάσεις δανείου από την υποχρέωση δημοσιοποίησης της προς ανάθεση σύμβασης και, συνεπώς, και της τήρησης διαγωνιστικής διαδικασίας [420].
- Ο εθνικός νομοθέτης θέσπισε ειδική διαδικασία συνομολόγησής τους. Η αναφορά του άρθρου 273 του ν.3463/2006 στο π.δ. 28/1980, όσον αφορά τις παρεχόμενες προς τους Ο.Τ.Α. υπηρεσίες, δεν περιλαμβάνει και τα δάνεια τα οποία συνομολογούν οι Ο.Τ.Α. με το άρθρο 176 του ίδιου νόμου [421] .
- Η παράλειψη πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τα υποκαταστήματα των τραπεζικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στα γεωγραφικά όρια του δήμου, αντίκειται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και καθιστά τη σχετική διαδικασία αδιαφανή [422].

Εκχώρηση εσόδων για την εξασφάλιση του δανείου

- Δεν εκχωρούνται νομίμως από τους Ο.Τ.Α., αδιακρίτως και στο σύνολό τους, οι απαιτήσεις τους από τους Κ.Α.Π. που προορίζονται για την κάλυψη γενικών και λειτουργικών αναγκών των Ο.Τ.Α., αλλά μόνο αφού ληφθούν υπόψη οι κατά περίπτωση ειδικές ρυθμίσεις, όπως εκείνες των άρθρων 113 παρ. 6 περ. β΄ του ν.1892/1990 και 34 του ν.3697/2008, που ορίζουν τα ποσοστά της υποχρεωτικής τους δέσμευσης για την κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών [423] .

Οροι στο σχέδιο σύμβασης δανείου

- Η συμβατική δραστηριότητα των Δήμων στο πλαίσιο των δανειακών συμβάσεων καταλαμβάνεται από το σχετικό νομικό πλαίσιο προστασίας του καταναλωτή που θέτει ο ν. 2251/1994 «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α΄ 191) [424].
- Με τη διάταξη του άρθρου 177 του ν.3463/2006, για τις συμβάσεις συνομολόγησης δανείων προς Δήμους, θεσπίζεται η απαλλαγή τούτων (Δήμων) από κάθε προβλεπόμενη επιβάρυνση για τέλη και δικαιώματα υπέρ τρίτων. Στο ρυθμιστικό περιεχόμενο της διάταξης αυτής, η οποία είναι γενική και δεν θέτει καμιά άλλη προϋπόθεση ή περιορισμό, εμπίπτει και η προβλεπόμενη από το ν. 128/1975 εισφορά υπέρ του τηρουμένου στην Τράπεζα της Ελλάδος ειδικού λογαριασμού [425].

---

418 Απόφ. VI Τμήμ.1284/2010.

419 Πρ. VI Τμήμ. 91, 145, 155/2008 και Απόφ. VI Τμήμ. 1655/2009.

420 Απόφ. VI Τμήμ. 2732/2010.

421 Πρ. VI Τμήμ. 51, 59, 63/2008.

422 Πρ. VI Τμήμ. 34/2009.

423 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 239, 246/2010.

424 Πρ. VI Τμήμ. 155/2008.

425 Απόφ. VI Τμήμ. 2732/2010.

- Ο όρος της σύμβασης στον οποίο προβλέπεται υπολογισμός των τόκων του δανείου με βάση έτος τριακοσίων εξήντα (360) ημερών, αντί τριακοσίων εξήντα πέντε (365) ημερών, αντίκειται στο δημόσιο συμφέρον, ως καταχρηστικός [426].
- Η εφάπαξ επιβάρυνση που ανέρχεται σε ποσοστό επί του ποσού του δανείου συνιστά όρο που έχει τεθεί καταχρηστικά, διότι παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και διαταράσσει την ισορροπία των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του Δήμου [427].
- Η ρήτρα έκπτωσης, δηλαδή η δυνατότητα της Τράπεζας να καταγγείλει τη σύμβαση και να επιδιώξει την είσπραξη του συνόλου της οφειλής στην περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής οποιασδήποτε δόσης ή μέρους αυτής, αντίκειται στις διατάξεις του ν. 2251/1994 [428].
- Η δυνατότητα που αναγνωρίζεται στην Τράπεζα να καταγγείλει μονομερώς και αζημίως τη σύμβαση σε περίπτωση που επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση ή σε περίπτωση που διενεργηθεί άλλη πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης από οποιοδήποτε πιστωτή σε βάρος του Δήμου, συνιστά καταχρηστικό όρο [429].
- Ο όρος περί παραιτήσεως του Δήμου από την ένσταση συμψηφισμού ή επίσχεσης είναι μη νόμιμος.
- Μη νομίμως και καταχρηστικώς δεν εξειδικεύεται η μετακύλιση φόρων και τελών που συνδέονται με τη σύμβαση σε βάρος του Δήμου.
- Καταχρηστικώς αναγνωρίζεται στην τράπεζα η δυνατότητα, αφ' ενός μεν να καταγγείλει μονομερώς και αζημίως τη σύμβαση σε περίπτωση που επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση ή σε περίπτωση που διενεργηθεί άλλη πράξη αναγκαστικής εκτέλεσης από οποιονδήποτε πιστωτή σε βάρος του δήμου, αφ' ετέρου δε να καταγγείλει τη σύμβαση σε περίπτωση που ο οφειλέτης καταστεί μειωμένης φερεγγυότητας, χωρίς μάλιστα να προσδιορίζονται ο μηχανισμός και τα κριτήρια που θα εφαρμοστούν για τη διάγνωση της οικονομικής κατάστασης του δήμου[430].

Β. Σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών

Νομοθετικό καθεστώς:

- Το π.δ. 60/2007 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005» (ΦΕΚ Α΄ 64), οι αναλογικώς εφαρμοζόμενες διατάξεις του π.δ. 118/2007 «Κανονισμός Προμηθειών του Δημοσίου» (ΦΕΚ Α΄ 150), κατά το μέρος που αυτές δεν αντίκεινται στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, καθώς και οι ειδικότερες διατάξεις της ΙΒ/6071/26.8.1998 κοινής απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων «Μεταφορά Μαθητών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ Β΄ 932), όπως συμπληρώθηκε με τις Κ.Υ.Α. ΙΒ/281/14.1.2000 (ΦΕΚ Β΄ 82) και 35782/ΙΒ/8.4.2005 (ΦΕΚ Β΄ 510) όμοιες.

---

426 Απόφ. VI Τμήμ. 1194, 1284/2010.

427 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 234/2010.

428 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 234/2010.

429 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 234/2010.

430 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 234/2010 και Απόφ. VI Τμήμ. 2732/2010.

- Αρθρο 94 παρ. 4 εδ. 18 του ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α΄ 87), που αφορά, μεταξύ άλλων, τη μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα της μεταφοράς των μαθητών στους Δήμους και άρθρο 95 παρ. 1 περ. α΄ του ίδιου νόμου με τον τίτλο «Ασκηση πρόσθετων αρμοδιοτήτων από τους δήμους», όπως ισχύει μετά την προσθήκη της διάταξης του άρθρου 18 παρ. 10 εδ. η΄ του ν. 3870/2010 (ΦΕΚ Α΄ 138),με το οποίο ορίζεται ως χρόνος έναρξης άσκησης από τους Δήμους της αρμοδιότητας της παρ. 4 εδ. 18 του άρθρου 94 του ν. 3852/2010 η 1.7.2011.

Απόφαση του Νομάρχη - Προϋπόθεση για τη διενέργεια του διαγωνισμού

- Η διαπίστωση, με απόφαση του Νομάρχη, της αντικειμενικής αδυναμίας για τη μεταφορά μαθητών με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα των δήμων ή την τακτική συγκοινωνία, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διενέργεια διαγωνισμού για την ανάθεση των αντίστοιχων δρομολογίων σε ιδιοκτήτες μεταφορικών μέσων δημόσιας ή ιδιωτικής χρήσης [431].

Ουσιώδη στοιχεία της διακήρυξης

- Η διακήρυξη του διαγωνισμού πάσχει πλημμέλεια που καθιστά μη νόμιμη τη διαδικασία ανάθεσης, δοθέντος ότι σε αυτήν δεν προσδιορίζεται το μέγιστο κόστος ενός εκάστου εκ των δρομολογίων που περιλαμβάνονται στους συνημμένους πίνακες, ενώ δεν παρατίθενται αναλυτικά όλα τα επιμέρους εκ των αναφερόμενων στην ΙΒ/6071/26.8.1998 Κ.Υ.Α. κριτήρια για κάθε συγκεκριμένο δρομολόγιο[432].
- Ουσιώδες στοιχείο στη διακήρυξη η αναφορά της ποσότητας των υπηρεσιών (δρομολογίων) που πρόκειται να παρασχεθούν [433].

Καθορισμός της αποζημίωσης βάσει της ΙΒ/6071/26.8.1998 ΚΥΑ

- Η δαπάνη εκτέλεσης του έργου της μεταφοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει το κόστος της χιλιομετρικής απόστασης μεταξύ της μόνιμης διαμονής των μαθητών και της έδρας του σχολείου που φοιτούν, όπως αυτό καθορίζεται κάθε φορά από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών. Ο δε υπολογισμός της μέγιστης ημερήσιας αποζημίωσης πρέπει σε κάθε περίπτωση να γίνεται με αναλυτική παράθεση στους συνημμένους στην οικεία διακήρυξη σχετικούς πίνακες όλων των επιμέρους εκ των αναφερόμενων στην ως άνω Κ.Υ.Α. κριτηρίων για κάθε συγκεκριμένο δρομολόγιο, ήτοι του μέγιστου κόστους μισθωμένων λεωφορείων ή ταξί, του συντελεστή βατότητας ανάλογα με την ιδιομορφία του οδικού δικτύου, των έμφορτων χιλιομέτρων μαθητών και της εκάστοτε τιμής χιλιομετρικού συντελεστή κομίστρου που ισχύει για τα οικεία υπεραστικά ΚΤΕΛ ή της εκάστοτε τιμής τιμολογίου 2 που ισχύει για τα ταξί (διπλής ταρίφας) [434] .

Υπέρβαση της αποζημίωσης μετά από κήρυξη άγονου του διενεργηθέντος διαγωνισμού

- Ο προβλεπόμενος από την προαναφερθείσα Κ.Υ.Α. περιορισμός ως προς τη «μέγιστη αποζημίωση» που μπορούν να λάβουν οι ανάδοχοι του δημόσιου διαγωνισμού δεν καταλαμβάνει και την περίπτωση της προσφυγής σε απευθείας ανάθεση της μεταφοράς μαθητών μετά από την κήρυξη άγονου του διενεργηθέντος διαγωνισμού.

431 Απόφ. VI Τμήμ. 281, 370/2010.
432 Απόφ. VI Τμήμ. 375/2010.
433 Πρ. VI Τμήμ. 133, 141/2008.
434 Απόφ. VI Τμήμ. 3136/2010.

- Η μη δέσμευση από τις σχετικές περί μέγιστης ημερήσιας αποζημίωσης διατάξεις δεν απαλλάσσει την αναθέτουσα αρχή από την υποχρέωση ειδικής αιτιολόγησης οιασδήποτε ενδεχόμενης υπέρβασης της αρχικώς προϋπολογισθείσας δαπάνης, όπως η τελευταία προέκυψε από την εφαρμογή του μαθηματικού τύπου [435].
- Σε διαφορετική περίπτωση, η υπέρβαση της προϋπολογισθείσας δαπάνης συνιστά ουσιώδη μεταβολή των όρων της διακήρυξης του αρχικού διαγωνισμού που παραβιάζει τα άρθρα 24 και 25 του π.δ. 60/2007 [436].

Κατάτμηση δαπάνης

- Μη νομίμως η υπηρεσία της μεταφοράς μαθητών επιμερίστηκε σε δύο παράλληλους διαγωνισμούς (χωριστό για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και χωριστό για τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) [437].

Προσθήκη δρομολογίων

- Η προσθήκη κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης νέων δρομολογίων σε σχέση με αυτά που περιλαμβάνονταν στην αρχική διακήρυξη για τη διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού, συνιστά ουσιώδη τροποποίηση των όρων της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας, η οποία καθιστά πλημμελή την περαιτέρω διαδικασία [438].

Διαπραγμάτευση και λόγος απροβλέπτου

- Η εξάντληση της πίστωσης που προβάλλεται ως «λόγος απροβλέπτου», ή η απρόσμενη εξασφάλιση αυτής, δε δύναται, καταρχήν, να ενταχθεί εννοιολογικά στα απρόβλεπτα εκείνα γεγονότα που κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 25 παρ. 1 στοιχείο (γ) του π.δ/τος 60/2007 θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης [439].

Εναρξη ισχύος της σύμβασης

- Ο όρος, σύμφωνα με τον οποίο η σύμβαση ανεξαρτήτως της ημερομηνίας υπογραφής της θα έχει αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία έναρξης του σχολικού έτους, είναι μη νόμιμος και θα πρέπει να απαλειφθεί, διότι στις περιπτώσεις διαγωνισμών για την παροχή υπηρεσιών, οι προς ανάθεση υπηρεσίες παρέχονται νομίμως μετά την κατακύρωση του αποτελέσματος και την κατάρτιση της σχετικής σύμβασης, δεδομένου ότι πριν από το χρονικό σημείο αυτό δεν έχει εξαχθεί το οριστικό αποτέλεσμα της εκκρεμούσης διαδικασίας και, ως εκ τούτου, δεν είναι γνωστό ποιος διαγωνιζόμενος πρόκειται να κηρυχθεί ανάδοχος. Για το λόγο αυτό η σύμβαση δεν είναι δυνατόν να δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη για χρονικό διάστημα προγενέστερο της υπογραφής της, αλλά μόνο για τα δρομολόγια εκείνα που θα εκτελεστούν από την υπογραφή της και εφεξής [440].

---

435 Πρ. VI Τμήμ. 3/2009.
436 Απόφ. VI Τμήμ. 2837/2010.
437 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 262/2008, VI Τμήμ. 167/2008.
438 Απόφ. VI Τμήμ. 2053/2010.
439 Απόφ. VI Τμήμ. 706/2010, Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 36/2010
440 Απ. VI Τμ. 2018/2010, Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 131, 225/2010.

Δημήτριος Τσακανίκας Πάρεδρος ΕΛΣ

Κεφάλαιο 4

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΕΤΩΝ
(ν. 3316/2005)

Α) ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Ο ν. 3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής υπηρεσιών και άλλες διατάξεις » (ΦΕΚ Α΄, 42 και διόρθωση σφαλμ. στο ΦΕΚ Α΄, 85) ρυθμίζει την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων:

- μελετών
- παροχής υπηρεσιών μηχανικού (δηλαδή υπηρεσιών, που αφορούν στη σύνταξη τευχών δημοπράτησης έργων ή μελετών, επίβλεψη έργου ή μελέτης, υποστήριξη της Προϊσταμένης Αρχής στη διεξαγωγή ανάθεσης ή στην επίβλεψη ή διοίκηση εκτελούμενου έργου ή εκπονούμενης μελέτης).
- Σύνθετων συμβάσεων (δηλαδή εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών που αφορούν στην εκπονηθείσα μελέτη).
- Συμφωνιών πλαίσιο (δηλαδή συμφωνιών ορισμένης διάρκειας που συντάσσονται μεταξύ αναθέτουσας αρχής και αναδόχου με αντικείμενο την εκπόνηση, επίβλεψη ή παροχή συναφών υπηρεσιών επί μελετών που δεν μπορούν να προσδιοριστούν εκ των προτέρων)
- Προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ κυρίου του έργου και εντολοδόχου αναθέτουσας αρχής με αντικείμενο την ανάθεση στην τελευταία της προετοιμασίας, της διεξαγωγής των διαδικασιών ανάθεσης και της διοίκησης μελετών ή συναφών υπηρεσιών, στην περίπτωση που ο κύριος του έργου αδυνατεί λόγω ελλιπούς τεχνικής στελέχωσης των υπηρεσιών του να ασκήσει αυτοδύναμα τις ανωτέρω αρμοδιότητες.

Β) ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- με ανοικτό διαγωνισμό
- κλειστό διαγωνισμό
- Με διαπραγμάτευση με ή χωρίς δημοσίευση διακήρυξης
- Με διαγωνισμό μελετών (αποσκοπεί στην εξασφάλιση μελετών ή σχεδίων κυρίως στους τομείς χωροταξίας, πολεοδομίας ή έργων πολιτικού μηχανικού που επιλέγονται από κριτική επιτροπή με απονομή χρηματικών βραβείων και εξαγορά της μελέτης από την αναθέτουσα αρχή)

Γ) ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΕΣ ΑΡΧΕΣ

Περιλαμβάνονται σ’ αυτές και οι ΟΤΑ κάθε βαθμού καθώς και οι κάθε μορφής ενώσεις, πρόσωπα και επιχειρήσεις που συγκροτούν[441].

441 Αρθρο 1 παρ. 9 ν. 3316/2005

Δ) ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

Οι κατηγορίες αυτές συνολικά είναι 24 και αναφέρονται στο άρθρο 2 παρ. 2. Με π.δ/τα οι κατηγορίες αυτές διαιρούνται ή ενοποιούνται ή προστίθενται σ' αυτές νέες κατηγορίες και ρυθμίζονται τα ζητήματα που προκαλούν οι ανωτέρω διαιρέσεις, ενοποιήσεις ή προσθήκες ιδίως στα Μητρώα Μελετητών και στα ισχύοντα πτυχία μελετητών και γραφείων μελετών[442].

Ε) ΑΜΟΙΒΕΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ι) Προεκτιμώμενη αμοιβή[443]: Το προεκτιμώμενο από την αναθέτουσα αρχή χρηματικό ποσό που αναγράφεται στη διακήρυξη και απαιτείται για την ολοκλήρωση των προκηρυσσόμενων μελετών ή συναφών υπηρεσιών.

Για τη διαμόρφωση της προεκτιμώμενης αμοιβής[444] λαμβάνονται υπόψη: α) οι τιμές αμοιβών ανά κατηγορία έργου και μονάδα φυσικού αντικειμένου που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ[445] και β) τα ποσοτικά στοιχεία του προς ανάθεση έργου.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω τιμές αμοιβών αναπροσαρμόζονται κάθε έτος με βάση τον επίσημο δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους, ο οποίος γνωστοποιείται μέχρι τις 20 Μαρτίου κάθε έτους από το ΥΠΕΧΩΔΕ με έγγραφο που αποστέλλει σε όλους τους φορείς που αναθέτουν μελέτες. Οι φορείς για τις προκηρύξεις που εγκρίνουν μετά την ημερομηνία αυτή λαμβάνουν υποχρεωτικά υπόψη την αναπροσαρμογή αυτή για τον προσδιορισμό της προεκτιμώμενης αμοιβής.

ΙΙ) Συμβατική Αμοιβή[446]. Συμβατική αμοιβή κατά το νόμο συνιστά:

- Το κατ' αποκοπή τίμημα που καθορίζεται στην προκήρυξη (αφορά μόνο τις προκαταρτικές μελέτες).
- Η οικονομική προσφορά του αναδόχου που υποβάλλεται κατά τη διαδικασία ανάθεσης προμελετών και οριστικών μελετών ή λοιπών σταδίων μελετών πλην προκαταρτικών.

ΙΙΙ) Τελική αμοιβή[447]

Ως τελική αμοιβή ορίζεται από το νόμο το ποσό που τελικώς καταβάλλεται στον ανάδοχο ως αμοιβή για τη μελέτη ή τις υπηρεσίες που εκτέλεσε Η τελική αμοιβή, σύμφωνα με το ν. 3316/2005, συμπίπτει με τη συμβατική με εξαίρεση τις περιπτώσεις ανάθεσης συμπληρωματικών μελετών και εργασιών ή μείωσης του αντικειμένου της μελέτης οπότε η τελική αμοιβή αυξάνεται ή μειώνεται ανάλογα.

---

442 Αρθρο 2 παρ. 3 και 4 ν. 3316/2005

443 Αρθρο 1 παρ. 22 ν. 3316/2005

444 Αρθρο 4 παρ. 2 ν. 3316/2005

445 βλ. ΔΜΕΟ/α/οικ/1257/9.8.2005 Απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ «Εγκριση Κανονισμού Προεκτιμώμενων Αμοιβών μελετών και υπηρεσιών κατά τη διαδικασία της παραγράφου 7 του άρθρου 4 του Ν. 3316/2005», όπως αναθεωρήθηκε – βελτιώθηκε διαδοχικά με τις αποφάσεις Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 2361/2006 (Β΄58) και 2229/2006 (Β΄900), βλ. επίσης Υ.Α. 9410/1.3.2007 (Β΄ 361) για προεκτιμώμενες αμοιβές μελετών δημιουργίας ψηφιακών βάσεων δεδομένων ενεργών τίτλων των υποθηκοφυλακείων των αστικών κέντρων) και Υ.Α. 11542/15.3.2010 (Β΄ 405) ειδικά για προεκτιμώμενες αμοιβές μελετών κατάρτισης δασικών χαρτών

446 Αρθρο 1 παρ. 23 ν. 3316/2005

447 Αρθρο 1 παρ. 24 ν. 3316/2005

ΣΤ) ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ

(Η διαδικασία ποικίλει ανάλογα με το αντικείμενο, την κατηγορία ή το στάδιο μελέτης που προκηρύσσεται)

Ειδικότερα:

I) όταν πρόκειται για σύνθετο έργο και αφορά κυρίως αρχιτεκτονικές μελέτες κτιριακών έργων, στατικές μελέτες, μελέτες μηχανολογικές, ηλεκτρολογικές, υδραυλικές, συγκοινωνιακών έργων και λιμενικών έργων[448]:

α) Η προκαταρτική μελέτη και η προμελέτη του έργου προκηρύσσονται με την ίδια διακήρυξη και ανατίθενται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 6 ή

β) Η προκαταρτική μελέτη ανατίθεται μεμονωμένα με ανάλογη προσαρμογή της διακήρυξης και εφαρμογή για την ανάθεσή της των παραγράφων 3 έως 6, 8, 9^{α} και 14 του άρθρου 6, ενώ ακολούθως ανατίθεται η προμελέτη με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 8 έως 14 του άρθρου 6 ή

γ) η προκαταρτική μελέτη ανατίθεται μαζί με την προμελέτη και τα μετά από αυτήν στάδια της μελέτης (οριστική), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6[449].

II) Οταν ο κύριος του έργου εκτιμά ότι με τη σύνταξη της προκαταρτικής μελέτης θα καταστεί δυνατός ο σαφής προσδιορισμός του τεχνικού αντικειμένου της μελέτης[450], τότε προκηρύσσεται και ανατίθεται προκαταρτική και οριστική μελέτη με παράλειψη ενδιάμεσου σταδίου (προμελέτης) και σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 6

III) Οταν συντρέχουν μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 5 παρ. 5 δηλαδή όταν:

- δεν απαιτούνται άλλα τεχνικά στοιχεία προς διερεύνηση πέραν εκείνων που ήδη περιέχονται στο φάκελο του έργου,
- περιέχονται στο φάκελο του έργου επαρκή τεχνικά στοιχεία, ιδίως από μελέτες προηγούμενων σταδίων,
- πρόκειται για απλό έργο ή έργο χωρίς αβεβαιότητες ως προς τη τεχνική λύση
- πρόκειται για έργα που χρηματοδοτούνται από κοινοτικά προγράμματα με περιοριστικές προθεσμίες απορρόφησης και
- πρόκειται περί μελετών (ιδίως κυκλοφοριακές, χωροταξικές, ρυθμιστικές, πολεοδομικές και ρυμοτομικές) που με βάση τις ισχύουσες προδιαγραφές εκπονούνται σε ένα στάδιο (οριστική μελέτη)

Στις ανωτέρω περιπτώσεις προκηρύσσονται και ανατίθενται όλα ή επί μέρους στάδια της μελέτης (προμελέτη οριστική μελέτη) πλην προκαταρτικών μελετών, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 7. Για την αποφυγή καταστρατήγησης της διάταξης αυτής απαιτείται α) γνωμοδότηση του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου στην περίπτωση που υπάρχουν στο φάκελο του έργου επαρκή τεχνικά στοιχεία από την εκπόνηση προηγούμενων μελετών που καθιστούν μη αναγκαία την προκήρυξη προκαταρτικών μελετών καθώς και στην περίπτωση που πρόκειται για απλό ή χωρίς τεχνικές αβεβαιότητες έργο και β) έγκριση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ στη περίπτωση έργου χρηματοδοτούμενου από κοινοτικά προγράμματα με περιοριστικές προθεσμίες απορρόφησης.

---

448 Αρθρο 5 παρ. 1 και 2 ν. 3316/2005

449 Αρθρο 5 παρ. 3 ν. 3316/2005

450 Αρθρο 5 παρ. 4 ν. 3316/2005

IV) Οταν πρόκειται περί μελετών αξιόλογων τεχνικών έργων με ευρύτερη κοινωνική, αρχιτεκτονική, πολεοδομική και περιβαλλοντική σημασία (π.χ. σημαντικά κτιριακά έργα, μνημειακά έργα, έργα διαμόρφωσης ή ανάπλασης ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων ή πολεοδομικών παρεμβάσεων με υπερτοπικό χαρακτήρα[451] .

Στην περίπτωση αυτή διενεργείται αρχιτεκτονικός διαγωνισμός ή διαγωνισμός μελετών από κριτική επιτροπή με παροχή βραβείου στο νικητή του διαγωνισμού και εξαγορά της βραβευμένης λύσης. Οι λεπτομέρειες που αφορούν στη διαδικασία προκήρυξης και ανάθεσης τέτοιων διαγωνισμών προβλέπεται ότι θα καθοριστεί με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ (και ήδη Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων). Μέχρι την έκδοση της απόφασης αυτής οι σχετικοί διαγωνισμοί διενεργούνται με βάση το ν. 716/1977 και των οικείων π.δ/των και αποφάσεων που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού.

Ζ) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 6

Περιγραφή Διαδικασίας

1) Εγκριση από την Προϊσταμένη Αρχή του φακέλου του έργου και ένταξη της προς ανάθεση μελέτης σε πρόγραμμα χρηματοδότησης[452]. Ο φάκελος του έργου, που τηρείται και επικαιροποιείται συνεχώς από την Αναθέτουσα Αρχή σε όλα τα στάδια έγκρισης της μελέτης αποτελεί χρήσιμη πηγή δεδομένων για τους εμπλεκόμενους σε όλες τις φάσεις παραγωγής της μελέτης και αποτελεί καινοτομία του ν. 3316/2005. Επισημαίνεται επίσης ότι προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας ανάθεσης οριστικής μελέτης, είτε μεμονωμένα, είτε με άλλα στάδια μελετών, είναι η ένταξη του έργου στο προγραμματικό σχεδιασμό του φορέα ανάθεσης[453].

2) Εγκριση προκήρυξης από την Προϊσταμένη Αρχή (το όργανο της Αναθέτουσας Αρχής που διενεργεί τις διαδικασίες ανάθεσης των μελετών)[454].

3) Δημοσίευση περίληψης της προκήρυξης[455].

- στο Ενημερωτικό Δελτίο και στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ
- σε 1 εφημερίδα των Αθηνών με πανελλήνια κυκλοφορία
- στις εφημερίδες που προβλέπει το άρθρο 3 του ν. 3548/2007 δηλαδή:

α) Αν η μελέτη λαμβάνει χώρα εντός του νομού Αττικής και Θεσσαλονίκης σε δύο εφημερίδες (μία ημερήσια και μία εβδομαδιαία) που εκδίδονται στην έδρα του δήμου που αφορά η μελέτη ή αν η μελέτη αφορά περισσότερους από ένα δήμο σε μία ημερήσια εφημερίδα κάθε οικείου δήμου και μία εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην έδρα ενός από τους δήμους αυτούς. Στην περίπτωση που στους ανωτέρω δήμους δεν εκδίδεται ημερήσια εφημερίδα, αρκεί η δημοσίευση σε δύο εβδομαδιαίες εφημερίδες του δήμου εντός του οποίου έχει την έδρα του η αναθέτουσα αρχή και σε περίπτωση που δεν εκδίδεται ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα στο δήμο της έδρας του φορέα αρκεί η δημοσίευση σε μία ημερήσια και μία εβδομαδιαία εφημερίδα της οικείας νομ/κης αυτοδιοίκησης (ήδη περιφέρειας).

---

451 Αρθρο 5 παρ. 6

452 Αρθρο 4 παρ. 1 ν. 3316/2005

453 Αρθρο 4 παρ. 3 ν. 3316/2005

454 Με την Δ17γ/07/85/ΦΜ 439.1./7.8.2008 (Β΄1582) απόφαση Υπ. ΠΕΧΩΔΕ, που εκδόθηκε βάσει του άρθρου 11 παρ. 4 του ν. 3316/2005 ισχύουν πρότυπα τεύχη διακηρύξεων διαγωνισμών που διενεργούνται με βάση το άρθρο 6.

455 άρθρο 12 ν. 3316/2005

Αν η μελέτη λαμβάνει χώρα εντός άλλου νομού (πλην Αττικής και Θεσσαλονίκης) η διακήρυξη δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες και μία εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδονται στο νομό ή σε περίπτωση που δεν εκδίδεται ημερήσια εφημερίδα σε δύο τουλάχιστον εβδομαδιαίες εφημερίδες του νομού. Αν η μελέτη εκπονηθεί σε περισσότερους από έναν νομούς, η διακήρυξη δημοσιεύεται σε μία ημερήσια εφημερίδα κάθε νομού και μία εβδομαδιαία εφημερίδα που έχει την έδρα της σε έναν από τους νομούς στος οποίους θα υλοποιηθεί η μελέτη[456].

- στο ΦΕΚ (τεύχος διακηρύξεων δημοσίων συμβάσεων)[457].
- στην ΕΕΕΚ (αποστολή περίληψης) όταν η προεκτιμώμενη αμοιβή είναι ίση ή ανώτερη του ορίου εφαρμογής της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (193.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ) [458].
- Ανάρτηση στο διαδικτυακό τόπο του προγράμματος «Διαύγεια», σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 16 και 3 του ν.3861/2010. Η υποχρέωση αυτής της ανάρτησης προβλέπεται για τις διακηρύξεις, που υπογράφουν Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς ή και κατώτερα όργανα, στα οποία έχει χορηγηθεί εξουσιοδότηση υπογραφής ή έχει μεταβιβασθεί αρμοδιότητα από 1.1.2010, καθώς και για διακηρύξεις οργάνων διοίκησης των ν.π.δ.δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών από 1.11.2010, και των ΟΤΑ από 15.3.2011.

4) Εκδίκαση τυχόν ενστάσεων από την Προϊσταμένη Αρχή που υποβάλλονται κατά των όρων της διακήρυξης και των τευχών του διαγωνισμού[459] .

5) Υποβολή αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος (κατά την προκαθορισμένη από τη διακήρυξη ημερομηνία και ώρα) από μελετητές, μελετητικά γραφεία ή και συμπράξεις αυτών που είναι εγγεγραμμένοι στις καλούμενες από τη διακήρυξη τάξεις και κατηγορίες του Μητρώου μελετητών. Η εγγραφή των μελετητών στο Μητρώο και η κατάταξή τους σε κατηγορίες και τάξεις ρυθμίζεται από το άρθρο 39[460] και συναρτάται αφενός από τις εξειδικευμένες επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις του μελετητή, που αποδεικνύονται από τους τίτλους και το αντικείμενο των σπουδών του, αφετέρου από τη δυναμικότητά του που υπολογίζεται σε μονάδες, ανάλογα με την εμπειρία που διαθέτει στην εκπόνηση και επίβλεψη δημόσιων ή ιδιωτικών μελετών σε συνδυασμό με τα έτη που παρήλθαν από την απόκτηση του τίτλου σπουδών. Με βάση τα ανωτέρω, στο Μητρώο ορίζονται για κάθε κατηγορία μελέτης πέντε τάξεις πτυχίου σε μία από τις οποίες οι μελετητές κατατάσσονται ανάλογα με τη δυναμικότητά τους. Για την κατάταξη δε εταιρείας στο Μητρώο μελετών λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα της δυναμικότητας των φυσικών προσώπων που έχουν εγγραφεί στο Μητρώο και τα οποία έχουν την εταιρική ιδιότητα ή απασχολούνται μόνιμα σ' αυτήν με σχέση εξαρτημένης εργασίας έχοντας προς τούτο δεσμεύσει το πτυχίο τους.

Η εγγραφή στο Μητρώο και η διατήρηση της εγγραφής σ' αυτό είναι ουσιώδης προϋπόθεση για τη συμμετοχή του μελετητή σε διαγωνισμό ανάθεσης μελετών. Δεν αποτελεί λόγο αποκλεισμού η αναθεώρηση του πτυχίου και η κατάταξή του σε μεγαλύτερη τάξη πτυχίου, εφόσον κατά την υποβολή της προσφοράς στο διαγωνισμό ανήκε στην καλούμενη τάξη . Αντίθετα αποτελεί λόγο αποκλεισμού ο επιγενόμενος υποβιβασμός του πτυχίου μελετητή σε τάξη που δεν καλείται στο διαγωνισμό ή η επιγενόμενη διαγραφή του μελετητή από το Μητρώο.

---

456 βλ. και Εγκύκλιο Ε15(Δ17γ/01/85/ΦΝ439/30.5.2007) ΥΠΕΧΩΔΕ

457 άρθρο 5 του ν. 3469/2006

458 Το χρηματικό αυτό όριο ισχύει από 1.1.2010 (βλ. άρθρο 6 παρ. 1 β΄ π.δ. 60/2007 σε συνδ. με Καν. ΕΚ 1177/2009)

459 Αρθρο 13 παρ. 5 ν. 3316/2005

460 βλ. και π.δ. 138/2009, ΦΕΚ Α΄ 185, η ισχύς του οποίου ανεστάλη μέχρι τις 16.11.2011 με το π.δ. 112/2010, ΦΕΚ Α΄ 192

Η αίτηση εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατά το νόμο να συνοδεύεται από:

α) Βεβαίωση εγγραφής στο Μητρώο.

β) Υπεύθυνη δήλωση υποψήφιου μελετητή περί μη συνδρομής στο πρόσωπό του λόγων αποκλεισμού που ορίζονται στο άρθρο 16 και στη διακήρυξη (πτώχευση, αναγκ. διαχείριση, εκκαθάριση, μη καταδίκη σε συγκεκριμένα αδικήματα, μη ύπαρξη οφειλής σε εφορία και ασφαλιστικά ταμεία κλπ) .

γ) Λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία που αποδεικνύουν την εκπλήρωση των προϋποθέσεων ποιοτικής επιλογής (αφορούν δηλαδή στην απόδειξη της γενικής η ειδικής, εφόσον ζητείται από τη διακήρυξη, εμπειρίας του υποψήφιου μελετητή)

Τα στοιχεία αυτά υποβάλλονται σε πρωτότυπα[461], αναφέρονται στο άρθρο 17 και είναι κατά σειρά:

- κατάλογος κυριότερων μελετών ή μελετών παρεμφερών με την προκηρυσσόμενη που εκπονήθηκαν τουλάχιστον κατά την τελευταία 5ετία και το πολύ μία 15ετία πριν από την υποβολή της προσφοράς με αναφορά στο ποσό της κάθε εκπονηθείσας μελέτης, στο χρόνο που απαιτείται για την εκπόνησή της και στο βαθμό επιτυχούς υλοποίησής της που αποδεικνύεται με βεβαίωση ή πιστοποιητικά των εργοδοτών ή αν δεν υπάρχουν με ΥΔ του υποψήφιου μελετητή.
- τίτλοι σπουδών και επαγγελματικά προσόντα των διευθυντικών στελεχών της επιχείρησης του υποψηφίου
- βιογραφικά σημειώματα της ομάδας μελέτης που προτείνεται από τον υποψήφιο
- κατάλογος του συνόλου του τεχνικού προσωπικού που εργάζεται στην επιχείρηση του υποψηφίου και των τεχνικών υπηρεσιών που διαθέτει
- περιγραφή τεχνικού εξοπλισμού και εγκαταστάσεων που διαθέτει ο υποψήφιος και
- δήλωση για το μέσο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό και τον αριθμό των στελεχών της επιχείρησης που διαθέτει ο υποψήφιος κατά την τελευταία 3ετία.

Ο υποψήφιος μελετητής, όταν η προεκτιμώμενη αμοιβή της υπό ανάθεση μελέτης υπερβαίνει το όριο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών (193.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ) δύναται να επικαλείται την εμπειρία (γενική ή ειδική) άλλων προσώπων εφόσον αποδεικνύει ότι το πρόσωπο αυτό θα τεθεί στη διάθεσή του, στην περίπτωση που θα του ανατεθεί η σύμβαση.

δ) Φάκελο τεχνικής προσφοράς που περιλαμβάνει

- τεχνική έκθεση για την εκτίμηση του γενικού και ειδικού αντικειμένου της μελέτης, με ανάλυση των επί μέρους ζητημάτων και προτεινόμενες λύσεις
- την ομάδα μελέτης και το συντονιστή της με κατανομή ευθυνών μεταξύ των μελών της και με παράθεση στοιχείων για την αποτελεσματικότητα της ομάδας σε μελέτες που εκπόνησε στο παρελθόν
- τη μεθοδολογία και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της μελέτης
- πίνακα ανειλημμένων υποχρεώσεων βάσει συμβάσεων μελετών που ο υποψήφιος έχει υπογράψει με παράθεση στοιχείων ως προς την απασχόληση της προτεινόμενης ομάδας μελέτης για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.

Μετά την υποβολή των ανωτέρω από τους υποψηφίους ακολουθεί:

461 βλ. άρθρο 22 παρ. 4 ν. 3316/2005

1) Μονογραφή από την Επιτροπή Διαγωνισμού (Ε.Δ) των στοιχείων που περιέχονται στους φακέλους προσφοράς των υποψηφίων και καταγραφή σε Πρακτικό των υποψηφίων που τα κατέθεσαν.

2) Ελεγχος των υποβληθέντων από τους υποψηφίους εγγράφων που αφορούν στις προϋποθέσεις συμμετοχής τους και στην εν γένει καταλληλότητά τους, αποκλείοντας όσους δεν πληρούν τις προϋποθέσεις. Σύνταξη οικείου Πρακτικού που κοινοποιείται στους διαγωνιζόμενους.

3) Αποσφράγιση σε δημόσια συνεδρίαση από την ΕΔ των φακέλων τεχνικής προσφοράς των υποψηφίων που κρίθηκαν κατάλληλοι. (Οι φάκελοι τεχνικών προσφορών όσων κρίθηκαν ακατάλληλοι φυλάσσονται μέχρι την εκδίκαση των ενστάσεων που αναφέρονται παρακάτω στο στοιχ. 5).

4) Αξιολόγηση των ανοιχθέντων τεχνικών προσφορών και βαθμολόγηση αυτών με βάση τα κριτήρια που αναφέρονται στο άρθρο 6 παρ. 4 (όταν πρόκειται για ανάθεση προκαταρτικών μελετών) ή στο άρθρο 6 παρ. 9^{α} (όταν πρόκειται για ανάθεση προμελέτης). Οι τεχνικές προσφορές βαθμολογούνται από την ΕΔ με βαθμό από 0 έως 100 για καθένα από τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ. 4 ή 6 παρ. 9^{α} αντίστοιχα και θεωρούνται τεχνικά αποδεκτές εφόσον η συνολική σταθμισμένη βαθμολογία τους υπερβαίνει τις 60 μονάδες και οι βαθμολογίες στα επιμέρους κριτήρια είναι πάνω από τα ελάχιστα όρια που καθορίζονται στη διακήρυξη Ακολούθως όταν πρόκειται για ανάθεση μόνο προκαταρτικών μελετών οι υποψήφιοι κατατάσσονται σε ιδιαίτερο Πίνακα, που συντάσσει η ΕΔ, με βάση τη δοθείσα βαθμολογία κατά φθίνουσα σειρά επιλογής και ο πίνακας αυτός υποβάλλεται προς έγκριση από την Προϊσταμένη Αρχή.

5) Κατά του Πίνακα – Πρακτικού τεχνικής αξιολόγησης επιτρέπονται ενστάσεις εντός 5 ημερών (αν πρόκειται για ανάθεση προκαταρτικών μελετών) και 10 ημερών (αν πρόκειται για ανάθεση προμελέτης) από την κοινοποίησή του στους υποψηφίους. Επί των ενστάσεων αυτών αποφασίζει η προϊσταμένη Αρχή μετά από γνώμη της Ε.Δ. Οι ενστάσεις αυτές αφορούν:

ι) στη νομιμότητα συμμετοχής υποψηφίου στο διαγωνισμό

Αν η ένσταση που ασκείται για τον ανωτέρω λόγο γίνει δεκτή διαμορφώνεται από την Προϊσταμένη Αρχή ο πίνακας κατάταξης των υποψηφίων και εγκρίνεται το αποτέλεσμα του διαγωνισμού (όταν πρόκειται για ανάθεση προκαταρτικών μελετών**)**

ιι) στον αποκλεισμό κάποιου υποψηφίου κατά τη φάση ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής και καταλληλότητας των διαγωνιζομένων, ή

ιιι) στον τρόπο αξιολόγησης και βαθμολόγησης της τεχνικής προσφοράς κάποιου υποψηφίου .

Στις περιπτώσεις αυτές αν η ένσταση γίνει δεκτή, η Προϊσταμένη Αρχή αναπέμπει το πρακτικό στην επιτροπή του διαγωνισμού με αναλυτικές παρατηρήσεις της, τις οποίες η τελευταία λαμβάνει υπόψη κατά την επαναξιολόγηση των τεχνικών προσφορών και επανυποβάλλει νέο Πίνακα κατάταξης προς έγκριση. Σε περίπτωση νέας διαφωνίας η Προϊσταμένη Αρχή με ειδικά αιτιολογημένη απόφασή της επαναξιολογεί και εγκρίνει την ανάθεση (όταν πρόκειται για ανάθεση προκαταρτικών μελετών).

6) Μετά την ανάθεση της μελέτης από την Προϊσταμένη Αρχή ο ανάδοχος υποβάλει εντός 20 ημερών από την κοινοποίηση σ’ αυτόν σχετικής πρόσκλησης τα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν την έλλειψη στο πρόσωπό του των καταστάσεων που κατά το άρθρο 16 οδηγούν σε αποκλεισμό του (πιστοποιητικά μη πτώχευσης, θέσης σε εκκαθάριση, αναγκαστική διαχείριση, φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα κλπ). Τα δικαιολογητικά αυτά υποβάλλονται σε επι-

κυρωμένα αντίγραφα ή σε πρωτότυπα εφόσον για ορισμένα από αυτά απαιτείται από το νόμο η υποβολή τους πρωτοτύπως. Εφόσον ο ανάδοχος δεν προσκομίσει τα δικαιολογητικά αυτά ή από τα δικαιολογητικά που προσκομίζει δεν αποδεικνύεται η έλλειψη των ανωτέρω καταστάσεων, αποκλείεται και αναπληρώνεται από τον 1ο επιλαχόντα κατά σειρά βαθμολογίας.

Η Προϊσταμένη Αρχή, εκτός από την ανάθεση της μελέτης, μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή της να προβεί:

- Στην ανάκληση της προκήρυξης ή στην ακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, αν συντρέχει παραβίαση των διατάξεων που επηρεάζουν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού,

-στην εν μέρει ακύρωση, επανάληψη ή αναμόρφωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, αν διαπιστώσει ότι σε κάποιο στάδιο εμφιλοχώρησαν σφάλματα και παραλείψεις που επηρεάζουν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού,

- στην ακύρωση του αποτελέσματος, αν ο ανταγωνισμός δεν ήταν επαρκής ή υπήρξε συνεννόηση των διαγωνιζομένων για αποφυγή πραγματικού ανταγωνισμού.

Η τέλος

- στην ανάκληση της προκήρυξης, όταν η αναθέτουσα αρχή δεν επιθυμεί την εκπόνηση της μελέτης, ή στη μη έγκριση του αποτελέσματος του διαγωνισμού και στην επαναπροκήρυξή του με τροποποίηση των όρων της διακήρυξης, αν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού κριθεί ασύμφορο.

Ειδικά, όταν πρόκειται για ανάθεση προκαταρτικής μελέτης και προμελέτης ή προκαταρτικής μελέτης και οριστικής μελέτης με παράλειψη του ενδιάμεσου σταδίου της προμελέτης τηρούνται ειδικότερα και τα εξής:

α) Ο κάθε υποψήφιος, εκτός από φάκελο δικαιολογητικών και τεχνικής προσφοράς (στην οποία μεταξύ άλλων πρέπει να περιλαμβάνεται η προκαταρτική μελέτη που συντάσσει ο υποψήφιος, σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους ειδικούς όρους της διακήρυξης, καθώς και επαρκώς τεκμηριωμένος προϋπολογισμός τόσο της προκριτέας όσο και της εναλλακτικής τεχνικής λύσης που προτείνει ο υποψήφιος), υποβάλλει φάκελο οικονομικής προσφοράς που επί ποινή αποκλεισμού περιλαμβάνει ανάλυση επί μέρους αμοιβών για προγραμματισμό, επίβλεψη και αξιολόγηση αναγκαίων ερευνητικών εργασιών πάσης φύσεως, για εκπόνηση υποστηρικτικών μελετών, για εκπόνηση της προμελέτης ή της οριστικής μελέτης, για εκπόνηση μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αν απαιτείται από το νόμο, ή για τη διενέργεια κάθε άλλης εργασίας που προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις.

β) Οι οικονομικές προσφορές αποσφραγίζονται σε δημόσια συνεδρίαση μετά την οριστικοποίηση του Πίνακα βαθμολόγησης των τεχνικών προσφορών, αξιολογούνται και βαθμολογούνται όσες κρίνονται αποδεκτές με βάση τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ. 9β (κριτήρια οικονομικής αξιολόγησης). Οι οικονομικές προσφορές κρίνονται απαράδεκτες και δεν βαθμολογούνται εάν παραβιάζουν το κατώτατο ή ανώτατο όριο αμοιβών που ορίζεται στις εθνικές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις σχετικά με την αμοιβή των μελετών που ανατίθενται ή διαπιστωθεί ασυμφωνία των τιμολογούμενων ποσοτήτων με το σχετικό αντικείμενο της μελέτης. Ως ανάδοχος προτείνεται από την επιτροπή διαγωνισμού αυτός που συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη συνολική σταθμισμένη βαθμολογία τεχνικής και οικονομικής προσφοράς και η πρόταση αποτυπώνεται σε Πρακτικό που υποβάλλεται στην Προϊσταμένη Αρχή προς έγκριση. Η σταθμισμένη βαθμολογία προκύπτει από το γινόμενο του βαθμού που δίδεται από την επιτροπή διαγωνισμού σε καθένα από τα κριτήρια αξιολόγησης που ορίζει η διακήρυξη επί του συντελεστή βαρύτητας κάθε κριτη-

ρίου που ορίζει επίσης η διακήρυξη. Στη διαδικασία του διαγωνισμού που τηρείται με βάση το άρθρο 6, το άθροισμα του ποσοστού των συντελεστών βαρύτητας για το σύνολο των κριτηρίων τεχνικής αξιολόγησης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 85% και το άθροισμα των συντελεστών βαρύτητας για το σύνολο των κριτηρίων οικονομικής αξιολόγησης το 15%

γ) Κατά του Πρακτικού οικονομικής αξιολόγησης και εισήγησης για ανάθεση της μελέτης επιτρέπεται ένσταση που ασκείται από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον ενός 5 ημερών από την κοινοποίησή του και αποφαίνεται επί αυτής η Προϊσταμένη Αρχή μετά από εισήγηση της ΕΔ

δ) Με την απόφαση της Προϊσταμένης Αρχής για ανάθεση της προμελέτης ή της οριστικής μελέτης εγκρίνεται ταυτόχρονα και η προκαταρτική μελέτη

ε) Οι προκαταρτικές μελέτες που κρίθηκαν αποδεκτές παραλαμβάνονται από την ΕΔ μετά το άνοιγμα των τεχνικών προσφορών που αφορούν στην προμελέτη ή την οριστική μελέτη και ανεξάρτητα αν ανατεθεί η προμελέτη ή οριστική μελέτη περιέρχονται στην κυριότητα της αναθέτουσας αρχής και καταβάλλεται η ορισθείσα από τη διακήρυξη κατ' αποκοπήν αμοιβή στον ανάδοχο.

Η) ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7

(αφορά, όπως προεκτέθηκε, ανάθεση οριστικών μελετών χωρίς αξιολόγηση προκαταρτικών μελετών ή ανάθεση μελετών οι οποίες μπορούν να προκηρυχθούν σε επίπεδο οριστικής μελέτης επειδή συντρέχουν μία από τις περιπτώσεις του άρθρου 5 παρ. 5)

Η διαδικασία εν προκειμένω διακρίνεται σε κλειστή και ανοικτή.

Κλειστή διαδικασία:

Υποβάλλονται αρχικά μόνο αιτήσεις συμμετοχής και τα δικαιολογητικά που αφορούν στην καταλληλότητα των υποψηφίων. Τα δικαιολογητικά αυτά αξιολογούνται από την ΕΔ και εκδίδεται σχετικό Πρακτικό κατά του οποίου μπορούν να ασκηθούν ενστάσεις εντός 5 ημερών από την κοινοποίησή του. Μετά την εκδίκαση των ενστάσεων οριστικοποιούνται τα αποτελέσματα της προεπιλογής. Οι επιλεγόμενοι υποψήφιοι δεν πρέπει να είναι λιγότεροι από 5 και περισσότεροι από 10[462], μπορεί δε να είναι και λιγότεροι από 5 αν κατά την αξιολόγηση των δικαιολογητικών δεν υπάρξει ικανός αριθμός κατάλληλων υποψηφίων. Οι υποψήφιοι αυτοί καλούνται να υποβάλλουν τεχνική και οικονομική προσφορά, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, μέσα σε 40 ημέρες ή σε περίπτωση που για λόγους επείγοντος η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να τηρηθεί μέσα σε 10 ημέρες από την κοινοποίηση σ' αυτούς σχετικής πρόσκλησης.

Ανοικτή διαδικασία:

Δεν μεσολαβεί στάδιο προεπιλογής και οι υποψήφιοι υποβάλλουν εξαρχής φάκελο δικαιολογητικών και φάκελο τεχνικής και οικονομικής προσφοράς

Κατά τα λοιπά, τόσο επί ανοικτής όσο και επί κλειστής διαδικασίας εφαρμόζεται διαδικασία όμοια με εκείνη του άρθρου 6, που ισχύει για την διαδικασία ανάθεσης προκαταρτικής μελέτης και προμελέτης ή προκαταρτικής μελέτης και οριστικής μελέτης με παράλειψη του σταδίου της προμελέτης, με την επισήμανση, όμως, των εξής διαφορών:

α) Η αξιολόγηση των τεχνικών και οικονομικών προσφορών γίνεται με βάση τα κριτήρια του άρθρου 7 παρ. 6 και όχι με βάση τα κριτήρια του άρθρου 6 παρ. 9 α και β.

462 βλ. άρθρο 7 παρ. 2 ιγ ν. 3316/2005

β) Οι συντελεστές βαρύτητας κάθε επί μέρους κριτηρίου καθορίζονται από το νόμο (βλ. άρθρο 7 παρ. 6) και όχι ελεύθερα από τη διακήρυξη με τον όρο της τήρησης των πλαισίων που θέτει το άρθρο 6.

Ειδικότερα, στην ανοικτή διαδικασία οι συντελεστές βαρύτητας για το α΄ και β΄ κριτήριο (πληρότητα και αρτιότητα της εκτίμησης του αντικειμένου της μελέτης και οργανωτική αποτελεσματικότητα της ομάδας εκπόνησης μελέτης) καθορίζονται σε 35% και 40%, αντίστοιχα, ενώ για το γ΄ κριτήριο (ύψος οικονομικής προσφοράς) ο συντελεστής βαρύτητας ορίζεται σε 25%.

Στην κλειστή διαδικασία οι συντελεστές βαρύτητας ορίζονται σε 35% για το α΄ κριτήριο, 35% για το β΄ κριτήριο και 30% για το γ΄ κριτήριο.

Ειδικά για μελέτες με συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή κατώτερη των 120.000 ευρώ τόσο στην ανοικτή όσο και στη κλειστή διαδικασία περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και δ΄ κριτήριο (γνώση των ιδιαίτερων συνθηκών του τόπου εκτέλεσης του έργου για το οποίο αφορά η προκηρυσσόμενη μελέτη) με συντελεστή βαρύτητας 20% και με παράλληλη διαμόρφωση του συντελεστή βαρύτητας του β΄ κριτηρίου σε 20% (όταν πρόκειται για ανοικτή διαδικασία) και 15% (όταν πρόκειται για κλειστή διαδικασία)[463].

Σημειώνεται ότι στις διαδικασίες ανάθεσης μελετών που διενεργούνται με βάση τόσο το άρθρο 6 όσο και και το άρθρο 7 του ν. 3316/2005 επιτρέπονται αλλαγές στη σύνθεση σύμπραξης ή κοινοπραξίας που υπέβαλε προσφορά σε διαγωνισμό μέχρι το άνοιγμα των τεχνικών προσφορών των διαγωνιζομένων, για τους σημαντικούς λόγους που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 18 (θάνατος προσώπου, πτώχευση, απώλεια ιδιότητας μελετητή κ.ο.κ.) και αφετέρου επιτρέπονται αλλαγές στη στελέχωση διαγωνιζομένου (είτε αυτός συμμετέχει στο διαγωνισμό αυτοτελώς είτε ως μέλος σύμπραξης ή κοινοπραξίας) μέχρι και τη σύναψη της σύμβασης, αρκεί το στέλεχος που αποχωρεί να μην μετέχει στην δηλωθείσα με το φάκελο της τεχνικής προσφοράς ομάδα μελέτης. Στην περίπτωση που το στέλεχος αυτό συμμετέχει στην δηλωθείσα ομάδα μελέτης ο διαγωνιζόμενος πρέπει να αποκλείεται, εκτός της εξαιρετικής περίπτωσης που η ανάγκη αποχώρησης υπαγορεύεται από λόγους ανώτερης βίας, οπότε στην περίπτωση αυτή τηρείται αναλογικά η παρ. 3 του άρθρου 31 του νόμου (αντικατάσταση του στελέχους με άλλο, ισοδύναμης εμπειρίας μετά από γνωμοδότηση του οικείου τεχνικού συμβουλίου, που εξετάζει τους λόγους της αντικατάστασης).

Υπενθυμίζεται ότι ως λόγος ανώτερης βίας θεωρείται γεγονός απρόβλεπτο, το οποίο δεν θα μπορούσε να αποτραπεί ακόμα και με μέτρα άκρας επιμέλειας (π.χ. αιφνίδιος θάνατος). Δεν θεωρείται ανώτερη βία η (προγραμματισμένη) συνταξιοδότηση ή αποχώρηση από το επάγγελμα, η απροειδοποίητη αποχώρηση στελέχους από τη δύναμη γραφείου κ.λ.π. διότι πρέπει οι διαγωνιζόμενοι να διασφαλίζουν ότι τα στελέχη που δηλώνονται στην ομάδα μελέτης θα είναι διαθέσιμα καθόλη τη διαδικασία ανάθεσης.

Επισημαίνεται πάντως ότι δεν τίθεται θέμα αποκλεισμού του διαγωνιζόμενου στην περίπτωση κατά την οποία το στέλεχος που δηλώθηκε στην ομάδα μελέτης αποχωρεί μεν από τη στελέχωση της εταιρείας (γραφείου) μελετών, παραμένει όμως στη σύνθεση της ομάδας μελέτης (καταθέτοντας σχετική υπεύθυνη δήλωση προς τούτο) και δεν εντάσσει το ατομικό του πτυχίο σε άλλη εταιρεία (γραφείο) μελετών[464].

463 Βλ. Πρ. Ζ΄Κλιμ. 304/2010

464 βλ. Εγκύκλιο ΥΠΕΧΩΔΕ Ε30/10.12.2007

Θ) ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΠΛΑΙΣΙΟ[465]

1) Προϋποθέσεις

Οι συμφωνίες πλαίσιο, που προβλέπονται και από την Οδηγία 2004/18/ΕΚ, έχουν σκοπό να διευκολύνουν τις αναθέτουσες αρχές ώστε να μην είναι αναγκασμένες να προσφεύγουν σε πολλές επί μέρους μικρές όμοιες συμβάσεις με ιδιαίτερη διαδικασία ανάθεσης για την κάθε μία, στην περίπτωση που πρόκειται να παραχθεί ένα σύνολο όμοιων μελετών ή υπηρεσιών, για τις οποίες δεν είναι εκ των προτέρων γνωστά βασικά στοιχεία, όπως π.χ. οι ποσότητες των εργασιών ή ο χρόνος που αυτές θα καταστούν αναγκαίες. Για την ανάθεσή τους απαιτείται προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου τεχνικού συμβουλίου[466].

2) Διαδικασία

Κατά βάση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 7 (περί ανάθεσης με ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό οριστικών μελετών και λοιπών σταδίων πλην προκαταρτικών μελετών) και οι ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 8, ιδίως δε, των παραγράφων 4 (αφορά στους πρόσθετους όρους που πρέπει να έχουν οι οικείες διακηρύξεις[467]), 5 (για το περιεχόμενο του φακέλου τεχνικής προσφοράς) και 6 (για τα ιδιαίτερα κριτήρια αξιολόγησης και τους συντελεστές βαρύτητας που λαμβάνονται υπόψη από την ΕΔ)[468]. Τέλος στην παράγραφο 7 του άρθρου 8 θεσπίζεται ιδιαίτερη διαδικασία για την ανάθεση των επιμέρους συμβάσεων.

3) Διάρκεια της συμφωνίας πλαίσιο

Δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 3 έτη.

4) Προεκτιμώμενη αμοιβή στη συμφωνία πλαίσιο.

Είναι το μέγιστο δυνατό οικονομικό αντικείμενο όλων των επί μέρους συμβάσεων μελετών που προβλέπεται να συναφθούν μέσα στη χρονική περίοδο συμφωνίας πλαίσιο. Ειδικά η προεκτιμώμενη αμοιβή κάθε συμφωνίας πλαίσιο με Αναθ. Αρχή ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 600.000 ευρώ.

5) Στις τάξεις πτυχίου που καλούνται στη διαδικασία ανάθεσης συμφωνίας πλαίσιο περιλαμβάνονται όλες οι τάξεις πτυχίου κάθε κατηγορίας μελετών που αναφέρονται στο άρθρο 2 και αντιστοιχούν τουλάχιστον στο ήμισυ της προεκτιμώμενης αμοιβής των επί μέρους συμβάσεων που πρόκειται να συναφθούν με βάση τη συμφωνία πλαίσιο και μέχρι το 75% της συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής της συμφωνίας πλαίσιο.

Ι) ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΥΝΑΦΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ[469]

1) Μπορούν να ανατεθούν:

- Σε έργα και μελέτες συγχρηματοδοτούμενες από τη ΕΕ ή όταν η ανάθεσή τους υπαγορεύεται από τους κανόνες διαχείρισης των κοινοτικών κονδυλίων [470].
- Σε κάθε περίπτωση που αιτιολογημένα προκύπτει αδυναμία των αναθετουσών αρχών να

465 Άρθρο 8 ν. 3316/2005, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 5 παρ. 2 ν. 3841/2006

466 Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 218/2010, 229/2010.

467 Απόφ. Υπ. ΠΕΧΩΔΕ Δ17γ/07/85/Φ.Ν. 439.1/7.8.2008 ΦΕΚ Β΄ 1582, με την οποία έχουν εγκριθεί πρότυπα τεύχη διακηρύξεων αναφορικά με τη συγκεκριμένη διαδικασία

468 βλ. για τα ανωτέρω Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 218/2010, 229/2010, 249/2010.

469 Αρθρο 9 ν. 3316/2005

470 Αρθρο 9 παρ. 1 ν. 3316/2005, όπως αντικ. με το άρθρο 5 παρ. 3 ν. 3481/2006

ανταποκριθούν στα καθήκοντα που αντιστοιχούν από τη δημοπράτηση ή ανάθεση των έργων αυτών. Ειδικότερα οι συμβάσεις αυτές ανατίθενται α) όταν πρόκειται για μελέτες με αρκετές ιδιαιτερότητες, β) η τεχνική υπηρεσία του κυρίου του έργου είναι ανεπαρκής να δημοπρατήσει και να επιβλέψει την εκπόνηση των μελετών και γ) υπάρχει αιτιολογημένη άρνηση τρίτων υπηρεσιών (εντολοδόχων) να αναλάβουν με προγραμματική σύμβαση του άρθρου 3 τα καθήκοντα δημοπράτησης, επίβλεψης και έγκρισης των μελετών. Στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται αιτιολογημένη γνωμοδότηση του τεχνικού συμβουλίου του αρμόδιου Υπουργείου ή του ΥΠΕΧΩΔΕ αν στο αρμόδιο Υπουργείο δεν υφίσταται τεχνικό συμβούλιο[471].

2) Τρόπος ανάθεσης

Με ανοικτό ή κλειστό διαγωνισμό που διενεργείται κατά βάση σύμφωνα με το άρθρο 7 και τις ειδικότερες διατάξεις του άρθρου 9. Κατά το άρθρο 9 η ανάθεση των υπηρεσιών αυτών με βάση την κλειστή διαδικασία ενδείκνυται όταν οι υπηρεσίες που πρόκειται να ανατεθούν έχουν αντικείμενο πολύπλοκο, μεγάλο ή εξειδικευμένο.

3) Κριτήριο ανάθεσης

Η πλέον συμφέρουσα προσφορά κατόπιν αξιολόγησης των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής καθώς και των τεχνικών και οικονομικών προσφορών των υποψηφίων.

4) Στους διαγωνισμούς για την ανάθεση επίβλεψης εκτελούμενου δημοσίου έργου οι υποψήφιοι πρέπει αφενός να είναι γραμμένοι στο Μητρώο Μελετητών αφετέρου πρέπει να αποδείξουν ότι διαθέτουν εμπειρία από την κατασκευή ή την επίβλεψη αντίστοιχων έργων[472]. Αν ο ίδιος ο συμμετέχων δεν έχει εμπειρία μπορεί να συμμετέχει στην προτεινόμενη ομάδα επίβλεψης μηχανικός με εμπειρία στην επίβλεψη έργων, που μπορεί να είναι γραμμένος και στο Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών, αρκεί να μην έχει κώλυμα προς τούτο, δηλαδή να μην είναι την ίδια χρονική περίοδο εγγεγραμμένος στο Μητρώο Εργοληπτικών Επιχειρήσεων ή να έχει δεσμευμένο το πτυχίο του σε εργοληπτική επιχείρηση[473]. Στις διαδικασίες για την ανάθεση των λοιπών υπηρεσιών υποστήριξης του κυρίου του έργου ή του φορέα κατασκευής δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Μελετητών.

ΙΑ) ΑΝΑΘΕΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ[474]

Συνάπτονται όταν ο κύριος του έργου αδυνατεί, λόγω ελλιπούς τεχνικής στελέχωσης των υπηρεσιών του να ασκήσει αυτοδύναμα τις αρμοδιότητες προετοιμασίας, διεξαγωγής των διαδικασιών ανάθεσης και διοίκησης μελετών ή συναφών υπηρεσιών που τον αφορά. Για το λόγο αυτό μπορεί να αναθέτει με την προγραμματική σύμβαση τις αρμοδιότητες αυτές (όλες ή ορισμένες από αυτές) σε άλλη αναθέτουσα αρχή, που συνιστά τον εντολοδόχο της σύμβασης και ευθύνεται για την καλή εκτέλεση των καθηκόντων που έχει αναλάβει με την προγραμματική σύμβαση.

Στην περίπτωση που υποβάλλεται για έλεγχο σχέδιο τέτοιας σύμβασης ο έλεγχος από τον αρμόδιο Επίτροπο ή το Κλιμάκιο περιορίζεται στο κατά πόσο το σχέδιο περιλαμβάνει το ελάχιστο περιεχόμενο που προβλέπει το άρθρο 3 παρ. 2 δηλαδή: α) Το αντικείμενο της σύμβασης, το πρόγραμμα εκτέλεσης της μελέτης ή της συναφούς υπηρεσίας που πρόκειται να ανατεθεί και η

471 Αρθρο 9 παρ.1 ν. 3316/2005, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 5 παρ. 3 ν.3481/2006

472 Αρθρο 14 παρ. 3 ν. 3316/2005

473 Αρθρο 39 παρ. 2 περ. γ΄ και ε΄ ν. 3316/2005

474 Αρθρο 3 ν. 3316/2005

προεκτιμώμενη συνολική δαπάνη της, β) τα καθήκοντα της εντολοδόχου αναθέτουσας αρχής με τρόπο σαφή και ορισμένο, γ) ο τρόπος κάλυψης των αναγκαίων για την εκπλήρωση της σύμβασης δαπανών της εντολοδόχου και οι λεπτομέρειες της καταβολής της, δ) οι ποινικές ρήτρες και άλλες συνέπειες σε βάρος της εντολοδόχου σε περίπτωση υπαίτιας πλημμελούς εκπλήρωσης της εντολής, ε) οι όροι διαπίστωσης της εκπλήρωσης των καθηκόντων της εντολοδόχου και της λήξης της εντολής, στ) ο τρόπος και οι όροι χρηματοδότησης των συμβάσεων που θα αναθέσει η εντολοδόχος αναθέτουσα Αρχή, ζ) οι όροι άσκησης του τεχνικού, οικονομικού και λογιστικού ελέγχου του κυρίου του έργου κατά τις φάσεις εκπλήρωσης της εντολής και η) οι πράξεις και ενέργειες της εντολοδόχου πριν από τις οποίες τυχόν απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του κυρίου του έργου.

Οι ανωτέρω διατάξεις, σύμφωνα με την Εγκύκλιο Ε25 (Δ17γ/02/103/Φ.Ν.439/15.7.2005) του ΥΠΕΧΩΔΕ, δεν καταργούν τις ειδικές διατάξεις που ισχύουν για τις προγραμματικές συμβάσεις διαφόρων φορέων, που εξακολουθούν να διατηρούνται σε ισχύ σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του άρθρου 46 παρ. 1 στοιχ. γ΄ . Επομένως, διατηρούνται σε ισχύ οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 225 του ισχύοντος ΔΚΚ (ν. 3463/2006) και ήδη 100 του ν. 3852/2010 σχετικά με προγραμματικές συμβάσεις που μπορούν να συνάπτουν οι Ο.Τ.Α., οι σύνδεσμοί τους και τα νομικά τους πρόσωπα μεταξύ τους ή με ΑΕΙ και ΤΕΙ ή το Δημόσιο για την εκπόνηση μελετών και την παροχή συναφών υπηρεσιών με σκοπό την ανάπτυξη περιοχών εντός εδαφικών ορίων τους.

ΙΒ) ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΤΟΠΙΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟ ΑΡΙΘΜΟ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ[475]

Επιτρέπεται η εφαρμογή της εξαιρετικής αυτής διαδικασίας, όταν προηγήθηκε ανοικτός διαγωνισμός, στον οποίο κατατέθηκαν μη κανονικές ή απαράδεκτες προσφορές.

Μη κανονικές προσφορές συνιστούν οι προσφορές που δεν συμφωνούν με τους όρους της διακήρυξης, ενώ στην έννοια των απαράδεκτων προσφορών εμπίπτουν οι εκπρόθεσμες προσφορές, οι προσφορές υποψηφίων που δεν έχουν τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα (έλλειψη κατάλληλου πτυχίου) και οι οικονομικές προσφορές που υπερβαίνουν το ανώτερο επιτρεπτό όριο.

Η δημοσίευση προκήρυξης στην ανωτέρω διαδικασία μπορεί να παραληφθεί, εφόσον καλούνται στη διαπραγμάτευση όλοι όσοι υπέβαλαν προσφορά στο διαγωνισμό που προηγήθηκε ή τουλάχιστον όσοι εκπλήρωναν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής και υπέβαλαν προσφορές τυπικά αποδεκτές.

Στη διακήρυξη καθορίζεται το κριτήριο επιλογής του αναδόχου, το αντικείμενο της διαπραγμάτευσης καθώς και η διαδικασία και οι όροι της διαπραγμάτευσης[476].

Ως προς την προθεσμία υποβολής αίτησης συμμετοχής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης τηρείται, με την επιφύλαξη όσων ορίζει η Οδηγία 2004/18/ΕΚ (π.δ. 60/2007), η προθεσμία του άρθρου 13 παρ. 2 (δηλαδή 37 ημέρες από την ημερομηνία αποστολής προς δημοσίευση της προκήρυξης που καλεί για διαπραγμάτευση ή 15 ημέρες από την αποστολή της για δημοσίευση εφόσον συντρέχουν λόγοι επείγοντος).

475 Αρθρο 10 παρ. 1 ν. 3316/2005
476 Αρθρο 10 παρ. 3 ν. 3316/2005

ΙΓ) ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΤΟΠΙΝ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ ΧΩΡΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ[477]

Η εξαιρετική αυτή διαδικασία εφαρμόζεται:

α) όταν προηγήθηκε διαγωνισμός, στον οποίο δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά,

β) όταν για λόγους τεχνικούς, καλλιτεχνικούς ή για λόγους που σχετίζονται με την προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων η σύμβαση μπορεί να ανατεθεί σε συγκεκριμένο υποψήφιο,

γ) όταν συντρέχουν λόγοι επείγοντος, που οφείλονται σε απρόβλεπτα γεγονότα μη οφειλόμενα σε υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής,

δ) όταν η προς ανάθεση μελέτη ή υπηρεσία αποτελεί συνέχεια ενός διαγωνισμού μελετών και πρέπει να ανατεθεί στο βραβευθέντα ή σε έναν από τους βραβευθέντες του διαγωνισμού αυτού,

ε) όταν πρόκειται για νέες μελέτες ή υπηρεσίες που αποτελούν επανάληψη παρόμοιων μελετών ή υπηρεσιών που έχουν ανατεθεί από την ίδια Αναθέτουσα Αρχή στον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης κατόπιν ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού και υπό την προϋπόθεση: ι) οι προς ανάθεση νέες μελέτες και υπηρεσίες να είναι σύμφωνες με μία βασική μελέτη ή υπηρεσία που αποτέλεσε αντικείμενο της αρχικής σύμβασης, ιι) η δυνατότητα ανάθεσης νέων μελετών ή υπηρεσιών να προβλέπεται στη διακήρυξη της αρχικής σύμβασης και ιιι) οι νέες μελέτες ή υπηρεσίες να ανατίθενται εντός 3ετίας από τη σύναψη της αρχικής σύμβασης.

στ) όταν συντρέχει επείγουσα περίπτωση ανάθεσης μελέτης με συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή έως 30.000 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), ή παροχής υπηρεσιών μηχανικού συνολικής προεκτιμώμενης αμοιβής 15.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ)[478]. Στην περίπτωση αυτή: ι) απαιτείται γνωμοδότηση του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου και ιι) δύναται να ανατεθούν κατ' έτος μία ή περισσότερες συμβάσεις μελετών ή παροχής υπηρεσιών συνολικού προϋπολογισμού έως 10% της συνολικής ετήσιας δαπάνης που διαθέτει η Αναθέτουσα Αρχή για την ανάθεση συμβάσεων μελετών και υπηρεσιών. Ειδικά για μελέτες Δήμων επιτρέπεται με απόφαση της δημαρχιακής επιτροπής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 3316/2005, η απευθείας ανάθεση μελέτης σε πτυχιούχο μελετητή ή μελετητικό γραφείο Α΄ ή Β΄ τάξης πτυχίου, εφόσον η προεκτιμώμενη αμοιβή όλων των σταδίων της μελέτης δεν υπερβαίνει σε ποσοστό το 30% του ανωτάτου ορίου αμοιβής πτυχίου Α΄ τάξης που κάθε φορά ισχύει για την αντίστοιχη κατηγορία μελέτης[479]. Ως προς τα ανώτατα όρια αμοιβής κάθε κατηγορίας μελέτης για μελετητή ή μελετητικό γραφείο με πτυχίο Α΄ τάξης ισχύει από 22.6.2010 η απόφαση Δ15/οικ/11819/2.6.2010 του Υφυπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΦΕΚ Β΄ 896).

ζ) όταν πρόκειται για συμπληρωματικές μελέτες ή υπηρεσίες

η) όταν συντρέχει περίπτωση αντιμετώπισης ζημιών σε έργα εκπαιδευτικών υποδομών μετά από φυσικές καταστροφές[480] Και

θ) όταν η προς ανάθεση μελέτη ή παροχή υπηρεσιών αφορά αποκατάσταση Χώρου Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων με συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή μέχρι 45.000 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ), εφόσον η κατάρτιση της οικείας σύμβασης πραγματοποιηθεί μέχρι τις 31.10.2010[481].

477 Αρθρο 10 παρ. 2 ν. 3316/2005

478 Αρθρο 10 παρ. 2 περ. στ΄ ν. 3316/2005, όπως αντικ. με άρθρο 5 παρ. 4 ν. 3841/2006

479 Αρθρο 209 παρ. 3 ν. 3463/2006

480 Αρθρο 10 παρ. 2 περ. η΄ ν. 3316/2005, όπως προστέθηκε με το άρθρο 18 παρ. 4 ν. 3467/2006

481 Αρθρο 10 παρ. 2 περ. θ΄ ν. 3316/2005, όπως προστέθηκε με το άρθρο 15 παρ. 10 ν. 3688/2008, σε συνδ. με άρθρο 40 παρ. 1 ν. 3801/2009

Καλούνται για διαπραγμάτευση:

1) Στις περιπτώσεις α΄, γ΄ και στ΄ τουλάχιστον 3 υποψήφιοι, εφόσον υπάρχει επαρκής αριθμός υποψηφίων με τα νόμιμα προσόντα.

2) Στις περιπτώσεις ε΄και ζ΄ ο ανάδοχος της αρχικής σύμβασης

3) Στην περίπτωση δ΄ μόνο οι όσοι βραβεύθηκαν σε προηγηθέντα διαγωνισμό μελετών.

Για τη διαπραγμάτευση απαιτείται πρόσκληση που κοινοποιείται στους καλούμενους να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Στην πρόσκληση αυτή αναγράφονται η προθεσμία υποβολής αίτησης συμμετοχής, οι όροι, το αντικείμενο και η διαδικασία της διαπραγμάτευσης.

Οργανα που εγκρίνουν το αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης:

Στην περίπτωση ε΄ (νέες μελέτες ή υπηρεσίες που συνιστούν επανάληψη παρόμοιων μελετών ή υπηρεσιών που έχουν ανατεθεί στον αρχικό ανάδοχο) η Προϊσταμένη Αρχή ύστερα από γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου.

Στις υπόλοιπες περιπτώσεις από την Προϊσταμένη Αρχή ύστερα από γνώμη της επιτροπής διαγωνισμού ή εφόσον πρόκειται για την περίπτωση η΄ (αντιμετώπιση ζημιών σε έργα εκπαιδευτικών υποδομών μετά από φυσικές καταστροφές) και η μελέτη ανατίθεται απευθείας στον ΟΣΚ, η ανάθεση γίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθν. Παιδείας(και ήδη Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων) και ΠΕΧΩΔΕ (και ήδη Μεταφορών, Υποδομών και Δικτύων).

Αντίθετα με τις περιπτώσεις ανάθεσης μελετών ή συναφών υπηρεσιών κατόπιν διαγωνισμού, όπου η σύμβαση θεωρείται συναφθείσα με την κοινοποίηση στον ανάδοχο της απόφασης της Προϊσταμένης Αρχής που εγκρίνει το αποτέλεσμα του διαγωνισμού και το έγγραφο της συμβάσεως που υπογράφεται στη συνέχεια έχει αποδεικτικό τύπο, η σύμβαση που υπογράφεται κατόπιν διαπραγματεύσεων έχει συστατικό τύπο[482] και ως εκ τούτου με την υπογραφή επέρχεται η κατάρτιση της συμβάσεως.

ΙΔ) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Οι επιτροπές του διαγωνισμού συγκροτούνται κατά κανόνα από 3 μέλη τακτικά και ισάριθμα αναπληρωματικά (ένας εξ αυτών ορίζεται ως πρόεδρος με τον αναπληρωτή του). Τα δύο από τα τρία μέλη της επιτροπής πρέπει να είναι υπάλληλοι της Αναθέτουσας Αρχής ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα με εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση μελέτης ή υπηρεσίας ενώ το τρίτο μέλος υποδεικνύεται από το ΤΕΕ.

Κατ' εξαίρεση οι επιτροπές διαγωνισμού συγκροτούνται από 5 μέλη εφόσον, κατά την κρίση της Προϊσταμένης Αρχής, η προς ανάθεση μελέτη ή υπηρεσία είναι πολύπλοκη και απαιτεί εξειδικευμένη εμπειρία. Τα τέσσερα από τα πέντε μέλη εν προκειμένω πρέπει να είναι υπάλληλοι της Αναθέτουσας Αρχής ή άλλου φορέα του δημόσιου τομέα με εμπειρία και προσόντα σχετικά με το αντικείμενο της υπό ανάθεση μελέτης ή υπηρεσίας ενώ το πέμπτο μέλος υποδεικνύεται από το ΤΕΕ .

Για τις συνεδριάσεις, τη νόμιμη λήψη αποφάσεων και εν γένει τη λειτουργία της επιτροπής διαγωνισμού εφαρμόζονται οι περί λειτουργίας των συλλογικών οργάνων του Δημοσίου και των ν.π.δ.δ. διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας[483].

482 Αρθρο 23 παρ. 2 ν. 3316/2005

483 Αρθρα 14 και 15 ν. 2690/1999

ΙΕ) ΑΠΟΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΓΝΩΜΟΔΟΤΟΥΝΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΕΠΙ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΘΕΤΟΥΝ ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ Ν. 3316/2005

1) Για Δήμους, δημοτικά ιδρύματα, λοιπά δημοτικά ν.π.δ.δ., δημοτικές επιχειρήσεις του ν. 1069/1980 και λοιπών άλλων επιχειρήσεων και για λοιπά δημοτικά ν.π.ι.δ. ισχύει η ΚΥΑ 40700/2006 (Β΄ 1196/31.8.2006) των Υπουργών Εσωτερικών και ΠΕΧΩΔΕ.

Σύμφωνα με την απόφαση αυτή:

Προϊσταμένη Αρχή

i) Για μελέτες Δήμων, χρέη προϊσταμένης αρχής εκτελεί το Δημοτικό Συμβούλιο ή η Δημαρχιακή Επιτροπή (ήδη Οικονομική Επιτροπή), όπως οι αρμοδιότητές τους καθορίζονται από το π.δ. 410/1995 και ήδη το ν. 3852/2010.

ii) Για μελέτες Συνδέσμων Δήμων, προϊσταμένη αρχή αποτελεί το Δ.Σ. του Συνδέσμου, ενώ για μελέτες δημοτικών ιδρυμάτων, δημοτικών επιχειρήσεων του ν. 1069/1980, λοιπών δημοτικών επιχειρήσεων και δημοτικών ν.π.ι.δ., αρμοδιότητες προϊσταμένης αρχής εκτελεί το Δ.Σ των νομικών προσώπων αυτών.

Αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο

Για όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις είναι το Περιφερειακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων του π.δ. 131/1998.

2) Για μελέτες που αναθέτουν οι περιφέρειες με βάση το ν. 3316/2005 (ισχύουν οι διατάξεις που καθορίζουν τα όργανα που γνωμοδοτούν και αποφαίνονται επί έργων και μελετών που διενεργούν οι Περιφέρειες, οι οποίες διατάξεις διατηρούνται σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ. 2 του ν. 3316/2005 μέχρι τις νέες Υπουργικές αποφάσεις που προβλέπονται να εκδοθούν για το θέμα αυτό). Επίσης, ειδικώς για τα αποφαινόμενα και γνωμοδοτούντα όργανα επί δασικών μελετών που αναθέτουν και εκτελούν οι Περιφέρειες ισχύει η ΚΥΑ 103577/2819/2009 (ΦΕΚ Β΄ 1837/3.9.2009). Με βάση την απόφαση αυτή:

i) αρμοδιότητες Προϊσταμένης Αρχής για τις δασικές μελέτες εκτελεί ο Γ.Γ. Περιφέρειας (ήδη αιρετός Περιφερειάρχης), ενώ για τις υπόλοιπες μελέτες η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας[484] ή το Περιφερειακό Συμβούλιο, εφόσον αποφασίσει ότι θα ασκήσει το ίδιο τις αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής[485] ή παραπεμφθεί σ' αυτό συγκεκριμένο θέμα από την Οικονομική Επιτροπή για λήψη απόφασης λόγω ιδιαίτερης σπουδαιότητας[486] και

ii) Αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο ορίζεται το Περιφερειακό Συμβούλιο Δημοσίων Έργων του π.δ. 131/1998.

ΙΣΤ) ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΚΔΟΘΕΙ ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ Ν. 3316/2005

α) Απόφαση Δ17γ/06/168/ΦΝ 439.1/5.12.2007 (Β΄ 2333), όπως τροποποιήθηκε με τη Δ17γ/07/85/Φ.Ν.439.1/7.8.2008 (Β΄ 1582) Υπ. ΠΕΧΩΔΕ (έγκριση πρότυπων τευχών διακηρύξεων που αφορούν στις διαδικασίες ανάθεσης μελετών με βάση τα άρθρα 7 και 9 του ν. 3316/2005).

484 Αρθρο 176 παρ. 1 γ΄ ν. 3852/2010

485 Αρθρο 176 παρ. 2 ν. 3852/2010

486 Αρθρο 176 παρ. 3 ν. 3852/2010

β) Απόφαση Δ17γ/07/85/Φ.Ν.439.1/7.8.2008 (Β΄ 1582) Υπ. ΠΕΧΩΔΕ (έγκριση πρότυπων τευχών διακηρύξεων που αφορούν στις διαδικασίες ανάθεσης μελετών με βάση τα άρθρα 6 και 8 του ν. 3316/2005) (βλ. και διορθώσεις σφαλμάτων της απόφασης αυτής ΦΕΚ Β΄787/29.4.2009).

γ) Απόφαση ΔΜΕΟ/α/οικ/1161/2005 (Β΄ 1064/27.7.2005) «Καθορισμός της βαρύτητας των κριτηρίων βαθμολόγησης των τεχνικών προσφορών, του ενιαίου τρόπου βαθμολόγησης των οικονομικών προσφορών και του κατώτατου ορίου αμοιβών και του ανώτατου ορίου παραδεκτού των οικονομικών προσφορών που υποβάλλονται στις διαδικασίες του ν. 3316/2005».

δ) Απόφαση Δ17γ/06/157/ΦΝ.439.3/18.10.2006 (Β΄1611) «Περιεχόμενο των Τεχνικών Εκθέσεων της παρ. 3α του άρθρου 6 και των τεχνικών εκθέσεων της παρ. 4 α του άρθρου 7 του ν. 3316/2005» .

ε) π.δ. 138/2009 (ΦΕΚ Α΄ 185) Μητρώα Μελετητών και Εταιρειών Μελετών, η ισχύς του οποίου ανεστάλη μέχρι τις 16.11.2011 με το π.δ. 112/2010 (ΦΕΚ Α΄ 192). Μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία ισχύουν οι διατάξεις των π.δ/των, που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του ν. 716/1977 και αφορούν στην εγγραφή μελετητών και μελετητικών εταιρειών στα Μητρώα.

στ) Απόφαση Δ17γ/07/45/Φ.Ν. 439.4/2007 (ΦΕΚ Β΄ 447/3.4.2007) «Αποφαινόμενα και γνωμοδοτούντα όργανα του ΥΠΕΧΩΔΕ και των εποπτευόμενων νομικών προσώπων κατά την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων μελετών και συναφών υπηρεσιών του ν. 3316/2005».

Κεφάλαιο 5

Ι. Κάρκαλης,
Αντεπίτροπος της Επικρατείας
στο Ελεγκτικό Συνέδριο

ΑΙΤΗΣΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ι. Ο έλεγχος της σύμβασης μεγάλης οικονομικής αξίας από την Υπηρεσία Επιτρόπου ή το αρμόδιο Κλιμάκιο (Ε΄, Στ ή Ζ΄) του Ελεγκτικού Συνεδρίου ολοκληρώνεται με την έκδοση πράξης, στην οποία αναφέρεται το εφαρμοστέο νομικό και πραγματικό μέρος της κριθείσας υπόθεσης, η σχετική υπαγωγή του δεύτερου στο πρώτο με τη συνακόλουθη κρίση για τη νομιμότητα ή μη της οικείας σύμβασης και τέλος, το σύμφωνο με την υπαγωγή διατακτικό. Η πράξη της Υπηρεσίας Επιτρόπου ή του Κλιμακίου, η οποία ολοκληρώνει τη διαδικασία του προσυμβατικού ελέγχου από το Κλιμάκιο, εμπεριέχει οριστική δικαστική κρίση ελεγκτικού περιεχομένου και είναι υποχρεωτική για τον ελεγχόμενο φορέα[487].

ΙΙ. Α. Κατά της πράξης της Υπηρεσίας Επιτρόπου ή του Κλιμακίου είναι δυνατή η άσκηση ενδίκου βοηθήματος ενώπιον του αρμόδιου VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο καλείται αίτηση ανάκλησης. Αίτηση ανάκλησης νομιμοποιείται να ασκήσει (α) όποιος έχει σπουδαίο έννομο συμφέρον και (β) ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας χάριν του δημοσίου συμφέροντος[488].

Β. Αναφορικά με την έννοια του «σπουδαίου εννόμου συμφέροντος», τη συνδρομή του οποίου απαιτεί ο Νομοθέτης προκειμένου ορισμένο φυσικό ή νομικό πρόσωπο να νομιμοποιείται να καταστεί διάδικος στη δημοσιονομική δίκη ενώπιον του VI Τμήματος, έχει κριθεί ότι *«για να τύχει … ο αιτών της προβλεπόμενης (…) δικαστικής προστασίας, πρέπει το έννομο συμφέρον, το οποίο αυτός επικαλείται, κατ' αρχήν να είναι προσωπικό, υπό την έννοια της ύπαρξης ιδιαίτερου (ατομικού) δεσμού που να τον συνδέει με την προσβαλλόμενη πράξη και τις εξ αυτής απορρέουσες συνέπειες, μη αρκούντος του γενικού ενδιαφέροντος που οποιοσδήποτε διοικούμενος θα μπορούσε να επιδείξει για την τήρηση της αρχής της νομιμότητας, όσον αφορά τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας»* και ότι, *«πρέπει, επιπλέον, το έννομο συμφέρον αυτού να είναι άμεσο και ενεστώς, (…) δηλαδή, η παραδοχή των λόγων ανάκλησης να συνεπάγεται ευθέως ευμενή μεταβολή στη θιγείσα από την πληττόμενη πράξη νομική ή πραγματική κατάσταση του αιτούντος, και όχι απλή προσδοκία ή ελπίδα κτήσης από αυτόν δικαιώματος στο μέλλον»* [489].

Γ. Κατ΄ αντιδιαστολή, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας δικαιούται να ασκήσει αίτηση ανάκλησης μόνο εφόσον το έννομο συμφέρον είναι δημόσιο, δηλαδή «γενικού ενδιαφέροντος

487 Απόφ. VI Τμήμ. 1194/2010.
488 Αρθρο 279 ν.3852/2010
489 Απόφ. VI Τμήμ. 53, 130/2010

(…) που οποιοσδήποτε διοικούμενος θα μπορούσε να επιδείξει για την τήρηση της αρχής της νομιμότητας». Στο πλαίσιο αυτό, ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας δεν είναι διάδικος, εκπροσωπεί το δημόσιο συμφέρον και για το λόγο αυτό, μετέχει και στη δημοσιονομική δίκη ενώπιον του Τμήματος.

III. Α. Η αίτηση ανάκλησης ασκείται εντός προθεσμίας δέκα πέντε (15) ημερών. Η προθεσμία αυτή είναι αποκλειστική και, σε περίπτωση μη τήρησής της, η σχετική αίτηση ανάκλησης απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Ως προϋπόθεση του παραδεκτού του ένδικου μέσου, η τήρηση της δεκαπενθήμερης προθεσμίας ερευνάται από το Τμήμα και αυτεπαγγέλτως. Η δεκαπενθήμερη αποκλειστική προθεσμία εκκινεί από την ημερομηνία που η Γραμματεία του Τμήματος κοινοποιεί την πράξη του Κλιμακίου στον οικείο φορέα, του οποίου το σχέδιο σύμβασης έργου, προμήθειας ή υπηρεσιών ελέγχθηκε. Εχει κριθεί ότι «η κοινοποίηση, ενόψει και του επιδιωκόμενου με την ως άνω διάταξη σκοπού της ταχείας περαίωσης του ελέγχου και της μη παρακώλυσης υπερβολικά της συναλλακτικής δράσης της Διοίκησης στον τομέα της ανάθεσης δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, γίνεται από τη Γραμματεία του Δικαστηρίου προς την αναθέτουσα αρχή με κάθε πρόσφορο μέσο, συμπεριλαμβανομένης και της τηλεομοιοτυπίας (fax)»[490]. Σε κάθε περίπτωση, για την απόδειξη της κοινοποίησης, στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης διερεύνησης του εμπροθέσμου του ενδίκου μέσου, αναζητείται η σχετική τεκμηρίωση της Γραμματείας του Τμήματος (συνήθως το αποδεικτικό κοινοποίησης ή το αποδεικτικό λήψης της τηλεομοιοτυπίας).

Β. Κάθε νομιμοποιούμενος προς άσκηση αίτησης ανάκλησης για τη δικαστική ανατροπή της σε βάρος του κρίσης του Κλιμακίου οφείλει να επιδεικνύει τη δέουσα επιμέλεια και το εύλογο από τις περιστάσεις ενδιαφέρον, ώστε να λάβει γνώση της κοινοποιηθείσας στην αναθέτουσα αρχή πράξης. Η δεκαπενθήμερη προθεσμία εκκινεί για μεν τον έχοντα σπουδαίο έννομο συμφέρον από την κοινοποίηση της πράξης στον οικείο φορέα, για τον δε Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας από την κοινοποίηση της πράξης στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας[491].

IV. Η αίτηση ανάκλησης ασκείται με κατάθεση του σχετικού δικογράφου στη Γραμματεία του αρμόδιου VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ωστόσο, η γραμματική διατύπωση της διάταξης αναφέρεται σε «υποβολή» (βλ. το άρθρο 19 παρ. 7 του π. δ. 774/1980, όπου προβλέπεται ότι *«αιτήσεις ανακλήσεως κατά των πράξεων των Κλιμακίων (…) υποβάλλονται στη Γραμματεία του αρμόδιου Τμήματος»).* Η νομολογία του Τμήματος έχει κρίνει, με αντίθετη την πρόταση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας, ότι είναι νόμιμη η άσκηση αίτησης ανάκλησης «*δια ταχυδρομικής αποστολής (courier) (…) δοθέντος ότι δεν αποτελεί κατά νόμο όρο του παραδεκτού της άσκησης αυτής η κατάθεσή της στη Γραμματεία, αρκούσας εντεύθεν της υποβολής της, η οποία πάντως ως διοικητική διαδικαστική ενέργεια εντάσσεται στο πλαίσιο της λειτουργίας του συνταγματικά κατοχυρωθέντος προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας των συμβάσεων προμηθειών, παροχής υπηρεσιών και δημοσίων έργων, ο οποίος ενεργοποιείται, κατά παράλληλη αντιστοίχηση, με την υποβολή στο αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου από τον αρμόδιο Υπουργό ή φορέα του σχετικού φακέλου*»[492]. Ωστόσο, η νομολογία αυτή δε δύναται να χαρακτηριστεί πάγια και η κατάθεση του σχετικού δικογράφου στη Γραμματεία του Τμήματος παραμένει η ασφαλέστερη οδός παραδεκτής άσκησής του.

490 Πρ. VI Τμήμ. 207/2006, 126/2005

491 Πρακτ. Ολομ. 25ης Γεν. Συν /2005, Πρ. VI Τμήμ. 158/2008, 217/2007, 110/2006

492 Αποφ. VI Τμήμ. 3559/2009

V. Α. Ο αιτών υποχρεούται να κοινοποιήσει την αίτηση ανάκλησης σε καθέναν που έχει έννομο συμφέρον και όχι σπουδαίο έννομο συμφέρον, το οποίο απαιτείται μόνο για την άσκηση της αίτησης ανάκλησης. Εχει κριθεί ότι «*σε περίπτωση υποβολής αιτήσεως ανακλήσεως, αυτή κοινοποιείται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με επιμέλεια του αιτούντος, σε όλους όσοι έχουν έννομο συμφέρον για την κατάρτιση ή μη της υπό έλεγχο σύμβασης, οι οποίοι και δικαιούνται σε υποβολή σημειώματος, δηλαδή υπομνήματος, στο οικείο (VI) Τμήμα μέσα στην προβλεπόμενη προθεσμία, χωρίς όμως τούτο, να αποκλείει σ' αυτούς τη δυνατότητα, ως εκ του άρθρου 20 παρ.1 του Συντάγματος, να ασκήσουν αυτοτελώς αίτηση ανάκλησης, εφόσον δικαιολογούν σπουδαίο έννομο συμφέρον προς τούτο και δεν έχει παρέλθει ως προς αυτούς η σχετική προθεσμία*»[493]. Ο σκοπός, επομένως, του Νομοθέτη είναι να επιτρέψει να ακουστούν στη δημοσιονομική δίκη του προσυμβατικού ελέγχου όλοι όσοι έχουν έννομο συμφέρον. Αυτό επιτυγχάνεται με την υποβολή υπομνήματος, το οποίο καλείται «σημείωμα». Από αυτούς, εάν κάποιος δεν έχει έννομο συμφέρον απλώς να ακουστεί, αλλά σπουδαίο έννομο συμφέρον για τη διατήρηση ή την ανατροπή της πράξης του Κλιμακίου, δύναται να ασκήσει αίτηση ανάκλησης, εφόσον βεβαίως η δεκαπενθήμερη αποκλειστική προθεσμία δεν έχει ακόμη εκπνεύσει. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η μη κοινοποίηση της αίτησης ανάκλησης από τον αιτούντα σε τρίτον, ο οποίος ενδεχομένως έχει έννομο συμφέρον για τη διατήρηση ή την ανατροπή του αποτελέσματος που διαλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη πράξη, δεν έχει έννομη συνέπεια και επομένως, η σχετική διάταξη, ως μη επιφέρουσα δικονομική ή άλλη κύρωση, είναι ατελής. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να ακουστούν από το Τμήμα οι κατά το δυνατόν περισσότεροι, αν όχι όλοι οι έχοντες έννομο συμφέρον για τη διατήρηση ή την ανατροπή του αποτελέσματος, ο Νομοθέτης προβλέπει ότι και ο Πρόεδρος του Τμήματος μπορεί να διατάξει, όχι την κοινοποίηση, αλλά τη γνωστοποίηση και μάλιστα με οποιονδήποτε τρόπο της υπό κρίση αίτησης.

Β. Το σημείωμα κατατίθεται, εντός τριών (3) εργασίμων ημερών από την κατάθεση της σχετικής αίτησης, στη Γραμματεία του VI Τμήματος. Σε αυτό οι έχοντες έννομο συμφέρον δύνανται να προβάλλουν τις απόψεις τους για τις σχετικές με την προσβαλλόμενη πράξη αιτιάσεις, που έχουν προβληθεί με την εκκρεμούσα αίτηση ανάκλησης. Ο Νομοθέτης δεν έχει προβλέψει σχετικά, θα πρέπει όμως να θεωρηθεί αυτονόητο ότι όσοι νομιμοποιούνται να υποβάλλουν σημείωμα, έχουν δικαίωμα να λάβουν γνώση του περιεχομένου της αίτησης ανάκλησης οπωσδήποτε προ της διαδικασίας στο ακροατήριο και μάλιστα εντός των τριών ημερών που έπονται της κατάθεσης της αίτησης ανάκλησης, εντός δηλαδή της προθεσμίας υποβολής του σημειώματος. Η προθεσμία για την υποβολή σημειώματος μπορεί να παραταθεί για τρεις (3) ακόμη εργάσιμες ημέρες. Ο Νομοθέτης δεν έχει ορίσει ποιο είναι το αρμόδιο όργανο για να δώσει την παράταση, ούτε εάν αυτή δίνεται μετά από αίτηση κάποιου από τους έχοντες έννομο συμφέρον που επιθυμεί να υποβάλλει σημείωμα ή αυτεπαγγέλτως. Το ορθό είναι να γίνει δεκτό ότι η παράταση αυτή μπορεί να δοθεί και αυτεπαγγέλτως από τον Πρόεδρο του Τμήματος, κατ΄ αναλογία του ότι αυτός είναι ρητά αρμόδιος να διατάσσει τη γνωστοποίηση σε κάθε τρίτο, έχοντα έννομο συμφέρον.

VI. Α. Το αρμόδιο (VI) Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου δικάζει με πενταμελή σύνθεση, αποτελούμενη καταρχήν από τον Πρόεδρο του, Αντιπρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου, δυο Συμβούλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και δυο Παρέδρους του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τα πρώτα

493 Πρ. VI Τμήμ. 207/2006

τρία προαναφερόμενα μέλη (Πρόεδρος, Σύμβουλοι) έχουν αποφασιστική ψήφο και τα άλλα δυο (Πάρεδροι) γνωμοδοτική. Ο Πρόεδρος του Τμήματος δύναται να αναπληρωθεί από τον αρχαιότερο Σύμβουλο. Οι δημόσιες συνεδριάσεις του VI Τμήματος λαμβάνουν χώρα καταρχήν δυο φορές κάθε μήνα, ημέρα Παρασκευή. Το πρόγραμμα των δημόσιων συνεδριάσεων δύναται να το πληροφορηθεί ο ενδιαφερόμενος από τη Γραμματεία του Τμήματος. Κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο ανεβαίνουν στην έδρα όλα τα μη κωλυόμενα μέλη του Τμήματος, δηλαδή όχι μόνο ο Πρόεδρος με τους Συμβούλους και τους Παρέδρους, αλλά και οι Εισηγητές και οι Δόκιμοι Εισηγητές που είναι τοποθετημένοι σε αυτό με σχετική απόφαση της Ολομέλειας. Με τον τρόπο αυτό, η δημόσια συζήτηση των υποθέσεων διεξάγεται ενώπιον όλων των δικαστικών λειτουργών του Τμήματος και βεβαίως, ενώπιον οποιουδήποτε επιθυμεί να παρακολουθήσει, χωρίς να υφίσταται κανένα στοιχείο προτεραιότητας, παρά μόνο αυτό της έγκαιρης προσέλευσης στην αίθουσα των δημοσίων συνεδριάσεων και της κατάληψης μιας θέσης σε αυτήν. Η συζήτηση διεξάγεται πάντοτε δημόσια και δεν προβλέπεται συζήτηση κεκλεισμένων των θυρών, παρότι ενδεχομένως σε ορισμένες περιπτώσεις τα θέματα που συζητούνται είναι ευαίσθητα και ενδεχομένως να άπτονται τομέων, όπως για παράδειγμα η εθνική ασφάλεια, για τους οποίους δεν συγχωρείται δημοσιοποίηση.

Β. Κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο παρίσταται πάντοτε ο αρμόδιος Αντεπίτροπος της Επικρατείας, ο οποίος αναπληρώνει ενώπιον του Τμήματος τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος συνήθως παρίσταται στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι θεσμός εισαγγελικός, προσαρτημένος στο Δικαστήριο κατά τον ίδιο τρόπο που είναι προσαρτημένη η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου στον Άρειο Πάγο. Εχει ως βασική αρμοδιότητα την εκπροσώπηση του δημοσίου συμφέροντος, την οποία (αρμοδιότητα) εκφράζει με την παρακολούθηση όλων των υποθέσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου και με την αυτοτελή, ξεχωριστή από αυτή του όποιου διαδίκου, δυνατότητα να ασκεί ένδικα μέσα κατά κάθε απόφασης σχηματισμού του Ελεγκτικού Συνεδρίου που κατά την άποψη της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας πάσχει ελαττώματος. Η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποτελείται από το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας, τον Επίτροπο της Επικρατείας και τρεις Αντεπιτρόπους της Επικρατείας, οι οποίοι είναι ισόβιοι δικαστικοί λειτουργοί, έχοντες εγγυήσεις προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Οι προαναφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί επικουρούνται στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους από έξι Εισηγητές του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι αποσπώνται εκεί με απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου. Ο αρμόδιος Αντεπίτροπος της Επικρατείας του VI Τμήματος ανεβαίνει στην έδρα μαζί με το Τμήμα και μετέχει στη διαδικασία στο ακροατήριο ενεργά, δικαιούμενος να απευθύνει ερωτήσεις στα διάδικα μέρη. Υπάρχει το ενδεχόμενο σε ορισμένη δημόσια συνεδρίαση να ανέβουν στην έδρα περισσότερα του ενός μέλη της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας. Αυτό θα συμβεί στην περίπτωση εκείνη που για ορισμένο λόγο υφίσταται λόγος εξαίρεσης σε ορισμένη δικαζόμενη υπόθεση του αρμόδιου για τον ορισμένο δικαστικό σχηματισμό μέλους της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας, οπότε προσέρχεται και ανεβαίνει στην έδρα και έτερο μέλος της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας, το οποίο παρίσταται για τη συγκεκριμένη υπόθεση.

Γ. Παρότι δεν απαιτείται η παρουσία δικηγόρου ούτε για την άσκηση, αλλά ούτε και για τη συζήτηση της αίτησης ανάκλησης, η συντριπτική πλειοψηφία των υποθέσεων συζητείται με παράσταση δικηγόρου, τις περισσότερες μάλιστα φορές ειδικευμένου στο δημόσιο δίκαιο. Το ελληνικό Δημόσιο παρίσταται δια του αρμόδιου Συμβούλου ή Παρέδρου του Νομικού

Συμβουλίου του Κράτους. Η διαδικασία διευθύνεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, ο οποίος, αφού εκφωνήσει την υπόθεση και καταγράψει την παράσταση των διάδικων μερών, προχωρεί στην εξέταση του ουσιαστικού μέρους της υπόθεσης, δίνοντας το λόγο στα διάδικα μέρη.

VII. Α. Η διαδικασία στο ακροατήριο αρχίζει με την είσοδο των δικαστικών λειτουργών του Τμήματος και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στην αίθουσα των δημοσίων συνεδριάσεων. Ο δικαστικός σχηματισμός στο σύνολό του εισέρχεται στην αίθουσα συνεδριάσεων από την είσοδο που βρίσκεται πίσω από τις θέσεις των εδράνων των δικαστικών λειτουργών. Οι παρευρισκόμενοι στην αίθουσα σηκώνονται από τις θέσεις τους για λόγους δεοντολογίας και απονομής σεβασμού στο Δικαστήριο και στη συνέχεια, αναμένουν τον Πρόεδρο του Τμήματος να καθίσει στη θέση του για να ακολουθήσουν ο αρμόδιος Αντεπίτροπος Επικρατείας, ως εκπρόσωπος του Γενικού Επιτρόπου Επικρατείας, οι δικαστές του Τμήματος και οι παρευρισκόμενοι στο ακροατήριο, σε μια σχεδόν ταυτόχρονη συνακόλουθη κίνηση. Ο Πρόεδρος του Τμήματος ανακοινώνει την έναρξη της συνεδρίασης, συνήθως με πανηγυρικό τύπο δια της εκφράσεως «άρχεται η συνεδρίαση του VI Τμήματος» και ακολούθως εκφωνεί την πρώτη υπόθεση, αναγιγνώσκοντας το πινάκιο της δικασίμου, το οποίο έχει ήδη εκτυπώσει και μοιράσει σε όλους τους δικαστικούς λειτουργούς του Τμήματος και στον Αντεπίτροπο της Επικρατείας η Γραμματεία του Τμήματος. Το πινάκιο αυτό, το οποίο είναι ουσιαστικά το έκθεμα των δικαζόμενων υποθέσεων, μπορεί να πληροφορηθεί και ο οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος και συνήθως αναρτάται και σε εμφανές σημείο προ της δικασίμου. Ζητήματα αναβολών, κατά προτίμηση συζήτησης ή κράτησης υποθέσεων για συζήτηση μετά την κανονική σειρά τους, καθώς και κάθε άλλο ζήτημα προκαταρκτικό της διαδικασίας, τίθενται καταρχήν προ της εκφώνησης της πρώτης υπόθεσης, εκτός αν ανακύψουν αργότερα ή αφορούν σε κατοπινό στάδιο της διαδικασίας (π. χ. συνεκφώνηση μιας υπόθεσης με άλλη με αίτημα συνεκδίκασης).

Β. Μετά την εκφώνηση της κάθε υπόθεσης, εξετάζεται αν παρίστανται οι διάδικοι, οι οποίοι δηλώνουν την παρουσία και την παράστασή τους στο ακροατήριο. Σημειώνεται ότι το ουσιαστικό μέρος της υπόθεσης δύναται να συζητηθεί στο ακροατήριο ακόμη και εάν υφίστανται λόγοι για τους οποίους πιθανολογείται το απαράδεκτο της κρινόμενης αίτησης (π. χ. εκπρόθεσμο). Ελλείψει ρητής δικονομικής ρύθμισης, επαφίεται στον διευθύνοντα τη διαδικασία να επιτρέψει την έκταση των αγορεύσεων των διάδικων μερών, συνήθως δια των νομικών εκπροσώπων τους, όπως προειπώθηκε. Πάσης φύσεως μάρτυρες ή πραγματογνώμονες δύνανται να προταθούν προς εξέταση και να εξεταστούν καταρχήν χωρίς επαγωγή όρκου, ελλείψει δικονομικής διάταξης, αλλά πάντως και ενόρκως κατά την κρίση του Δικαστηρίου (βλ. π. χ. ΕΣ VI Τμ. 110/2006, όπου επελέγη αποδεικτική διαδικασία με ένορκη εξέταση μαρτύρων στο ακροατήριο).

Γ. Οι δικαστές στην έδρα και ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας δικαιούνται να απευθύνουν στα διάδικα μέρη ερωτήσεις. Εφόσον το επιθυμούν, ο διευθύνων τη διαδικασία τους δίνει το λόγο και ακολούθως δίνει το λόγο στον ερωτώμενο για να απαντήσει. Τελευταίος πάντοτε λαμβάνει το λόγο ο Αντεπίτροπος Επικρατείας, ο οποίος αναπτύσσει κατά την κρίση του λιγότερο ή περισσότερο σε έκταση την υπόθεση και προτείνει στο Δικαστήριο την ενδεδειγμένη νόμιμη λύση. Κατά την αγόρευσή του ο αρμόδιος Αντεπίτροπος απευθύνεται ιστάμενος της θέσης του στους δικαστικούς λειτουργούς του Τμήματος, τονίζοντας με αυτόν τον τρόπο τόσο προς το Δικαστήριο, όσο και προς το ακροατήριο, ότι, αν και βρίσκεται στην έδρα μαζί

με τους λοιπούς δικαστικούς λειτουργούς του Τμήματος, δεν αποφασίζει, αλλά μόνο προτείνει. Προτείνει όμως χωρίς να εκπροσωπεί κανένα ιδιωτικό συμφέρον, όπως τα διάδικα μέρη, αλλά το δημόσιο συμφέρον της Πολιτείας, με γνώμονα το Σύνταγμα και το νόμο και με έρεισμα τη δικαστική ανεξαρτησία του. Ιστάμενοι απευθύνονται στο Δικαστήριο και αγορεύουν και οι εκπρόσωποι των διάδικων μερών, είτε από τα ειδικά έδρανα έμπροσθεν της έδρας, θέση που τους εξασφαλίζει το πλεονέκτημα του να είναι άμεσα ορατοί και εύληπτοι από όλους τους δικαστικούς λειτουργούς, των οποίων η προσοχή εστιάζεται κατευθείαν επάνω τους, είτε από τα δικηγορικά έδρανα δεξιά και αριστερά της έδρας, όταν για ειδικούς λόγους ή κατ΄ επιλογή αυτό είναι αναγκαίο ή προτιμητέο αντίστοιχα. Στη διαδικασία στο ακροατήριο παρίσταται και ο Γραμματέας του Τμήματος, ο οποίος ανεβαίνει στην έδρα μαζί με τους δικαστικούς λειτουργούς και κρατά τα πρακτικά της δημόσιας συνεδρίασης.

Δ. Παραίτηση από ήδη ασκηθείσα αίτηση ανάκλησης είναι δυνατή με έγγραφη δήλωση που υποβάλλεται στη Γραμματεία μέχρι και την έναρξη της διαδικασίας στο ακροατήριο, άλλως με προφορική δήλωση στο ακροατήριο μέχρι την έναρξη της συζήτησης της υπόθεσης, υπό την προϋπόθεση όμως ότι δεν θα αντιλέξουν τα άλλα διάδικα μέρη και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας. Σε περίπτωση παραίτησης και εφόσον τα άλλα διάδικα μέρη και η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας δεν αντιλέξουν, η δίκη καταργείται [494].

VIII. Μετά τη διαδικασία στο ακροατήριο, οι υποθέσεις που συζητήθηκαν τελούν υπό διάσκεψη. Ηδη πριν από τη δημόσια συνεδρίαση έχουν καθοριστεί από τον Πρόεδρο του Τμήματος οι δικαστικοί σχηματισμοί που θα αποφασίσουν επ΄ αυτής και έχει επίσης καθοριστεί ο Πάρεδρος ή ο Σύμβουλος που θα την εισηγηθεί στον αποφασίζοντα πενταμελή σχηματισμό. Περιεχόμενο της εισήγησης αποτελεί η παρουσίαση του πραγματικού και νομικού μέρους της κάθε υπόθεσης, καθώς και της άποψης του εισηγητή – δικαστή για τη λύση που πρέπει να επιλεγεί. Ο εισηγητής Σύμβουλος ή Πάρεδρος επικουρείται κατά την έρευνα του φακέλου της υπόθεσης από Εισηγητή ή Δόκιμο Εισηγητή, που υπηρετεί στο Τμήμα, ο οποίος ερευνά εκείνα τα σημεία της υπό κρίση υπόθεσης που ο υπεύθυνος για την εισήγηση Σύμβουλος ή Πάρεδρος του έχει αναθέσει (συνήθως αναζήτηση νομολογίας και προεισήγηση ενώπιον του εισηγητή – δικαστή για τους λόγους ανάκλησης). Ακολούθως, ορισμένη ημέρα και ώρα λαμβάνει χώρα η διάσκεψη της υπόθεσης, κατά την οποία, ο εισηγητής – δικαστής, υπό τη διεύθυνση του Προέδρου του Τμήματος, αναπτύσσει το πραγματικό και νομικό μέρος της υπόθεσης και ακολούθως, γνωστοποιεί στους λοιπούς δικαστικούς λειτουργούς της σύνθεσης την άποψή του για τα εριζόμενα ζητήματα που προβάλλονται με την αίτηση ανάκλησης που κρίνεται. Μετά το πέρας της εισήγησης, ακολουθεί συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων επί των εριζομένων ζητημάτων και, όταν τα κρινόμενα ζητήματα ωριμάσουν προς κρίση, άρχεται η ψηφοφορία, από το νεότερο δικαστικό λειτουργό του κρίνοντος σχηματισμού προς τον αρχαιότερο, προκειμένου να εξαχθεί η δικαστική κρίση. Οι πιθανές εκδοχές είναι η παραδοχή της κρινόμενης αίτησης, η απόρριψή της ή η έκδοση μη οριστικής απόφασης (προδικαστικής), προκειμένου να συμπληρωθεί ο φάκελος της υπόθεσης. Το αποτέλεσμα της διάσκεψης λαμβάνει τη μορφή δικαστικής απόφασης, υπό το σχήμα μείζονος – ελάσσονος σκέψεως, υπαγωγής και διατακτικού. Η απόφαση αυτή, αφού λάβει την οριστική μορφή της, υπογράφεται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα του Τμήματος και δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση.

494 Απόφ. VI Τμήμ. 290/2010.

Παραρτήματα

Γεωργία Μαραγκού, Σύμβουλος ΕΛΣ
Βασιλική Πέππα, Πάρεδρος ΕΛΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Ε΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ 2010

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 7/2010.

Δοθέντος ότι ο προϋπολογισμός του ελεγχόμενου δημοσίου έργου, μη συνυπολογιζομένης της δαπάνης για αναθεώρηση και Φ.Π.Α., ανέρχεται σε 4.059.854,1 ευρώ και υπερβαίνει ως εκ τούτου το ανώτατο όριο της 2ης τάξης του ΜΕΕΠ, δεν είναι νόμιμη η ελεγχόμενη διαδικασία δημοπράτησης, καθόσον η επιτροπή του διαγωνισμού συγκροτήθηκε από 3 υπηρεσιακά μέλη (και παραστάθηκε και ένας εκπρόσωπος των εργοληπτικών οργανώσεων) κατά παράβαση του άρθρου 21 του ν.3669/2008.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 8/2010

Νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον: α) η πρώτη μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση προσκόμισε ενημερότητα πτυχίου, στην οποία αναγράφεται ότι τα στελέχη του πτυχίου της είναι ασφαλιστικώς ενήμερα στο ΤΣΜΕΔΕ και επιπλέον, αν και δεν απαιτείτο προσκομίστηκαν ασφαλιστικές ενημερότητες του ΕΤΑΑ για τη βασική στελέχωσή της και υπεύθυνη δήλωση ότι είναι ασφαλιστικά ενήμερη, β) η προσκομισθείσα από την πρώτη μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση τραπεζική βεβαίωση καλύπτει τις απαιτήσεις της διακήρυξης, γ) οι ανώνυμες εταιρείες έχουν απαλλαγεί από την υποχρέωση θεώρησης του βιβλίου μετοχών.

Με την **657/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 9/2010

Η διεξαγωγή όλων των σταδίων διαγωνισμού από το άνοιγμα του φακέλου των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής έως την αξιολόγηση των προσφορών και την εφαρμογή του μαθηματικού τύπου για την ανάδειξη της προσωρινής μειοδότριας προσφοράς, από μία μόνο επιτροπή δεν είναι νόμιμη, αφού και στις περιπτώσεις εφαρμογής του συστήματος δημοπράτησης που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, απαιτείται η συγκρότηση 2 επιτροπών (επιτροπής διαγωνισμού και επιτροπής εισήγησης για ανάθεση) με διαφορετική σύνθεση και διακριτές αρμοδιότητες για κάθε φάση του διαγωνισμού.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 289/2010 Απόφασή του** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου και έκρινε ότι όταν επιλέγεται ως σύστημα υποβολής προσφορών αυτό που περιλαμβάνει μελέτη- κατασκευή η επιτροπή του διαγωνισμού είναι υπό το καθεστώς του ν.3669/2008 αρμόδια για τη διεξαγωγή όλων των σταδίων του διαγωνισμού.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 10/2010

Από κανένα στοιχείο του φακέλου της ελεγχόμενης διαδικασίας ανάθεσης δημοσίου έργου

δεν αιτιολογείται η ανάγκη προσφυγής στην εξαιρετική διαδικασία του διαγωνισμού μεταξύ περιορισμένου αριθμού προσκαλουμένων εργοληπτικών επιχειρήσεων (άρθρα 3 περ. γ και 28 παρ. 1 ν.3669/2008, ΦΕΚ Α΄, 116) σε συνδυασμό με την αδυναμία διενέργειας ανοικτής διαδικασίας, ούτε παρατίθενται τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι προσκαλούμενες εργοληπτικές επιχειρήσεις, ούτε οι λόγοι για τους οποίους προσκλήθηκαν οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη διαδικασία.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** με την **629/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε ότι είναι νόμιμη η προσφυγή στην ως άνω εξαιρετική διαδικασία, αφού το έργο που πρόκειται να εκτελεστεί περιλαμβάνει εργασίες δοκιμαστικές εφαρμογής νέων τεχνολογιών, δεδομένου ότι η υλοποίηση των στόχων εξοικονόμησης ενέργειας με την ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης των συμβατικών μορφών ενέργειας και τη βέλτιστη αξιοποίηση των θετικών παραμέτρων του κλίματος και των φυσικών μορφών ενέργειας της περιοχής (βιοκλιματικός σχεδιασμός) θα στηρίζεται στη χρήση κατά το δυνατόν παθητικών και όχι ενεργειακών συστημάτων με τη χρησιμοποίηση υλικών και μηχανημάτων ειδικής τεχνογνωσίας.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 13/2010

Έργο ειδικής φύσης. Μη νόμιμη η προσφυγή στη διαδικασία με διαγωνισμό μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων για την ανάθεση εκτέλεσης δημοσίου έργου, καθόσον δεν πρόκειται για έργο ειδικής φύσης, αφού μόνο ο χαρακτηρισμός του έργου ως μνημείου χωρίς να παρατίθενται οι ειδικές απαιτήσεις του έργου, όπως η απαραίτητη ειδική τεχνογνωσία, οι απαιτούμενες ειδικές τεχνικές μέθοδοι κατασκευής, οι εξειδικευμένες ή υψηλής τεχνολογίας εργασίες, που από τη φύση τους μπορούν να εκτελεστούν από περιορισμένου αριθμού εργοληπτικές επιχειρήσεις, δεν είναι αρκετός.

ΠΡΑΞΕΙΣ Ε΄ ΚΛΙΜ. 26, 27/2010

Μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου της ΔΕΣΦΑ ΑΕ, καθόσον ο όρος της διακήρυξης περί δυνατότητας επαύξησης του τελικού αντικειμένου έως 50% του συμβατικού τιμήματος είναι ανεφάρμοστος ως αόριστος, διότι δεν προσδιορίζει το είδος και την έκταση των εργασιών, που θα αποτελέσουν το περιεχόμενό του, αλλά ορίζει ότι αυτό θα εξαρτηθεί από τη μελλοντική πορεία της εκτέλεσης της σύμβασης και θα προσδιοριστεί είτε μέσω μεταβολής, είτε μέσω συμπληρωματικής σύμβασης.

Με τις **659 και 660/2010 αποφάσεις του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακλήθηκαν οι προμνησθείσες Πράξεις του Κλιμακίου, αφού κρίθηκε ότι οι εργασίες που αποτελούν κατά παραπομπή το περιεχόμενο του δικαιώματος προαίρεσης είναι οριστές με την αναλυτική περιγραφή των εργασιών και προμηθειών υλικών, που περιγράφονται στη διακήρυξη και αφορούν σε υπερσυμβατικές ποσότητες και νέες εργασίες, σε σχέση με αυτές που αφορούν στο αντικείμενο του έργου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 29/2010

Νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον το ποσοστό 50% για κάθε μέλος της μειοδότριας Κ/Ξ αφορά μόνο τη σχέση των μελών της ως προς τα κέρδη και τις ζημιές τους, ενώ η υποβληθείσα υπεύθυνη δήλωση αναφέρει ότι δεν έχουν καταδικασθεί για αδίκημα που αφορά την επαγγελματική συμπεριφορά και δεν υπάρχουν επιβαρυντικά στοιχεία σε βάρος των μελών της Κ/Ξ στο ΜΕΕΠ.

Με την **933/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 30/2010

Νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον δεν διαπιστώθηκαν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες.

Με την **700/2010 απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας πράξης. Ειδικότερα το Τμήμα έκρινε ότι: α) η κοινοπραξία αποτελεί σύμπραξη περισσοτέρων φυσικών ή νομικών προσώπων προς επιδίωξη κοινού σκοπού, για τη συστατική δε πράξη αυτή δεν είναι υποχρεωτική η τήρηση εγγράφου τύπου, αφού λειτουργεί ως εν τοις πράγμασι ομόρρυθμη εταιρεία, καθότι αναλαμβάνει την εκτέλεση δημοσίου έργου (που συνιστά με βάση τον Εμπορικό Νόμο εμπορική πράξη) χωρίς όμως, να έχουν τηρηθεί για τη σύστασή της οι αναγκαίες διατυπώσεις δημοσιότητας κατά το άρθρο 42 του ίδιου νόμου, εκπροσωπείται νόμιμα από τους νόμιμους εκπροσώπους των μελών που την απαρτίζουν, οι οποίοι εγκύρως νομιμοποιούνται να συνάψουν για λογαριασμό της την οικεία εργολαβική σύμβαση, β) Η εγγυητική επιστολή που κατέθεσαν τα μέλη της αναδόχου κοινοπραξίας φέρει την ακριβή επωνυμία της κοινοπραξίας για τη συμμετοχή της στο διαγωνισμό, έχει δε ως ημερομηνία έναρξης της ισχύος της την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού, κατά την οποία τα μέλη της κοινοπραξίας συμμετείχαν με τα νόμιμα δικαιολογητικά, μεταξύ των οποίων και όλα τα στοιχεία που αποδεικνύουν τη δέσμευσή τους, σε περίπτωση ανάθεσης για τη σύνταξη συμβολαιογραφικού εγγράφου για τη σύσταση κοινοπραξίας.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 36/2010

Μη νόμιμη η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης (άρθρο 25 Π.Δ/τος 59/2007) μετά από διαγωνισμό, στον οποίο δεν υποβλήθηκε καμία κατάλληλη προσφορά, αφού όροι της διακήρυξης του διαγωνισμού που αφορούσαν στις ποινικές ρήτρες, στον τρόπο αναθεώρησης των τιμών και στην καταβολή του τιμήματος και κρίνονται ουσιώδεις, τροποποιήθηκαν κατά το στάδιο της διαπραγμάτευσης.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 703/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την Πράξη αυτή και έκρινε ότι: α) οι τροποποιήσεις, που αφορούν σε μείωση του συμβατικού τιμήματος σε περίπτωση μη εκτέλεσης των δοκιμών τύπου, τον τρόπο πληρωμής και την αναθεώρηση τιμών, δεν είναι ουσιώδεις (παρατίθενται στοιχεία αναλυτικά), β) ως προς τις ποινικές ρήτρες η μείωση του προβλεπόμενου ανωτάτου ορίου ποινικών ρητρών για μη επίτευξη εγγυημένων μεγεθών από 15% σε 5% συνιστά ουσιώδη τροποποίηση όρου της αρχικής σύμβασης. Κρίθηκε δε, ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης, εφόσον απαλειφθεί το εδάφιο περί υπολογισμού των ποινικών ρητρών για καθυστερήσεις με βάση την αξία του καθυστερούμενου τμήματος, δεδομένου ότι το έργο είναι συνολικό και το όριο του 5% για την επιβολή ποινικών ρητρών προσδιοριστεί στο 15%.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 41/2010

Ελεγχος φάσης της διαδικασίας (μέχρι και τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής) ανάθεσης δημοσίου έργου δημοπρατούμενου με το σύστημα που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή. Μη νόμιμη η φάση της διαδικασίας ανάθεσης, καθόσον α) η σύνταξη νέας προμελέτης μετά τη δημοπράτηση του έργου απαιτεί την έκδοση νέας επικαιροποιημένης απόφασης για την έγκριση

εφαρμογής του συστήματος που περιλαμβάνει μελέτη και κατασκευή, ενώ η κρίση για τη συνδρομή ουσιώδους ή μη μεταβολής των τεχνικών χαρακτηριστικών του έργου και αν απαιτείται νέα απόφαση του Υπουργού Μεταφορών Υποδομών και Δικτύων ανήκει στα όργανα του Υπουργείου αυτού και όχι στην αναθέτουσα αρχή, β) μη νομίμως ορίστηκε στη διακήρυξη ως προϊσταμένη αρχή η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ενώ έπρεπε να ορισθεί η Νομαρχιακή Επιτροπή (άρθρα 60 Π.Δ. 30/1996, 3 παρ. 1 εδ. β Π.Δ. 186/1996), γ) η 7μελής επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού έπρεπε να συγκροτηθεί με απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής (προϊσταμένη αρχή) και όχι του Νομάρχη (άρθρο 21 ν. 3669/2008) και δ) η διακήρυξη έχει συνταχθεί πλημμελώς, αφού δεν περιέχει σαφή προσδιορισμό των επιμέρους σταδίων της διαδικασίας δημοπράτησης, όπως αυτά προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 8 του ν.3669/2008.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 698/2010 απόφασή** του ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης για τις 3 πρώτες νομικές πλημμέλειες, ενώ για την τελευταία έκρινε ότι η αναγραφή στη διακήρυξη σταδίων διαδικασίας, που δεν αφορούν στο σύστημα μελέτη-κατασκευή, αλλά σε άλλα συστήματα δημοπράτησης, δεν αποδεικνύεται ότι προκάλεσε σύγχυση στους υποψηφίους αναδόχους κατά την κατάθεση της προσφοράς τους και ότι παραβιάστηκαν οι αρχές της διαφάνειας και της ανάπτυξης του υγιούς ανταγωνισμού.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 43/2010

Μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης δημοτικού έργου, καθόσον η επιτροπή του διαγωνισμού συγκροτήθηκε από τη Διευθύντρια Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου κατά παράβαση του άρθρου 103 παρ. 2 του ν.3463/2006 (αρμόδια είναι η δημαρχιακή επιτροπή).

Με την **705/2010 απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 44/2010

Σύμβαση παραχώρησης δημοσίου έργου (μελέτη- κατασκευή χρηματοδότηση και εκμετάλλευση υπόγειου σταθμού αυτοκινήτων σε δημοτική πλατεία). Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης αυτής, καθόσον: α) η απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ περί εγκρίσεως εφαρμογής του εξαιρετικού συστήματος μελέτη- κατασκευή παρίσταται ανεπαρκώς αιτιολογημένη, β) μη νομίμως η διακήρυξη δεν έχει συνταχθεί με βάση το ισχύον πρότυπο τεύχος τύπου Α, ενώ έχουν προστεθεί σε αυτή όροι, οι οποίοι δεν απαντώνται στο πρότυπο τεύχος και για τους οποίους δεν τηρήθηκε η ειδική διαδικασία προηγούμενης έγκρισης προσθήκης όρων από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, γ) πλημμελώς ορίστηκε στη διακήρυξη ως προϊσταμένη αρχή το δημοτικό συμβούλιο, δ) κατά παράβαση των διατάξεων του ν.3669/2008 αναγνωρίζεται με τη διακήρυξη δικαίωμα αποζημίωσης του αναδόχου για την εκτέλεση πρόσθετων εργασιών αορίστως και χωρίς καμία ειδικότερη προϋπόθεση και ε) η ανάδοχος δεν διέθετε την ελάχιστη απαιτούμενη από τη διακήρυξη συνολική καθαρή θέση και επομένως αυτή έπρεπε να αποκλειστεί από το διαγωνισμό.

Περαιτέρω, αναφορικά με το ελεγχόμενο σχέδιο σύμβασης έκρινε ότι έχουν εμφιλοχωρήσει οι ακόλουθες νομικές πλημμέλειες: 1) ως προς τη σειρά προτεραιότητας των εγγράφων που διέπουν τη σύμβαση παραχώρησης δεν προκύπτει από τη διακήρυξη ότι οι οδηγίες σύνταξης μελετών κατατάσσονται πριν από το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, 2) μη νομίμως αναγράφεται ότι ο κύριος του έργου αναγνωρίζει ότι ο ανάδοχος για την εξασφάλιση του ανα-

γκαίου δανεισμού, μπορεί να εκχωρήσει σε χρηματοδοτούσα τράπεζα κάθε δικαίωμά του από τη σύμβαση παραχώρησης, καθόσον τέτοια εκχώρηση προϋποθέτει προηγούμενη άδεια του κυρίου του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 34 της ΕΣΥ, 3) ο συμβατικός όρος, κατά τον οποίο η έναρξη των προθεσμιών κατασκευής του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι η επένδυση έχει υπαχθεί στον αναπτυξιακό νόμο, ξεκινά από την ημερομηνία που ο κύριος του έργου θα παραδώσει στον ανάδοχο παραχώρησης το χώρο κατασκευής ελεύθερο από κάθε δικαίωμα τρίτου και άδειο και θα υπογραφεί σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής, έχει τεθεί κατά παράβαση όρου της διακήρυξης, σύμφωνα με τον οποίο η συνολική προθεσμία περάτωσης της κατασκευής του έργου ορίζεται σε 26 μήνες από την υπογραφή της σύμβασης παραχώρησης, ενώ σε περίπτωση καθυστέρησης πέραν των 10 μηνών η έκδοση των απαιτουμένων αδειών και εγκρίσεων (συμπεριλαμβανομένης και της ένταξης στον αναπτυξιακό νόμο) η ως άνω προθεσμία δύναται να παραταθεί μετά από αίτηση του αναδόχου και έγκριση της προϊσταμένης αρχής και 4) δεν επιμερίζεται η εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και σε εγγύηση τήρησης των όρων της σύμβασης παραχώρησης.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 702/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου και έκρινε ότι: α) Από την υπουργική απόφαση, όπως αυτή συμπληρώνεται από τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι η επιλογή του συστήματος δημοπράτησης επιβάλλεται από το γεγονός ότι ο υπόγειος σταθμός αυτοκινήτων πρόκειται να κατασκευασθεί στα όρια της παλιάς πόλης, που έχει χαρακτηρισθεί ως μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς και εντός της ζώνης προστασίας του μνημείου, ενώ η χωροθέτησή του σε συνδυασμό με το μέγεθός του συντείνουν στο ότι αποτελεί έργο με ιδιομορφίες και απαιτείται η αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων. β) Δεν υπάρχει πρότυπο τεύχος διακήρυξης για το σύστημα μελέτη- κατασκευή και συνεπώς η μη τήρηση του πρότυπου τεύχους Α για την ελεγχόμενη διακήρυξη δεν αποτελεί πλημμέλεια (μειοψηφία), γ)Νομίμως ορίστηκε ως προϊσταμένη αρχή το δημοτικό συμβούλιο (άρθρα 3 παρ. 5 Π.Δ. 171/1987, 103 παρ. 2, 4 και 5 ν.3463/2006), δ) δεν αναγνωρίζεται στον ανάδοχο αόριστο και άνευ συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων δικαίωμα αποζημίωσης παρά το νόμο, αλλά σύμφωνα με αυτόν και κατά τους όρους εφαρμογής του, ε) από τα προσκομιζόμενα ενώπιον του Τμήματος στοιχεία προκύπτει ότι η συνολική καθαρή θέση της αναδόχου δεν υπολείπεται του ορίου που θέτει η διακήρυξη. Ως προς τις νομικές πλημμέλειες του σχεδίου σύμβασης το Τμήμα έκρινε ότι: 1) Οι οδηγίες σύνταξης μελετών αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των οριστικών μελετών της τεχνικής προσφοράς και των μελετών εφαρμογής του αναδόχου παραχώρησης και προτάσσονται του χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου. 2) Πρέπει να γίνει ρητή μνεία στο σχέδιο σύμβασης για την ειδικότερη προϋπόθεση έγγραφης άδειας από τον κύριο του έργου για την παραχώρηση της εκμετάλλευσης του σταθμού αυτοκινήτων. 3) Ορθή η κρίση του Κλιμακίου. 4) Ενόψει των οριζομένων σχετικά στη διακήρυξη η δεύτερη εγγυητική επιστολή αφορά στο στάδιο της διοικητικής παραλαβής του έργου και επομένως νομίμως στο σχέδιο σύμβασης δεν επιμερίζεται η προβλεπόμενη εγγυητική επιστολή καλής εκτέλεσης και σε εγγύηση τήρησης των όρων της σύμβασης παραχώρησης. Θα πρέπει όμως, να προστεθεί στο σχέδιο σύμβασης όρος με περιεχόμενο τη σχετική (μελλοντική) υποχρέωση του αναδόχου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 50/2010

Μη νόμιμο σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης (άρθρου 57 ν.3669/2008), καθόσον α) η ανάγκη εκτέλεσης πρόσθετων εργασιών που προέκυψαν από τη μελέτη εφαρμογής δεν αποδεικνύει ότι οι διαφοροποιήσεις αυτές οφείλονταν άνευ ετέρου σε απρόβλεπτα γεγονότα και

όχι σε παραλείψεις της αρχικής μελέτης, β) αορίστως αιτιολογείται η συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων, ενώ τα επικαλούμενα πλημμυρικά φαινόμενα δεν στοιχειοθετούν τη συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων διότι ανεξάρτητα από το γεγονός ότι δεν εξειδικεύεται ο ακριβής χρόνος, η διάρκεια και η ένταση των έντονων βροχοπτώσεων που τα προκάλεσαν, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να προβλέψει σχετικές εργασίες στην αρχική μελέτη.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 707/2010 απόφασή** του ανακάλεσε την Πράξη αυτή και έκρινε ότι: α) μια συμπληρωματική σύμβαση δημοσίου έργου, η αρχική σύμβαση του οποίου έχει υπαχθεί στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας, υπάγεται στον ίδιο έλεγχο ανεξαρτήτως ποσού, β) από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιον του Τμήματος αποδεικνύεται η συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων (η ένταση των πλημμυρικών φαινομένων ήταν αντικειμενικά αδύνατο να προβλεφθεί κατά το χρόνο σύνταξης της οικείας μελέτης, η αναγκαιότητα εγκατάστασης καλωδίου για τη λειτουργία του συστήματος ομοιόμορφης μείωσης στάθμης φωτισμού συνεπία θέσεως σε ισχύ νέων προδιαγραφών ηλεκτροφωτισμού, η καθυστέρηση της ολοκλήρωσης της διαδικασίας των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων κατέστησαν αναγκαίες τις εργασίες κατασκευής παρακάμψεων).

ΠΡΑΞΗ Ε΄ΚΛΙΜ 52/2010

Μη νόμιμο το περιεχόμενο σχεδίου προγραμματικής σύμβασης (άρθρου 225 ν.3463/2006, ΦΕΚ Α΄, 114), αφού υποκρύπτεται επιχορήγηση της δημοτικής επιχείρησης τόσο από το Δήμο όσο και από τον Αθλητικό Οργανισμό του Δήμου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 56/2010

Δεν δικαιολογείται η ανάθεση εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών στον ανάδοχο του αρχικού έργου, καθόσον σφάλματα ή αστοχίες της αρχικής μελέτης, όσον αφορά στην ποιότητα και ποσότητα των εργασιών, που απαιτούνται δεν συνιστούν απρόβλεπτη περίσταση, ενώ πρόσθετες ή νέες εργασίες, που οφείλονται στους λόγους αυτούς καλύπτονται από το κονδύλιο των απροβλέπτων. Εξάλλου, δεν αιτιολογείται από την αναθέτουσα αρχή για κάθε επιμέρους εργασία ότι κατέστη αναγκαία ως συμπληρωματική εξαιτίας υποδείξεων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού ή της Επιτροπής Μεσογειακών Αγώνων.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 938/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 64/2010

Μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον μη νομίμως περιλήφθηκε στη διακήρυξη όρος, με τον οποίο προσδιορίζεται και κατονομάζεται συγκεκριμένος τύπος προϊόντος, του οποίου η χρήση απαιτείται για τις εργασίες μόνωσης, που αποτελούν το κύριο αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου, χωρίς έστω να χρησιμοποιηθεί ο όρος «ή ισοδύναμο», λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι πρόκειται για είδος το οποίο υπόκειται σε ανταγωνσιμό στην αγορά, αποτρέποντας έτσι υποψηφίους από την υποβολή προσφορών, οι οποίοι θα χρησιμοποιούσαν ισοδύναμα υλικά και περιορίζοντας έτσι τον ανταγωνισμό.

Με την **939/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 83/2010

Μη νόμιμο το σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον οι εργασίες που αποτελούν αντικείμενό της συνιστούν επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου πέραν αυτού που είχε προβλεφθεί με την αρχική σύμβαση, αλλά και σε κάθε περίπτωση δεν αποδεικνύεται ότι η αναγκαιότητα εκτέλεσής τους οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα ή καταστάσεις, αφού ο κίνδυνος πλημμυρών αποτέλεσε την αιτιολογία προσφυγής στη δημοπράτηση του αρχικού έργου με την εξαιρετική διαδικασία με πρόσκληση περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Το VI Τμήμα με την 940/2010 απόφασή του απέρριψε την αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 100/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης του ελεγχόμενου έργου, καθόσον η εφαρμογή του συστήματος μελέτη- κατασκευή, που συνδυάστηκε με το σύστημα προσφοράς που περιλαμβάνει και άλλα ανταλλάγματα, δεν εγκρίθηκε προηγουμένως από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 1282/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 107, 117/2010

Απέχει του ελέγχου νομιμότητας συμπληρωματικής σύμβασης, η οποία έχει υπογραφεί και οι εργασίες, που αποτελούν το τεχνικό αντικείμενο αυτής, έχουν εκτελεσθεί.

Με την **1622/2010 απόφασή του το VI Τμήμα** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την 117/2010 Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης, προέβη στον έλεγχο της διαδικασίας ανάθεσης και έκρινε ότι δεν υπάρχει λόγος που να κωλύει την υπογραφή της σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 114/2010

Δημόσιο έργο, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/17 ΕΚ και του Π.Δ/τος 59/2007. Διαίρεση του έργου σε περισσότερα τμήματα. Κατακύρωση ενός ή περισσοτέρων τμημάτων του έργου όχι στον πρώτο μειοδότη είναι μη νόμιμη, αφού παραβιάζει τις διατάξεις των άρθρων 55 της Οδηγίας 2004/17 ΕΚ και 46 του Π.Δ/τος 59/2007.

Με την **1193/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 118/2010

Μη νόμιμη η κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού (με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή) στη 2η μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση, αφού μη νομίμως αποκλείστηκε η 1η μειοδότρια, δεδομένου ότι προσκόμισε για το στέλεχός της ΒΚ βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας του ΤΣΜΕΔΕ σε φωτοαντίγραφο, ενώ στην υποβληθείσα υπεύθυνη δήλωση μνημονευόταν ότι τα στοιχεία που υποβάλλονταν σε φωτοαντίγραφα ήταν πιστά αντίγραφα των πρωτοτύπων. Εξάλλου, η εσφαλμένη αναγραφή του αριθμού πρωτοκόλλου δεν ασκεί επιρροή, αφού σε κάθε περίπτωση δεν δημιουργείται σύγχυση ως προς ποιας βεβαίωσης η γνησιότητα πιστοποιείται με την ως άνω υπεύθυνη δήλωση.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 119/2010

Μη νόμιμο το σχέδιο συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον οι εργασίες που αποτελούν

αντικείμενό της δεν κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων καταστάσεων, αφού οφείλονται σε πλημμελή εκπόνηση, αστοχίες και παραλείψεις της αρχικής μελέτης. Ειδικότερα, το γεγονός της φθοράς των προς συντήρηση οδών λόγω των παρεμβάσεων των ΟΚΩ για την κατασκευή υπογείων δικτύων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις, ενώ η κάλυψη της δαπάνης προμήθειας καθαρής ασφάλτου λόγω σημαντικής αύξησης της τιμής της προβάλλεται στην αιτιολογική έκθεση αορίστως.

Αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου απορρίφθηκε με την **1505/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ως εκπρόθεσμη.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 129/2010

Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου νομιμότητας της συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον αυτή έχει υπογραφεί και έχουν εκτελεσθεί οι εργασίες της.

Το **VI Τμήμα με την 1623/2010 απόφασή** του δεν ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 142/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση, αφού η αναφορά του διακριτικού τίτλου της επιχείρησης στο σώμα της εγγυητικής επιστολής, ακόμα και χωρίς την προσθήκη της εταιρικής επωνυμίας αυτής συνιστούσε ήδη επαρκή και σαφή, σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ. 5 του ν.3669/2008, ένδειξη υπέρ ποιας εταιρείας έχει εκδοθεί η εγγυητική αυτή επιστολή, μη καταλειπομένης αμφιβολίας περί της ταυτότητας αυτής κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις.

Το **VI Τμήμα με την 1890/2010 απόφασή του** δεν ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 147/2010

Νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου στην 1 μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση, αφού αυτή υπέβαλε πλήρη ενημερότητα πτυχίου, η οποία κάλυπτε τα ζητούμενα από τη διακήρυξη δικαιολογητικά, ενώ από τη διακήρυξη δεν προβλέπεται η συνυποβολή αποσπάσματος του βιβλίου μετόχων της εταιρείας παρά μόνο η αναλυτική κατάσταση μετόχων και μετοχών.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 151/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοτικού έργου, καθόσον:α) η απόφαση εγκρίσεως των όρων της διακήρυξης εκδόθηκε αναρμοδίως από το δημοτικό συμβούλιο αντί της δημαρχιακής επιτροπής και β) υφίσταται ασάφεια ως προς το εφαρμοστέο σύστημα υποβολής προσφορών, δεδομένου ότι στην μεν εγκριτική των όρων της διακήρυξης απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ορίστηκε ως εφαρμοστέο σύστημα αυτό του άρθρου 6 σε συνδυασμό με αυτό του άρθρου 9 του ν.3669/2008, ενώ στη διακήρυξη αναφερόταν μόνο το σύστημα του άρθρου 6 του ίδιου νόμου.

Με την **1893/2010 απόφασή του το VI Τμήμα** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου και έκρινε ότι, σύμφωνα με προσκομισθείσα ενώπιον του Τμήματος απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, το τελευταίο έχει κρατήσει υπέρ αυτού την αρμοδιότητα για δημοπρασίες μεγαλύτερες των 60.000 ευρώ, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 103 παρ. 4 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, ενώ από την περίληψη της διακήρυξης, το έντυπο της οικονομικής προσφοράς προκύπτει με σαφήνεια το εφαρμοστέο σύστημα υποβολής

προσφοράς, γεγονός που αποδεικνύεται και από το ότι όλες οι προσφορές των διαγωνισθέντων υποβλήθηκαν χωρίς επιφύλαξη με συνδυασμό των δύο συστημάτων.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 159/2010

Μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον μη νομίμως αποκλείστηκε η πρώτη μειοδότρια Κ/Ξ εργοληπτικών επιχειρήσεων, αφού: α) η μη αναγραφή στην κατατεθείσα εγγυητική επιστολή των πατρωνύμων των κοινοπρακτούντων μερών- ατομικών εργοληπτών, δεν συνιστά πλημμέλεια, που οδηγεί σε ακυρότητα της εγγυητικής επιστολής, δεδομένου ότι δεν καταλείπεται αμφιβολία για τους διαγωνιζόμενους, για τους οποίους αυτή παρέχεται, β) η υπογραφή στην υπεύθυνη δήλωση, στην οποία αναφέρονται τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά του δεύτερου μέλους της Κ/Ξ μόνο στην εμπρόσθια και όχι την οπίσθια όψη αυτής, εφόσον η απαρίθμηση των δικαιολογητικών συνεχίζεται ενιαία (χωρία να διακόπτεται) στην εμπρόσθια και την οπίσθια όψη της δήλωσης, γ) η αναφορά του πρώτου και τρίτου μέλους της Κ/Ξ στις υπεύθυνες δηλώσεις περί ανεκτέλεστου μέρους των εργολαβικών συμβάσεων δεν σημαίνει ότι οι ανωτέρω έχουν ανεκτέλεστα έργα, για τα οποία έχουν υποχρέωση να προσκομίσουν περαιτέρω ασφαλιστικές ενημερότητες, δεδομένου ότι δεν αποδεικνύεται το αντίθετο, δ) η μη αναγραφή στο ιδιωτικό συμφωνητικό σύστασης της Κ/Ξ της επωνυμίας και της έδρας της δεν συνιστούν νόμιμο λόγο αποκλεισμού της.

Με την **2015/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου ως εκπρόθεσμη.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 160/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου στην πρώτη μειοδότρια εργοληπτική επιχείρηση, καθόσον η προσφορά της, στην οποία, σύμφωνα με την υποβληθείσα δήλωση-επιφύλαξή της, δεν συμπεριλαμβάνονταν τυχόν πρόσθετες τεχνικές και οικονομικές ευθύνες, που αφορούσαν περαιτέρω στην εξυγίανση του εδάφους, δεν πληρούσε τους όρους της διακήρυξης και των συμβατικών τευχών.

Με την **1891/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 163/2010

Μη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον:α) δεν δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα της κυβέρνησης και στον ελληνικό τύπο ουσιώδης όρος της διακήρυξης του διαγωνισμού, που αφορά στις δικαιούμενες συμμετοχής κοινοπραξίες εργοληπτικών επιχειρήσεων και β) η ανάδοχος κοινοπραξία του ελεγχόμενου έργου δεν πληρούσε τις απαιτούμενες από τη διακήρυξη προϋποθέσεις ως προς τη δυνατότητα συμμετοχής της στο διαγωνισμό, καθόσον δεν κάλυπτε τις καλούμενες για τις εργασίες του συγκεκριμένου έργου, τάξεις του ΜΕΕΠ.

Το **VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την 1892/2010 απόφασή** του ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον ως προς την πρώτη νομική πλημμέλεια, λαμβάνοντας υπόψη και το γεγονός ότι 38 εργοληπτικές επιχειρήσεις έλαβαν γνώση του πλήρους περιεχομένου της διακήρυξης, σε συνδυασμό μάλιστα και με το ότι από τις 5 συμμετέχουσες εργοληπτικές επιχειρήσεις και κοινοπραξίες οι 4 ήταν κοινοπραξίες με αναβάθμιση του ανωτάτου ορίου της τάξης τους, αναγνώρισε συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής. Ως προς τη

δεύτερη νομική πλημμέλεια έκρινε ότι ήταν νόμιμη η συμμετοχή στη διαδικασία της αναδόχου κοινοπραξίας, αφού αυτή αποτελείτο από 2 ατομικούς εργολήπτες 2ης τάξης (2η+ 2η, ανώτατο όριο με την αναβάθμιση 2.062.500,00 ευρώ) για την κατηγορία οικοδομικά, που είχε προϋπολογισμό 1.898.457,14 ευρώ, και μία ομόρρυθμο εταιρεία 1ης τάξης (ανώτατο όριο 1ης τάξης 750.000 ευρώ) για την κατηγορία Η/Μ, που είχε προϋπολογισμό 374.482,53 ευρώ.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 173/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης δημοσίου έργου, καθόσον: α) η Διοίκηση δεν έχει εκδώσει εκτελεστή διοικητική πράξη που να βεβαιώνει ότι από το ελεγχόμενο δημόσιο έργο, που αφορά σε επέκταση λιμένα, δεν επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις που το αρχικό έργο έχει στο περιβάλλον, με αποτέλεσμα οι περιβαλλοντικοί όροι που εγκρίθηκαν για το αρχικό έργο να διέπουν και την επέκταση αυτού, β) δεν έχει εκδοθεί η απαιτούμενη από το άρθρο 21 του ν.2971/2001 απόφαση του φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του συγκεκριμένου λιμένα περί καθορισμού ορίων χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης αυτού και γ) η πρώτη μειοδότρια εταιρεία δεν προσκόμισε όλα τα απαιτούμενα από τη διακήρυξη δικαιολογητικά συμμετοχής της στο διαγωνισμό και ειδικότερα ασφαλιστική ενημερότητα ΤΣΜΕΔΕ για τα στελέχη του πτυχίου της, αφού η ασφαλιστική ενημερότητα αυτών είχε λήξει κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού.

Το **VI Τμήμα με την 2013/2010 απόφασή του** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη ως προς την πρώτη νομική πλημμέλεια αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής, ως προς τη δεύτερη νομική πλημμέλεια έκρινε ότι από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν υπήρξε η αναγκαιότητα καθορισμού των ορίων της θαλάσσιας ζώνης λιμένα, που είναι αυτά που καθορίζονται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 20 και 21 του ν.2971/2001, ούτε προκύπτει ότι υπήρξε αναγκαιότητα ανακαθορισμού ορίων για τις ζώνες λιμένα, αφού ο καθορισμός είχε γίνει με βάση τις διατάξεις του α.ν. 2344/1940. Τέλος, ως προς την τρίτη νομική πλημμέλεια το Τμήμα έκρινε από τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του ότι η ασφαλιστική ενημερότητα ΕΤΑΑ των προσώπων που στελεχώνουν το πτυχίο της πρώτης μειοδότριας εργοληπτικής επιχείρησης ίσχυε μέχρι 30.6.2010 και κάλυπτε το διαγωνισμό, ο οποίος διενεργήθηκε στις 9.2.2010.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 353/2010

Συμπληρωματική σύμβαση (άρθρο 57 ν. 3669/2008). Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου, καθόσον δεν εκδόθηκε από το αρμόδιο όργανο η απόφαση έγκρισης σύναψης της ελεγχόμενης συμπληρωματικής σύμβασης, καθώς και των συνοδευόντων αυτήν 2ου ΑΠΕ και 2ου ΠΚΤΜΝΕ. Δεν έχει ολοκληρωθεί επομένως, η διαδικασία που προηγείται της σύναψής της και δεν στοιχειοθετείται ούτε έλεγχος επιμέρους φάσης της διαδικασίας.

Με την **2727/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον προσκομίστηκε η απόφαση έγκρισης σύναψης της συμπληρωματικής σύμβασης, καθώς και των συνοδευόντων αυτή 2ου ΑΠΕ και 2ου ΠΚΤΜΝΕ, και δεν διαπιστώθηκε περαιτέρω, ουσιώδης νομική πλημμέλεια, που να κωλύει την υπογραφή της συμπληρωματικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 355/2010

Κατασκευή ΧΥΤΑ. Σύστημα υποβολής προσφοράς μελέτη- κατασκευή. Δεν διαπιστώθηκαν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες, που να κωλύουν την υπογραφή του σχεδίου σύμβασης.

Με την **2734/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμη αίτηση ανάκλη-

σης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου, καθόσον αυτή ασκήθηκε μετά την παρέλευση 22 ημερών από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ΚΛΙΜ 361/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Υποκατάσταση αναδόχου μετά την κατακυρωτική απόφαση από τρίτο.

Απαιτείται εγκριτική απόφαση της προϊσταμένης αρχής, στην οποία να αιτιολογείται πλήρως αν η εργοληπτική επιχείρηση, που θα υποκαταστήσει τον ανάδοχο έχει τα ίδια προσόντα που απαιτήθηκαν για την ανάληψη του έργου και παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την κατασκευή του. Ως τρίτος νοείται και η ανώνυμη εταιρεία, στην οποία μετά την κατακύρωση εισφέρθηκε έναντι μετοχών της ο κατασκευαστικός κλάδος της αναδόχου ανώνυμης εταιρείας, αφού η απόσχιση του κατασκευαστικού κλάδου και η εισφορά του σε άλλη εταιρεία χωρίς να λυθεί η δότρια εταιρεία διέπεται από τους κανόνες της ειδικής διαδοχής του άρθρου 4 παρ. 3 του ν.2166/1993. Στην περίπτωση αυτή για την υποκατάσταση απαιτείται η τήρηση της προμνησθείσας διαδικασίας.

Διαπίστωση ουσιωδών νομικών πλημμελειών, καθόσον α) αορίστως αιτιολογείται η συνδρομή των απροβλέπτων περιστάσεων, β) η αναθέτουσα αρχή ομολογεί για κάποιες εργασίες ότι οφείλονται σε αστοχία των εγκεκριμένων μελετών και κατασκευαστικών σχεδίων, γ) υπάρχουν εργασίες, οι οποίες αποτελούν επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητάς του, δ) υπάρχουν εργασίες που έχουν προβλεφθεί στα συμβατικά τεύχη και επομένως αποτελούν τεχνικό αντικείμενο της κύριας σύμβασης.

Με την **2838/2010 απόφασή του το VI Τμήμα**, επιληφθέν αιτήσεως ανακλήσεως κατά της προμνησθείσας πράξης ανέβαλε την έκδοση οριστικής απόφασης, προκειμένου να προσκομισθεί αιτιολογημένη απόφαση της προϊσταμένης αρχής, με την οποία να εγκρίνεται η υποκατάσταση της αναδόχου Κ/Ξ από το νέο κοινοπρακτικό σχήμα, κατά το άρθρο 65 του ν.3669/2008.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 366/2010

Κτιριακό έργο. Σύστημα υποβολής προσφοράς συνδυασμός άρθρων 7, 6 και 9 ν.3669/2008.

Από όρους της διακήρυξης του έργου προκύπτει ότι η προσκόμιση Ενημερότητας Πτυχίου απαλλάσσει από την υποχρέωση προσκόμισης των αντίστοιχων επιμέρους δικαιολογητικών, ενώ όταν η διακήρυξη προβλέπει ότι, όταν στην ενημερότητα πτυχίου δεν αναγράφεται ρητά ότι τα στελέχη του πτυχίου του διαγωνιζόμενου είναι ασφαλιστικά ενήμερα στο ΤΣΜΕΔΕ, ο διαγωνιζόμενος προσκομίζει επιπλέον της ενημερότητας πτυχίου και ασφαλιστική ενημερότητα εν ισχύει για τα στελέχη αυτά, αναφέρεται αποκλειστικά σε εκείνα τα στελέχη, που έχουν υποχρέωση ασφάλισης στο ΤΣΜΕΔΕ. Λόγω της σειράς κατάταξης των υποψηφίων που αποκλείστηκαν η απόρριψη των προσφορών τους δεν ασκεί επιρροή. Δεν διαπιστώθηκαν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες.

Με την **2962/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 367/2010

Δημοτικό έργο. Διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων χωρίς δημοσίευση προκήρυξης.

Μη νόμιμη η κατακυρωτική απόφαση, καθόσον υπήρξε υπαιτιότητα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την πρόκληση του επικείμενου κίνδυνου πρόκλησης τροχαίων ατυχημάτων και πλημμυρών. Ο διαδραμών χρόνος από την εισήγηση της τεχνικής υπηρεσίας για την ανάθεση του έρ-

γου μέχρι την έγκριση της εξαιρετικής διαδικασίας από τη Δημαρχιακή Επιτροπή ήταν επαρκής για την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας και διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού.

Με την **2731/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 375/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Εργασίες υπερύψωσης οδικής αρτηρίας δεν προέκυψαν από τη μεγάλη αντίδραση των κατοίκων της περιοχής, αμέσως μετά την εγκατάσταση του αναδόχου, αλλά οφείλονται στην εσφαλμένη πρόβλεψη του σχεδιασμού αυτής στην αρχική μελέτη του έργου, η οποία μάλιστα οδήγησε στη σύνταξη νέας μελέτης, ενώ οι εργασίες τσιμεντενέσεων λόγω έντονων βροχοπτώσεων οφείλονται σε σφάλματα και παραλείψεις των μελετών, δεδομένου ότι δεν αποδεικνύεται η διάρκεια, ο χρόνος και η ένσταση των βροχοπτώσεων, που προκάλεσαν την αστοχία του ορύγματος. Οι εργασίες σηματοδότησης ισόπεδου κόμβου οφείλονται σε αστοχίες της αρχικής μελέτης.

Με την **2844/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον κρίθηκε ότι οι συμπληρωματικές εργασίες προέκυψαν στο πλαίσιο εναρμόνισης του ελεγχόμενου έργου με τα αντίστοιχα έργα της σύμβασης παραχώρησης της Ιονίας Οδού, ενώ το ύψος των βροχοπτώσεων ήταν διπλάσιο από αυτό της προηγούμενης διετίας με αυξημένο αριθμό ημερών βροχής ανά μήνα (22-24 ημέρες).

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 377/2010

Μη συμμόρφωση της αναθέτουσας αρχής μετά τη διαπίστωση ουσιωδών νομικών πλημμελειών της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίου έργου με Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου και Απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αίτηση ανάκλησης κατά της Πράξης αυτής απορρίφθηκε με την **2733/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 382/2010

Μη νόμιμος **ο αποκλεισμός της 1ης μειοδότριας** εργοληπτικής επιχείρησης, αφού α) προσκόμισε την ενημερότητα του πτυχίου της, β) το πρόσωπο που υπέβαλε την προσφορά είναι μέλος του ΔΣ της εταιρείας και αναφέρεται στην ενημερότητα πτυχίου ως πρόσωπο που δεσμεύει και εκπροσωπεί την εταιρεία γ) μόνο η ίδια η εταιρεία δικαιούτο να αμφισβητήσει μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας την εκπροσώπησή της από το πρόσωπο που υπέγραψε την προσφορά της και δ) η επιτροπή του διαγωνισμού, αν είχαν αμφιβολίες για τη νομιμοποίηση, μπορούσαν να ζητήσουν οποιαδήποτε διευκρίνιση κατά τον επανέλεγχο των δικαιολογητικών της εταιρείας πριν από τη σύναψη της σύμβασης.

Με την **3083/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 392/2010

Συμπληρωματική σύμβαση κατασκευής κολυμβητηρίου.

Εργασίες που αφορούν στην κατασκευή της πισίνας εκμάθησης και οι λοιπές εργασίες κατα-

σκευής της πισίνας εκμάθησης και των συνοδών χώρων λειτουργίας της, αποτελούν μεταβολή του φυσικού και τεχνικού αντικειμένου του έργου, που δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης του αναδόχου.

Εργασίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του έργου δεν μπορούν νομίμως να αποτελέσουν αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης.

Εργασίες, και υπό την εκδοχή ότι προέκυψαν εξαιτίας της εφαρμογής κανόνων και απαιτήσεων, οι οποίοι καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, κάτι που ωστόσο δεν αποδεικνύεται από την αναθέτουσα αρχή, όφειλαν να έχουν καλυφθεί αποκλειστικά από το κονδύλιο των απροβλέπτων. Από το κονδύλιο των απροβλέπτων όφειλαν επίσης να έχουν καλυφθεί οι εργασίες που αφορούν στην εφαρμογή της οριστικής μελέτης.

Με την 3086/2010 απόφαση του VI Τμήματος ανακλήθηκε η προμνησθείσα πράξη του Κλιμακίου, καθόσον κρίθηκε ότι οι εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης κατασκευής κολυμβητηρίου οφείλονται σε απρόβλεπτες περιστάσεις, δεδομένου ότι η εκτέλεση αυτών επιβλήθηκε από τρίτους εμπλεκόμενους φορείς (Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, Πυροσβεστική Υπηρεσία κλπ) ή από μεταγενέστερες νομοθετικές διατάξεις.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 397/2010

Μη νομίμως δεν δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης περίληψη της διακήρυξης με πληροφορίες σχετικά με τους δικαιούμενους συμμετοχής διαφορετικές από αυτές, που δημοσιεύθηκαν στον ελληνικό τύπο.

Κατά παράβαση των αρχών του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού και της πρόσβασης στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων δεν δημοσιεύθηκαν στην ίδια Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης και στον ελληνικό τύπο οι τροποποιηθέντες ουσιώδεις όροι της διακήρυξης αναφορικά με τις δικαιούμενες συμμετοχής κοινοπραξίες εργοληπτικών επιχειρήσεων, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι με την ως άνω τροποποίηση διευρύνεται ο αριθμός των εν λόγω κοινοπραξιών, με το ύψος της εγγύησης συμμετοχής και το σύστημα υποβολής προσφοράς.

Μη νομίμως συγκροτήθηκε η Επιτροπή Διαγωνισμού με μέλος υποδεικνυόμενο από την Τοπική Ενωση Δήμων και Κοινοτήτων και όχι από την Κεντρική Ενωση Δήμων και Κοινοτήτων, καθόσον παραβιάσθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 3 του ν. 3669/2008 αλλά και η αρχή της αυστηρής και τυπικής διαδικασίας, που διέπει τους διαγωνισμούς δημοσίων έργων.

Μη νομίμως μέλος της Επιτροπής Διαγωνισμού, που έλεγξε τα δικαιολογητικά συμμετοχής των υποψηφίων και γνωμοδότησε υπέρ της απόρριψης των ενστάσεων και της κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού, συμμετείχε ταυτόχρονα και ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου της δημοτικής επιχείρησης, που απέρριψε τις ενστάσεις και προσφυγές και κατακύρωσε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού.

Μη νομίμως αποκλείσθηκε από την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού συγκεκριμένη Κ/Ξ, καθόσον για την απόδειξη της ασφαλιστικής ενημερότητας του μέλους της αρκούσε η ενημερότητα πτυχίου της, δεδομένου ότι στην τελευταία αναγράφονται ρητά τα στελέχη του πτυχίου της, που είχαν υποχρέωση ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. ενώ η μη αναγραφή των ΝΓ και ΣΧ (στελεχών του εργοληπτικού της πτυχίου) στην ασφαλιστική ενημερότητα Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. στελεχών δεν ασκεί επιρροή στην απόδειξη της ασφαλιστικής ενημερότητας της εταιρείας ενόψει του ότι τα πρόσωπα αυτά δεν είχαν υποχρέωση ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε..

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 401/2010

Προγραμματική σύμβαση. Συμβαλλόμενα μέρη: Περιφέρεια, ΕΥΔΑΠ και Δήμος. Ο μέσω προγραμματικής σύμβασης ορισμός της Περιφέρειας ως φορέα κατασκευής του έργου αποχέτευσης και επεξεργασίας- διάθεσης λυμάτων του Δήμου αντί του ορισθέντος με Υπουργική Απόφαση Δήμου δεν αποτελεί κατά την άποψη της πλειοψηφίας ουσιώδη νομική πλημμέλεια, που να κωλύει τη σύναψη της προγραμματικής σύμβασης, αφού, ενόψει των τεχνικών ιδιαιτεροτήτων του προς ανάθεση έργου, αλλά και του ύψους του προϋπολογισμού του (11.386.135 ευρώ) τα αρμόδια όργανα της Περιφέρειας διαθέτουν κατά τεκμήριο την απαιτούμενη γνώση και εμπειρία για τη δημοπράτηση ενός τέτοιου έργου. Μειοψηφία ενός μέλους ότι η πλημμέλεια είναι ουσιώδης. Κατά τα λοιπά διαπιστώθηκε η ύπαρξη του ελάχιστου κατά νόμο απαιτούμενου περιεχομένου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 402/2010

Μη νόμιμη κατακύρωση αποτελέσματος διαγωνισμού για την ανάδειξη αναδόχου με σύστημα υποβολής προσφοράς αυτό του άρθρου 6 του ν.3669/2008, καθόσον μη νομίμως απορρίφθηκε η προσφορά της μειοδότριας, αφού η παράλειψη συμπλήρωσης του πίνακα Β του εντύπου της οικονομικής προσφοράς δεν την καθιστούσε απαράδεκτη εξ αυτού μόνου του λόγου, δεδομένου ότι αυτή είχε συμπληρώσει τον πίνακα Α΄ αναγράφοντας παραπλεύρως κάθε ομάδας εργασιών το προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης.

Με την **3040/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 404/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Το Κλιμάκιο είναι κατά χρόνο αναρμόδιο να προβεί στον έλεγχο της συμπληρωματικής σύμβασης, αφού αυτή είχε ήδη υπογραφεί.

Με την **3041/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, λόγω αναγνώρισης συγγνωστής πλάνης στην αναθέτουσα αρχή, δεδομένου ότι αυτή δεν γνώριζε την αλλαγή νομολογίας του Τμήματος με την έκδοση της 707/31.3.2010 απόφασης, σύμφωνα με την οποία στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται όλες οι συμπληρωματικές συμβάσεις αρχικών, οι οποίες είχαν υποβληθεί στον έλεγχο αυτό, ανεξαρτήτως ποσού.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 405/2010

Διάλυση εργολαβίας. Προσφυγή στο δεύτερο μειοδότη (άρθρο 61 παρ. 13 ν.3669/2008). Διάλυση της εργολαβίας με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου λόγω μη συντέλεσης των απαλλοτριώσεων και μη ολοκλήρωσης των μελετών του έργου. Η διαδικασία του άρθρου 61 παρ. 13 του ν.3669/2008 μη συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο, αφού συνιστά στην ουσία διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για την οποία δεν συντρέχουν οι προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις. Μειοψηφία 1 μέλους.

Με την **3137/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον κρίθηκε ότι η διαδικασία του άρθρου 61 παρ. 13 του ν.3669/2008 δεν είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο, δεδομένου ότι η ανάθεση της εκτέλεσης του έργου μετά από διάλυση εργολαβίας γίνεται στο δεύτερο μειοδότη και σύμφωνα με την προσφορά που είχε υποβάλει στην προηγηθείσα διαγωνιστική διαδικασία.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 408/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Εργασίες, που δεν είχαν προβλεφθεί στη μελέτη δημοπράτησης και προβλέπονται το πρώτον στη στατική μελέτη εφαρμογής, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον πρόκειται για εργασίες που οφείλονται σε παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης, οι οποίες καλύπτονται αποκλειστικά από το κονδύλιο των απροβλέπτων που περιλαμβάνεται στην αρχική σύμβαση. Μη συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων. Διαπίστωση ουσιωδών νομικών πλημμελειών, που κωλύουν την υπογραφή του σχεδίου σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 409/2010

Προγραμματική σύμβαση πολιτιστικού χαρακτήρα. Συμβαλλόμενα μέρη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Υπουργείο Πολιτισμού και νπδδ. Νομίμως συμβάλλονται οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις μέχρι 31.12.2010. Διαπίστωση ύπαρξης ελαχίστου κατά νόμο απαιτούμενου περιεχομένου. Δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 416/2010

Εργο οδοποιίας. Σύστημα υποβολής προσφορών άρθρου 6 ν.3669/2008. Νόμιμος αποκλεισμός 7^{ης} κατά σειρά μειοδοσίας Κ/Ξ, καθόσον τα πτυχία των μελών του κοινοπρακτικού σχήματος ανήκαν στην 6^{η} και όχι στην 7^{η} τάξη. Κατακύρωση στην 1^{η} μειοδότρια. Δεν διαπιστώθηκαν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 419/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Δεν αποδεικνύεται ότι οι εργασίες οφείλονται σε απρόβλεπτες καταστάσεις. Εργο αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων σε δήμο. Μη χαρτογράφηση σηπτικών βόθρων. Η ύπαρξή τους ήταν γνωστή στην αναθέτουσα αρχή.

Με την **3141/2010 απόφαση του VI Τμήματος** απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ 420/2010

Συμπληρωματική σύμβαση.

Οι εργασίες εγκατάστασης δικτύων φυσικού αερίου, οι οποίες δεν προβλέπονται στην τεχνική περιγραφή δεν είναι, συμπληρωματικές, αλλά νέες εργασίες, που διαφοροποιούν το τεχνικό αντικείμενο του έργου και αποσκοπούν στη βελτίωσή του. Σε κάθε περίπτωση, και αν ακόμα υποτεθεί ότι οι εργασίες αυτές από τη φύση τους δεν μπορούσαν να διαχωριστούν από το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης ή ότι αυτές ήταν αναγκαίες για την καλύτερη λειτουργία του έργου, δεν αποδεικνύεται ότι η αναγκαιότητα εκτέλεσής τους οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα ή καταστάσεις, ήτοι σε πραγματικά γεγονότα, που δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης, τα οποία επηρεάζουν την τεχνική αρτιότητα του έργου και δεν μπορούσαν αντικειμενικά να προβλεφθούν στο στάδιο της οριστικής μελέτης.

Για τις λοιπές εργασίες η αναθέτουσα αρχή δεν επικαλείται ότι δεν ήταν δυνατό αντικειμενικά να προβλεφθούν λόγω συνδρομής απροβλέπτων περιστάσεων κατά τη σύνταξη και έγκριση της μελέτης, σύμφωνα με τους κανόνες επιμέλειας του μέσου συνετού ανθρώπου του οικείου κλάδου.

Ούτε η επίκληση από την αναθέτουσα αρχή της καλής κατασκευής και λειτουργίας, καθώς και

της βελτίωσης της ποιότητας του έργου, δύναται να δικαιολογήσει τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον οι εργασίες αυτές καλύπτονται από το κονδύλιο των απροβλέπτων.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 425/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Η σύμβαση αυτή αφορά σε εργασίες, οι οποίες είχαν αρχίσει να εκτελούνται σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της σε προσυμβατικό έλεγχο, γεγονός που αποδεικνύεται και από την κατάθεση από την ανάδοχο Κ/Ξ των εγγυητικών επιστολών καλής εκτέλεσης του έργου. Το Κλιμάκιο στερείται αρμοδιότητας ελέγχου της νομιμότητας της σύμβασης αυτής.

Με την **3143/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον εκ παραδρομής βεβαιώθηκε η έναρξη εκτέλεσης των εργασιών της συμπληρωματικής σύμβασης, ενώ προκειμένου περί συμπληρωματικών συμβάσεων ο ανάδοχος υποχρεούται να καταθέσει τις εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης πριν από την υπογραφή της σύμβασης κατά το άρθρο 35 παρ. 6 του ν.3669/2008, και δεν διαπιστώθηκε ουσιώδης νομική πλημμέλεια, που να κωλύει την υπογραφή της σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 431/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Η σύμβαση αυτή αφορά σε εργασίες, οι οποίες είχαν αρχίσει να εκτελούνται σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της σε προσυμβατικό έλεγχο. Το Κλιμάκιο στερείται αρμοδιότητας ελέγχου της νομιμότητας της σύμβασης αυτής.

Με την **3142/2010 απόφαση του VI Τμήματος** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης, αφού έκρινε ότι οι εκτελεσθείσες εργασίες αφορούν σε ένα μικρό ποσοστό 10% και ότι αυτές απαιτήθηκε να εκτελεστούν για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου για τη δημόσια υγεία(κατασκευή παροχών και αγωγών λυμάτων σε δήμο).

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 434/2010

Συμπληρωματική σύμβαση.

Για τις εργασίες όρυξης σε έδαφος βραχώδες δεν εξειδικεύονται οι λόγοι για τους οποίους, ακολουθώντας τους κανόνες της εμπειρίας και τεχνικής, ήταν αντικειμενικά αδύνατη πριν από την έναρξη των εκσκαφών η ένταξη αυτών των εργασιών στην αρχική μελέτη του έργου.

Περαιτέρω, το ότι η ανάγκη εκτέλεσης εργασιών όρυξης χωρίς χρήση εκρηκτικών προέκυψε από την περιβαλλοντική μελέτη του έργου, που εκδόθηκε σε χρόνο μεταγενεστέρο της σύνταξης και έγκρισης της τεχνικής μελέτης του έργου, δεν επαληθεύεται από τα στοιχεία της διαδικασίας. Αντιθέτως, όπως προεκτέθηκε, η υποβληθείσα στο Τμήμα Περιβάλλοντος και Χωροταξικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, καθώς και η τροποποίηση αυτής, έχουν συνταχθεί και εκδοθεί πριν από την έγκριση της τεχνικής μελέτης του έργου.

Σε κάθε περίπτωση, ενόψει της ανάγκης εκ των προτέρων εκτίμησης των επιπτώσεων κάθε έργου ή δραστηριότητας στο περιβάλλον η **περιβαλλοντική αδειοδότηση**, πρέπει να προηγείται από την έγκριση της τεχνικής μελέτης προκειμένου, μεταξύ άλλων, να μη μεταβάλλεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της τεχνικής μελέτης του έργου από περιβαλλοντικούς όρους, που τίθενται εκ των υστέρων, κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας .

Ούτε, άλλωστε από τα στοιχεία του φακέλου της διαδικασίας, που υποβλήθηκαν στο Κλιμά-

κιο, αποδεικνύεται ο επικαλούμενος εξαιρετικά **έντονος χαρακτήρας των καιρικών φαινομένων**, ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 57 του ν. 3669/2008.

Τέλος ο ισχυρισμός ότι οι εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης είναι αναγκαίες για τη σωστή και πλήρη ολοκλήρωση του έργου τόσο από τεχνικής και λειτουργικής πλευράς όσο και για λόγους ασφαλείας δεν αρκεί για να καταστήσει νόμιμη την υπογραφή της ελεγχόμενης συμπληρωματικής σύμβασης, αφού για τη νόμιμη κατάρτιση συμπληρωματικής σύμβασης, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, να συντρέχουν σωρευτικά οι προβλεπόμενες από τις προαναφερθείσες διατάξεις προϋποθέσεις.

Με την **261/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 438/2010

Μελέτη –κατασκευή. Εργο Δήμου

Η γνωμοδότηση του οικείου Νομαρχιακού Συμβουλίου για την επιλογή του συστήματος υποβολής προσφορών μελέτη και κατασκευή δεν είναι νόμιμη, λόγω **μη ειδικής και επαρκούς αιτιολογίας**, και, ως εκ τούτου, δεν είναι νόμιμες και οι αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, που ερείδονται στη γνωμοδότηση αυτή και με τις οποίες εγκρίνεται η δημοπράτηση του ελεγχόμενου έργου με το εν λόγω σύστημα.

Οι αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου με τις οποίες καθορίστηκαν οι όροι δημοπράτησης του έργου από το Δημοτικό Συμβούλιο αντί της κατά νόμο αρμόδιας προς τούτο Δημαρχιακής Επιτροπής δεν είναι νόμιμες, καθόσον από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι το Δημοτικό Συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφασή του είχε αποφασίσει ότι θα ασκήσει, λόγω ιδιαίτερης κατά την κρίση του σοβαρότητας, το ίδιο την αρμοδιότητα αυτή, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 111 του π.δ.410/1995, ή ότι το θέμα τούτο είχε παραπεμφθεί στο Δημοτικό Συμβούλιο από τη Δημαρχιακή Επιτροπή, λόγω ιδιαίτερης σοβαρότητας, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 4 του ίδιου ως άνω άρθρου.

Μη νομίμως συγκροτήθηκαν η Επιτροπή διεξαγωγής του διαγωνισμού και η Επιτροπή Εισήγησης για Ανάθεση από το Δημοτικό Συμβούλιο αντί της Δημαρχιακής Επιτροπής Αρχαγγέλου, καθόσον από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει ότι το Δημοτικό Συμβούλιο με αιτιολογημένη απόφασή του είχε αποφασίσει, λόγω ιδιαίτερης κατά την κρίση του σοβαρότητας, ότι θα ασκήσει το ίδιο την αρμοδιότητα αυτή, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.3 του άρθρου 111 του π.δ.410/1995, ή ότι το θέμα τούτο είχε παραπεμφθεί σ' αυτό από τη Δημαρχιακή Επιτροπή λόγω ιδιαίτερης σοβαρότητας, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ.4 του ίδιου ως άνω άρθρου.

Δεν είναι νόμιμη η αξιολόγηση και βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών, καθόσον το οικείο πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης της Ε.Ε.Α δεν είναι αιτιολογημένο, αφού στο πρακτικό αυτό απλώς επισυνάπτεται πίνακας με την ανά κριτήριο και στο σύνολο βαθμολογία των διαγωνιζομένων, χωρίς όμως να παρατίθενται τα συγκεκριμένα στοιχεία των τεχνικών προσφορών που ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή και τα οποία δικαιολογούν τη δοθείσα ανά κριτήριο και στο σύνολο βαθμολογία και οδήγησαν στη συγκριτική υπεροχή του ενός υποψηφίου έναντι του άλλου.

Με την **262/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 439/2010

Ενιαίο έργο. Η ύπαρξη ενός έργου πρέπει να εκτιμάται με βάση την οικονομική και τεχνική

λειτουργία του αποτελέσματος των οικείων εργασιών (βλ Απόφαση ΔΕΚ C-16/98). Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ένα ή περισσότερα τμήματα αποτελούν ενιαίο έργο, δηλ. ολοκληρωμένο από κάθε άποψη και έτοιμο να χρησιμοποιηθεί για το σκοπό που είχε προβλεφθεί από την αναθέτουσα αρχή, ως κριτήρια χρησιμοποιούνται η χωροθέτηση του έργου, η ενότητα του γεωγραφικού πλαισίου, στο οποίο αναφέρονται οι οικείες προκηρύξεις, η ύπαρξη συνολικής μελέτης, η έκδοση μιας απόφασης για τη συνολική χρηματοδότηση του έργου (πρβλ Αποφ. ΔΕΚ C-16/98, ΕΑ ΣτΕ 86/2000). Συνέπεια της διαπίστωσης της τεχνητής(μη επιτρεπτής) κατάτμησης ενός ενιαίου έργου σε τμήματα είναι η υποχρεωτική τήρηση των κανόνων δημοσιότητας(άρθρο 32 Π.Δ. 59/2007). Το ελεγχόμενο έργο αποτελεί ενιαίο έργο με άλλο έργο, το οποίο έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών όμοιας φύσης, οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε απόσταση 550 μέτρων και δημοπρατήθηκε τρεις μήνες πριν από το ελεγχόμενο έργο και απσκοκοπούν στην αναβάθμιση του λιμένα της Θεσσαλονίκης. Κατά συνέπεια έπρεπε περίληψη της διακήρυξης του ελεγχόμενου έργου να είχε αποσταλεί για δημοσίευση στην Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αφού ο προϋπολογισμός των δύο έργων υπερβαίνει, χωρίς Φ.Π.Α., τα 4.845.000 ευρώ, δηλαδή το κατώτατο, ισχύον από 1.1.2010, όριο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου (2.642.276,42 ευρώ + 2.731.092,44 ευρώ = 5.373.368, 86 ευρώ). Περαιτέρω, ενόψει του συνολικού προϋπολογισμού των δύο επιμέρους τμημάτων του ως άνω ενιαίου έργου (5.167.838,50 ευρώ χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., συμπεριλαμβανομένων, όμως, των κονδυλίων των απροβλέπτων και των απολογιστικών δαπανών ασφάλτου), ο οποίος λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό των τάξεων των καλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων (βλ.Απόφ. VI Τμ. 2060/2010 και Πρ. Ε΄ Κλιμ. 270/2005), στοιχειοθετείται στην προκειμένη περίπτωση και έμμεση καταστρατήγηση των διατάξεων του άρθρου 102 του ν. 3669/2008.

Με την **264/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 444/2010

Συμπληρωματική σύμβαση.

Εργο οδοποιϊας. Εργασίες, που αποτελούν προσαύξηση εργασιών, που προβλέπονται από τη μελέτη του έργου καλύπτονται από το κονδύλιο των απροβλέπτων και δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης. Η ανάγκη εκτέλεσης εργασιών αποκατάστασης κατολισθήσεων με τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης είναι αναιτιολόγητη, αφού δεν προκύπτει ούτε ο λόγος των κατολισθήσεων ούτε η ευθύνη του αναδόχου. Αόριστη προβολή ισχυρισμού περί μη δυνατότητας τεχνικού ή οικονομικού αποχωρισμού εργασιών από την κύρια σύμβαση χωρίς την πρόκληση προβλημάτων για τις αναθέτουσες αρχές. Διαπίστωση ουσιωδών νομικών πλημμελειών που κωλύουν την υπογραφή της σύμβασης.

Με την **263/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 448/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Υπό εκτέλεση

Το σχέδιο της 1ης συμπληρωματικής σύμβασης έργου απαραδέκτως υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας, καθόσον αφορά σε εργασίες που έχουν ήδη αρχίσει να εκτελούνται πριν από την υποβολή του ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επομένως, το Κλιμάκιο στερείται κατά χρόνο

αρμοδιότητας να προβεί στον αιτούμενο έλεγχο νομιμότητας και ως εκ τούτου, οφείλει να απόσχει του ελέγχου αυτού.

Με την **266/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι η δημοτική επιχείρηση έλαβε γνώση αρμοδίως στις 8.10.2010, ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκε σ' αυτήν η από 21.9.2010 Δ17γ/9/154/ΦΝ437 εγκύκλιος 17 του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων 19.10.2010, οπότε έλαβε γνώση της δημοσίευσης της 707/2010 απόφασης του Τμήματος, με την οποία μεταβλήθηκε η προηγούμενη πάγια αντίθετη νομολογία και πλέον οι συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο ανεξαρτήτως ποσού, ενώ διέδραμε μικρό χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής μέχρι την υπογραφή της επίμαχης συμπληρωματικής σύμβασης, οπότε το Τμήμα έκρινε ότι δεν πρέπει η δημοτική επιχείρηση να επιβαρυνθεί με τις συνέπειες της πρόσφατης αλλαγής της νομολογίας καθώς, υπό τις ανωτέρω περιστάσεις, είχε την εύλογη πεποίθηση ότι η συμπληρωματική αυτή σύμβαση, υπολειπόμενη του ποσού του 1.000.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, δεν υπαγόταν λόγω ποσού στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει, όλως εξαιρετικώς, να γίνει δεκτό ότι συντρέχει νόμιμος λόγος άσκησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο της αρμοδιότητάς του για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας της 1ης συμπληρωματικής σύμβασης του ανωτέρω έργου. Αναβλήθηκε η έκδοση οριστικής κρίσης, προκειμένου να προσκομισθούν στοιχεία που θεμελιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων σύναψης της κρινόμενης συμπληρωματικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 450/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Η σύμβαση αυτή αφορά σε εργασίες, οι οποίες είχαν αρχίσει να εκτελούνται σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της σε προσυμβατικό έλεγχο. Το Κλιμάκιο στερείται αρμοδιότητας ελέγχου της νομιμότητας της σύμβασης αυτής.

Με την **276/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 451/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Η σύμβαση αυτή αφορά σε εργασίες, οι οποίες είχαν αρχίσει να εκτελούνται σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της σε προσυμβατικό έλεγχο. Το Κλιμάκιο στερείται αρμοδιότητας ελέγχου της νομιμότητας της σύμβασης αυτής.

Με την **265/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι ο Δήμος έλαβε γνώση αρμοδίως στις 19.10.2010 της 707/2010 απόφασης του Τμήματος, με την οποία μεταβλήθηκε η προηγούμενη πάγια αντίθετη νομολογία και πλέον οι συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο ανεξαρτήτως ποσού, ενώ διέδραμε μικρό χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής μέχρι την υπογραφή της επίμαχης συμπληρωματικής σύμβασης, οπότε το Τμήμα έκρινε ότι δεν πρέπει ο Δήμος να επιβαρυνθεί με τις συνέπειες της πρόσφατης αλλαγής της νομολογίας καθώς, υπό τις ανωτέρω περιστάσεις, είχε την εύλογη πεποίθηση ότι η συμπληρωματική αυτή σύμβαση, υπολειπόμενη του ποσού του 1.000.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, δεν υπαγόταν λόγω ποσού στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει, όλως εξαιρετικώς, να γίνει δεκτό ότι συντρέχει νόμιμος λόγος άσκησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο της αρμοδιότητάς του για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας της 1ης συμπληρωματικής σύμβασης του ανωτέρω έργου. Αναβλήθηκε η έκδοση οριστικής κρίσης, προκειμένου να προσκομισθούν στοιχεία που θεμελιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων σύναψης της κρινόμενης συμπληρωματικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 452/2010

Δημοτικό έργο. Εργο ειδικής φύσης. Διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων. Μη νόμιμη η διαδικασία, καθόσον α) δεν αναφέρονται ή εξειδικεύονται οι τυχόν ειδικές απαιτήσεις-ιδιαιτερότητες του έργου, όπως η απαραίτητη ειδική τεχνογνωσία, οι απαιτούμενες ειδικές τεχνικές μέθοδοι κατασκευής, οι εξειδικευμένες εργασίες που από τη φύση τους μπορούν να εκτελεστούν από συγκεκριμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις, β) η εφαρμογή του συστήματος υποβολής προσφοράς του ενιαίου ποσοστού έκπτωσης σε συμπληρωμένο τιμολόγιο της υπηρεσίας δεν είναι νόμιμη, αφού ο προϋπολογισμός του έργου υπερβαίνει το εκ του νόμου προβλεπόμενο όριο των 750.000 ευρώ, ενώ δεν αποδεικνύεται ότι συντρέχει η περίπτωση της δυσχερούς ή αδύνατης προμέτρησης των εργασιών, αφού στο φάκελο υπάρχει φύλλο αναλυτικής προμέτρησης των εργασιών και γ) η επιτροπή του διαγωνισμού συγκροτήθηκε από το Δήμαρχο και όχι από τη δημαρχιακή επιτροπή.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 453/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Εκτελεσμένη

Οι συμπληρωματικές αυτές συμβάσεις έχουν ήδη υπογραφεί και έχει ήδη εκτελεστεί μέρος των εργασιών τους προ της υποβολής τους για έλεγχο νομιμότητας. Το Κλιμάκιο κρίνει ότι, ανεξαρτήτως της συνδρομής ή μη των νόμιμων προϋποθέσεων για τη σύναψή τους είναι κατά χρόνο αναρμόδιο να επιληφθεί του ελέγχου νομιμότητας αυτών και, ως εκ τούτου, οφείλει να απόσχει του ελέγχου αυτού.

Με την **268/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, στις 27.9.2010, ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιήθηκε σ' αυτήν η από 21.9.2010 Δ17γ/9/154/ΦΝ437 εγκύκλιος 17 του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (την οποία και παρέλαβε με αρ. πρωτ. 3179) έλαβε γνώση για τη δημοσίευση της 707/2010 απόφασης του VI Τμήματος, με την οποία μεταβλήθηκε η προηγούμενη πάγια αντίθετη νομολογία και πλέον οι συμπληρωματικές συμβάσεις υπάγονται στον προσυμβατικό έλεγχο ανεξαρτήτως ποσού, ενώ διέδραμε μικρό χρονικό διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής μέχρι την υπογραφή της επίμαχης συμπληρωματικής σύμβασης, οπότε το Τμήμα έκρινε ότι δεν πρέπει ο φορέας να επιβαρυνθεί με τις συνέπειες της πρόσφατης αλλαγής της νομολογίας καθώς, υπό τις ανωτέρω περιστάσεις, είχε την εύλογη πεποίθηση ότι η συμπληρωματική αυτή σύμβαση, υπολειπόμενη του ποσού του 1.000.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ, δεν υπαγόταν λόγω ποσού στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, πρέπει, όλως εξαιρετικώς, να γίνει δεκτό ότι συντρέχει νόμιμος λόγος άσκησης από το Ελεγκτικό Συνέδριο της αρμοδιότητάς του για τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας της 1ης συμπληρωματικής σύμβασης του ανωτέρω έργου. Αναβλήθηκε η έκδοση οριστικής κρίσης, προκειμένου να προσκομισθούν στοιχεία που θεμελιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων σύναψης της κρινόμενης συμπληρωματικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 454/2010

Σύστημα υποβολής προσφοράς μελέτη-κατασκευή σε κατασκευή δημοτικού σχολείου.

Η απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ περί επιλογής του συστήματος που περιλαμβάνει μελέτη- κατασκευή είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, αφού δεν εκτίθενται σε αυτή οι συγκεκριμένες κατασκευαστικές ιδιομορφίες που παρουσιάζει το έργο λόγω της χωροθέτησής του, όσο και οι συγκεκριμένες τεχνικές δυσκολίες που παρουσιάζει η κατασκευή της αίθουσας πολλαπλών χρήσεων. Μη νομίμως καθορίστηκαν οι όροι δημοπράτησης και συγκροτήθηκε η επιτροπή του

διαγωνισμού από το Δημοτικό Συμβούλιο αντί της Δημαρχιακής Επιτροπής. Δεν είναι νόμιμη η αξιολόγηση και βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών, καθόσον το οικείο πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης της επιτροπής του διαγωνισμού δεν είναι αιτιολογημένο, δεδομένου ότι δεν αρκεί η απλή παράθεση των βαθμών στα κριτήρια της διακήρυξης. Μη νόμιμος ο αποκλεισμός δύο εργοληπτικών επιχειρήσεων.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 456/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Οι εργασίες έχουν εκτελεστεί στο σύνολό τους πριν από την υποβολή της σύμβασης στον προσυμβατικό έλεγχο. Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου.

Με την **272/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 462/2010

Κτιριακό έργο. Εμπειρία σε προκατασκευές κτιρίων

Η εμπειρία του ΧΠ, μεμονωμένου στελέχους ενός εκ των μελών της αναδόχου κοινοπραξίας δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η εταιρεία μέλος αυτής διαθέτει αυτοτελώς, ως τεχνική και οικονομική μονάδα, την απαιτούμενη από τη διακήρυξη πρόσθετη τεχνική ικανότητα για την εκτέλεση του επίμαχου έργου. Εξάλλου, η ανάδοχος δεν επικαλείται συμφωνία συνεργασίας με άλλο νομικό πρόσωπο, που να διαθέτει την ικανότητα αυτή. Τέλος, ακόμα και αν ήθελε κριθεί ότι ο σχετικός όρος της διακήρυξης, με βάση τον οποίο απαιτείται συνεργασία αποκλειστικά με νομικό πρόσωπο, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 47 παρ. 2 της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ L 134), η οποία όμως δεν εφαρμόζεται εν προκειμένω λόγω του ύψους του προϋπολογισμού του επίμαχου έργου, αλλά και τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθώς αποκλείει τη συνεργασία με φυσικό πρόσωπο εργολήπτη δημοσίων έργων και πάλι η ανάδοχος δεν προσκομίζει, συνταχθέν πριν την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού, συμβολαιογραφικό έγγραφο, με το οποίο να αποδεικνύεται η συνεργασία με τυχόν ατομική επιχείρηση που διαθέτει το ανωτέρω στέλεχος ενός μέλους της.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 465/2010

Συμπληρωματική σύμβαση

Για κάποιες εργασίες αορίστως αιτιολογείται η συνδρομή απροβλέπτων περιστάσεων, ήτοι πραγματικών γεγονότων, που δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης, τα οποία επηρεάζουν την τεχνική αρτιότητα του έργου, χωρίς περαιτέρω οποιασδήποτε εξειδίκευσης των λόγων για τους οποίους, ακολουθώντας τους κανόνες της εμπειρίας και τεχνικής, ήταν αντικειμενικά αδύνατη εκ των προτέρων η ένταξη αυτών των εργασιών στην αρχική μελέτη του έργου. Αλλωστε το γεγονός ότι η αύξηση των ποσοτήτων των ως άνω εργασιών οφείλεται σε επιγενόμενες μετρήσεις, αποτελεί παραδοχή από την αναθέτουσα αρχή της ύπαρξης σφαλμάτων και παραλείψεων των αρχικών προμετρήσεων της μελέτης, που δεν δικαιολογούν κατά νόμο τη σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης.

Εργασίες οφειλόμενες σε σφάλματα ή παραλείψεις των αρχικών προμετρήσεων καλύπτονται αποκλειστικά από το κονδύλι των απροβλέπτων, που περιλαμβάνεται στην αρχική σύμβαση.

Οι λοιπές εργασίες αποτελούν μετά τη δημοπράτηση του έργου και την κατακύρωση του αποτελέσματός του μεταβολή του φυσικού και τεχνικού αντικειμένου του, που δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης του αναδόχου. Σε κάθε περίπτωση, και αν ακόμα υποτεθεί ότι οι εργασίες αυτές από τη φύση τους δεν μπορούσαν να διαχωριστούν από το αντικείμενο

της αρχικής σύμβασης ή ότι αυτές ήταν αναγκαίες για την καλύτερη λειτουργία του έργου, δεν αποδεικνύεται ότι η αναγκαιότητα εκτέλεσής τους οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα ή καταστάσεις, τα οποία αντικειμενικά δεν μπορούσαν να προβλεφθούν στο στάδιο της οριστικής μελέτης.

Απρόβλεπτη περίσταση δεν αποτελεί, ούτε η επικαλούμενη από την αναθέτουσα αρχή και για όλες τις εργασίες, τήρηση των διατάξεων για την υγιεινή των εργαζομένων δεδομένου ότι η υποχρέωση τήρησης των διατάξεων αυτών ήταν εκ των προτέρων γνωστή στην ίδια αρχή.

Με την **274/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου έγινε εν μέρει δεκτή αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου και μόνο για τις εργασίες αποκατάστασης του σπασμένου καταθλιπτικού αγωγού, καθόσον κρίθηκε ότι δεν αποτελεί επέκταση του αρχικού αντικειμένου του έργου, όπως εσφαλμένως δέχθηκε το Κλιμάκιο, διότι αποτελούν εργασίες συντηρήσεως, η ανάγκη εκτελέσεως των οποίων προκλήθηκε από την ασφαλτόστρωση της εθνικής οδού, το δε πρόβλημα ανέκυψε μετά την ολοκλήρωση των εργασιών ασφαλτοστρώσεως, οπότε είχαν ήδη ξεκινήσει οι εργασίες της αρχικής συμβάσεως. Οι εργασίες αυτές μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της ελεγχόμενης συμπληρωματικής συμβάσεως.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 474/2010

Διαγωνισμός μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων

Η επιλεγείσα εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης μεταξύ περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων για την κατασκευή του ελεγχόμενου έργου είναι μη νόμιμη, καθόσον αυτή δεν διενεργήθηκε σε απόλυτη χρονική εγγύτητα προς το χρόνο κατά τον οποίο ο Δήμος έλαβε γνώση των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν και επέβαλαν την εκτέλεση του έργου για την αποτροπή της επέλευσης σοβαρού κινδύνου για την υγεία των δημοτών, αλλά σε ικανή χρονική απόσταση από αυτόν, κατά τη διάρκεια του οποίου θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί και να ολοκληρωθεί η κύρια διαδικασία επιλογής της ανοικτής διαδικασίας, για την προσφυγή στην οποία, η μόνη χρονική επιβάρυνση θα ήταν η δεκαπενθήμερη προθεσμία, που τάσσεται από το νόμο για την τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας προ της διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού (βλ. άρθ. 15 παρ.7 του ν. 3669/2008). Πέραν τούτου και κατά τη μετέπειτα διαδικασία παρήλθαν ικανά χρονικά διαστήματα και καθυστερήσεις, που διέρρευσαν άπρακτα κατά τρόπο που δε συμβαδίζει με την επικαλούμενη ύπαρξη «άμεσου επαπειλούμενου κινδύνου για την υγεία των δημοτών»

Η μελέτη της υπηρεσίας, η οποία εκπονήθηκε το Δεκέμβριο 1991 και έχει θεωρηθεί το 1993 έχει καταστεί κατά την κρίση του Κλιμακίου ανεπίκαιρη και θα έπρεπε να έχει διενεργηθεί επικαιροποίηση της, δεδομένου ότι από την εκπόνηση της (1991) μέχρι τη διεξαγωγή της ελεγχόμενης διαδικασίας δημοπράτησης (2010), έχει παρέλθει σημαντικά μεγάλο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο έχουν ενδεχομένως επέλθει αλλαγές που μπορεί να επηρεάσουν την εφαρμοσιμότητα της. Αλλωστε, το γεγονός ότι δεν έχουν μεταβληθεί οι πληθυσμιακές συνθήκες, που έχουν προβλεφθεί στη μελέτη αυτή δεν αποδεικνύει άνευ άλλου τινός, ότι δεν απαιτείται επικαιροποίηση της, δεδομένου ότι για τη σύνταξη μιας μελέτης λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο οι πληθυσμιακές συνθήκες μιας περιοχής, αλλά και οι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές κ.λ.π. συνθήκες, καθώς και το ισχύον νομοθετικό καθεστώς.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 475/2010

Συμπληρωματική σύμβαση

Η επικαλούμενη πολυετής καθυστέρηση εκδίκασης από το Σ.τ.Ε. των αιτήσεων αναστολής και

ακύρωσης, που αφορούν στη χρησιμοποίηση των δανειοθαλάμων της περιοχής του Αγίου Αντωνίου, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί απρόβλεπτη περίσταση για την ανάθεση συμπληρωματικών εργασιών, αφού ο ανάδοχος τελούσε ήδη κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς του σε γνώση της σχετικής δικαστικής διαμάχης, η θετική έκβαση της οποίας δεν ήταν δεδομένη, και ως εκ τούτου, όφειλε να διαθέτει εναλλακτικές προτάσεις ως προς τις πηγές λήψης των απαιτούμενων αδρανών υλικών, ενώ η αλλαγή του τρόπου εκτέλεσης επιμέρους εργασιών, που προέκυψε λόγω της θαλάσσιας μεταφοράς και απόθεσης του αμμοχάλικου από το δανειοθάλαμο του Λιτόχωρου, δεν δικαιολογεί την καταβολή στον ανάδοχο πρόσθετης αποζημίωσης, πέραν της τιμής των σχετικών άρθρων του τιμολογίου μελέτης, και επομένως, αυτός έπρεπε να έχει διαμορφώσει την οικονομική προσφορά του με βάση τις ειδικές συνθήκες του έργου, κατά τα οριζόμενα στο εν λόγω άρθρο.

Οι λοιπές εργασίες είναι νέες, που δεν περιλαμβάνονται στην αρχική μελέτη του έργου και αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του τεχνικού αντικειμένου του ή οφείλονται σε παραλείψεις της μελέτης δημοπράτησης του έργου δεν αποδεικνύεται, σε κάθε περίπτωση, ότι κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων.

Αιτιολογία για τη σύναψη της συμπληρωματικής σύμβασης, κατά την οποία οι εργασίες που περιλαμβάνονται σ΄ αυτή δεν μπορούν, τεχνικά ή οικονομικά, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα στην ολοκλήρωση και λειτουργία του έργου, δεν αρκεί για να θεωρηθεί νόμιμη η εν λόγω σύμβαση, αφού η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει σωρευτικά με τις λοιπές προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις για την κατάρτιση συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 477/2010

Ο αποκλεισμός της πρώτης μειοδότριας δεν ήταν νόμιμος, αφού η υπεύθυνη δήλωσή της είχε το προβλεπόμενο από το πρότυπο τεύχος και τη διακήρυξη περιεχόμενο και δεν απαιτείτο να γίνεται ξεχωριστή μνεία περί της φορολογικής ενημερότητας αυτής ως προς τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από την κοινοπρακτική της δραστηριότητα. Διαπίστωση ουσιώδους νομικής πλημμέλειας.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 479/2010

Συμπληρωματική σύμβαση. Αποζημίωση για σταλίες μηχανημάτων

Μη νόμιμη η σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης, που αφορά στην καταβολή δαπανών καθυστερήσεων, μειωμένης απόδοσης και μετακινήσεων μηχανημάτων και προσωπικού, λόγω των εμποδίων στην εκτέλεση του έργου που προκύπτουν από τις ανασκαφικές εργασίες που εκτελεί η προσληφθείσα αρχαιολόγος, καθόσον σε άρθρο του τιμολογίου της μελέτης ορίζεται ότι οι εν λόγω δαπάνες περιλαμβάνονται στο περιεχόμενο των τιμών του τιμολογίου και κατά συνέπεια είχαν συνυπολογιστεί στον αρχικό προϋπολογισμό του έργου. Και αν θεωρηθεί ότι η υπό κρίση σύμβαση αφορά στην καταβολή αποζημίωσης στον ανάδοχο για τυχόν ζημίες που προκύπτουν από την αναμονή των μηχανημάτων και των εργατών κατά την εκτέλεση των ανασκαφικών εργασιών (σταλίες), η δαπάνη αυτή, πέραν του ότι γίνεται χωρίς να προκύπτει η τήρηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 36 παρ. 11 ν. 3669/2008 (υπερημερία του κυρίου του έργου, ύπαρξη θετικής ζημίας, έγγραφη όχληση αναδόχου), δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 482/2010

Μέρος των εργασιών της ελεγχόμενης συμπληρωματικής σύμβασης έχει ήδη εκτελεσθεί. Κατά συνέπεια, το Κλιμάκιο έχει καταστεί κατά χρόνο αναρμόδιο να επιληφθεί του ελέγχου νομιμότητας της ελεγχόμενης συμπληρωματικής σύμβασης και οφείλει να απόσχει αυτού, αφού, ανεξαρτήτως της συνδρομής ή μη των νομίμων προϋποθέσεων για τη σύναψή της και του αν αυτή έχει υπογραφεί, η σύμβαση αυτή αφορά σε εργασίες που έχουν ήδη αρχίσει να εκτελούνται σε χρόνο προγενέστερο της υποβολής της για προληπτικό έλεγχο ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 490/2010

Καλούμενες τάξεις. **Ελλειψη αιτιολογίας αποκλεισμού εργοληπτικής επιχείρησης**

Εφόσον στη διακήρυξη και στη δημοσιευθείσα περίληψή της προβλέπονταν η δυνατότητα συμμετοχής εργοληπτικών επιχειρήσεων ή κοινοπραξιών που ανήκουν στην 3η και 4η τάξη (εκτός νομού) και στην 3η, 4η και 5η (εντός νομού) στην κατηγορία οικοδομικά, μη νομίμως έγινε αποδεκτή η συμμετοχή της κοινοπραξίας Σ.Γ., η οποία διέθετε πτυχίο 2ης τάξης στα οικοδομικά. Το γεγονός δε της δυνατότητας συμμετοχής της στον επίμαχο διαγωνισμό βάσει της εξαιρετικής διάταξης της παρ. 10 του άρθρου 16 του ν.3668/2008 με αναβάθμιση του ανωτάτου ορίου της τάξης του πτυχίου της, δεν μπορεί να παράσχει επαρκή θεμελίωση της νομιμότητας της συμμετοχής της στο διαγωνισμό και κατά μείζονα λόγο της επιλογής της ως αναδόχου, καθότι η σχετική δυνατότητα δεν διαλαμβάνονταν με ρητό τρόπο στη διακήρυξη και στη δημοσιευθείσα περίληψή της και ως εκ τούτου δεν έτυχε της απαιτούμενης δημοσιότητας. Κάθε δε αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή παραβιάζει τις αρχές του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού και της ισότιμης πρόσβασης στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων δημοσίων έργων.

Το πρακτικό της Επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού δεν περιέχει καμία αιτιολογία για τον αποκλεισμό της εργοληπτικής επιχείρησης ΤΕ, της οποίας δεν ανοίχτηκε η οικονομική προσφορά, καθώς δεν εξειδικεύει τους λόγους για τους οποίους κρίθηκε άκυρη η συμμετοχή της στο διαγωνισμό, γεγονός που αντίκειται στις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων στους δημόσιους διαγωνισμούς. Διαπίστωση ουσιωδών νομικών πλημμελειών, που κωλύουν την υπογραφή του σχεδίου σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ε΄ ΚΛΙΜ. 492/2010

Συμπληρωματική σύμβαση.

Εργασίες δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο συμπληρωματικής σύμβασης, καθόσον δεν οφείλονται σε αιφνίδια πραγματικά γεγονότα που δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης, αλλά στη διαφοροποίηση της στατικής μελέτης εφαρμογής από την οριστική μελέτη, δηλαδή σε προφανείς παραλείψεις και σφάλματα της τελευταίας, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η κάλυψή τους με συμπληρωματική σύμβαση, αλλά μόνο από το κονδύλι των απροβλέπτων της αρχικής σύμβασης.

Οι λοιπές εργασίες συνιστούν επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου, αφού το τελευταίο αφορούσε στην επαναφορά του διώροφου τμήματος στην πρότερή του κατάσταση και όχι στη συνολική αναδιαρρύθμισή του.

ΑΠΟΦ. VI ΤΜ. 2730/2010

Οικοδομική άδεια. Για την πραγματοποίηση επεμβάσεων σε μνημείο το οποίο έχει χαρακτηρισθεί ιστορικό διατηρητέο, απαιτείται η συνδρομή τόσο των προϋποθέσεων της νομοθεσίας

περί προστασίας των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι οποίες σχετίζονται με το χαρακτηρισμό του κτίσματος ως μνημείου, όσο και των προϋποθέσεων της πολεοδομικής νομοθεσίας. Τούτο δε διότι οι προϋποθέσεις που τίθενται από τις ανωτέρω νομοθεσίες δεν επικαλύπτονται, αλλά είναι διακεκριμένες και επί τη βάσει διαφορετικών κριτηρίων. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, για την εκτέλεση εργασιών σε μνημείο που έχει κηρυχθεί διατηρητέο, απαιτείται ισχύουσα οικοδομική άδεια.

Πρόσθετοι όροι σε διακήρυξη. Προς αποφυγή νόθευσης του ανταγωνισμού στις διαγωνιστικές διαδικασίες, απαγορεύεται, κατ΄ αρχήν, οποιαδήποτε μεταβολή των τεθέντων με τα ως άνω πρότυπα τεύχη όρων, κατά τη σύνταξη των διακηρύξεων δημοπράτησης δημοσίων έργων. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η προσθήκη στην οικεία διακήρυξη επιπλέον όρων υπαγορευομένων από το είδος και την πολυπλοκότητα του υπό ανάθεση έργου, πλην όμως η προσθήκη αυτή υπόκειται αναγκαία σε προηγούμενη έγκριση με απόφαση του Υπουργού Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Τμήματος Κατασκευών του Συμβουλίου Δημοσίων Εργων της Γ.Γ.Δ.Ε..

ΑΠΟΦ. VI ΤΜ. 2705/2010

Κωλύεται η υπογραφή σχεδίου εργολαβικής σύμβασης, που έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης διατηρητέου ακινήτου, εφόσον οι επεμβάσεις αυτές δεν έχουν εγκριθεί να εκτελεσθούν σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 1577/1985 και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις, εν όλω ή εν μέρει, αφού και στην τελευταία περίπτωση (της εν μέρει αδειοδότησης) οι μη εγκριθείσες εργασίες έχουν πάντως ληφθεί υπόψη από τους διαγωνιζόμενους για την διαμόρφωση της οικονομικής προσφοράς τους, είναι δε άγνωστη η έκβαση του διαγωνισμού στην περίπτωση που οι εργασίες αυτές δεν είχαν συμπεριληφθεί στο δημοπρατηθέν τεχνικό αντικείμενο, ιδίως εάν οι υποβληθείσες προσφορές αποκλίνουν ελάχιστα μεταξύ τους.

ΑΠΟΦ. VI ΤΜ. 2729/2010

Οι **διατυπώσεις δημοσιότητας**, οι οποίες στοχεύουν στη διαφάνεια της διαδικασίας ανάθεσης και την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, με την όσο το δυνατόν ευρύτερη γνωστοποίηση του διενεργούμενου διαγωνισμού, πληρούνται με τη δημοσίευση της περίληψης της διακήρυξης του διαγωνισμού, περιέχουσας τα ουσιώδη στοιχεία αυτής, μεταξύ των οποίων τις τάξεις των καλούμενων εργοληπτικών επιχειρήσεων, στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, παράλληλα με τη δημοσίευσή της σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες. Εξάλλου, η δημοσίευση όλων των προκηρύξεων σε ένα σταθερό έντυπο καθιερώνει μία σίγουρη, έγκαιρη και έγκυρη πηγή πληροφόρησης και διευκολύνει την παρακολούθηση και εποπτεία, από την κεντρική διοίκηση, όλων των δημοσίων συμβάσεων που ανατίθενται στη χώρα. Το χρονικό διάστημα των δεκαπέντε ημερών, κατά το οποίο πρέπει η δημοσίευση να προηγηθεί της διενέργειας του διαγωνισμού, κρίνεται από το νομοθέτη ως ελάχιστο για την έγκαιρη ενημέρωση των ενδιαφερομένων. Επομένως, παραβίαση της αποκλειστικής αυτής προθεσμίας καθιστά μη νόμιμη την οικεία διαγωνιστική διαδικασία.

Αρμοδιότητα οργάνου συγκρότησης επιτροπής διαγωνισμού για την ανάθεση δημοτικού έργου. Κατά τη διαδικασία ανάθεσης έργου από Δήμο κατόπιν διαγωνισμού, η Δημαρχιακή Επιτροπή διαθέτει ειδική αρμοδιότητα για τη συγκρότηση της επιτροπής διενέργειας αυτού. Το δε Δημοτικό Συμβούλιο δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη Δημαρχιακή Επιτροπή στην ειδική αυτή αρμοδιότητά της, παρά μόνο υπό τις προϋποθέσεις των παραγράφων 4 και 5 του ίδιου άρθρου,

ήτοι, για θέματα ιδιαίτερα σοβαρά και εφόσον ληφθεί προς τούτο απόφαση, ειδικώς αιτιολογημένη, του Δημοτικού Συμβουλίου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του ή ύστερα από σχετική παραπομπή του θέματος προς το Δημοτικό Συμβούλιο από τη Δημαρχιακή Επιτροπή, λόγω της ιδιαίτερης σοβαρότητάς του.

ΑΠΟΦ. VI ΤΜ. 372/2010

Για την παραδεκτή συμμετοχή των εργοληπτικών επιχειρήσεων σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων έργων απαιτείται η υποβολή στην Επιτροπή Διαγωνισμού συγκεκριμένων δικαιολογητικών που ορίζονται από την οικεία διακήρυξη, προκειμένου να αποδειχθεί η συνδρομή των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων των υποψηφίων και, τούτο, κατ' εφαρμογή της αρχής της τυπικότητας του διαγωνισμού, η τήρηση της οποίας αποσκοπεί στην ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού υπό συνθήκες διαφάνειας και διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των ενδιαφερομένων.

Μεταξύ των προσόντων αυτών, περιλαμβάνεται στο πρότυπο τεύχος διακήρυξης τύπου Β΄ και η ασφαλιστική ενημερότητα των εργοληπτικών επιχειρήσεων, για την απόδειξη της οποίας απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικών των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών που βεβαιώνουν την καταβολή των οφειλόμενων από αυτές ασφαλιστικών εισφορών. Ειδικότερα, οι εργοληπτικές επιχειρήσεις που, αν και είναι γραμμένες στο Μ.Ε.ΕΠ., δεν διαθέτουν ενημερότητα πτυχίου, οφείλουν επιπλέον να προσκομίσουν ενώπιον της Επιτροπής Διαγωνισμού υπεύθυνη δήλωση, στη οποία να αναφέρουν, μεταξύ άλλων, ονομαστικά τα πρόσωπα που στελεχώνουν το πτυχίο της επιχείρησης και έχουν υποχρέωση ασφάλισης στο Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε., καθώς και βεβαίωση του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. για την ασφαλιστική ενημερότητα καθενός από αυτά.

Περαιτέρω, για την παραδεκτή συμμετοχή στο διαγωνισμό απαιτείται, τόσο από το νόμο όσο και από την εγκριτική των προτύπων τευχών διακήρυξης υπουργική απόφαση, η υπογραφή του εντύπου της οικονομικής προσφοράς της εργοληπτικής επιχείρησης από το νόμιμο εκπρόσωπο αυτής, τούτο δε, ανεξάρτητα από την ειδικότερη νομική μορφή της. Για την απόδειξη της ιδιότητας αυτής προβλέπεται η προσκόμιση υπεύθυνης δήλωσης του προσώπου που θέτει την υπογραφή του στην προσφορά ότι αποτελεί νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης, για την οποία υπογράφει, και ότι έχει το εκ του καταστατικού δικαίωμα εκπροσώπησης αυτής στον διαγωνισμό.

Τέλος, από το άρθρο 4.1 του πρότυπου τεύχους διακήρυξης που προπαρατέθηκε, όπως αυτό ισχύει σε κάθε ειδικότερη περίπτωση, παρέπεται ότι η διαδικασία του διαγωνισμού αποτελεί σύνθετη διοικητική ενέργεια διακρινόμενη σε επιμέρους στάδια διοικητικής δράσης, καθένα από τα οποία αποτελεί προϋπόθεση του επόμενου με κοινό σκοπό την ανάδειξη μειοδότη. Η μη συμμόρφωση προς τους ανωτέρω κανόνες με τη μορφή είτε της μη προσήκουσας τήρησης της διαδικασίας ή της παράλειψης τήρησης αυτής καθ'όλα τα επιμέρους στάδιά της, όπως λεπτομερώς περιγράφονται στο ως άνω άρθρο, πλήττει το κύρος του διαγωνισμού, εφόσον δε η παράβαση αφορά στην άσκηση αρμοδιότητας ή υλικής ενέργειας που τίθεται προς διασφάλιση των δικαιωμάτων των διαγωνιζομένων, συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια που ελέγχεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του για την άσκηση προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίου έργου (άρ. 98 παρ. 1 εδ. β του Συντάγματος).

Τέτοια πλημμέλεια αποτελεί και η παράλειψη της Επιτροπής Διαγωνισμού να συντάξει με επιμέλεια του Προέδρου της πράξη, με την οποία να βεβαιώνεται η μέρα και η ώρα ανάρτησης σε ειδικό πίνακα της υπηρεσίας της ανακοίνωσης του αποτελέσματος της δημοπρασίας, αφού η υποχρέωση αυτή συνδέεται άμεσα με το δικαίωμα των ενδιαφερομένων να λάβουν γνώση του πρακτικού του διαγωνισμού και να ασκήσουν εμπροθέσμως ενστάσεις κατ' αυτού.

Παράρτημα II

Δημήτριος Τσακανίκας, Πάρεδρος ΕΛΣ
Βασιλική Προβίδη, Πάρεδρος ΕΛΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 1/2010

Η τριακονθήμερη προθεσμία, που τάσσεται από τη διάταξη του άρθρου 19 παρ. 7 του Π.Δ. 774/1980, όπως ισχύει, για την ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν έχει αποκλειστικό αλλά ενδεικτικό χαρακτήρα**,** πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν παραβίασή της, δεν συνεπάγεται ακυρότητα της πράξης του Κλιμακίου.

Δεδομένου ότι η **ένταξη της προμήθειας στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών (Ε.Π.Π.)** συνιστά προϋπόθεση της νομιμότητας της σύναψης της οικείας σύμβασης και ότι προσδιοριστικό στοιχείο της προμήθειας αυτής συνιστά η περιγραφή του είδους στο οποίο αυτή αφορά και το οποίο συγκαταλέγεται στα δημοσιευτέα στοιχεία στους πίνακες του Ε.Π.Π., μη νομίμως διενεργείται διαγωνισμός με διευρυμένο αντικείμενο σε σχέση με το περιγραφέν στην απόφαση ένταξης στο Ε.Π.Π., αφού η επιπλέον κατηγορία ειδών δεν έχει κατ' ουσίαν ενταχθεί σ' αυτό. Συνεπώς, μη νομίμως και κατά παράβαση του άρθρου 2 του ν.2286/1995, η διακήρυξη του ελεγχόμενου διαγωνισμού που αφορούσε «αναλώσιμο ακτινολογικό υλικό» συμπεριέλαβε στο αντικείμενό της είδος, το οποίο δεν κατονομαζόταν ούτε στις αποφάσεις ένταξης στο ΕΠΠ της προμήθειας αλλά ούτε και στην εγκριτική της διενέργειας του διαγωνισμού, απόφασης του Δ.Σ. του νοσοκομείου και ως εκ τούτου καθίσταται άκυρη η όλη διαγωνιστική διαδικασία.

Με την **374/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 3/2010

Υποβολή προσφοράς για μέρος της προκηρυχθείσας ποσότητας

Νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας επισώτρων με ανοικτό διαγωνισμό από Υπουργείο για την κάλυψη των αναγκών της ΕΘΕΛ Α.Ε., με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή και με τη πρόβλεψη στη διακήρυξη του διαγωνισμού ότι γίνονται δεκτές προσφορές για τουλάχιστον το 1/3 της προκηρυχθείσας ποσότητας υλικών.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 5/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας ειδών περιτοναϊκής κάθαρσης από νοσοκομείο, με ανοικτό διαγωνισμό και κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, διότι:

α) η ανάθεση από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας στο νοσοκομείο, της ευθύνης του διαγωνισμού είναι μη νόμιμη, αφενός διότι δεν προκύπτει η παροχή της προβλεπόμενης στο νόμο προηγούμενης σχετικής έγκρισης από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και αφε-

τέρου κατά το μέρος που αφορά στην προμήθεια είδους για την κάλυψη των αναγκών άλλου φορέα από αυτόν που διενεργεί τον διαγωνισμό,

β) η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας, κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ.7 του ν.3580/2007, εξουσιοδότησε με σχετική απόφασή της το νοσοκομείο να συντάξει τις τεχνικές προδιαγραφές της οικείας διακήρυξης και τον Διοικητή αυτού να συγκροτήσει την Επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού,

γ) η Επιτροπή διενέργειας του διαγωνισμού **συγκροτήθηκε** από τέσσερα τακτικά και ισάριθμα αναπληρωματικά και όχι από τρία ή πέντε μέλη, κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 38 παρ.2 εδ. α΄ του π.δ. 118/2007 και σε κάθε περίπτωση **η σύνθεσή της ήταν μη νόμιμη**, δεδομένου ότι στις συνεδριάσεις της συμμετείχε ως πέμπτο μέλος πρόσωπο που δεν προβλεπόταν στην πράξη συγκρότησης,

δ) στη διακήρυξη δεν αναγράφεται **η προϋπολογιζόμενη δαπάνη ανά προκηρυσσόμενο είδος**, ώστε να ελεγχθεί αφενός η τυχόν υπέρβαση των προσφερόμενων τιμών σε σχέση με το 10% της προϋπολογιζόμενης δαπάνης ανά είδος, αφετέρου το ποσό των υποβληθεισών εγγυητικών επιστολών συμμετοχής,

ε) για ορισμένες κατηγορίες υπό προμήθεια ειδών (συνοδών εξαρτημάτων) στη διακήρυξη αναγράφεται μόνο η συνολικά απαιτούμενη ποσότητα, χωρίς να προσδιορίζεται η ποσότητα κάθε επιμέρους υλικού που εμπίπτει σε αυτές,

στ) ορισμένα από τα υπό προμήθεια είδη κατακυρώθηκαν στην προμηθεύτρια εταιρεία σε ποσότητα μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη στη διακήρυξη σε ποσοστό άνω του 15%, κατά παράβαση του άρθρου 21 περ. α΄ του π.δ.118/2007,

ζ) κατακυρώθηκαν στην ίδια εταιρεία ως μειοδότρια και υλικά, για τα οποία δεν είχε υποβάλει προσφορά και

η) στην ίδια εταιρεία κατακυρώθηκαν είδη (υλικά) που δεν ζητούνται από τη διακήρυξη, αφού έφεραν χαρακτηριστικά διάφορα των τεχνικών προδιαγραφών.

Με την **656/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε εν μέρει την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης και πλάνης περί τα πράγματα.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 7/2010

Προμήθεια καυσίμων από Ν.Α. για την κάλυψη αναγκών Δήμων. Ανάθεση κατόπιν διενέργειας διαγωνισμού. Μη νόμιμη η ανάθεση της προμήθειας, καθόσον: α) η διακήρυξη του διαγωνισμού δεν προσδιόριζε, έστω κατά προσέγγιση, την αιτούμενη ποσότητα των προς προμήθεια καυσίμων κατά κατηγορία και μη νομίμως τα σχέδια συμβάσεων δεν αναγράφουν την ποσότητα των προς προμήθεια ειδών ούτε και τις υπηρεσίες, τα ν.π.δ.δ. και ιδρύματα για τα οποία προορίζεται η ανωτέρω προμήθεια και β) η απόφαση συγκρότησης της Επιτροπής Διαγωνισμού εκδόθηκε από τον Νομάρχη, που είναι αναρμόδιος, αφού η αρμοδιότητα για την έκδοση της απόφασης αυτής ανήκει στη Νομαρχιακή Επιτροπή.

Με την **373/2010 απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου ως προς την πρώτη πλημμέλεια λόγω συγγνωστής πλάνης των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής και ως προς τη δεύτερη πλημμέλεια λόγω προσκόμισης εγγράφων που αίρουν αυτή.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 8/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας **προμήθειας υλικών από νοσοκομείο**, με ανοικτό διαγωνισμό και κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, καθόσον: α) μη νομίμως κατακυρώθηκαν είδη στη δεύτερη κατά σειρά μειοδοσίας προμηθεύτρια εταιρεία διότι αφενός η προμηθεύτρια εταιρεία που αναδείχθηκε πρώτη μειοδότρια για τα είδη αυτά αρνήθηκε να παρατείνει εκ νέου την ισχύ της προσφοράς της, ζητώντας ματαίωση του διαγωνισμού και αφετέρου ο ελεγχόμενος διαγωνισμός έπρεπε να ματαιωθεί ως προς τα είδη αυτά, αφού κατά το χρόνο έκδοσης της κατακυρωτικής απόφασης είχε παρέλθει ο κατ' ανώτατο νόμιμο όριο χρόνος παράτασης της ισχύος των υποβαλλόμενων στο διαγωνισμό προσφορών και β) μη νομίμως και κατά παράβαση των άρθρων 20 παρ.2 και 21 περ. β΄του π.δ.394/1996, κατανεμήθηκε είδος της διακήρυξης τόσο στον πρώτο όσο και στον δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας προμηθευτή, καθόσον δεν προέκυπτε η υποβολή ισότιμης προσφοράς από αυτούς.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 11/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας **προμήθειας αναλώσιμου υλικού** για κάλυψη αναγκών **νοσοκομείου**, καθόσον: α) μη νομίμως κατακυρώθηκαν σε προμηθεύτριες εταιρείες είδη, κατά παράβαση των άρθρων 52 του π.δ.60/2007 και της ελεγχόμενης διακήρυξης, διότι δεν ζητήθηκαν από την αναθέτουσα αρχή οι διευκρινίσεις που θα επέτρεπαν την εκτίμηση της αξιοπιστίας των προσφερθεισών για κάθε ένα εκ των ανωτέρω ειδών τιμών, οι οποίες υπολειπόμενες κατά πολύ του 50% της προϋπολογισθείσας για κάθε είδος δαπάνης, παρίστανται **ασυνήθιστα χαμηλές** και για το λόγο αυτό απορριπτέες, β) μη νομίμως κατακυρώθηκαν είδη σε προμηθεύτριες εταιρείες, διότι, κατά παράβαση του άρθρου 4 παρ.3 του ν.2955/2001, η αναθέτουσα αρχή προέβη στην κατακύρωση των ανωτέρω ειδών αντί στην εν μέρει ματαίωση του διαγωνισμού γι' αυτά, εφόσον οι προσφερθείσες για κάθε ένα εκ των ανωτέρω ειδών, τιμές, υπερέβαιναν κατά ποσοστό πέραν του 10%, την προϋπολογισθείσα ανά συγκεκριμένο είδος δαπάνη, γ) μη νομίμως κατακυρώθηκε σε προμηθεύτρια εταιρεία είδος σε ποσοστό μικρότερο του 50% της προκηρυχθείσας ποσότητας χωρίς να ληφθεί προηγουμένως η προς τούτο συναίνεση του προμηθευτή (άρθρο 21 παρ.1 του π.δ.394/1996), δ) μη νομίμως και κατά παράβαση του άρθρου 20 παρ.3 του π.δ.394/1996, συμπεριελήφθησαν στα υποβληθέντα για έλεγχο σχέδια συμβάσεων, είδη, για τα οποία η εταιρεία δεν φέρεται να υπέβαλε προσφορά, ε) μη νομίμως δεν συμπεριελήφθησαν στα υποβληθέντα για έλεγχο νομιμότητας σχέδια συμβάσεων με τις προμηθεύτριες εταιρείες, είδη που τους κατακυρώθηκαν ενώ συμπεριελήφθησαν είδη που δεν τους κατακυρώθηκαν και στ) μη νομίμως υπολογίστηκε για ορισμένα είδη ο, επιβαρύνων το νοσοκομείο, αναλογών Φ.Π.Α. σε ποσοστό 19% αντί του νομίμου 9%.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 13/2010

Διαπραγμάτευση μετά από ματαίωση των αποτελεσμάτων ανοικτού διαγωνισμού

Μη νόμιμη η προσφυγή στην ανωτέρω διαδικασία διότι: α) δεν κλήθηκαν στη διαπραγμάτευση όλοι οι προμηθευτές που είχαν υποβάλει προσφορές και αξιολογήθηκαν κατά την προηγηθείσα διαδικασία του ανοικτού διαγωνισμού και β) η διαδικασία της διαπραγμάτευσης διενεργήθηκε με όρους ουσιωδώς διάφορους από αυτούς με τους οποίους είχε διεξαχθεί ο προηγηθείς αυτής διαγωνισμός, αφού τα προς προμήθεια είδη που ανατέθηκαν με βάση τη διαδικασία αυτή δεν ταυτίζονται ως προς τον αριθμό, την τεχνική περιγραφή και την ποσότητά τους με εκείνα που αναφέρονται στη διακήρυξη, του ματαιωθέντος διαγωνισμού.

Με την **701/2010 απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακλήθηκε η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, διότι α) ως προς την πρώτη πλημμέλεια, νομίμως δεν προσκλήθηκαν στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης όλοι οι υποψήφιοι του αρχικού διαγωνισμού, αφού i) για ορισμένα από τα προκηρυσσόμενα είδη δεν είχε υποβληθεί προσφορά από τους υποψήφιους στο ματαιωθέντα διαγωνισμό, ii) η τεχνική προσφορά ενός από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό αυτό είχε κριθεί ως εκτός προδιαγραφών και iii) ένας από τους συμμετέχοντες στον αρχικό διαγωνισμό δεν βρέθηκε στη διεύθυνση που είχε δηλώσει με τη προσφορά του στο ματαιωθέντα διαγωνισμό και β) ως προς τη δεύτερη πλημμέλεια αναγνώρισε συγγνωστή πλάνη των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 14/2010

Προμήθεια υγρών καυσίμων.

Μη νόμιμος ο διαγωνισμός που διενεργείται από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση (Ν.Α) διότι, α) η Ν.Α., κατά το μέρος που ο διαγωνισμός αυτός διεξάγεται για την προμήθεια καυσίμων προς κάλυψη αναγκών νοσηλευτικών ιδρυμάτων και Κέντρων Υγείας που βρίσκονται εντός της εδαφικής περιφέρειάς της, δεν είναι αρμόδια για τη διενέργεια της σχετικής διαδικασίας, καθόσον μετά την ισχύ του ν. 3580/2007 αρμόδια για την ανάθεση των προμηθειών αυτών καθίσταται η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας ή κατόπιν εξουσιοδότησης τα νοσηλευτικά ιδρύματα και β) οι εγγυητικές επιστολές συμμετοχής υποψηφίων στο διαγωνισμό, οι οποίοι ακολούθως αναδείχθηκαν και ανάδοχοι, όριζαν χρόνο ισχύος μικρότερο των εκατόν πενήντα (150) ημερολογιακών ημερών από την επομένη της διενέργειας του διαγωνισμού, κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 25 παρ.4 του π.δ.118/2007 και του σχετικού όρου της διακήρυξης.

Με την **662/2010 απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα πράξη μόνο ως προς τη μη νομιμότητα της υποβαλλόμενης εγγυητικής επιστολής συμμετοχής μιας συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας κρίνοντας ότι η κατατεθείσα από αυτήν εγγυητική επιστολή συμμετοχής είχε νομίμως παραταθεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των εκατόν πενήντα (150) ημερών από την επομένη της διενέργειας του διαγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 25 παρ.4 του π.δ.118/2007 σε συνδυασμό και με τον οικείο όρο της διακήρυξης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 20/2010

Προμήθεια υγρών καυσίμων από νοσοκομείο. **Διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση διακήρυξης** κατ' εφαρμογή των άρθρων 25 του π.δ/τος 60/2007 και 2 παρ.13 Ι του ν.2286/1995. Νόμιμη η προσφυγή στην ανωτέρω διαδικασία μετά από διαγωνισμό, ο οποίος κηρύχθηκε άγονος διότι δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 22/2010

Μη νόμιμη η ελεγχόμενη διαδικασία ανάδειξης προμηθευτών υλικών για νοσοκομείο καθόσον: α) μη νομίμως και κατά παράβαση του άρθρου 4 παρ.1 του ν.2955/2001, η Επιτροπή Διαγωνισμού συγκροτήθηκε από τέσσερις(4) υπαλλήλους του νοσοκομείου και έναν (1) εκπρόσωπο του οικείου επιμελητηρίου, ενώ θα έπρεπε να αποτελείται αποκλειστικά από πέντε (5) υπαλλήλους του νοσοκομείου ή της Υγειονομικής Περιφέρειας. Η μη νόμιμη συγκρότηση αυτής έχει ως συνέπεια να πάσχουν ακυρότητας όλες οι πράξεις της και να καθίσταται νομικά πλημμελής όλη η διαδικασία του διαγωνισμού και β) μη νομίμως, υπό προμήθεια είδη, κατακυρώθηκαν στις

μειοδότριες εταιρείες σε τιμές που υπερέβαιναν σε ποσοστό άνω του 10% τις επιμέρους προϋπολογισθείσες συνολικές δαπάνες που καθόριζε η διακήρυξη για τα είδη αυτά, ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ.3 εδ.β΄ του ν.2955/2001, έπρεπε ο διαγωνισμός για τα είδη αυτά υποχρεωτικά να ματαιωθεί.

Με την **2009/2010 Απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακλήθηκε εν μέρει η προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής για τη μη νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού ενώ ενέμεινε στη μη νομιμότητα της διαδικασίας του διαγωνισμού για τα υπό προμήθεια είδη, των οποίων η κατακυρωθείσα τιμή υπερέβαινε σε ποσοστό άνω του 10% την προϋπολογισθείσα δαπάνη αυτών.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 28/2010

Μη νόμιμη εν μέρει η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού για την ανάδειξη προμηθευτών υγρών καυσίμων από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, κατά το μέρος που κατακυρώθηκαν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού σε μοναδικούς εξ αρχής υποψηφίους προμηθευτές, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 περ. η του π.δ.118/2007, δεν προσκομίστηκαν συγκριτικά στοιχεία τιμών είτε προηγούμενων διαγωνισμών είτε της αγοράς που να επιβεβαιώνονται με παραστατικά, ώστε να ληφθούν υπόψη, όπως απαιτεί ο νόμος, από την Επιτροπή του Διαγωνισμού για να έχει τη δυνατότητα να κατακυρώσει στον μοναδικό υποψήφιο και ο διαγωνισμός ως προς αυτούς έπρεπε υποχρεωτικά να ματαιωθεί και να επαναληφθεί.

Με την **1285/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε ότι νόμιμα αποφασίσθηκε η ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας και η ανάθεση των επίμαχων προμηθειών παρά το γεγονός ότι κατατέθηκε μία και μόνο προσφορά, καθόσον υπήρχαν συγκριτικά στοιχεία προηγούμενων διαγωνισμών, τα οποία και προσκομίστηκαν ενώπιόν του. Τα στοιχεία αυτά αρκεί να ενυπάρχουν στα λοιπά στοιχεία της διαγωνιστικής διαδικασίας χωρίς να απαιτείται να παρατίθενται αυτά στη σχετική εισήγηση του αρμοδίου για την κρίση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, στην περίπτωση που αυτό κρίνει ότι η διαδικασία του διαγωνισμού πρέπει να συνεχιστεί παρά τον ένα και μοναδικό προσφέροντα.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 31/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά**, προμήθειας υλικών από νοσοκομείο, καθόσον: α) κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 42 παρ. 1,2, 46 παρ. 1,2 και 6 και 51 παρ.1 α και 2 του Π.Δ/τος 60/2007 τέθηκε από τη διακήρυξη του διαγωνισμού ως στοιχείο τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών η «αξιοπιστία αντιπροσώπου Ελλάδος, διάθεση παρομοίων αντιδραστηρίων και αναλυτών σε άλλα νοσοκομεία», διότι αποτελεί στοιχείο ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων, β) δεν ήταν νόμιμη η συγκρότηση της Επιτροπής Διαγωνισμού αφού στην οικεία πράξη συγκρότησης αυτής δεν αναφερόταν ρητά η ιδιότητα των διοριζομένων μελών της, γ) δεν αξιολογήθηκε η οικονομική προσφορά συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας για υπό προμήθεια είδος, παρά το γεγονός ότι η τεχνική της προσφορά, μετά από την κατάθεση σχετικής ένστασης, κρίθηκε τελικά αποδεκτή, κατά παράβαση της αρχής της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, δ) μη νομίμως αποκλείστηκε από την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού η τεχνική προσφορά συμμετέχουσας στον διαγωνισμό εταιρείας για το λόγο ότι διέθετε μόνο εσωτερικό και όχι εξωτερικό ποιοτικό έλεγχο για συγκεκριμένο υπό προμήθεια

είδος, καθόσον οι προσφορές άλλων εταιρειών που διέθεταν έναν εκ των δύο προαναφερόμενων ελέγχων κρίθηκαν τεχνικά αποδεκτές και ε) μη νομίμως κρίθηκε οικονομικά αποδεκτή η προσφορά συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας για υπό προμήθεια είδος καθόσον δόθηκε τιμή μόνο για δύο(2) από τις συνολικά επτά (7) υποχρεωτικώς ζητούμενες εξετάσεις της διακήρυξης για το συγκεκριμένο είδος.

Με την **1283/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου,** ανακάλεσε εν μέρει την Πράξη αυτή και έκρινε ότι: α) εσφαλμένα το Κλιμάκιο δέχθηκε το στοιχείο «αξιοπιστία αντιπροσώπου Ελλάδος, διάθεση παρομοίων αντιδραστηρίων και αναλυτών σε άλλα νοσοκομεία» ως κριτήριο ανάθεσης (ποιοτικής επιλογής προμηθευτών), καθόσον αυτό ορθά συμπεριλήφθηκε μεταξύ των κριτηρίων τεχνικής αξιολόγησης, διότι θεωρήθηκε ως κριτήριο καταλληλότητας των υποψηφίων προμηθευτών (εξακρίβωσης της ικανότητάς τους να εκτελέσουν τη σύμβαση), συνεπώς ορθά το στοιχείο αυτό βαθμολογήθηκε ειδικά και αξιολογήθηκε χωρίς να καθίσταται πλημμελής η διακήρυξη του διαγωνισμού, β) νομίμως συγκροτήθηκε η Επιτροπή Διαγωνισμού, δεδομένου ότι από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προκύπτει ότι τα μέλη της Επιτροπής δεν είχαν την ιδιότητα του μέλους της οικείας Περιφέρειας ή του νοσοκομείου και επιπλέον στο προοίμιο της πράξης συγκρότησης αναφέρεται ο ν.2955/2001, γ) ορθά κρίθηκε από το Κλιμάκιο ότι, κατά παράβαση των αρχών της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων, δεν αξιολογήθηκε η οικονομική προσφορά εταιρείας για υπό προμήθεια είδος, της οποίας η τεχνική προσφορά είχε κριθεί τεχνικά αποδεκτή, πλην όμως, ενόψει του πραγματικού γεγονότος ότι και μετά το άνοιγμα της οικονομικής της προσφοράς, συμφερότερη για το συγκεκριμένο είδος αναδεικνύονταν προσφορά άλλης εταιρείας σε συνδυασμό με τον σκοπό δημοσίου συμφέροντος (προστασία δημόσιας υγείας) που επιτελείται μέσω της συγκεκριμένης προμήθειας, το Τμήμα έκρινε ότι θα απέβαινε αλυσιτελής η επανάληψη του εν λόγω σταδίου της διαδικασίας και συνεπώς έκρινε ότι δεν πάσχει η κατακυρωτική απόφαση για το είδος αυτό, δ) η τεχνική προσφορά συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρείας για συγκεκριμένο είδος αποκλείστηκε από την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού χωρίς νόμιμη αιτιολογία, δεδομένου ότι προσέφερε και αυτή, όπως και οι άλλες εταιρείες, των οποίων οι τεχνικές προσφορές κρίθηκαν τεχνικά αποδεκτές, μόνο έναν εκ των δύο ζητούμενων ποιοτικών ελέγχων και ως εκ τούτου ορθά έκρινε το Κλιμάκιο και ε) ως προς την πέμπτη πλημμέλεια, το Τμήμα αναγνώρισε συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 32/2010

Νόμιμη η απόρριψη προσφοράς ως απαράδεκτης διαγωνισμού ανάθεσης προμήθειας **με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή**, καθόσον η προσφορά αυτή έπασχε κατά το στάδιο της κατακύρωσης ως ερχόμενη σε **αντίθεση με ουσιώδεις όρους της διακήρυξης**, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να κατακυρωθούν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού στην αναδειχθείσα ανάδοχο εταιρεία, διότι στην περίπτωση αυτή η κατακυρωτική απόφαση θα έπασχε ακυρότητας. Σε κάθε δε περίπτωση, από το γεγονός ότι δεν εκδόθηκε πρακτικό απόρριψης της προσφοράς προ του ανοίγματος των οικονομικών προσφορών και δεν επιστράφηκε σφραγισμένη η οικονομική προσφορά της εταιρείας αυτής, δεν επλήγησαν οι αρχές της διαφάνειας ούτε στερήθηκε η εταιρεία αυτή της δυνατότητας δικαστικής προστασίας.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 34/2010

Προμήθεια υγρών καυσίμων προς κάλυψη αναγκών Δήμου. Νόμιμη η διαδικασία διενέρ-

γειας διαγωνισμού. **Ο όρος στο σχέδιο σύμβασης περί δυνατότητας παράτασης της σύμβασης** «για όσο χρονικό διάστημα κρίνει σκόπιμο ο Δήμος ή και μέχρι την ανακήρυξη νέου μειοδότη με τις ίδιες προϋποθέσεις και τιμές που προβλέπονται και πάντως όχι πέραν του εξαμήνου» είναι νόμιμος, στο μέτρο που δεν θα υπάρξει κατά το χρόνο αυτό υπέρβαση των ανά είδος ποσοτήτων που καθορίζονται στη διακήρυξη και κατακυρώθηκαν στην προμηθεύτρια εταιρεία.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 37/2010

Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου νομιμότητας της διαδικασίας σύναψης σύμβασης προμήθειας καθόσον η προϋπολογισθείσα δαπάνη αυτής χωρίς να υπολογίζεται ο Φ.Π.Α., είναι κατώτερη του οριζόμενου από τις οικείες διατάξεις ποσού του 1.000.000 ευρώ.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 39/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή** για την προμήθεια υλικών από νοσοκομείο καθόσον μη νομίμως και κατά παράβαση του άρθρου 2 του ν.2286/1995, η διακήρυξη του ελεγχόμενου διαγωνισμού, που αφορά στην ενταχθείσα στο Ε.Π.Π.2007-Πιστώσεις 2008 προμήθεια, δημοσιεύθηκε μετά τη **λήξη της ισχύος του προγράμματος** αυτού, ενώ η δημοσίευση θα έπρεπε να λάβει χώρα το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2008, με δυνατότητα ολοκλήρωσης των διαγωνισμών σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα. Λόγω δε της εκπρόθεσμης δημοσίευσης της διακήρυξης και του μη επαναπρογραμματισμού της προμήθειας για το επόμενο ΕΠΠ, μη νομίμως διενεργήθηκε ο οικείος διαγωνισμός.

Με την **1625/2010 Απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου,** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 41/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας με **κλειστό διαγωνισμό** από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, καθόσον α) δεν τηρήθηκε η αυτοτέλεια των δύο διακριτών σταδίων-φάσεων της διαδικασίας του κλειστού διαγωνισμού, κατ' άρθρο $5^{α}$ του π.δ.118/2007, αφού δεν τηρήθηκε το στάδιο της προεπιλογής των υποψηφίων, οι οποίοι, αφού επιλεγούν, στη συνέχεια καλούνται να υποβάλουν οριστική προσφορά (τεχνική και οικονομική καθώς και τα δικαιολογητικά του άρθρου $5^{α}$ παρ.2 του π.δ/τος 118/2007), αλλά ο ελεγχόμενος διαγωνισμός ολοκληρώθηκε σε ένα και μόνο στάδιο. Επιπρόσθετα δεν τηρήθηκε ούτε η εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης, δοθέντος ότι δεν προηγήθηκε αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία αλλά ούτε συντρέχουν και οι περιοριστικά απαιτούμενες από τις διατάξεις των άρθρων 24 του π.δ.60/2007 και 83 του ν.2362/1995 προϋποθέσεις για την προσφυγή σ' αυτήν, β) μη νόμιμα τέθηκαν από τη διακήρυξη ως κριτήρια αξιολόγησης της προσφοράς τα στοιχεία «ικανότητα παραγωγής», β«συστατικές επιστολές πελατών» και «αριθμός όμοιων τηλεσκοπίων σε λειτουργία» και γ) τόσο η συγκρότηση όσο και η σύνθεση της Επιτροπής Διαγωνισμού, σε όλες τις συνεδριάσεις της ήταν μη νόμιμη, αφού στις αποφάσεις συγκρότησης δεν αναφέρεται η ιδιότητα των μελών της Επιτροπής και μετείχαν αναπληρωματικά μέλη αντί των τακτικών χωρίς να αποδεικνύεται η νόμιμη πρόσκληση αυτών.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 42/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά, καθόσον: α) η διακήρυξη του διαγωνισμού ήταν πλημμελής, διότι, ανεπίτρεπτα,

μεταξύ των στοιχείων τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών περιλαμβάνεται και στοιχείο ποιοτικής επιλογής των υποψηφίων και συγκεκριμένα το στοιχείο «Αξιοπιστία αντιπροσώπου Ελλάδος, προηγούμενη εμπειρία στη διάθεση παρομοίων αντιδραστηρίων και μηχανημάτων σε άλλα νοσοκομεία», β) η σύνθεση της πενταμελούς Επιτροπής Διαγωνισμού σε όλες τις συνεδριάσεις της δεν ήταν νόμιμη, διότι, κατά παράβαση του άρθρου 14 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/1999), απουσίαζαν τακτικά μέλη της Επιτροπής Διαγωνισμού καθώς και τα αναπληρωματικά τους, χωρίς να προκύπτει ότι αυτά προσκλήθηκαν ή ότι δεν απαιτείται πρόσκλησή τους, και γ)λανθασμένα αναφέρεται στα υποβαλλόμενα για έλεγχο νομιμότητας σχέδια συμβάσεων σε σχέση με την οικονομική προσφορά αναδειχθείσας ως αναδόχου εταιρείας, ο κωδικός αριθμός για ορισμένα υπό προμήθεια είδη.

Με την **2011/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου,** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε α) ως προς την α΄ πλημμέλεια ότι εσφαλμένα το Κλιμάκιο υπέλαβε ότι τα κριτήρια «Αξιοπιστία αντιπροσώπου Ελλάδος, προηγούμενη εμπειρία στη διάθεση παρομοίων αντιδραστηρίων και μηχανημάτων σε άλλα νοσοκομεία» αποτελούν κριτήρια ανάθεσης, καθόσον αυτά ορθά συμπεριλήφθηκαν μεταξύ των κριτηρίων τεχνικής αξιολόγησης, δηλαδή ελήφθησαν υπόψη ως κριτήρια καταλληλότητας των υποψηφίων προμηθευτών (εξακρίβωσης της ικανότητάς τους να εκτελέσουν τη σύμβαση) και συνακόλουθα ορθά τα στοιχεία αυτά βαθμολογήθηκαν ειδικά και αξιολογήθηκαν, χωρίς να καθίσταται πλημμελής η διακήρυξη του διαγωνισμού, β) ως προς τη β΄ πλημμέλεια ότι από έγγραφα που υποβλήθηκαν ενώπιον του, διαπίστωσε ότι νομίμως συνεδρίασε η Επιτροπή Διαγωνισμού αφού αποδεικνύεται πρόσκληση όλων των μελών τακτικών και αναπληρωματικών, ενώ για τη συμμετοχή ενός αναπληρωματικού μέλους της Επιτροπής σε αντικατάσταση τακτικού μέλους που είχε απωλέσει την ιδιότητά του λόγω λύσης της υπηρεσιακής του σχέσης, αναγνώρισε συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής. Και τούτο διότι, όταν, μετά τη λύση της υπηρεσιακής σχέσης τακτικού μέλους της Επιτροπής, αυτό χάνει την ιδιότητα βάσει της οποίας ορίστηκε μέλος της Επιτροπής, η Επιτροπή (συλλογικό όργανο) παύει μετά την παρέλευση τριμήνου να έχει νόμιμη συγκρότηση. Επιπλέον τα αναπληρωματικά μέλη καλούνται προς αναπλήρωση των απόντων ή προσκαίρως κωλυομένων τακτικών μελών του συλλογικού οργάνου, όχι δε και των ελλειπόντων τακτικών μελών του, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 13 παρ.5 του ν.2690/1999 και γ) ως προς την γ΄ πλημμέλεια ότι, λόγω διόρθωσης των υποβαλλόμενων σχεδίων συμβάσεων, έπαυσαν οι διαπιστωθείσες με την άνω Πράξη πλημμέλειες.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 43/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή** για την προμήθεια υλικών για νοσοκομείο, καθόσον: α) δεν προσκομίζεται **απόφαση της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας,** σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.7 του ν.3580/2007, για τη διενέργεια του διαγωνισμού από το Νοσοκομείο και επιπλέον υπό την ισχύ του άνω νόμου, δεν προβλέπεται η διεξαγωγή διαγωνισμού για λογαριασμό άλλων φορέων (νοσοκομείων) εκτός του αναθέτοντος φορέα με βάση τις τεχνικές προδιαγραφές που εγκρίθηκαν από τον ίδιο αναθέτοντα φορέα και με επιτροπή συγκροτηθείσα από τον φορέα αυτόν και όχι από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας, β) δεν τηρήθηκε ο κανόνας των αυτοτελών, διακριτών φάσεων του διαγωνισμού και η αρχή της αυστηρά τυπικής διαδικασίας του διαγωνισμού, διότι **το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών** πραγματοποιήθηκε ενώ εκκρεμούσε η εκδίκαση ενστάσεων που υποβλήθηκαν κατά του σταδίου τεχνικής αξιολόγησης των προσφορών και επιπλέον η αναθέ-

τουσα αρχή, μετά το άνοιγμα των οικονομικών προσφορών, επανήλθε στην αξιολόγηση των τεχνικών προσφορών, ως προς ορισμένα είδη, για την τεχνική αξιολόγηση των οποίων δεν είχαν υποβληθεί ενστάσεις ή προσφυγές και γ) δεν αιτιολογήθηκε, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 εδ.η του π.δ.118/2007, η κατακύρωση υπό προμήθεια ειδών σε εταιρείες που ήταν **οι μοναδικά προσφέρουσες** ούτε από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή έλαβε υπόψη συγκριτικά στοιχεία τιμών προηγούμενων διαγωνισμών ή της αγοράς, που να επιβεβαιώνονται με παραστατικά και τα οποία να δικαιολογούν την κατακύρωση στις προσφερόμενες για τα είδη αυτά τιμές.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 45/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας υλικών από το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., καθόσον κρίθηκε ότι: α) μη νομίμως προμηθεύτρια εταιρεία που αναδείχθηκε μειοδότρια στον ελεγχόμενο διαγωνισμό, υπέβαλε, εκτός των άλλων και υπεύθυνη δήλωση, στην οποία δεν προσδιόριζε σαφώς, τόσο κατ' είδος όσο και κατά τόπο, το οικείο Επιμελητήριο στο οποίο είναι εγγεγραμμένη, με συνέπεια η αόριστη αναφορά στη δήλωσή της περί εγγραφής της στο οικείο Επιμελητήριο να μην πληροί όρο που τίθεται στη διακήρυξη του διαγωνισμού. Επιπλέον, μη νομίμως κατακυρώθηκαν υπό προμήθεια είδη σ' αυτήν κατά το μέρος που η κατακυρωθείσα ποσότητα του είδους υπερέβαινε το νόμιμο όριο επαύξησης(15%) των οριζομένων από τη διακήρυξη ποσοτήτων και η προσφορά της για συγκεκριμένο είδος δεν ήταν η πλέον συμφέρουσα γι' αυτό, β) μη νομίμως συμμετείχε στον ελεγχόμενο διαγωνισμό άλλη προμηθεύτρια εταιρεία καθόσον i)οι υπεύθυνες δηλώσεις που υπέβαλε με την προσφορά της υπογράφονται από πρόσωπο, το οποίο δεν την εκπροσωπεί νομίμως, καθόσον δεν φέρει την ιδιότητα του Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου της, ούτε και προκύπτει ότι έχει ειδικώς εξουσιοδοτηθεί από το νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας και ii) δεν προσδιόρισε με την υπεύθυνη δήλωσή της το κατά τόπο οικείο Επιμελητήριο στο οποίο είναι εγγεγραμμένη, κατά παράβαση των οριζομένων στην οικεία διακήρυξη και γ) μη νομίμως κατακυρώθηκαν σε συμμετέχουσα στο διαγωνισμό προμηθεύτρια εταιρεία είδη, κατά το μέρος που η κατακυρωθείσα ποσότητα αυτών υπερέβαινε το νόμιμο όριο επαύξησης (15%) των οριζομένων από την οικεία διακήρυξη ποσοτήτων.

Με την **2012/2010 Απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακλήθηκε εν μέρει η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, καθόσον α) αναγνωρίστηκε συγγνωστή πλάνη στα όργανα της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την ασάφεια των υπεύθυνων δηλώσεων και την έλλειψη υπογραφής από τον νόμιμο εκπρόσωπο, β) υποβλήθηκαν έγγραφα από τα οποία προέκυψε μη υπέρβαση της προβλεπόμενης από τη διακήρυξη ποσότητας για είδη του διαγωνισμού και κατακύρωση στην πλέον συμφέρουσα προσφορά και γ) τροποποιήθηκε η κατακυρωτική απόφαση με αποτέλεσμα να μην υφίστανται πλέον υπερβάσεις της κατακυρωθείσας ποσότητας, εκτός από ένα (1) υπό προμήθεια είδος, για το οποίο και παραμένει η πλημμέλεια της υπέρβασης των από τη διακήρυξη προσδιορισμένων ποσοτήτων.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 50/2010

Το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου του υποβαλλόμενου σχεδίου **τροποποιητικής σύμβασης**, με την οποία τροποποιούνται βασικοί όροι αρχικής σύμβασης, δοθέντος ότι δεν υπάγεται στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου τροποποιητική σύμβαση, διαλαμβάνουσα όρους που τελούν σε άμεση συνάρτηση με συγκεκριμένους όρους της τροποποιούμενης και για το λόγο αυτό στερούμενης αυτοτέλειας σύμβασης, αφού ο έλεγχός της θα κατέτεινε,

έστω και έμμεσα, στον έλεγχο της αρχικής σύμβασης, η οποία αν και συναφθείσα μετά την ισχύ του άρθρου 8 παρ.1 του ν.2741/1999, δεν υπήχθη στον έλεγχο αυτό, με συνέπεια να μην μπορεί ούτε τώρα να υπαχθεί στον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ούτε η ίδια ούτε και η τροποποιητική αυτής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 52/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή** για την προμήθεια υλικών από νοσοκομείο, καθόσον:

Α) Ο ελεγχόμενος διαγωνισμός διενεργήθηκε κατά παράβαση των διατάξεων του ν.3580/2007, διότι: i) η υπό έλεγχο προμήθεια δεν εντάχθηκε σε καταρτισμένο Πρόγραμμα Προμηθειών από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας με τη σύμπραξη του Υπουργείου Οικονομικών, ii) δεν προηγήθηκε από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης έγκριση της απόφασης της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας, με την οποία ανατέθηκε η διεξαγωγή του διαγωνισμού στο νοσοκομείο, κατ' άρθρο 6 παρ.7 του ν.3580/2007, iii) τόσο η έγκριση των όρων της διακήρυξης και των τεχνικών προδιαγραφών των υπό προμήθεια ειδών όσο και η συγκρότηση της επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού έγινε με αποφάσεις του Διοικητή του νοσοκομείου ενώ έπρεπε από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας και iv) υποβλήθηκαν σχέδια συμβάσεων με αντισυμβαλλόμενο το νοσοκομείο ενώ η αρμοδιότητα για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών ανήκει πλέον στην Επιτροπή Προμηθειών Υγείας.

Β) Η Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού μη νομίμως προέβη μετά την αποσφράγιση των κατατεθεισών προσφορών, στην τεχνική αξιολόγηση αυτών και αργότερα στην οικονομική αξιολόγηση αυτών, χωρίς προηγουμένως να προβεί στον έλεγχο των τυπικών δικαιολογητικών συμμετοχής των υποψηφίων προμηθευτών, με συνέπεια να καθίσταται μη νόμιμο το αποτέλεσμα του διαγωνισμού λόγω παράβασης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας.

Γ) Η Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού έκρινε τεχνικά μη αποδεκτές προσφορές εταιρειών με τη γενική και αόριστη αιτιολογία ότι είναι ακατάλληλες χωρίς να αναφέρει στο πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης τις συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης από τις οποίες απέκλιναν οι ανωτέρω προσφορές, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 20 του π.δ.118/2007.

Δ) Μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή κατακύρωσε είδη της διακήρυξης σε μειοδότριες εταιρείες καθόσον οι τιμές που προσφέρθηκαν για τα είδη αυτά υπερέβαιναν σε ποσοστό 10% τις επιμέρους προϋπολογισθείσες δαπάνες που καθόριζε γι' αυτά η διακήρυξη, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.3 εδ. β΄ του ν.2955/2001 και ο διαγωνισμός έπρεπε να ματαιωθεί.

Ε) Ο διαγωνισμός για είδη της διακήρυξης, για τα οποία υποβλήθηκε εξαρχής ή έγινε τελικώς αποδεκτή μία μόνο προσφορά, έπρεπε να ματαιωθεί, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 εδ. η του π.δ.118/2007, καθόσον τόσο από το πρακτικό οικονομικής αξιολόγησης όσο και από την εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του νοσοκομείου προς το Δ.Σ. δεν προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή έλαβε υπόψη της για την κατακύρωση των ειδών αυτών συγκριτικά στοιχεία τιμών από προηγούμενους δημόσιους διαγωνισμούς ή από τιμολόγια αγοράς των ειδών αυτών από το ελεύθερο εμπόριο.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 53/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας με ανοικτό διαγωνισμό και κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά, καθόσον α) στο δημοσιευθέν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ενωσης κείμενο της διακήρυξης (πρώτη δημοσίευση) αναφέρεται εσφαλμένα,

ως προς το είδος της σύμβασης, που αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της διακήρυξης, ότι πρόκειται για χρηματοδοτική μίσθωση, μολονότι η διακήρυξη στην αρχική της μορφή δεν αφορούσε τέτοια σύμβαση, ούτε γινόταν μνεία στην περίληψη που δημοσιεύθηκε στον ελληνικό τύπο και β) οι συντελεσθείσες με αποφάσεις του Γενικού Γραμματέα Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης τροποποιήσεις των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης, αναφέρονταν στις εγχώριες δημοσιεύσεις, ενώ αντίθετα δεν αναφέρονταν στις ανακοινώσεις που δημοσιεύθηκαν στο Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Με την **2016/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε ότι από νεότερα στοιχεία προέκυψε ότι οι συντελεσθείσες τροποποιήσεις των όρων και των τεχνικών προδιαγραφών της ελεγχόμενης διακήρυξης έτυχαν των απαιτούμενων δημοσιεύσεων, μεταξύ των οποίων και το είδος της σύμβασης και ως εκ τούτου δεν υφίσταται ουσιώδης νομική πλημμέλεια.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 57/2010

Κρίσιμο μέγεθος για την υπαγωγή στον ειδικό προληπτικό έλεγχο νομιμότητας από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι αυστηρά και μόνο η προϋπολογισθείσα δαπάνη, όπως αυτή αναγράφεται στην οικεία διακήρυξη του διαγωνισμού, από το ύψος της οποίας άλλωστε εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η συμμετοχή στο διαγωνισμό και η, δια της αναπτύξεως ανταγωνισμού, επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος για το φορέα. Επομένως, προμήθειες, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων, χωρίς Φ.Π.Α., είναι κατώτερη του 1.000.000 ευρώ, (με την επιφύλαξη του άρθρου 25 του ν.3614/2007 ειδικά για τις συγχρηματοδοτούμενες συμβάσεις) απαραδέκτως υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για την άσκηση προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας, το δε Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποχρεούται να απέχει του ελέγχου αυτών. Επιπρόσθετα απαραδέκτως υποβάλλονται για έλεγχο σχέδια συμβάσεων προμήθειας δοθέντος ότι είχαν υπογραφεί πριν την υποβολή τους για έλεγχο ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ήδη εκτελούνται.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 58/2010

Σε ανοικτό διαγωνισμό με **κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά**, η οικονομική προσφορά της **μοναδικής συμμετέχουσας** στο διαγωνισμό εταιρείας είναι πλημμελής, δεδομένου ότι περιλαμβάνει όρο αντίθετο με εκείνον της οικείας διακήρυξης καθώς στο κόστος των υπό προμήθεια προϊόντων δεν συμπεριλαμβάνονται όλες οι νόμιμες κρατήσεις, αφού εξαιρούνται οι κρατήσεις υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, χωρίς να προβλέπεται τέτοια δυνατότητα από τη διακήρυξη. Ο τρόπος υποβολής της οικονομικής προσφοράς συνιστά ουσιώδη όρο της διακήρυξης, η παράβαση του οποίου από την αναδειχθείσα ως ανάδοχο, καθιστά την προσφορά της απαράδεκτη και μη νόμιμη την εγκριτική του αποτελέσματος του διαγωνισμού, απόφαση.

Με την **3039/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε ότι, μετά την υποβολή εγγράφων, διευκρινίστηκε ότι τόσο στην οικονομική προσφορά της αναδόχου εταιρείας όσο και στο συνολικό τίμημα της κατακύρωσης συμπεριλαμβάνονται (εκτός του Φ.Π.Α.) και οι νόμιμες κρατήσεις υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 60/2010

Σε ανοικτό διαγωνισμό προμήθειας με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή, παρέχεται το δικαίωμα στους υποψήφιους προμηθευτές να υποβάλουν προσφορά για ολόκληρη τη ζητού-

μενη ποσότητα ή για μέρος αυτής. Επιπλέον, η μη υποβολή από συμμετέχοντα στο διαγωνισμό προμηθευτή, εγγυητικής επιστολής συμμετοχής, οδηγεί σε αποκλεισμό του από τη διαγωνιστική διαδικασία. Τελικά, όμως, κρίθηκε μη νόμιμη εν μέρει η διαδικασία του εν λόγω διαγωνισμού, καθόσον είχε λήξει η ισχύς των προσφορών πέντε (5) συμμετεχουσών εταιρειών, με αποτέλεσμα να μη μπορούν να υπογράψουν τα σχετικά σχέδια συμβάσεων.

Με την **2047/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε εν μέρει την Πράξη αυτή και έκρινε ότι η αναθέτουσα αρχή νομίμως προέβη στην κατακύρωση είδους στην συμμετέχουσα στο διαγωνισμό εταιρεία και μετά την υπέρβαση του ανώτατου χρονικού ορίου ισχύος της προσφοράς της ατομικής επιχείρησης, δεδομένου ότι η εν λόγω μειοδότρια ατομική επιχείρηση όχι μόνο δεν προέβαλλε αντιρρήσεις για τη συνέχιση και ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά αποδέχθηκε την παράταση της ισχύος της προσφοράς της και η ίδια είχε έννομο συμφέρον για την κατάρτιση της επίμαχης σύμβασης. Κρίθηκε επιπλέον ότι τα χρονικά όρια της ισχύος των προσφορών έχουν τεθεί υπέρ των διαγωνιζομένων, πράγμα που σημαίνει ότι ο μειοδότης υποχρεούται να αποδεχτεί το αποτέλεσμα του διαγωνισμού και να συνάψει τη σχετική σύμβαση, με τις τιμές και τους όρους της προσφοράς του, μόνον εάν δεν έχει ακόμη παρέλθει ο χρόνος ισχύος των προσφορών που ορίστηκε με τη διακήρυξη ή ο χρόνος μέχρι του οποίου μπορεί νομίμως να παραταθεί η προσφορά του, ήτοι χρονικό διάστημα ίσο, κατ' ανώτατο όριο, με το προβλεπόμενο από τη διακήρυξη. Ο διαγωνισμός ματαιώνεται αυτοδικαίως, μόνον στην περίπτωση που όχι απλώς έχει παρέλθει ο χρόνος ισχύος της προσφοράς και της νόμιμης παράτασής της, αλλά και ο μειοδότης, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, δεν δέχεται πλέον την κατακύρωση. Μετά δε την εξάντληση των παραπάνω χρονικών ορίων η τυχόν εκδιδόμενη κατακυρωτική απόφαση, δεν πάσχει εξ' αυτού του λόγου ακυρότητας, εφόσον οι υποψήφιοι δεν προβάλλουν αντιρρήσεις και το συμφέρον της αναθέτουσας αρχής επιβάλλει τη συνέχιση του διαγωνισμού.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 62/2010

Μη νομίμως τέθηκαν στη διακήρυξη του διαγωνισμού τα στοιχεία «Αξιοπιστία-φήμη του κατασκευαστή, του αντιπροσώπου (θα ληφθεί υπόψη η «διαγωγή» του οχήματος και του προμηθευτή στην Ελληνική αγορά, η οργάνωση, η εμπειρία, ο απαιτούμενος εξοπλισμός, πιστοποίηση σειράς ISO9000» και « Πωλήσεις παρομοίων οχημάτων στην Ελλάδα» ως κριτήρια βαθμολόγησης για την ανάθεση της σύμβασης καθόσον α) ως προς το μέρος που αναφέρονται σε πωλήσεις των υπό προμήθεια ειδών στην Ελλάδα, τα εν λόγω κριτήρια τελούν καταρχήν σε αντίθεση προς τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων, απαγόρευσης των διακρίσεων και διαφάνειας, ενώ επιπλέον τα κριτήρια αυτά δεν συντελούν στην εξεύρεση της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, αλλά μπορούσαν να εκτιμηθούν από την αναθέτουσα αρχή μόνο στο πλαίσιο ελέγχου της καταλληλότητας του οικονομικού φορέα για την εκτέλεση της σύμβασης σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες από αυτόν κυριότερες παραδόσεις και β) ως προς τα λοιπά στοιχεία (αξιοπιστία-φήμη του κατασκευαστή, του αντιπροσώπου, η οργάνωση, η εμπειρία, ο απαιτούμενος εξοπλισμός, πιστοποίηση σειράς ISO9000) αυτά αφορούν αποκλειστικά στην **εξακρίβωση της καταλληλότητας των υποψηφίων οικονομικών φορέων** να εκτελέσουν τη σύμβαση και ως εκ τούτου δεν αφορούν στην εξεύρεση της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς.

Με την **2046/2010 απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 63/2010

Προμήθεια κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης λόγω μοναδικότητας του προμηθευτή

Η αιτιολογία για την προσφυγή στην ανωτέρω διαδικασία είναι γενική και αόριστη και από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν αποδεικνύεται το αποκλειστικό δικαίωμα πώλησης των ζητούμενων ειδών από συγκεκριμένες εταιρείες. Επιπλέον δεν προκύπτει, από κανένα στοιχείο του φακέλου η συνολική ποσότητα των υπό προμήθεια ειδών, η ονομασία τους, οι κωδικοί αριθμοί τους, οι επιμέρους ποσότητες και οι προϋπολογισμοί αυτών.

Με την **2055/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** απέρριψε αίτηση ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 64/2010

Προμήθεια υγρών καυσίμων από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

Με την ως άνω Πράξη κρίθηκε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ.1 και 2 εδ.β΄και 21 παρ.1 περ.α΄του π.δ/τος 118/2007, τόσο στην προκήρυξη του διαγωνισμού για την προμήθεια υλικών του Δημοσίου όσο και στην κατακυρωτική απόφαση πρέπει να **προσδιορίζεται σαφώς η ποσότητα του υπό προμήθεια υλικού**, ενώ παρέχεται στην αναθέτουσα αρχή η δυνατότητα να προβλέψει στην οικεία διακήρυξη δικαίωμα για κατακύρωση στον προμηθευτή που αναδεικνύεται μειοδότης ποσότητας μεγαλύτερης από εκείνη που προκηρύχθηκε μέχρι ποσοστού 15% (για διαγωνισμούς προϋπολογισθείσης αξίας από 100.001 ευρώ και άνω με Φ.Π.Α.). Το δικαίωμα όμως αυτό για **αύξηση της προκηρυχθείσας ποσότητας** μπορεί να ασκηθεί μόνο κατά το χρόνο κατακύρωσης των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και όχι κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης. Συνεπώς, όρος της διακήρυξης που προβλέπει δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να αυξήσει την κατακυρωθείσα ποσότητα κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης είναι μη νόμιμος.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 65/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάδειξης προμηθευτή κατά το μέρος που αφορά στην προμήθεια δορυφορικού απορριμματοφόρου από Σύνδεσμο Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, το οποίο **δεν έχει ενταχθεί στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών**, όπως απαιτείται από τη διάταξη του άρθρου 2 του ν.2286/1995. Η εν λόγω παράλειψη συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια της διαγωνιστικής διαδικασίας.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 69/2010

Προμήθεια υγρών καυσίμων από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

Με την ως άνω Πράξη κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι σε περίπτωση ενεργοποίησης του **δικαιώματος προαίρεσης** δεν πρέπει να υπάρξει υπέρβαση πέραν του ποσοστού 15%, των ανά είδος ποσοτήτων, όπως καθορίζονταν στη διακήρυξη, κατακυρώθηκαν στην ανάδοχο εταιρεία και αναγράφονται στο κείμενο της σύμβασης. Ο όρος, όμως, που αναγράφεται στο σχέδιο σύμβασης ότι η ενεργοποίηση του δικαιώματος προαίρεσης αποσκοπεί στην κάλυψη πρόσθετων αναγκών προμήθειας υγρών καυσίμων που θα προκύψουν από τυχόν επεκτάσεις των φορέων που εντάσσονται στη σύμβαση ή εντάξεις νέων, αυξήσεις τιμών καυσίμων καθώς και από τυχόν παρατάσεις είναι μη νόμιμος, κατά το μέρος που προβλέπει δυνατότητα κάλυψης αναγκών προμήθειας υγρών καυσίμων άλλων φορέων που δεν προβλέπονται ρητά στη διακήρυξη του ελεγχόμενου

διαγωνισμού, καθόσον δύναται να οδηγήσει σε καταστρατήγηση των κατά νόμο διαδικασιών ανάθεσης και πρέπει να απαλειφθεί από το σχέδιο σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 80/2010

Νόμιμη η διαδικασία διενέργειας προμήθειας κινητού εξοπλισμού Σταθμού Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων και υλοποίηση της άνω προμήθειας με χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) καθόσον δεν αποκλείεται η κατακύρωση των αποτελεσμάτων ανοικτού διαγωνισμού με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, για τον οποίο τηρήθηκαν οι απαιτούμενοι κανόνες δημοσιότητας, στον εξαρχής μοναδικό υποψήφιο, αφού, αφενός δεν τίθεται από το νόμο ως προϋπόθεση συνέχισης της διαδικασίας ή ανάθεσης της προμήθειας η ύπαρξη περισσοτέρων διαγωνιζομένων και αφετέρου τα αρμόδια όργανα των Ο.Τ.Α.(ή των Συνδέσμων αυτών) έχουν τη δυνατότητα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του Ε.Κ.Π.Ο.Τ.Α., σε περίπτωση που κρίνουν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού ασύμφορο, να ματαιώσουν το διαγωνισμό και να τον επαναλάβουν με τροποποίηση ή μη των όρων του.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 84/2010

Σε ανοικτό διαγωνισμό με κριτήριο **κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή** παρέχεται η δυνατότητα στους υποψήφιους προμηθευτές να υποβάλουν προσφορά για ολόκληρες τις ποσότητες ενός ή περισσοτέρων από τα προκηρυχθέντα είδη.

Μη νομίμως κατακυρώνεται με κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή η προμήθεια είδους στο μοναδικό προσφέροντα προμηθευτή εάν προηγουμένως δεν έχει εξετασθεί η προσφορά του με βάση συγκριτικά στοιχεία τιμών προηγούμενων διαγωνισμών ή της αγοράς, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 παρ.η του π.δ.118/2007.

Με την **2709/2010 απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την ως άνω Πράξη και έκρινε, μετά την προσκόμιση στοιχείων, ότι τα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής εισηγήθηκαν, χωρίς πρόθεση καταστρατήγησης των οικείων διατάξεων, την κατακύρωση στον μοναδικό προσφέροντα προμηθευτή, αφού έλαβαν υπόψη τους τιμές κατακύρωσης παρελθόντων ετών.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 86/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία ανάδειξης φορέα υλοποίησης κοινοτικού προγράμματος για την προμήθεια, μεταφορά και διανομή τυριού σε απόρους της χώρας **με κλειστό διαγωνισμό και κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή**, καθόσον: α) μη νομίμως διενεργήθηκε ο επίμαχος κλειστός διαγωνισμός με συντετμημένες προθεσμίες δημοσίευσης περίληψης του διαγωνισμού(άρθρο 32 παρ.8 του π.δ.60/2007 και 10 του π.δ.118/2007), διότι δεν αναφέρονται τα συγκεκριμένα έκτακτα και ασυνήθιστα πραγματικά περιστατικά που καθιστούν ανεφάρμοστες τις κανονικές-μη συντετμημένες προθεσμίες και δικαιολογούν την προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της σύντμησης των προθεσμιών, β) μη νομίμως κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην ανάδοχο εταιρεία, ενώ έπρεπε να αποκλεισθεί για το λόγο ότι αυτή δραστηριοποιείται μόνο στην εμπορία και όχι στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, γ) η τεχνική προσφορά της αναδόχου προμηθεύτριας εταιρείας περιέχει ουσιώδεις ελλείψεις και έπρεπε να απορριφθεί. Επιπλέον έπρεπε να απορριφθεί και για το λόγο ότι ορισμένα από τα συνεργαζόμενα με αυτήν τυροκομεία δεν προσκόμισαν επί ποινή αποκλεισμού απαιτούμενα από τη διακήρυξη δικαιολογητικά και δ) η οικονομική προσφορά της αναδόχου εταιρείας έπρεπε να απορριφθεί για

το λόγο ότι αυτή ζήτησε για έξοδα μεταφοράς του προϊόντος στους τόπους διαμονής το ανώτατο προβλεπόμενο από τη διακήρυξη ποσό, χωρίς να συμπεριλάβει αναλυτικό προσδιορισμό των τιμών ανά τόνο και χιλιόμετρο για τις χερσαίες μεταφορές και ανά τόνο και μίλι για τις θαλάσσιες μεταφορές, όπως απαιτούσε η διακήρυξη του διαγωνισμού.

Με την **2834/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου και έκρινε ως προς την πρώτη πλημμέλεια ότι στην προκειμένη περίπτωση δικαιολογείται η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διενέργειας κλειστού διαγωνισμού με σύντμηση προθεσμιών, λόγω των εξαιρετικών συνθηκών που δημιούργησε η ιδιαιτέρως δυσμενής για τη χώρα οικονομική συγκυρία κατά το τρέχον έτος και ως προς τις λοιπές πλημμέλειες αναγνώρισε συγγνωστή πλάνη των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 88/2010

Μη νόμιμη εν μέρει η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή**, για την ανάδειξη προμηθευτών τροφίμων από φορέα που εξαιρείται της εφαρμογής του ν.2286/1995, καθόσον α) μη νομίμως αναδείχθηκε μειοδότης προμηθεύτρια εταιρεία, η οποία δεν υπέβαλε, το επί ποινή αποκλεισμού απαιτούμενο από την οικεία διακήρυξη πιστοποιητικό, η έλλειψη του οποίου δεν καλύπτεται από ένορκη βεβαίωση του νομίμου εκπροσώπου της άνω εταιρείας ενώπιον συμβολαιογράφου διότι δεν συντρέχει αδυναμία έκδοσής του στην Ελλάδα αφού οι λοιπές συμμετέχουσες στο διαγωνισμό εταιρείες το προσκομίζουν και β) μη νομίμως αναδείχθηκαν μειοδότες προμηθεύτριες εταιρείες, οι οποίες δεν είχαν υποβάλει στο διαγωνισμό πιστοποιητικά ονομαστικοποίησης, υποχρέωση που απορρέει ευθέως από το νόμο.

Με τις **2842 και 2843/2010 Αποφάσεις του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου** απορρίφθηκαν αιτήσεις ανάκλησης κατά της προμνησθείσας Πράξης του Κλιμακίου**.**

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 89/2010

Νόμιμη η διαδικασία διενέργειας **ανοικτού διαγωνισμού** με **κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά** για την προμήθεια απορριμματοφόρων οχημάτων τύπου πρέσσας από Σύνδεσμο Διαχείρισης Απορριμμάτων, δεδομένου ότι η υποβολή εναλλακτικών προσφορών, η οποία δεν προβλεπόταν ρητώς στη διακήρυξη, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της διαγωνιστικής διαδικασίας και στην κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού, αφού όλες οι συμμετέχουσες στο διαγωνισμό εταιρείες υπέβαλλαν εναλλακτικές προσφορές, οι οποίες αξιολογήθηκαν αυτοτελώς σε σχέση με τις υποβληθείσες βασικές προσφορές, από τεχνική και οικονομική άποψη αλλά ως συμφερότερη κρίθηκε η βασική προσφορά της αναδόχου και επομένως δεν πλήττεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των προσφερόντων.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 93/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού με **κριτήριο κατακύρωσης τη χαμηλότερη τιμή** για προμήθεια βιβλιαρίων υγείας, ιατρικών παραπεμπτικών και συνταγολογίων από Ν.Π.Δ.Δ., καθόσον η προμήθεια αυτή δεν εντάχθηκε στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών(Ε.Π.Π.), κατά παράβαση του άρθρου 2 του ν.2286/1995.

Με την **3135/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου, λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 96/2010

Η διακήρυξη ανοικτού διαγωνισμού που αφορά στην προμήθεια οχημάτων, μέσω **σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης** (leasing), με κριτήριο ανάθεσης τη **συμφερότερη προσφορά** και συνακόλουθα όλη η διαδικασία διενέργειας του διαγωνισμού, είναι μη νόμιμες, καθόσον τέθηκαν με τη διακήρυξη και λήφθηκαν υπόψη για την εξεύρεση της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς, κριτήρια α) όπως «Αξιοπιστία του κατασκευαστή, του αντιπροσώπου (θα ληφθεί υπόψη «η διαγωγή» του οχήματος και του προμηθευτή στην Ελληνική αγορά, η οργάνωση, η εμπειρία, ο απαιτούμενος εξοπλισμός του διαγωνιζομένου, πιστοποίηση σειράς ISO κλπ)» και β) «Πωλήσεις παρομοίων οχημάτων στην Ελλάδα». Τα ως άνω κριτήρια τέθηκαν μη νομίμως, καθόσον α) τα κριτήρια «Αξιοπιστία του κατασκευαστή, του αντιπροσώπου, η οργάνωση, η εμπειρία, ο απαιτούμενος εξοπλισμός, πιστοποίηση σειράς ISO» αφορούν αποκλειστικά στην εξακρίβωση της καταλληλότητας των υποψηφίων οικονομικών φορέων να εκτελέσουν τη σύμβαση και δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για την εξεύρεση της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς και β) ως προς το μέρος που αναφέρονται σε πωλήσεις των υπό προμήθεια ειδών στην Ελλάδα και στη «διαγωγή» του οχήματος και του προμηθευτή στην Ελληνική αγορά, τα εν λόγω κριτήρια αφενός τελούν σε αντίθεση προς τις αρχές της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων και της απαγόρευσης των διακρίσεων και διαφάνειας, αφετέρου δεν μπορούν νομίμως να ληφθούν υπόψη για την εξεύρεση της πλέον συμφέρουσας από οικονομικής άποψης προσφοράς, αλλά μπορούν να εκτιμηθούν από την αναθέτουσα αρχή μόνο στο πλαίσιο ελέγχου της καταλληλότητας του οικονομικού φορέα για την εκτέλεση της σύμβασης σε σχέση με τις πραγματοποιηθείσες από αυτόν κυριότερες παραδόσεις. Οι ως άνω μη νόμιμοι όροι της διακήρυξης έπληξαν ουσιωδώς τον ελεύθερο ανταγωνισμό, διότι ενδεχομένως απέτρεψαν τυχόν υποψήφιους οικονομικούς φορείς να συμμετάσχουν στη διαγωνιστική διαδικασία, υποβάλλοντας σχετική προσφορά.

Με την 3144/2010 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την ως άνω Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 97/2010

Μη νόμιμη η προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της **διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης** για την προμήθεια υλικών από νοσοκομείο, καθόσον, ανεξαρτήτως της ελλείψεως αρμοδιότητας του αποφασίσαντος τη διενέργεια της διαπραγματεύσεως οργάνου, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζουν τα άρθρα 25 παρ.1 περ.γ΄του π.δ/τος 60/2007 και 2 παρ.13 περ. V του ν.2286/1995 για τη προσφυγή στην εξαιρετική αυτή διαδικασία χωρίς δημοσίευση διακήρυξης, δεδομένου ότι δεν συνέτρεξε **κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε απρόβλεπτες περιστάσεις,** αφού δεν προκύπτει ότι υφίσταται κάποιο εξωγενές, έκτακτο και ασυνήθιστο γεγονός, που αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθεί, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής κατά τον προγραμματισμό της σχετικής προμήθειας από την αναθέτουσα αρχή, το οποίο θα μπορούσε να δικαιολογήσει την προσφυγή στην ως άνω έκτακτη διαδικασία αναθέσεως.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 98/2010

Μη νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού διαγωνισμού προμήθειας υλικών **(με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά**) από νοσοκομείο, καθόσον:

i) κατά παράβαση του άρθρου 6 παρ.1 εδαφ. α΄ και 7 του ν.3580/2007, ανατέθηκε η διενέργεια του διαγωνισμού στο νοσοκομείο χωρίς να προηγηθεί έγκριση από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την ανάθεση αυτή, ενώ και η απόφαση τη Επιτροπής Προμηθειών Υγείας στερείται οποιασδήποτε αιτιολογίας,

ii) μη νομίμως η επιτροπή Διαγωνισμού συγκροτήθηκε με απόφαση του Διοικητή του νοσοκομείου, ενώ έπρεπε να συγκροτηθεί με απόφαση της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας. Λόγω της μη νόμιμης συγκρότησης της Επιτροπής Διαγωνισμού πάσχουν ακυρότητας όλες οι πράξεις της και καθίσταται νομικά πλημμελής όλη η διαδικασία του διαγωνισμού,

iii) η σύνθεση της Επιτροπής Διαγωνισμού κατά τις συνεδριάσεις της, τόσο κατά το στάδιο αξιολόγησης των τεχνικών όσο και των οικονομικών προσφορών ήταν μη νόμιμη, διότι συμμετείχαν αναπληρωματικά μέλη χωρίς να προκύπτει ότι είχαν κληθεί νόμιμα να παραστούν τα τακτικά μέλη αυτής,

iv) μη νομίμως απερρίφθησαν από την αναθέτουσα αρχή προδικαστικές προσφυγές που είχαν ασκήσει συμμετέχουσες στο διαγωνισμό εταιρείες αναφερόμενες σε ιδιαζόντως τεχνικής φύσεως ζητήματα καθόσον η αναθέτουσα αρχή δεν αιτιολόγησε επαρκώς και ειδικώς την απόρριψη των υποβληθεισών αιτιάσεων, κατ' επιταγή της αρχής της διαφάνειας,ώστε να καταστεί δυνατός ο έλεγχος νομιμότητας της διακήρυξης από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Ειδικότερα, η απόφαση του Δ.Σ. του νοσοκομείου, με την οποία έγινε αποδεκτό το πρακτικό της Επιτροπής Ενστάσεων, δεν είναι προσηκόντως αιτιολογημένη, καθόσον δεν εξηγείται από τη Διοίκηση, αν οι κρίσιμες προδιαγραφές δικαιολογούνται από το αντικείμενο της συμβάσεως ή γιατί δεν έχουν ως αποτέλεσμα να ευνοούνται ή να αποκλείονται ορισμένοι προμηθευτές ή προϊόντα και να μην επιτυγχάνεται μεγαλύτερη δυνατή ευρύτητα συμμετοχής στο διαγωνισμό,

v) μη νομίμως κατακυρώθηκαν υπό προμήθεια είδη από την αναθέτουσα αρχή σε προμηθεύτρια εταιρεία με συνολική τιμή που υπερβαίνει κατά ποσοστό άνω του 10% την προϋπολογισθείσα για τα συγκεκριμένα είδη, δαπάνη,

vi) μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή προέβη στην κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού προτού η αρμόδια Επιτροπή προβεί στον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.2 του π.δ.118/2007, αλλά ούτε και επακολούθησε η έκδοση νέας κατακυρωτικής απόφασης, μετά τον έλεγχο αυτών και

vii) ο προβλεπόμενος στα σχέδια συμβάσεων όρος, ότι το νοσοκομείο έχει το μονομερές δικαίωμα να αυξήσει τις ζητούμενες ποσότητες κατά 15%, πρέπει να απαληφθεί, καθόσον με την κατακυρωτική απόφαση δεν αποφασίστηκε η ενεργοποίηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 21 περ. α του π.δ.118/2007 δυνατότητας για αύξηση της υπό προμήθειας ποσότητας μέχρι 15%.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 99/2010

Νόμιμη η διαδικασία διενέργειας ανοικτού δημόσιου μειοδοτικού διαγωνισμού για την **προμήθεια πετρελαιοειδών από Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση**, το δε προβλεπόμενο στη διακήρυξη του διαγωνισμού και τα σχέδια σύμβασης δικαίωμα της αναθέτουσας αρχής να παρατείνει μονομερώς την ισχύ της σύμβασης για δύο το πολύ μήνες μετά τη λήξη της, είναι νόμιμο, στο μέτρο που δεν θα υπάρξει κατά το χρόνο της παράτασης υπέρβαση των ανά είδος ποσοτήτων όπως καθορίζονται στη διακήρυξη και πρέπει να μνημονεύονται ρητά στο συμβατικό κείμενο των υποβληθέντων σχεδίων συμβάσεων.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 100/2010

Το Κλιμάκιο στερείται κατά χρόνον αρμοδιότητας να επιληφθεί του ελέγχου καθόσον τα υποβληθέντα και φερόμενα ως σχέδια συμβάσεων για έλεγχο νομιμότητας, συνιστούν κατ' ουσίαν **συμβάσεις,** αφού **έχουν υπογραφεί** σε χρόνο προ της υποβολής τους για έλεγχο, έχουν τεθεί σε ισχύ και εκτελούνται. Ως εκ τούτου το Κλιμάκιο απέχει του ελέγχου νομιμότητας των υποβληθέντων σχεδίων συμβάσεων.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 115/2010

Μη νόμιμη η διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού με κριτήριο κατακύρωσης τη συμφερότερη προσφορά για την προμήθεια ειδών από νοσοκομείο, διότι

α) στην οικεία διακήρυξη και τα τεύχη που τη συνοδεύουν δεν αναφέρεται η επιμέρους προϋπολογισθείσα αξία για 13 είδη, λόγω δε της έλλειψης αυτής καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος τήρησης των επιβαλλόμενων με τη διάταξη του άρθρου 5 του ν.2955/2001 περιορισμών, αφού δεν προκύπτει εάν η οικονομική προσφορά των διαγωνιζομένων υπερβαίνει την αξία κάθε ζητούμενου είδους κατά ποσοστό 10%, οπότε η κατακύρωση της προμήθειας επιτρέπεται μόνο εφόσον η προσφορά αυτή περιορισθεί αναλόγως,

β) η αιτιολογία των αποφάσεων του Δ.Σ. του νοσοκομείου, με τις οποίες απορρίφθηκαν προσφυγές από συμμετέχουσες στο διαγωνισμό εταιρείες δεν είναι νόμιμη διότι δεν απορρίφθηκαν αιτιολογημένα, λόγω του τεχνικού τους χαρακτήρα, οι σχετικοί ουσιώδεις ισχυρισμοί των συμμετεχόντων εταιρειών και συνεπώς ο αποκλεισμός τους από τη διαγωνιστική διαδικασία δεν είναι νόμιμος,

γ) οι τεχνικές προσφορές τριών (3) συμμετεχουσών στο διαγωνισμό εταιρειών που τελικά αναδείχθηκαν ανάδοχοι έπρεπε να απορριφθούν ως απαράδεκτες διότι τα προσφερόμενα από αυτές μηχανήματα δεν πραγματοποιούν το σύνολο των ζητούμενων με τη διακήρυξη εξετάσεων και

δ) μη νομίμως κατακυρώθηκαν είδη σε φερόμενους ως αναδόχους προμηθευτές διότι δεν αποδεικνύεται ότι η επιτροπή διαγωνισμού προέβη στη βαθμολόγηση από τεχνικής άποψης των υποβληθεισών προσφορών και στην εφαρμογή του προβλεπόμενου τύπου ανάδειξης της συμφερότερης προσφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20 του π.δ. 394/1996 με τα επιμέρους κριτήρια αξιολόγησης που έχουν προβλεφθεί στη διακήρυξη του ελεγχόμενου διαγωνισμού, παρόλο που το Κλιμάκιο διαπιστώνει ότι για τα συγκεκριμένα είδη υποβλήθηκαν τουλάχιστον δύο αποδεκτές τεχνικές προσφορές.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 15/2009

Προμήθεια υγρών καυσίμων. Διακήρυξη

Ο μη προσδιορισμός ανά κατηγορία, έστω και κατά προσέγγιση, των ποσοτήτων των προς προμήθεια ειδών καθιστά τη διακήρυξη ασαφή και μη νόμιμη. Η αναγραφή στα σχέδια συμβάσεων των αντίστοιχων ποσοτήτων δεν είναι δυνατόν να θεραπεύσει την ανωτέρω πλημμέλεια.

Επιπλέον, ο όρος στη διακήρυξη, που περιλαμβάνεται και στα σχέδια σύμβασης και αναφέρει ότι «με τους ίδιους όρους η Υπηρεσία μπορεί κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης να εντάξει και άλλα Ιδρύματα του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ., που δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα της διακήρυξης», είναι μη νόμιμος, καθόσον δύναται να οδηγήσει σε καταστρατήγηση των κατά νόμο διαδικασιών ανάθεσης και των αρχών του υγιούς και ελεύθερου ανταγωνισμού.

Τέλος, η οικεία σύμβαση προμήθειας είναι άκυρη διότι μη νομίμως ορίστηκε ως χρόνος ισχύος αυτής χρόνος προγενέστερος της ημερομηνίας σύναψής της.

Με την 22/2009 απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 20/2009

Οι φορείς που διενεργούν ανοικτούς διαγωνισμούς, οφείλουν να τηρούν όλους τους **κανόνες δημοσιότητας**. Μεταξύ των άλλων, απαιτείται και η δημοσίευση της περίληψης της διακήρυξης και στο Τεύχος Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, η δε δημοσιευθείσα περίληψη πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα ουσιώδη στοιχεία της διακήρυξης. Η ως άνω δημοσίευση απαιτείται και όταν χωρεί **επανάληψη της δημοπρασίας**. Δηλαδή, όταν με απόφαση του αρμόδιου για τη διοίκηση του φορέα οργάνου, μετατίθεται η ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού με τροποποιήσεις των όρων της διακήρυξης **(τροποποίηση όρων της τεχνικής περιγραφής)** πρέπει να τηρηθούν εκ νέου όλες οι νόμιμες διατυπώσεις δημοσιότητας και στις σχετικές δημοσιεύσεις για την αναβολή της ημερομηνίας του διαγωνισμού πρέπει να συμπεριλαμβάνεται σχετική ανακοίνωση ότι τροποποιούνται ουσιώδεις όροι της διακήρυξης. **Ουσιώδεις δε θεωρούνται τροποποιήσεις όρων της διακήρυξης** που αφορούν στις τεχνικές απαιτήσεις που καθορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του υπό προμήθεια είδους, όπως όταν οι τροποποιήσεις αφορούν σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ιδιότητες του υπό προμήθεια υλικού. Η ως άνω μη τήρηση της νομιμότητας των κανόνων δημοσιότητας και η συνεπεία αυτής μη επίτευξη της μέγιστης δημοσιότητας του διαγωνισμού είναι ανεπίτρεπτη διότι πλήττει τις αρχές του ανταγωνισμού, της πρόσβασης στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και της διαφάνειας και αποτελεί παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας που καθιστά μη νόμιμη όλη τη διαδικασία του διαγωνισμού.

Με την **1465/2009 Απόφασή του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου** ανακάλεσε την άνω Πράξη ως προς την πλημμέλεια αυτή, δεχόμενο πλάνη περί τα πράγματα.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 34/2009

Προμήθεια καυσίμων προς κάλυψη αναγκών Ο.Τ.Α.

Μη νόμιμος ο διαγωνισμός διότι η διακήρυξη του ελεγχόμενου διαγωνισμού δεν εγκρίθηκε από την Νομαρχιακή Επιτροπή, ούτε οι αποφάσεις, με τις οποίες συγκροτήθηκε η Επιτροπή Προμηθειών και κατακυρώθηκαν τα αποτελέσματα του διαγωνισμού, εκδόθηκαν από την αρμόδια Νομαρχιακή Επιτροπή αλλά από το Νομάρχη**.**

Με την 46/2009 Πράξη του το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 189/2009

Προμήθειες. Προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης μετά την κήρυξη προηγούμενου ανοικτού διαγωνισμού ως άγονου διότι δεν υποβλήθηκε σ' αυτόν καμία προσφορά

Μη νόμιμη η ανωτέρω διαδικασία διότι α) το αντικείμενο της προμήθειας στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης διευρύνθηκε, σε σχέση με εκείνο που περιγραφόταν στη διακήρυξη του ματαιωθέντος διαγωνισμού, περιλαμβάνοντας επιπλέον ζητούμενα είδη και β) ο όρος περί υποβολής οικονομικής προσφοράς για τη μεταφορά στις εγκαταστάσεις της αναθέτουσας αρχής δύο

εκ των ανωτέρω επιπλέον ζητούμενων ειδών ερχόταν σε αντίθεση με διάταξη της διακήρυξης του ματαιωθέντος διαγωνισμού, σύμφωνα με την οποία τα έξοδα μεταφοράς, τοποθέτησης και ασφάλισης των προς προμήθεια ειδών βαρύνουν τον προμηθευτή.

Με την 282/2010 απόφασή του, το VI Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακάλεσε την προμνησθείσα Πράξη του Κλιμακίου αναγνωρίζοντας συγγνωστή πλάνη στα αρμόδια όργανα της αναθέτουσας αρχής.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 139/2008

Μη νόμιμη η απόφαση αναθέτουσας αρχής με την οποία κατακυρώθηκε, εκτός των άλλων και μία ακόμα γερανογέφυρα, η προμήθεια της οποίας προβλεπόταν να γίνει από τη διακήρυξη κατά ενάσκηση **δικαιώματος προαίρεσης** εντός του πρώτου εξαμήνου από την προσωρινή παραλαβή των δύο γερανογεφυρών καθόσον το δικαίωμα αυτό (προαίρεσης) ασκήθηκε πρόωρα.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 205/2007

Προμήθεια υγρών καυσίμων με απευθείας ανάθεση

Η τήρηση χρονοβόρων διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των δημοσιεύσεων ή της υποβολής ενστάσεων, προσφυγών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων από τους συμμετέχοντες στον επίμαχο διαγωνισμό, δεν συνιστά απρόβλεπτη περίσταση. Σε κάθε περίπτωση, η προσφυγή σε διαδικασία διαγωνισμού για την ανάθεση της ανωτέρω προμήθειας ήταν γεγονός γνωστό και χρονικά προβλέψιμο εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων του Δήμου, η δε μη έγκαιρη πρόβλεψη τούτου οφείλεται σε προφανείς καθυστερήσεις ή παραλείψεις των οργάνων της αναθέτουσας αρχής, ως προς την έναρξη ενεργοποίησης της συγκεκριμένης διαδικασίας.

ΠΡΑΞΗ ΣΤ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 22/2006

Απαραδέκτως υποβάλλεται από τον Οργανισμό Λιμένος Θεσσαλονίκης (Ο.Λ.Θ. Α.Ε.) **ερώτημα**, με το οποίο καλείται το Κλιμάκιο τούτο να εκφέρει γνώμη σχετικά με το αν υπάρχει υποχρέωση της ως άνω εταιρείας να υποβάλει στον προληπτικό έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου τα σχέδια συμβάσεων προμηθειών των διαγωνισμών που διενεργεί, καθόσον δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα του Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου η διατύπωση γνώμης επί νομικών ζητημάτων, που υποβάλλονται σε αυτό από τον αρμόδιο Υπουργό ή φορέα, στο πλαίσιο ή επ' αφορμή της διενέργειας διαγωνισμού για την ανάθεση ορισμένης προμήθειας, καθώς αυτό θα είχε ως συνέπεια να μεταβληθεί το Κλιμάκιο, χωρίς να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο νόμο, σε γνωμοδοτικό όργανο της Διοίκησης, καλούμενο να εκφέρει άποψη επί οποιουδήποτε ανακύπτοντος στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού προμήθειας ζητήματος.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 32/2007

Απαραδέκτως υποβάλλεται για έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, **αυτοτελώς σχέδιο σύμβασης**, που συνήφθη **κατ' ενάσκηση δικαιώματος προαίρεσης** καθόσον θα έπρεπε να είχε ελεγχθεί στο πλαίσιο αρχικής σύμβασης, στην οποία είχε προβλεφθεί η δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής για την άσκηση του σχετικού δικαιώματος προαίρεσης. Και τούτο διότι σε περίπτωση σύναψης σύμβασης στην οποία επιφυλάσσεται δικαίωμα προαίρεσης υπέρ της αναθέτουσας αρχής, στον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπόκειται, κατ' άρθρο 19 παρ.7 του π.δ/τος 774/1980, η σύμβαση στο σύνολό της, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος προαίρεσης. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή, μη

συνυπολογίζοντας την οικονομική αξία του δικαιώματος προαίρεσης, δεν υποβάλλει το αρχικό σχέδιο σύμβασης για έλεγχο νομιμότητας, απαραδέκτως υποβάλλει αυτοτελώς στη συνέχεια και δη μετά την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης το σχετικό σχέδιο σύμβασης για έλεγχο νομιμότητας.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ 172/2009

Δεν είναι δυνατόν να διενεργηθεί από το Κλιμάκιο ο αιτούμενος έλεγχος νομιμότητας σε υποβαλλόμενο σχέδιο διακήρυξης, καθόσον τα υποβληθέντα έγγραφα δεν στοιχειοθετούν επιμέρους **φάση της διαδικασίας του διαγωνισμού** που ελέγχεται προληπτικά από το Ελεγκτικό Συνέδριο (απουσία έγκρισης διακήρυξης, μη ολοκληρωμένη τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας) αλλά αποτελούν εσωτερικές προπαρασκευαστικές πράξεις της αναθέτουσας αρχής, στο στάδιο της κατάρτισης του διαγωνισμού, που προηγούνται της έναρξης της διαδικασίας δημοπράτησης της παροχής υπηρεσιών, για τις οποίες το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν έχει σχετική γνωμοδοτική αρμοδιότητα.

Οι δημόσιοι φορείς δεν δύνανται να ζητούν την άσκηση ελέγχου νομιμότητας για κάθε φάση της όλης διαδικασίας χωρίς προϋποθέσεις και περιορισμούς, ακόμα και πριν από την ενεργοποίηση του διαγωνισμού, διότι αυτό θα είχε ως συνέπεια να μεταβληθεί το Κλιμάκιο, χωρίς να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο νόμο, σε γνωμοδοτικό όργανο της Διοίκησης, καλούμενο να εκφέρει γνώμη επί οποιουδήποτε νομικού ζητήματος που ανέκυπτε στο πλαίσιο της διαδικασίας του διαγωνισμού.

Το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας δημοπράτησης μίας δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών(που αποτελεί και το χρονικό σημείο έναρξης της πρώτης επιμέρους φάσης της διαδικασίας) ταυτίζεται με το χρονικό σημείο ολοκλήρωσης των διατυπώσεων πλήρους δημοσιότητας που απαιτούνται για τις υπηρεσίες αυτές, προ του οποίου δεν νοείται εν εξελίξει ενεργή διαδικασία δημοπράτησης.

ΛΟΙΠΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 1281/2010

Διαπραγμάτευση, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση σχετικής προκήρυξης

Επαρκώς αιτιολογείται η συνδρομή των προϋποθέσεων προσφυγής στην ανωτέρω διαδικασία, δοθέντος ότι η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να προμηθευτεί υλικό με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά, τα οποία είναι ασυμβίβαστα ή προκαλούν δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες ως προς τη χρήση και συντήρηση, αφού από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι η ανατιθέμενη προμήθεια αναφέρεται σε εργαλεία με ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και όχι σε απλά εργαλεία συντήρησης και επιπλέον προκύπτουν οι τεχνικοί λόγοι που αναδεικνύουν τις δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες, οι οποίες θα προκαλούνταν από την επιλογή άλλου προμηθευτή «ειδικών εργαλείων» που προσφέρονται στην αγορά.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 2402/2010

Νόμιμη η διαδικασία ανάθεσης υπηρεσιών σίτισης των φοιτητών, καθόσον ο όρος της διακήρυξης, σύμφωνα με τον οποίο ο υποψήφιος ανάδοχος έπρεπε, επί ποινή αποκλεισμού, να αναλαμβάνει, με σχετική υπεύθυνη δήλωσή του, τη δέσμευση δημιουργίας γραφείου στην έδρα της αναθέτουσας αρχής για την παραγωγική συνεργασία των στελεχών του με όλους τους εμπλε-

κόμενους φορείς στους χώρους υλοποίησης της προμήθειας, το αργότερο σε δύο εβδομάδες από την υπογραφή της σύμβασης και τη διατήρηση του γραφείου αυτού μέχρι και τη λήξη της προμήθειας», είναι κατάλληλος, αντικειμενικός και πρόσφορος, ενόψει του αντικειμένου της σύμβασης που αφορά στην προμήθεια τροφίμων και στην παρασκευή πρωινού, γεύματος και δείπνου για 4.000 φοιτητές ημερησίως. Η δημιουργία και διατήρηση άλλωστε του ανωτέρω γραφείου δεν αποτελούσε προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, αλλά υποχρέωση του αναδόχου αναγόμενη στο στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης και, ως εκ τούτου, η ως άνω ρήτρα λειτουργούσε αντικειμενικά έναντι όλων των δυνάμει παρόχων, χωρίς να προκαλεί υπόνοιες διακρίσεων υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων.

Επιπλέον ο όρος της διακήρυξης, που προέβλεπε ότι οι διαγωνιζόμενοι έπρεπε, επίσης επί ποινή αποκλεισμού, να συνυποβάλουν με την προσφορά τους στοιχεία, από τα οποία να προκύπτει ότι ο ετήσιος μέσος όρος του κύκλου εργασιών της επιχείρησής τους δεν ήταν, κατά τα τρία τελευταία χρόνια, «μικρότερος του 100% της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του υπό ανάθεση έργου (περιλαμβανομένου του Φ.Π.Α.)», είναι επίσης κατάλληλος, αντικειμενικός και πρόσφορος αφού έχει τεθεί για τον έλεγχο της χρηματοοικονομικής επάρκειας και, κατ' επέκταση, της καταλληλότητας των υποψηφίων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που η ανάληψη της σύμβασης συνεπάγεται και αποβλέπει στη συμμετοχή στο διαγωνισμό επιχειρήσεων με αποδεδειγμένη εμπειρία στην προμήθεια υπηρεσιών ανάλογου, με τις επίμαχες, οικονομικού αντικειμένου.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 2703/2010

Μη νόμιμος ο διαγωνισμός για την ανάθεση παροχής **ξενοδοχειακών υπηρεσιών** από τον Οργανισμό Εργατικής Εστίας διότι για την επιλογή του αναδόχου α) αγνοήθηκε πλήρως από την αναθέτουσα αρχή η συγκεκριμένη διαδικασία (με την εφαρμογή μιας σειρά τύπων) που προέβλεπε η διακήρυξη και β) έγινε αυθαιρέτως από την αναθέτουσα αρχή αναγωγή επιμέρους κριτηρίων της τεχνικής αξιολόγησης σε αυτοτελή κριτήρια κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 3041/2010

Συμπληρωματικές συμβάσεις. Εκτελεσμένες συμβάσεις

Ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο επεκτείνεται και στην περίπτωση των **συμπληρωματικών συμβάσεων** ανεξαρτήτως ποσού, εφόσον η αρχική αυτών σύμβαση υπήχθη στον έλεγχο νομιμότητας.

Εξάλλου, ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι ειδικός προληπτικός έλεγχος, ο οποίος αποτελεί ουσιώδη τύπο της διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων και ασκείται κατά το στάδιο προ της υπογραφής και, κατά μείζονα λόγο, προ της ενάρξεως της εκτέλεσης των οικείων συμβάσεων. Αποσκοπεί, αφενός μεν στην εξασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων σημαντικού οικονομικού αντικειμένου και αφετέρου στην πρόληψη τυχόν παραλείψεων ή παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας και, άρα, στην αποφυγή κατάρτισης μη νόμιμων συμβάσεων. Υπό την έννοια αυτή, ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου προϋποθέτει σύμβαση « υπό εκτέλεση», σύμβαση, δηλαδή της οποίας οι υπηρεσίες πρόκειται να παρασχεθούν, με βάση την ελεγχθείσα, και κριθείσα ως νόμιμη, σχετική διαδικασία, που απολήγει στην υπογραφή της οικείας σύμβασης και όχι σύμβαση η οποία έχει ήδη εκτελεσθεί, έστω και μερικώς, καθώς στην περίπτωση αυτή ο έλεγχος θα ήταν κατασταλτικός. Μη τήρηση της διαδικασίας του εν λόγω

ελέγχου από το αρμόδιο Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου συνεπάγεται την αυτοδίκαιη ακυρότητα της σύμβασης. Ο εκ των υστέρων έλεγχος δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες συνήφθησαν και εκτελέστηκαν χωρίς να έχουν υποβληθεί για έλεγχο νομιμότητας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, είναι δυνατός μόνο μετά από ειδική νομοθετική ρύθμιση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους υπερέχοντος δημόσιου συμφέροντος, που αφορά σε συγκεκριμένες κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων. Δοθέντος ότι η σύναψη των δημόσιων συμβάσεων δεν έχει αφεθεί στην ελεύθερη δικαιοπρακτική δράση των διοικητικών οργάνων, αλλά έχει υπαχθεί σε σειρά δημοσιονομικών και άλλων περιορισμών και ότι οι διατάξεις του άρθρου 8 παρ.1 του ν.2741/1999, ως ειδικότερες και νεότερες, κατισχύουν αυτών του Αστικού Κώδικα, δεν απολείπεται, αναφορικά με τις υπαγόμενες στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου συμβάσεις, περιθώριο αναλογικής εφαρμογής του άρθρου 183 ΑΚ, ούτως ώστε να είναι δυνατή η επικύρωση άκυρης σύμβασης, σε περίπτωση που αυτή υποβληθεί προς έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο μετά τη σύναψή της και ο έλεγχος αποβεί αρνητικός. Σε περίπτωση που υποβληθεί στο Κλιμάκιο σύμβαση, μη εμπίπτουσα στις προαναφερόμενες εξαιρέσεις, η οποία έχει υπογραφεί και έχει ήδη αρχίσει να εκτελείται, το Κλιμάκιο στερείται πλέον της χρονικής αρμοδιότητας να προβεί στον έλεγχο νομιμότητάς της και οφείλει να απόσχει από αυτόν.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 1949/2009

Με την ως άνω απόφαση κρίθηκε ότι σύμφωνα με την αρχή της τυπικότητας της διαδικασίας, που διέπει τους διαγωνισμούς για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, όλες οι διατάξεις της διακήρυξης καθιερώνουν ουσιώδεις όρους, με εξαίρεση εκείνες για τις οποίες σαφώς προκύπτει το αντίθετο. Το ίδιο ισχύει και για την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της υπό ανάθεση σύμβασης-που από το ύψος της εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, η συμμετοχή στο διαγωνισμό και η, δια της ανάπτυξης ανταγωνισμού, επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος, για το φορέα-γεγονός που καθιστά τις ουσιωδώς υπερβαίνουσες τη δαπάνη αυτή προσφορές απορριπτέες ως απαράδεκτες και την τυχόν επιλογή ως αναδόχου, υποψηφίου που υπέβαλε τέτοια προσφορά μη νόμιμη. Και ναι μεν, το ουσιώδες ή μη της υπέρβασης εναπόκειται κατ' αρχήν στην κρίση του αρμοδίου για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου της αναθέτουσας αρχής, η κρίση, όμως, αυτή ελέγχεται, ως προς τα ακραία όρια της από το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο πλαίσιο του διενεργούμενου από το Δικαστήριο τούτο ελέγχου των πράξεων της διαδικασίας ανάθεσης, που προηγείται υποχρεωτικώς της σύναψης της οικείας σύμβασης. Το Τμήμα, όμως, σε διαπιστωθείσα από το ΣΤ΄Κλιμάκιο πλημμέλεια σχετικά με την αξία κατακύρωσης υπό προμήθεια είδους, η οποία υπερέβαινε την προϋπολογισθείσα δαπάνη κατά ποσοστό 22,42%, δηλαδή κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 20%, μέχρι του οποίου επιτρέπεται η επαύξηση της προϋπολογισθείσας αξίας χωρίς έκδοση απόφασης τροποποίησης του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών, έκρινε ότι η αναθέτουσα αρχή πεπλανημένως μεν, πλην συγγνωστώς και χωρίς πρόθεση καταστρατήγησης του νόμου, σχημάτισε την πεποίθηση ότι νομίμως κατακύρωσε το υπό προμήθεια είδος στην συγκεκριμένη ανάδοχο, παρά το ότι η προσφορά της υπερέβαινε την προϋπολογισθείσα δαπάνη, υπολαμβάνοντας ότι για να γίνει τροποποίηση του Ενιαίου Προγράμματος Προμηθειών, πρέπει η υπέρβαση του ύψους της προϋπολογιζόμενης δαπάνης να ξεπερνά τις 300.000 ευρώ, το οποίο δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 3731/2009

Σε περίπτωση που τακτικό μέλος συλλογικού οργάνου (Επιτροπή Διαγωνισμού) δεν δύναται

να μετάσχει σε ορισμένη σύνθεση του ως άνω οργάνου, ενώ έχει προσκληθεί νομίμως, δύναται να αντικαθίσταται από το αναπληρωματικό αυτού μέλος, χωρίς να επηρεάζεται η νομιμότητα της σύνθεσης.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 16/2009

Διαγωνισμός για την ανάθεση δημόσιων υπηρεσιών φύλαξης σε εγκαταστάσεις ν.π.δ.δ.

Οι διατάξεις του Κανονισμού Προμηθειών Δημοσίου έχουν ανάλογη εφαρμογή και στους διαγωνισμούς που διεξάγονται για την ανάθεση παντός είδους δημόσιων υπηρεσιών.

Η μετάβαση στο στάδιο της αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών γίνεται μετά την περάτωση του σταδίου της τεχνικής αξιολόγησης, μόνο για τις προσφορές που, με απόφαση του αρμόδιου για τη διοίκηση του αναθέτοντος φορέα οργάνου, ύστερα από σχετική γνωμοδότηση της επιτροπής διενέργειας του διαγωνισμού, κρίθηκαν τεχνικά αποδεκτές και αξιολογήθηκαν οριστικά, χωρίς πλέον η αναθέτουσα αρχή να έχει διακριτική ευχέρεια να επανέλθει στο προηγούμενο στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης των υποβληθεισών προσφορών. Επομένως τα γνωμοδοτούντα και αποφασίζοντα όργανα της αναθέτουσας αρχής οφείλουν στο πλαίσιο του διαγωνισμού να εξαντλήσουν τις δυνατότητες που έχουν για επανεξέταση ή ενδεχόμενη ανάκληση των εκδοθεισών πράξεων του τεχνικού σταδίου και να περατώσουν κάθε ενέργεια σχετική με την τεχνική αξιολόγηση πριν από την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών, χωρίς να επιτρέπεται, μετά την αποσφράγιση των προσφορών αυτών, επαναφορά στο προηγούμενο στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης και κατακύρωση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού μετά από ανατροπή των ήδη κριθέντων στο στάδιο της τεχνικής αξιολόγησης. Τυχόν αντίθετη άποψη δεν συνάδει με την αυστηρώς τυπική διαδικασία και τον απόλυτα διακριτό χαρακτήρα εκάστου σταδίου, που ρητά καθιερώνουν οι ως άνω διατάξεις και αντίκειται στη θεσπιζόμενη μυστικότητα των οικονομικών προσφορών, την οποία και καθιστά άνευ ουσίας.

Οι γενικές αρχές περί ανάκλησης των διοικητικών πράξεων έχουν εφαρμογή μόνο εφόσον δεν αντίκεινται στον αυστηρά διακεκριμένο χαρακτήρα των προαναφερόμενων σταδίων. Εάν δε σε συγκεκριμένη περίπτωση τα αρμόδια όργανα δεν διασφαλίσουν, όπως είναι εκ του νόμου υποχρεωμένα, την ολοκληρωμένη και οριστική εξέταση όλων των ζητημάτων της τεχνικής αξιολόγησης και ανακαλυφθούν μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών πλημμέλειες της τεχνικής αξιολόγησης που πλήττουν τη νομιμότητα της κατακυρωτικής απόφασης υπέρ του προσώπου που με τη μέχρι τότε διαδικασία θα επιλεγόταν ανάδοχος, η μόνη νόμιμη δυνατότητα είναι αυτή της ματαίωσης του διαγωνισμού. Σε περίπτωση δε ακύρωσης της πράξης με την οποία οριστικοποιούνται οι τεχνικά αποδεκτές προσφορές ή η βαθμολογία, με την οποία αυτές αξιολογήθηκαν, ύστερα από απόφαση αρμοδίου Δικαστηρίου, η αναθέτουσα αρχή δεσμεύεται καταρχήν από την παραγόμενη δεσμευτικότητα της δικαστικής αποφάσεως και υποχρεούται σε συμμόρφωση, πλην όμως, εάν ήδη έχουν ανοιχθεί οι οικονομικές προσφορές, η υποχρέωση αυτή συμμόρφωσης περιορίζεται στη ματαίωση του διαγωνισμού και την επαναπροκήρυξή του, αποκλειομένης της επαναφοράς της διαδικασίας στο σημείο όπου εμφιλοχώρησε νομική πλημμέλεια και της εκ του σημείου τούτου επανάληψής του.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 36/2008

Το Τμήμα αίρει την αμφιβολία και αποφαίνεται ότι τροποποιητική, προγενέστερης συμπληρωματικής, σύμβαση, η οποία ως συναφθείσα πριν από την έναρξη ισχύος του άρθρου 8 παρ.1 του ν.2741/1999 δεν ελέγχεται, καθόσον ο έλεγχος της τροποποιητικής αυτής σύμβασης θα οδη-

γούσε ανεπίτρεπτα στον παρεμπίπτοντα έλεγχο της ήδη συναφθείσας τροποποιούμενης σύμβασης, κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 19 παρ.7 του π.δ.774/1980.

Περαιτέρω, κρίθηκε ότι σε περίπτωση που η αρχική (κύρια) σύμβαση δεν υποβλήθηκε σε έλεγχο νομιμότητας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου λόγω ποσού, ελέγχεται όταν συναθροιζόμενο το ποσό της με το ποσό της συμπληρωματικής σύμβασής της, υπερβαίνουν το όριο του ενός εκατομμυρίου(1.000.000) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α., ώστε να μη δίδεται η ευχέρεια στη Διοίκηση να συνάπτει ανέλεγκτα συμβάσεις με τη μέθοδο της κατάτμησης των πιστώσεων. Ομως, ο ως άνω δικαιολογητικός λόγος δεν συντρέχει όταν η κύρια σύμβαση δε υπήχθη στον έλεγχο νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, επειδή κατά το χρόνο κατάρτισής της δεν είχε ακόμα θεσπιστεί νομοθετικά ο έλεγχος αυτός, οπότε δεν τίθεται ζήτημα κατάτμησης των πιστώσεων και αποφυγής του ελέγχου. Στην περίπτωση αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη το ποσό της αρχικής σύμβασης, αλλά αυτοτελώς το οικονομικό αντικείμενο της συμπληρωματικής.

ΑΠΟΦΑΣΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 39/2008

Στον προσυμβατικό έλεγχο δεν υπόκεινται τροποποιήσεις όρων σύμβασης υποβληθείσας στον έλεγχο αυτό, όταν οι τροποποιήσεις αυτές λαμβάνουν χώρα μετά τη σύναψη και κατά το στάδιο εκτέλεσης της τροποποιούμενης σύμβασης και δεν προκαλούν αύξηση του οικονομικού αντικειμένου τέτοια που να υπερβαίνει το εκάστοτε θεσπιζόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις χρηματικό όριο υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 106/2007

Οι παράγοντες που δύνανται να ληφθούν υπόψη ως κριτήρια σύναψης μιας δημόσιας σύμβασης με βάση την **πλέον συμφέρουσα** από οικονομική άποψη προσφορά δεν απαριθμούνται στο νόμο περιοριστικά, ως εκ τούτου, παρέχεται ευρεία διακριτική ευχέρεια στην αναθέτουσα αρχή να επιλέξει **τα κριτήρια ποσοτικής και ποιοτικής επιλογής** και όχι αμιγώς οικονομικής φύσης που προτίθεται να εφαρμόσει, πλην όμως τα τελευταία πρέπει να συνδέονται στενά με το αντικείμενο της σύμβασης, δηλαδή να αφορούν την αναγκαία τεχνική ικανότητα των υποψηφίων σε σχέση με τις πραγματικές απαιτήσεις της προς ανάθεση σύμβασης, να είναι δεκτικά αντικειμενικής και συγκεκριμένης αιτιολόγησης και να συνεπάγονται οικονομικό άμεσο όφελος για την αναθέτουσα αρχή, τηρώντας, ταυτοχρόνως, όλες τις θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού δικαίου και, ιδίως, την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, όπως η τελευταία απορρέει από τις διατάξεις της Συνθήκης περί του δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών.

Τα κριτήρια αποδοχής των συμμετεχόντων στον ελεγχόμενο διαγωνισμό, που θεσπίζονται στην οικεία διακήρυξη και αφορούν στον απαιτούμενο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών αυτών για κάθε ένα από τα τρία τελευταία έτη σε συνδυασμό με την εξαετή και πλέον δραστηριοποίησή τους στην παροχή υπηρεσιών φύλαξης είναι κατάλληλα, αντικειμενικά και πρόσφορα, ενόψει των ιδιαίτερων απαιτήσεων του αντικειμένου της σύμβασης (φύλαξη του συνόλου των κτιριακών εγκαταστάσεων και εξωτερικών χώρων), καθώς και της δαπάνης του ελεγχόμενου διαγωνισμού. Τούτο διότι αποβλέπουν προφανώς στη συμμετοχή διαγωνιζομένων, οι οποίοι διαθέτουν χρηματοοικονομική επάρκεια και ανάλογη πολυετή εμπειρία σε υπηρεσίες φύλαξης μεγάλου οικονομικού αντικειμένου.

Περαιτέρω, ο όρος περί ύπαρξης πιστοληπτικής ικανότητας ύψους τουλάχιστον 3.000.000 ευρώ δεν εισάγει αδικαιολόγητο περιορισμό στην άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής των

προτιθέμενων να συμμετάσχουν στο διαγωνισμό, αφού αποσκοπεί στη συμμετοχή εύρωστων οικονομικά υποψηφίων αναδόχων, ικανών να αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις της προς ανάθεση σύμβασης, ειδικότερα όσον αφορά τη μισθοδοσία του απασχολούμενου προσωπικού, ώστε να μην κωλύεται σε κάθε περίπτωση η εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας.

Τέλος, η πρόβλεψη στη διακήρυξη, ως όρου για τη νόμιμη συμμετοχή στο διαγωνισμό, να διαθέτει ο διαγωνιζόμενος προσωπικό τουλάχιστον τριακοσίων ατόμων, δεν συνιστά όρο δυσανάλογο σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες της αναθέτουσας αρχής και του επιδιωκόμενου σκοπού του διαγωνισμού, δεδομένου ότι, βάσει των τεχνικών προδιαγραφών της διακήρυξης, απαιτείται η απασχόληση διακοσίων ατόμων, με δυνατότητα περαιτέρω αύξησης του προσωπικού σε ποσοστό μέχρι 20%, εφόσον προσληφθεί νέο προσωπικό (μόνιμο) ή δημιουργηθούν έκτακτες ανάγκες.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 119/2007

Ο καθορισμός των κριτηρίων για την αξιολόγηση των προσφορών και την ανάθεση σύμβασης προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών, εντάσσεται στο ελάχιστο αναγκαίο περιεχόμενο της οικείας διακήρυξης για τη διενέργεια του σχετικού διαγωνισμού. Τυχόν αξιολόγηση των προσφορών των συμμετεχόντων στη διαδικασία με κριτήρια-στοιχεία που δεν καθορίζονται στη διακήρυξη, αλλά τίθενται από την Επιτροπή διαγωνισμού μεταγενέστερα και ειδικότερα κατά την αξιολόγηση των προσφορών, συνιστά παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 263/2007

Η απευθείας ανάθεση από Δήμο προμηθειών και υπηρεσιών σε ιδιώτη αποκλειστικό αντιπρόσωπο στην Ελλάδα ξένου οίκου κατασκευής των μηχανημάτων είναι μη επαρκώς αιτιολογημένη, αφού δεν προκύπτει ότι τα μηχανήματα αυτά αδυνατούν για τεχνικούς λόγους να λειτουργήσουν με ανταλλακτικά και αναλώσιμα άλλου πλην της κατασκευάστριας εταιρείας ή ότι δεν μπορούν να συντηρηθούν από τρίτο.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 88/2005

Μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή, μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών των διαγωνιζομένων που οι τεχνικές τους προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές, προβαίνει, σε άλλη ημερομηνία, σε αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών και άλλων διαγωνιζόμενων, των οποίων οι προσφορές κρίθηκαν τεχνικά αποδεκτές μετά την κατ' έφεση εξέταση των αντιδειγμάτων τους, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 36 παρ.15 του Κανονισμού Προμηθειών Δημοσίου, καθόσον στην περίπτωση αυτή παραβιάζει τις διατάξεις του ανωτέρω Κανονισμού, που απαγορεύει τη σύγχυση των σταδίων, καθιστώντας έτσι μη νόμιμη τη διαδικασία του διαγωνισμού.

ΠΡΑΞΗ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ 110/2003

Η γνωμοδότηση της επιτροπής αξιολόγησης επί τεχνικών προσφορών δεν αποτελεί εκτελεστή διοικητική πράξη και συνεπώς δεν δύναται να προσβληθεί παραδεκτώς με ένσταση ή προσφυγή.

Ευάγγελος Α. Καραθανασόπουλος
Πάρεδρος ΕΛΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ Ζ΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΚΑΙ VI ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, ΕΤΟΥΣ 2010

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 14/2010

Παροχή υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών

Με την Πράξη αυτή το Κλιμάκιο έκρινε ότι κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου σύμβασης παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών, καθόσον η διακήρυξη είναι πλημμελής, διότι σε αυτήν δεν προσδιορίζεται το μέγιστο κόστος ενός εκάστου εκ των δρομολογίων που περιλαμβάνονται στους συνημμένους πίνακες, αλλά παρατίθεται μόνο το ποσό των 7.500.000,00 ευρώ ως συνολική ενδεικτική προϋπολογισθείσα δαπάνη, χωρίς αντιστοίχηση αυτού με τα δρομολόγια, ενώ στους συνημμένους στη διακήρυξη πίνακες των δρομολογίων δεν παρατίθενται αναλυτικά όλα τα επιμέρους εκ των αναφερόμενων στην ΙΒ/6071/26.08.1998 Κ.Υ.Α. κριτήρια για κάθε συγκεκριμένο δρομολόγιο.

Περαιτέρω, κρίθηκε ότι ο όρος του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης, σύμφωνα με τον οποίο σε περίπτωση οποιασδήποτε μεταβολής του χιλιομετρικού συντελεστή ή του τιμολογίου της διπλής ταρίφας των ΤΑΧΙ, θα αναπροσαρμόζεται εκάστοτε η ημερήσια αμοιβή, ανάλογα με τις μεταβολές των παραπάνω συντελεστών, δεν είναι νόμιμος, διότι, τυχόν αναπροσαρμογή των κομίστρων αυτών δύναται να επηρεάσει το ύψος της προϋπολογιζόμενης δαπάνης (υπολογισμός μεγίστης αποζημίωσης – κόστος χιλιομετρικής απόστασης), που όμως δεν μπορεί να θεωρηθεί ως λόγος αναπροσαρμογής του συμβατικού τιμήματος του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης, καθόσον το κόστος της χιλιομετρικής απόστασης οριστικοποιήθηκε με την κατακυρωτική απόφαση της Νομαρχιακής Επιτροπής.

Με την **375/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η προαναφερθείσα Πράξη του Κλιμακίου για λόγους συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 16/2010

Δεσμευτικότητα οριστικής κρίσης Κλιμακίου

Απαραδέκτως ζητείται, εκ νέου, ο έλεγχος νομιμότητας, ως σχεδίου (σύμβασης), που αφορά καθαριότητα των κοινοχρήστων χώρων και αποκομιδή και διαχείριση των αποβλήτων των Ο.Τ.Α., διότι δεν είναι δυνατόν μία πλήρως καταρτισμένη σύμβαση, παράγουσα από της υπογραφής της τις σχετικές έννομες συνέπειες, η οποία έχει ήδη υποβληθεί προς έλεγχο νομιμότητας και το Κλιμάκιο έχει εκφέρει οριστική κρίση επ' αυτού, απέχοντας του ελέγχου λόγω του ότι αυτή ήταν ήδη υπογεγραμμένη, να επανυποβάλλεται ως σχέδιο σύμβασης, κατά καταστρατήγηση των διατάξεων περί προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 36/2010

Σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών. Διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης.

Μη νόμιμη η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυ-

ξης, καθόσον η εξάντληση της πίστωσης δεν συνιστά περίσταση μη δυνάμενη να προβλεφθεί (το γεγονός ότι οι προσφορές των συμμετεχόντων στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης υπερβαίνουν σημαντικά το ύψος των μέγιστων αποζημιώσεων που προβλέπει η διακήρυξη ήταν γνωστό στην αναθέτουσα αρχή ήδη από τον προηγούμενο διαγωνισμό), σε κάθε δε περίπτωση ανάγεται στη σφαίρα ευθύνης της αναθέτουσας αρχής.

Με την **706/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 74/2010

Σύμβαση σύναψης δανείου

Η διαδικασία σύναψης δανείου κρίθηκε νομικά πλημμελής, καθόσον, κατά τη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής Αξιολόγησης, στην οποία λήφθηκε απόφαση σχετικά με το προτεινόμενο αντισυμβαλλόμενο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, δεν προκύπτει η έγκαιρη έγγραφη πρόσκληση του πέμπτου μέλους της, καθιστώντας τη σχετική αξιολόγηση ακυρωτέα λόγω κακής σύνθεσης της εν λόγω Επιτροπής.

Με την **1194/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, διότι από τα προσκομισθέντα ενώπιον του Τμήματος στοιχεία προέκυπτε ότι εχώρησε πρόσκληση και του απολειφθέντος μέλους της Επιτροπής και, επομένως, το Τμήμα έκρινε ότι η σύνθεση της τελευταίας κατά την κρίσιμη ως άνω συνεδρίαση υπήρξε νόμιμη.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 77/2010

Σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταφοράς πόσιμου νερού σε νησιά. Απευθείας ανάθεση.

Μη νόμιμη η διαδικασία του διαγωνισμού, διότι δεν δικαιολογείται η σύναψη της σύμβασης με απευθείας ανάθεση, αφού δεν πληρούνται οι προβλεπόμενες, με την διάταξη του άρθρου 2 παρ. 13 περ. V του ν.2286/1995, προϋποθέσεις προσφυγής στην εξαιρετική αυτή διαδικασία. Ειδικότερα, η λήξη ισχύος της αρχικής σύμβασης δεν μπορεί να θεωρηθεί απρόβλεπτη κατάσταση για τον αναθέτοντα φορέα, δυνάμενη να οδηγήσει σε επείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης της υπό κρίση σύμβασης, καθόσον ήταν γεγονός γνωστό και χρονικά προβλέψιμο για τα αρμόδια όργανα του αναθέτοντα φορέα, τα οποία γνώριζαν την ημερομηνία λήξης της αρχικής σύμβασης που τα ίδια είχαν υπογράψει, όφειλαν δε, ως εκ τούτου, να έχουν κινήσει εγκαίρως τη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου με ανοικτό διαγωνισμό.

Με την **935/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, διότι κρίθηκε ότι συντρέχουν οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις προσφυγής στην εξαιρετική διαδικασία της απευθείας ανάθεσης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 86/2010

Δανειακή σύμβαση δήμου

Το Κλιμάκιο έκρινε ότι κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος για έλεγχο σχεδίου δανειακής σύμβασης, διότι οι αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου του αιτούντος Δήμου περί έγκρισης σύναψης του ελεγχόμενου δανείου ελήφθησαν χωρίς την απαιτούμενη από διάταξη του άρθρου 176 παρ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, δεδομένου ότι πρόκειται για δάνειο ποσού άνω του 1.500.000,00 ευρώ και ο συγκεκριμένος Δήμος έχει πληθυσμό κάτω των 50.000 κατοίκων.

Με την **1284/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίθηκε ότι δεν απαιτείτο εν προκειμένω η προβλεπόμενη στη διάταξη του άρθρου 176 παρ. 4 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων αυξημένη πλειοψηφία των 2/3 του συνόλου των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου του αιτούντος Δήμου κατά τη λήψη των αποφάσεων έγκρισης του ελεγχόμενου δανείου, καθόσον η ως άνω δανειακή σύμβαση αφορά σε αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανείου με ευνοϊκότερους όρους.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 92/2010

Δανειακή σύμβαση δήμου

Ενόψει και της αρχής της νομιμότητας που διέπει τη δράση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ακόμα και κατά τη διαδικασία συνομολόγησης δανείου, δάνειο που δεν θεραπεύει σκοπό της αρμοδιότητας ή της δράσης του Δήμου, αλλά ανάγεται στην κάλυψη δαπανών αναγκαίων για την ύπαρξη και λειτουργία του ως αυτοτελούς φορέα δημόσιας εξουσίας, είναι μη νόμιμο και η σχετική δανειακή σύμβαση δεν μπορεί να υπογραφεί.

Με την **1889/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, διότι κρίθηκε ότι νόμιμα, βάσει των όσων ρητά προβλέπονται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 176 Κ.Δ.Κ., τα αρμόδια όργανα του Δήμου προέβησαν σε συμφωνία με την Τράπεζα για τη σύναψη δανείου, με σκοπό την αποπληρωμή ληξιπρόθεσμων οφειλών του (δαπανών αναλωσίμων κ.λπ.). Περαιτέρω, κρίθηκε ότι, εφόσον ο αιτών Δήμος αποφάσισε να καλύψει τις προαναφερόμενες δαπάνες μισθοδοσίας του προσωπικού του το μήνα Νοέμβριο του έτους 2009, ήτοι πριν αυτές καταστούν ληξιπρόθεσμες ή δεδουλευμένες ως αποδοχές, όφειλε, ακολούθως, να τηρήσει τους όρους της διάταξης της παρ. 7 του άρθρου 176 Κ.Δ.Κ. περί χρηματοδότησης των σχετικών οφειλών μέσω βραχυπρόθεσμης πίστωσης Ανοιχτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού ή σύμβασης δημιουργίας χρεωστικού υπολοίπου σε λογαριασμό καταθέσεων, αποκλειόμενης ούτως της δυνατότητας προσφυγής εκ μέρους του στην προβλεπόμενη στην παρ. 1 του ως άνω άρθρου 176 διαδικασία σύναψης δανειακής σύμβασης με την εν λόγω τραπεζική εταιρεία. Πλην όμως, ενόψει του δυσερμήνευτου του οικείου νομοθετικού πλαισίου, το Τμήμα έκρινε ότι τα αρμόδια όργανα του αιτούντος Δήμου χωρίς πρόθεση καταστρατήγησης των σχετικών διατάξεων υπέλαβαν ότι δε θα μπορούσαν να ανταποκριθούν, μεταξύ άλλων, στην ανάγκη κάλυψης των δαπανών μισθοδοσίας του απασχολούμενου προσωπικού του για τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο 2010, δοθέντος, μάλιστα ότι, έως την ολοκλήρωση της υπό κρίση διαδικασίας, οι σχετικές οφειλές θα είχαν ήδη καταστεί ληξιπρόθεσμες.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 103/2010

Σύναψη τραπεζικού δανείου από Ο.Τ.Α. για την καταβολή του σχετικού ποσού σε Δημοτική Επιχείρηση λόγω αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου αυτής, στο πλαίσιο της προσαρμογής του καταστατικού της στις διατάξεις του νέου Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα και τη μετατροπή της σε κοινωφελή επιχείρηση. Το Κλιμάκιο έκρινε ότι η ελεγχόμενη διαδικασία παρίσταται νομικά πλημμελής, δεδομένου ότι στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία εγκρίθηκε η σύναψη του δανείου, δεν αναφέρεται το ύψος της τοκοχρεολυτικής δόσης, κατά παράβαση του άρθρου 176 παρ. 2 του ν.3463/2006, λαμβανομένου υπόψη ότι πρόκειται για έλλειψη ουσιώδους στοιχείου που δεν δύναται να αναπληρωθεί από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου. Και τούτο, ανεξαρτήτως του ότι το στοιχείο αυτό (ύψος τοκοχρεολυτικής δόσης) δεν προσδιορίζεται στο υποβληθέν σχέδιο σύμβασης ούτε και σε άλλο έγγραφο του φακέλου (απόφαση VI Τμ. Ελ. Συν. 1655/2009).

Με την **1626/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 123/2010

Υπαγωγή σχεδίου σύμβασης παροχής υπηρεσιών στον προσυμβατικό έλεγχο. Συνυπολογισμός και του δικαιώματος προαίρεσης.

Οταν **η προϋπολογιζόμενη δαπάνη** της σύμβασης, **μαζί με το δικαίωμα προαίρεσης**, υπερβαίνει το ποσό του 1.000.000,00 ευρώ, υφίσταται υποχρέωση της Αναθέτουσας Αρχής προς υποβολή του σχετικού σχεδίου σύμβασης, πριν την υπογραφή του, για έλεγχο ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Σε περίπτωση που η Αναθέτουσα Αρχή, μη συνυπολογίζοντας την οικονομική αξία του δικαιώματος προαίρεσης, δεν υποβάλει το αρχικό σχέδιο για έλεγχο, **απαραδέκτως υποβάλλει αυτοτελώς στη συνέχεια και δη μετά την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης, το σχετικό σχέδιο σύμβασης για έλεγχο νομιμότητας**. Με τα δεδομένα αυτά, το Κλιμάκιο δεν έχει αρμοδιότητα για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας του σχεδίου σύμβασης και οφείλει να απέχει, καθόσον πρόκειται για σύναψη σύμβασης κατ' ενάσκηση δικαιώματος προαίρεσης, το σχέδιο της οποίας απαραδέκτως υποβάλλεται αυτοτελώς για έλεγχο, εφόσον θα έπρεπε να είχε ελεγχθεί στο πλαίσιο της αρχικής σύμβασης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 128/2010

Δανειακή σύμβαση από ΟΤΑ

Η διαδικασία σύναψης δανείου κρίθηκε ότι είναι νομικά πλημμελής, καθόσον, πέραν της ασάφειας ως προς το ακριβές ποσό του δανείου, της αοριστίας ως προς το σκέλος της δανειοδοτούμενης δαπάνης που αφορά σε εξόφληση απαιτήσεων προμηθευτών και καθιστά αδύνατο το σχετικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο, της μη αναλυτικής αναγραφής, στις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, των ποσών της τοκοχρεολυτικής δόσης, του επιτοκίου, των όρων του δανείου και των παραχωρούμενων εξασφαλίσεων, γεγονός που επάγεται ακυρότητα στις σχετικές αποφάσεις, τα υποβαλλόμενα ενώπιόν του στοιχεία δεν είναι επίκαιρα, αφού από την έκδοση της τελικής πράξης (εγκριτική απόφαση Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας) μέχρι την υποβολή τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο έχει παρέλθει χρονικό διάστημα άνω των 19 μηνών και επομένως έχει διαρραγεί ο χρονικός σύνδεσμος μεταξύ διαγωνιστικής διαδικασίας και διενεργούμενου από το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχου, δημιουργώντας την κατά κοινή πείρα πεποίθηση ότι ενόψει του συγκεκριμένου αντικειμένου της σύμβασης (δανειακής), της καθημερινά μεταβαλλόμενης κατάστασης στους όρους δανειοδότησης (ιδίως, ύψος επιτοκίου, περίοδος χάριτος) και του περιοδικά ανανεώσιμου της συγκρότησης της αναθέτουσας αρχής (σύμφωνα με το άρθρο 23 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα-ν.3463/2006), το πραγματικό καθεστώς που ίσχυε κατά την έκδοση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος έχει μεταβληθεί ουσιωδώς.

Με την **2044/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε η αίτηση ανάκλησης της ανωτέρω Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 136/2010

Προγραμματικές συμβάσεις παροχής υπηρεσιών

Οι **προγραμματικές συμβάσεις** αποτελούν συμφωνίες που θέτουν το γενικό πλαίσιο για την οργάνωση και διαχείριση δημοσίων υπηρεσιών και την άσκηση κρατικών δραστηριοτήτων διά μέσου των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης ή της καθ΄ ύλην αποκεντρωμένης διοίκησης,

με τη μελέτη και εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους. Μη νόμιμα ανατέθηκε στην φερόμενη ως εκ τρίτου αντισυμβαλλόμενη δημοτική επιχείρηση η εκτέλεση του συνόλου των εργασιών που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση σύμβασης, αφού αυτή καθίσταται έτσι στην ουσία μοναδική αντισυμβαλλόμενη του Δήμου, κατά παράβαση των προαναφερόμενων διατάξεων, κρίση που ενισχύεται και από τις περιορισμένες και αορίστως διατυπωμένες συμβατικές υποχρεώσεις του Ν.Π.Δ.Δ., οι οποίες καθιστούν τη συμμετοχή του στην κρίσιμη προγραμματική σύμβαση υποτυπώδη και προσχηματική.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 154/2010

Ανάθεση σύμβασης παροχής υπηρεσιών μετά από διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης

Η αναθέτουσα αρχή δεν επικαλείται, όπως, ρητώς, απαιτεί το άρθρο 25 παρ. 1 περ. γ΄ του π.δ. 60/2007, απρόβλεπτα γεγονότα ή περιστάσεις που να αιτιολογούν την κατεπείγουσα ανάγκη που οδήγησε στην επιλογή της εξαιρετικής διαδικασίας για τη σύναψη της υπό έλεγχο σύμβασης παροχής υπηρεσιών με διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού. Τούτο δε διότι η αναθέτουσα αρχή επικαλείται αποκλειστικώς και μόνο την ανάγκη απρόσκοπτης λειτουργίας του Συστήματος διαχείρησης τηλεφωνικών υπηρεσιών, χωρίς όμως να αιτιολογεί για ποιο λόγο ο ήδη ευρισκόμενος σε εξέλιξη διαγωνισμός δεν προκηρύχθηκε εγκαίρως ώστε να διασφαλιστεί μέσω της ανάδειξης αναδόχου ο ανωτέρω σκοπός, δεδομένου ότι αυτή γνώριζε, έστω κατά προσέγγιση, την ημερομηνία λήξεως της σύμβασης. Και ναι μεν υφίσταται ανάγκη να εξασφαλιστεί η συνέχεια της παροχής των επίμαχων υπηρεσιών χωρίς διακοπή, και μετά τη λήξη ισχύος της σύμβασης, προς όφελος του κοινωνικού αγαθού της υγείας, πλην όμως, η επίκληση της ανάγκης αυτής δεν συνιστά περίσταση που απαλλάσσει την αναθέτουσα αρχή από την υποχρέωση τήρησης των διατάξεων περί διενέργειας διαγωνισμού, ούτε άλλωστε προκύπτει από την αιτιολογία των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου κάποιο απρόβλεπτο γεγονός που οδήγησε στην επιλογή της εξαιρετικής διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης.

Με την **2050/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε αίτηση ανάκλησης κατά της ως άνω Πράξης του Κλιμακίου.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 176/2010

Οροι τροποποίησης και επέκτασης της σύμβασης στο σχέδιο σύμβασης παροχής υπηρεσιών

Οι προβλεπόμενοι στα άρθρα του σχεδίου σύμβασης όροι περί δυνατότητας «τροποποίησης όρων της σύμβασης» και «επέκτασης της σύμβασης», αντίστοιχα, θα κριθούν, όταν ανακύψουν τέτοιες περιπτώσεις, κατά την εκτέλεση της σύμβασης, επιφυλασσομένων, κατά περίπτωση, των διατάξεων του π.δ. 60/2007 για την προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών" και των αντίστοιχων, συμπληρωματικά εφαρμοζόμενων, διατάξεων του Κανονισμού Προμηθειών Δημοσίου (π.δ. 118/2007).

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 184/2010

Διαγωνιστική διαδικασία με έναν προσφέροντα υπηρεσίες

Από τη γραμματική διατύπωση της παρ. (η) του άρθρου 21 του Κ.Π.Δ., και σε αντιδιαστολή με τη διατύπωση των λοιπών παραγράφων του άρθρου αυτού που αναφέρονται στις περιπτώσεις

δυνητικής ματαίωσης, όπου ρητά απαιτείται αιτιολογημένη γνωμοδότηση του αρμοδίου για την κρίση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, όταν αυτό προτείνει τη ματαίωση του διαγωνισμού, προκύπτει ότι ο νομοθέτης περιορίστηκε στην αναγραφή και μόνο των προϋποθέσεων της υποχρεωτικής ματαίωσης, προτάσσοντας μάλιστα την πραγματική ανυπαρξία συγκριτικών στοιχείων, και δε συμπεριέλαβε σχετική ρύθμιση ως προς το περιεχόμενο της εισήγησης του αρμοδίου για την κρίση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού οργάνου, στην περίπτωση που αυτό κρίνει ότι η διαδικασία πρέπει να συνεχιστεί παρά τον ένα και μοναδικό προσφέροντα. Από τα ανωτέρω συνάγεται, συνεπώς, ότι δεν απαιτείται εκ του νόμου να παρατίθενται στη σχετική εισήγηση εκείνα τα συγκριτικά στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη από το γνωμοδοτούν όργανο που προτείνει τη συνέχιση της διαδικασίας, αλλά αρκεί αυτά να ενυπάρχουν στα λοιπά στοιχεία της διαγωνιστικής διαδικασίας (Απόφαση 1285/2010 VI Τμ. Ελ.Συν.).

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 207/2010

Σύμβαση παροχής υπηρεσιών. Εννοια

Η σύμβαση έχει το χαρακτήρα της σύμβασης παροχής υπηρεσιών και ως εκ τούτου δεν υπάγεται στο νομικό καθεστώς των δημοσίων έργων, με αποτέλεσμα να υπάρχουν όροι στη σχετική διακήρυξη και το οικείο σχέδιο σύμβασης, οι οποίοι δεν έχουν συμπεριληφθεί νομίμως, δοθέντος ότι προσήκουν σε σύμβαση έργου (πρβλ. VI Τμήμα 10/2009). Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, κρίθηκε ότι η διαδικασία που τηρήθηκε για την ανάθεση των εν λόγω υπηρεσιών δεν είναι νόμιμη και το υποβληθέν σχέδιο σύμβασης δεν πρέπει να υπογραφεί.

Με την **2704/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 226/2010

Τροποποιητική σύμβαση παροχής υπηρεσιών. Προϋποθέσεις υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο

Σχέδιο σύμβασης που αφορά στην τροποποίηση, μετά τη σύναψή της, υποβληθείσας στον προσυμβατικό έλεγχο νομιμότητας δημόσιας σύμβασης, με την οποία (τροποποίηση) δεν προκαλείται καμία αύξηση του οικονομικού αντικειμένου της τροποποιούμενης σύμβασης, απαραδέκτως υποβάλλεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο νομιμότητας και το αρμόδιο Κλιμάκιο, στο οποίο έχει εισαχθεί η υπόθεση, οφείλει να απόσχει του ελέγχου.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 234/2010

Δανειακή σύμβαση από ΟΤΑ

Οι Δήμοι μπορούν να λαμβάνουν δάνεια από αναγνωρισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς της Ελλάδας ή του εξωτερικού, μετά από απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, στην οποία πρέπει απαραίτητα να καθορίζονται ο σκοπός του δανείου, οι όροι του και η τοκοχρεολυτική δόση. Οι δανειακές αυτές συμβάσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2004/18/ΕΚ. Εντούτοις, ο Δήμος, ως δημόσια αρχή, υποχρεούται κατά τη διαδικασία σύναψης αυτών να τηρεί τις θεμελιώδεις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της απαγόρευσης των διακρίσεων, του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού, καθώς και την εξ αυτών απορρέουσα υποχρέωση διαφάνειας. Ειδικότερα, η υποχρέωση διαφάνειας αποσκοπεί στη διασφάλιση, προς όφελος όλων των ενδεχόμενων αναδόχων, επαρκούς βαθμού δημοσιότητας, ώστε να επιτρέπεται τόσο το άνοιγμα της αγοράς υπηρεσιών στον ανταγωνισμό, όσο και στον

έλεγχο του αμερόληπτου χαρακτήρα της διαδικασίας ανάθεσης που ακολουθείται. Το Κλιμάκιο έκρινε ότι η διαδικασία δεν είναι νόμιμη, διότι κατά τη διαδικασία που ακολουθήθηκε δεν τηρήθηκαν οι θεμελιώδεις αρχές του κοινοτικού και εθνικού δικαίου, ιδίως δε η αρχή της διαφάνειας.

Με την **2732/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε, κατά παραδοχή του σχετικού λόγου ανάκλησης, η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, δεδομένου ότι αποδεικνύεται ότι δόθηκε επαρκής βαθμός δημοσιότητας και δημοσιοποίησης της διαδικασίας αυτής και εξασφαλίστηκε επαρκής ανταγωνισμός ενόψει του ότι προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στα όρια του Δήμου, εξαιρουμένου μόνο και αιτιολογημένα του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 234/2010

Δανειακή σύμβαση από ΟΤΑ

Οι Δήμοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής της **εισφοράς του ν. 128/1975** και ως εκ τούτου μη νόμιμα έχει συμπεριληφθεί η εισφορά αυτή για τη διαμόρφωση του επιτοκίου.

Με την **2732/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποφασίστηκε να ανακληθεί η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου και να υπογραφεί η σχετική δανειακή σύμβαση, υπό τη ρητή επιφύλαξη της προηγούμενης απάλειψης από το κείμενο του όρου της αναφοράς στην εισφορά του ν. 128/1975.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 236/2010

Σύμβαση παροχής μεταφοράς μαθητών

Μη νόμιμη η διαδικασία του διαγωνισμού που αφορά τη μίσθωση μεταφορικών μέσων για τη μεταφορά των μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατά το σχολικό έτος 2010–2011, διότι το Κλιμάκιο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι δεν προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ότι, πριν από την κατακύρωση του αποτελέσματος του διαγωνισμού στους αναδόχους, συνεδρίασε η Επιτροπή Αποσφράγισης και Αξιολόγησης του διαγωνισμού προκειμένου να γνωμοδοτήσει επί της πληρότητας των προσκομιζόμενων δικαιολογητικών των προσφερόντων, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 του π.δ. 118/2007 και το άρθρο 1.7. του παραρτήματος Β της διακήρυξης.

Με την **3149/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 241/2010

Σύμβασης παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών

Μη νόμιμη η διαδικασία του διαγωνισμού, διότι στα στοιχεία του φακέλου δεν περιλαμβάνεται η αναγκαία εκ του νόμου, απόφαση του Νομάρχη με την οποία διαπιστώνεται η αντικειμενική αδυναμία μεταφοράς των μαθητών με ιδιόκτητα μεταφορικά μέσα των δήμων στους οποίους υπάγονται ή με την τακτική συγκοινωνία και στην οποία αναφέρονται οι συγκεκριμένες διαδρομές καθώς και οι λόγοι, οι οποίοι επιβάλουν τη μίσθωση μεταφορικού μέσου.

Με την **3138/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου, αφού προσκομίσθηκε ενώπιον του Τμήματος, η απόφαση του ως άνω οργάνου, η οποία εκδόθηκε πριν από την έγκριση της προκήρυξης και πριν τη διεξαγωγή

της δημοπρασίας με την οποία διαπιστώνεται η αντικειμενική αδυναμία μεταφοράς των μαθητών.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 243/2010

Το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά τη διενέργεια του προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας των δημόσιων συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας, **δεν δεσμεύεται από το προσωρινό δεδικασμένο απόφασης Μονομελούς Πρωτοδικείου ή της Επιτροπής Αναστολών του Σ.τ.Ε.**, χωρίς, βέβαια, αυτό να σημαίνει ότι, κατά την εξέταση των παρεμπιπτόντως αναφυομένων ζητημάτων κατά την άσκηση του προσυμβατικού ελέγχου ή του προληπτικού ελέγχου των δαπανών, δεν δεσμεύεται και από το δεδικασμένο που τυχόν υφίσταται από αποφάσεις των δικαστηρίων που έχουν κατά το Σύνταγμα δικαιοδοσία προς επίλυσή τους.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ.243/2010

Παράταση σύμβασης παροχής υπηρεσιών

Κριτήρια, προκειμένου να θεωρηθεί νόμιμος ο όρος περί παρατάσεως της συμβάσεως, είναι: α) να αναφέρεται σε υπηρεσίες ίδιες με αυτές της αρχικής συμβάσεως, των οποίων η παροχή γίνεται με τους ίδιους ακριβώς όρους όπως και η αρχική-συμπεριλαμβανομένου του τιμήματος, χωρίς δυνατότητα προσαυξήσεων- και β) η διάρκειά της να μην εκτείνεται σε τέτοιο βαθμό, ώστε, λαμβανομένου υπόψη του χρόνου ισχύος της αρχικής συμβάσεως, αλλά και του είδους των εκάστοτε παρεχομένων υπηρεσιών, να οδηγεί σε καταστρατήγηση της δυνατότητας διενέργειας δημόσιου διαγωνισμού και ανάπτυξης ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων του οικείου κλάδου παροχής υπηρεσιών. Προκειμένου δε περί βραχύβιων συμβάσεων μονοετούς ή διετούς διάρκειας, η παράταση δεν δύναται να υπερβαίνει το χρονικό όριο ισχύος των αρχικών συμβάσεων (βλ. πράξεις IV Τμ. Ελ. Συν. 15/2008, 162/2007).

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 244/2010

Επαναληπτικός διαγωνισμός ανάθεσης παροχής υπηρεσιών

Ο επαναληπτικός διαγωνισμός διενεργήθηκε κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 32 του π.δ. 60/2007, που αποσκοπούν στη διασφάλιση της διαφάνειας των διαγωνιστικών διαδικασιών και της ίσης μεταχείρισης των ενδιαφερομένων να συμμετέχουν σε αυτές, διότι δεν τηρήθηκε η υποχρεωτική ελάχιστη προθεσμία των πενήντα δύο (52) ημερών από την ημερομηνία αποστολής της διακήρυξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέχρι τη διενέργεια του διαγωνισμού, ούτε η συντετμημένη προθεσμία, με την συνδρομή των προϋποθέσεων που τίθενται περιοριστικά από τις πιο πάνω διατάξεις. Κατ' ακολουθίαν τούτου, η ως άνω, συνιστάμενη σε μη τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας της προκήρυξης, παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας του υπό κρίση επαναληπτικού διαγωνισμού καθιστά μη νόμιμη τη διενέργειά του και την εντεύθεν επακολουθήσασα διαδικασία.

Με την **3132/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η προαναφερθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 246/2010

Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι

Οι **Κ.Α.Π.** που προορίζονται για την κάλυψη γενικών και λειτουργικών αναγκών των Ο.Τ.Α. δεν επιτρέπεται να εκχωρούνται αδιακρίτως και στο σύνολό τους, αλλά μόνο αφού ληφθούν

υπόψη οι κατά περίπτωση ειδικές ρυθμίσεις - όπως αυτές των άρθρων 113 παρ. 6 περ. β΄ του ν. 1892/1990 και 34 του ν. 3697/2008 - που ορίζουν τα ποσοστά της υποχρεωτικής τους δέσμευσης για την κάλυψη συγκεκριμένων δαπανών (βλ. Πράξεις Ζ΄ Κλιμ. 369, 270, 238, 162, 125/2009).

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 247/2010

Διάρκεια σύμβασης παροχής υπηρεσιών

Το Κλιμάκιο έκρινε ότι αναφορικά με τις υπηρεσίες του Παραρτήματος Α, η διάρκεια της σύμβασης θα πρέπει να οριστεί ότι ξεκινά από την υπογραφή της και όχι από 1.1.2010, όπως αναφέρεται στο σχέδιο, που υποβλήθηκε για έλεγχο, καθόσον τα αποτελέσματα αυτής δεν ανατρέχουν σε χρόνο προγενέστερο του προσυμβατικού ελέγχου.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 248/2010

Σύμβαση παροχής υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών. Απευθείας ανάθεση

Η απευθείας ανάθεση, κατόπιν διαπραγματεύσεων, των δρομολογίων στην εταιρεία Κ.Τ.Ε.Λ., σε ποσό που υπερβαίνει την αρχικώς προϋπολογισθείσα σχετική δαπάνη έγινε χωρίς να παρατίθενται στην οικεία απόφαση της αναθέτουσας αρχής αναλυτικά οι λόγοι, οι οποίοι δικαιολογούν πράγματι την ως άνω υπέρβαση ή να προσδιορίζονται επακριβώς οι επιμέρους παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη για τη διαμόρφωση του καταβλητέου τιμήματος, ούτως ώστε να αιτιολογείται η διαφορά μεταξύ του συνολικού κόστους εκτέλεσης του έργου της μεταφοράς, όπως αυτό καθορίστηκε κατά τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και της αναγραφόμενης στη διακήρυξη δαπάνης και να είναι δυνατός ο δικαστικός έλεγχος της αιτιολογίας αυτής. Ως εκ τούτου, η ανωτέρω υπέρβαση της αρχικώς προϋπολογισθείσας δαπάνης για την εκτέλεση των ελεγχόμενων υπηρεσιών μεταφοράς μαθητών, χωρίς ειδική προς τούτο αιτιολογία, με τον προβαλλόμενο ισχυρισμό ότι η εταιρεία Κ.Τ.Ε.Λ. είναι ο μόνος οργανωμένος και κατάλληλος φορέας, ικανός να αναλάβει τις μεταφορές των μαθητών και μάλιστα με ασφάλεια, συνιστά ανεπίτρεπτη ουσιώδη τροποποίηση των όρων της αρχικής διακήρυξης, βάσει των οριζομένων στο άρθρο 25 του π.δ. 60/2007, που καθιστά πλημμελή τη διαδικασία ανάθεσης αυτών και εμποδίζει την υπογραφή του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης.

Με την **3038/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η προαναφερθείσα Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 263/2010

Κατακυρωτική απόφαση ανάθεσης σύμβασης παροχής υπηρεσιών πριν από την υποβολή και αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης

Στους ανοιχτούς διαγωνισμούς, μετά την αξιολόγηση των προσφορών και την ανάδειξη του διαγωνιζομένου στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, ο υποψήφιος ανάδοχος καλείται να υποβάλει τα δικαιολογητικά που αφορούν στην προσωπική κατάστασή του (αντί των οποίων υπέβαλε κατά την ημερομηνία του διαγωνισμού την υπεύθυνη δήλωση του άρθρου 6 παρ. 1 ΚΠΔ) καθώς και όσα δικαιολογητικά ζητούνται κατά τη διακήρυξη προς απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητάς του (βλ. Ελ. Συν. Τμ. VI απόφαση 281/2010). Η διαδικασία αυτή είναι αναγκαία όχι μόνο για την υποβολή των στοιχείων που κατά νόμο δεν υποβλήθηκαν με την προσφορά κατά την ημερομηνία του διαγωνισμού, αλλά και για την επικαιροποίηση των δικαιολογητικών η ισχύς των οποίων έχει λήξει, ιδίως στις περιπτώσεις που μεταξύ της ημερομηνίας του διαγωνισμού και της ημερομηνίας κατακύρωσης έχει μεσολαβήσει ικανό χρονικό διάστημα.

Επομένως, δεν είναι νόμιμη η κατακυρωτική απόφαση που εκδίδεται πριν από την υποβολή και αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης.

Με την **3146/2010 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανακλήθηκε η ως άνω Πράξη του Κλιμακίου λόγω συγγνωστής πλάνης.

ΠΡΑΞΗ Ζ΄ ΚΛΙΜ. 264/2010

Απευθείας ανάθεση παροχής υπηρεσιών. Απρόβλεπτη περίσταση κατεπείγουσα ανάγκη

Η τήρηση χρονοβόρων ενδεχομένως διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών ανάθεσης υπηρεσιών δεν αποτελεί απρόβλεπτη περίσταση, δυνάμενη να οδηγήσει σε κατεπείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης των υπηρεσιών με τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων με υποψήφιους αναδόχους της επιλογής της αναθέτουσας αρχής, καθόσον η εκ του νόμου προβλεπόμενη προσφυγή των διαγωνιζομένων στη διαδικασία ενστάσεων, προσφυγών κλπ. ήταν γεγονός ήδη γνωστό και προβλέψιμο εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής.

Με την **170/2011 απόφαση του VI Τμήματος** του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε η αίτηση ανάκλησης της ως άνω Πράξης του Κλιμακίου, διότι κρίθηκε ότι μετά την επισυμβάσα ανάκληση των αποφάσεων, που αποτελούν τη νόμιμη βάση του διενεργηθέντος προσυμβατικού ελέγχου, η πληττόμενη Πράξη του Κλιμακίου απώλεσε την ισχύ της και ως εκ τούτου κατέστη άνευ αντικειμένου η ασκηθείσα ανακλητική αίτηση.

Δημήτριος Τσακανίκας Πάρεδρος, ΕΛΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ν. 3316/2005)

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ.

Παραδεκτώς υποβάλλεται για έλεγχο επί μέρους φάση της διαδικασίας ανάθεσης μελετών και ειδικότερα η φάση εκείνη, με την οποία εγκρίνεται από την Προϊσταμένη Αρχή το πρακτικό εισήγησης για ανάθεση της επιτροπής διαγωνισμού, και η οποία προηγείται α) του σταδίου της υποβολής από τον αναδειχθέντα προσωρινό ανάδοχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης, β) του ελέγχου αυτών από την αναθέτουσα αρχή και γ) της έκδοσης από την τελευταία της οικείας απόφασης κατακύρωσης της μελέτης**(Πρ. Ζ΄Κλ. 180/2010, 231/2010, 304/2010).**

ΑΝΑΘΕΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7

Ι) Δικαιολογητικά

Η παράλειψη τοποθέτησης της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος – προσφοράς εντός του υποφακέλου των δικαιολογητικών συμμετοχής συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια επιφέρουσα τον αποκλεισμό του υποψηφίου. Η υποβολή κατά την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού των προβλεπόμενων από τη διακήρυξη Υπευθύνων Δηλώσεων χωρίς θεώρηση του γνησίου της υπογραφής αυτών ισοδυναμεί με μη υποβολή αυτών και επιφέρει επίσης τον αποκλεισμό υποψηφίου χωρίς να δύναται η ΕΔ να ζητήσει εκ των υστέρων τη συμπλήρωσή τους **(Πρ. VI Τμήμ. 10/2008).**

Έλεγχος νόμιμης κατανομής αμοιβής της μελέτης μεταξύ των μελών που απαρτίζουν τη συμμετέχουσα στο διαγωνισμό σύμπραξη. Νόμιμος ο αποκλεισμός σύμπραξης μελετητών κατά το πρώτο στάδιο διενεργούμενου διαγωνισμού για την ανάθεση μελέτης διότι, κατά παράβαση του άρθρου 20 παρ 2 του ν. 3316/2005, κατένειμε την αμοιβή για την κατηγορία των στατικών μελετών όχι στην εταιρεία που συμμετείχε στη σύμπραξη για τη συγκεκριμένη κατηγορία αλλά σε άλλη εταιρεία που δεν φέρεται ως μέλος της σύμπραξης (**Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 306/2010).**

ΙΙ) Αξιολόγηση - Βαθμολογία τεχνικών προσφορών

Τι πρέπει να περιέχει το οικείο Πρακτικό αξιολόγησης για να είναι αιτιολογημένο.

α) Θα πρέπει να παρατίθενται τα στοιχεία που έλαβε υπόψη της η αναθέτουσα αρχή και τα οποία δικαιολογούν, για κάθε συγκεκριμένο κριτήριο αξιολόγησης που τίθεται από τη διακήρυξη, την ποιοτική και ποσοτική υπεροχή της προσφοράς του αναδόχου συγκριτικά με τις προσφορές των λοιπών διαγωνιζόμενων. Σε κάθε περίπτωση, τα ως άνω στοιχεία θα πρέπει τουλάχιστον να προκύπτουν με σαφήνεια από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου (πρακτικά εισηγήσεις, γνωμοδοτήσεις, κ.λ.π). Η εν λόγω ειδική κρίση της αναθέτουσας αρχής δεν δύναται να αναπληρωθεί από την παρεχόμενη βαθμολογία στα κριτήρια αξιολόγησης της προσφοράς, καθόσον η αναφο-

ρά συγκεκριμένων στοιχείων που δικαιολογούν τη δοθείσα ανά κριτήριο βαθμολογία, πέραν του ότι επιβάλλεται για λόγους διαφάνειας, είναι αναγκαία τόσο για την υποβολή αντιρρήσεων από τους λοιπούς διαγωνιζόμενους, όσο κυρίως για το δικαστικό έλεγχο της κρίσης της αναθέτουσας αρχής (Πρ. VII Τμ. 41/2008, βλ., όμως και αντιθ. **Πρ. VI Τμ. 13/2008**, σύμφωνα με την οποία η δοθείσα βαθμολογία σε καθένα από τα κριτήρια χωρίς ειδική αιτιολογία καθιστά αιτιολογημένο το οικείο πρακτικό στο μέτρο που τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν τα προς αξιολόγηση κριτήρια περιγράφονται λεπτομερώς στη διακήρυξη και προκύπτουν από το φάκελο των οικείων προσφορών που υπέβαλαν οι διαγωνιζόμενοι).

Η έλλειψη στο οικείο Πρακτικό τεχνικής αξιολόγησης έστω και συνοπτικά μιας εξατομικευμένης για κάθε διαγωνιζόμενο αναφοράς με παραπομπή σε συγκεκριμένα στοιχεία της τεχνικής του προσφοράς που να δικαιολογεί τη βαθμολογία που δόθηκε στα επί μέρους κριτήρια της διακήρυξης, καθιστά το πρακτικό αυτό αναιτιολόγητο και τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου μη νόμιμη, ενόψει και της μικρής απόκλισης που παρουσίαζαν μεταξύ τους οι οικονομικές προσφορές των διαγωνιζομένων **(Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 327/2007).**

β) Η αιτιολογία του πρακτικού τεχνικής αξιολόγησης δεν πρέπει να περιέχει γενικού και συμπερασματικού χαρακτήρα παρατηρήσεις από την επιτροπή διαγωνισμού **(Πρ. VI. Τμ. 205/2007, 224/2006**). Ειδικότερα γενικού και συμπερασματικού χαρακτήρα αιτιολογία συνιστά η παραδοχή α) ότι ο διαγωνιζόμενος «υπέβαλε μια πάρα πολύ καλή τεχνική έκθεση, που όμως δεν έχει την πληρότητα της έκθεσης του προηγούμενου διαγωνιζόμενου και την άριστη γνώση του αντικειμένου…», χωρίς να επεξηγείται, περαιτέρω, ποιο είναι το ελλείπον της έκθεσης αναφορικά με τον προηγούμενο διαγωνιζόμενο, ή β) ότι ο διαγωνιζόμενος «υπέβαλε …μια πολύ καλή τεχνική έκθεση, που όμως δεν έχει την πληρότητα της έκθεσης του προηγούμενου διαγωνιζόμενου και την άριστη γνώση του αντικειμένου, έχει όμως, μια αρκετά ικανοποιητική εκτίμηση του αντικειμένου της προς ανάθεση μελέτης…», χωρίς να τεκμηριώνονται και να αιτιολογούνται βάσει συγκεκριμένων στοιχείων οι εν λόγω αξιολογικές κρίσεις (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 263/2008**).

γ) Η συνοπτική και σε μεγάλο βαθμό αόριστη αιτιολογία του Πρακτικού Αξιολόγησης νομίμως συμπληρώνεται από τον επισυναπτόμενο στο Πρακτικό αυτό Πίνακα ειδικής αιτιολόγησης της βαθμολογίας που συνέταξε η επιτροπή διαγωνισμού(**Πρ. VI Τμ. 168/2008**). Ο μη ομοιόμορφος, όμως, λεκτικός χαρακτηρισμός από την ΕΔ των καθορισμένων από την διακήρυξη κριτηρίων και υποκριτηρίων με την προσήκουσα αντιστοίχησή του προς την βαθμολογία καθώς και η επισήμανση μόνο των ελλείψεων των προσφορών κάποιων εκ των υποψηφίων χωρίς θετική κρίση με χαρακτηρισμό εφ' εκάστου κριτηρίου ή υποκριτηρίου, δεν καθιστά δυνατό τον έλεγχο του ενιαίου της εφαρμογής των κριτηρίων αξιολογήσεως σε όλους τους υποψηφίους και του αιτιολογημένου της συγκρίσεως των προσφορών τους, με αποτέλεσμα η τεχνική αξιολόγηση να είναι πλημμελής (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 304/2010**).

δ) Κατά την τεχνική αξιολόγηση – βαθμολόγηση των προσφορών είναι ανεπίτρεπτη οποιαδήποτε εκτίμηση από την επιτροπή διαγωνισμού ειδικότερου κριτηρίου που δεν περιλαμβάνεται στο νόμο ή στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Η επίκληση δε του κριτηρίου αυτού στην αιτιολογία της απόφασης για την επιλογή της συμφερότερης προσφοράς και την ανάθεση της μελέτης καθιστά αυτήν μη νόμιμη (**Πρ. VII Τμ. 16/2009**). Με βάση την ανωτέρω γενική παραδοχή έχει κριθεί ειδικότερα ότι: 1) όταν η συνολική προεκτιμώμενη αμοιβή της μελέτης υπερβαίνει τα 120.000 ευρώ, η γνώση από τους υποψηφίους των ιδιαίτερων συνθηκών του τόπου εκτέλεσης του έργου, για το οποίο θα εκπονηθεί η υπό ανάθεση μελέτη κτηματογράφησης – πολεοδόμησης, μη νομίμως συνεκτιμάται από την επιτροπή διαγωνισμού κατά τη βαθμολόγη-

ση των προσφορών με βάση το κριτήριο αξιολόγησης του άρθρου 7 παρ. 6 του ν. 3316/2005 και της οικείας διακήρυξης «πληρότητα και αρτιότητα της εκτίμησης του αντικειμένου της μελέτης όπως προκύπτει από την τεχνική έκθεση, επισήμανση τυχόν προβλημάτων και αποτελεσματικότητα των προτάσεων για την αντιμετώπισή τους» (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 304/2010**). 2) Κατά τη βαθμολόγηση των προσφορών με βάση το οριζόμενο στο άρθρο 7 παρ. 6 του ν. 3316/2005 και στη διακήρυξη υποκριτήριο «οργανωτική αποτελεσματικότητα της ομάδας μελέτης», η εκτίμηση από την επιτροπή διαγωνισμού της ύπαρξης εμπειρίας των διαγωνιζομένων σε παρόμοιες μελέτες με την προκηρυσσόμενη είναι μη νόμιμη, αφού η εμπειρία συνιστά κριτήριο καταλληλότητας του υποψήφιου μελετητή και όχι αναθέσεως της μελέτης, έχει δε ελεγχθεί σε προηγουμένη αυτοτελή φάση της διαδικασίας του διαγωνισμού και 3) η εκτίμηση από την επιτροπή διαγωνισμού της «εμπειρίας του συντονιστή» δεν αποτελεί σύμφωνα με το νόμο και την διακήρυξη αξιολογικό στοιχείο για την βαθμολόγηση του κριτηρίου «Οργανωτική αποτελεσματικότητα της προταθείσας Ομάδα Μελέτης», αφού από το νόμο και τη διακήρυξη έχει καθορισθεί ως τέτοιο στοιχείο μόνο ο βαθμός αποτελεσματικότητος του συντονιστή σε σχέση με τα προβλεπόμενα γι' αυτόν καθήκοντα (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 304/2010**)

Οικονομικές προσφορές κατώτερες του ελάχιστου ορίου που προβλέπεται στην αποφαση ΔΜΕΟ/α/οικ./1161/15.7.2005 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., με την οποία καθορίζεται ελάχιστη αμοιβή για μελέτες και υπηρεσίες που ανατίθενται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3316/2005. Κρίνονται ως υπερβολικά χαμηλές και ως εκ τούτου δεν πρέπει να απορρίπτονται ως απαράδεκτες πριν μεσολαβήσει στάδιο αιτιολόγησής τους από τους προσφέροντες (**Πρ Ζ΄ Κλ. 326, 327/2007**).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 10

Αποτελεί εξαιρετική διαδικασία και οι προϋποθέσεις προσφυγής σ' αυτήν πρέπει να ερμηνεύονται στενά **(Πρ. VI Τμ.113/2008, Ζ΄Κλιμ. 238/2007, 141/2008**). Επιβάλλεται επίσης να υπάρχει πλήρης και σαφής αιτιολογία για τη συνδρομή των προϋποθέσεων προσφυγής στη διαδικασία αυτή (**Πρ. Ζ΄Κλιμ. 238/2007, 141/2008).**

ΜΕΛΕΤΕΣ Ο.Τ.Α.

Νομίμως ανατίθενται σε ιδιώτες μελετητές, με την εξαιρετική διαδικασία της απευθείας ανάθεσης, εφόσον συντρέχουν λόγοι επείγοντος, και πληρούνται σωρευτικά οι αναφερόμενοι στην περ. στ της παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 3316/2005 όροι και προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η προηγούμενη γνωμοδότηση του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου σχετικά με τη συνδρομή επείγουσας περίπτωσης και η σχετική αναγγελία με τα κρίσιμα στοιχεία της σύμβασης (ποσό σύμβασης, ανάδοχος κ.λπ.), στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε. δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν την υπογραφή της σχετικής σύμβασης. Σε αντίθετη περίπτωση οι συναπτόμενες συμβάσεις είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα (βλ. VII Τμήμα 387/2009, 223/2010).

ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΑΔΟΧΟ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

1) **Αρμοδιότητα ελέγχου**. Οταν η κύρια σύμβαση εκπόνησης μελέτης δεν υπήχθη για έλεγχο ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου είτε διότι κατά το χρόνο της κατάρτισής της δεν είχε ακόμα θεσπιστεί νομοθετικά ο έλεγχος αυτός είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, για την υπαγωγή στον έλεγχο των συμπληρωματικών συμβάσεων λαμβάνεται υπόψη αυτοτελώς η προϋπολογισθείσα δαπάνη κάθε μιας από τις συμπληρωματικές συμβάσεις και όχι το άθροισμα της δαπάνης αρχι-

κής και συμπληρωματικών συμβάσεων **(Πρακ. Συν. 28ης/7.9.2006 VII Τμ., Πρ. Ζ΄ Κλ. 288/2007, 222/2010, 278/2008**).

Στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υπάγονται, πλην των αρχικών (κύριων) συμβάσεων εκπόνησης μελετών, οι οποίες έχουν υποβληθεί λόγω ποσού στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και οι συμπληρωματικές αυτών συμβάσεις, ανεξαρτήτως ποσού, διότι αποτελούν παρακολούθημα του αντικειμένου της αρχικής σύμβασης. Οι συμπληρωματικές συμβάσεις εκπόνησης μελετών δεν έχουν το χαρακτήρα αυτοτελών συμβάσεων με ιδιαίτερο οικονομικό αντικείμενο, για τις οποίες, προκειμένου να θεμελιωθεί η αρμοδιότητα ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, απαιτείται η προϋπολογισθείσα δαπάνη τους να υπερβαίνει το ποσό που θεσπίζεται από το νόμο για τον προληπτικό έλεγχο των αρχικών συμβάσεων. Αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα αναιρούσε τη σκοπιμότητα των σχετικών ρυθμίσεων και θα απέκλειε από τον έλεγχο μεγάλη κατηγορία συμβάσεων **(Απόφ. VI Τμ. Ελ. Συν. 707/2010, Πρ. Ζ΄ Κλ. 12/2011**).

2) **Αντικείμενο συμπληρωματικών μελετών**.Νόμιμο αντικείμενο συμπληρωματικών εργασιών συνιστούν εργασίες οι οποίες είτε προβλέπονται κατ' είδος από το αρχικό συμβατικό τιμολόγιο αλλά εκτελούνται σε ποσότητες μεγαλύτερες από τις προβλεπόμενες είτε δεν προβλέπονται κατ' είδος στην αρχική σύμβαση (νέες εργασίες) και εκτελούνται μόνο μετά από σύνταξη συγκριτικού πίνακα που τις περιλαμβάνει **(Πρ. VII Τμ. 61/2006).**

3) **Εφαρμοστέο νομικό καθεστώς που διέπει τη διαδικασία**. Αν η πρόσκληση για σύναψη συμπληρωματικής σύμβασης επιδίδεται στον αρχικό ανάδοχο μετά την ισχύ του ν. 3316/2005, εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του νόμου αυτού και όχι το προϊσχύον καθεστώς (ν. 716/1977) υπό το οποίο καταρτίστηκε η αρχική σύμβαση **(Πρ. VII Τμ. 61/2006, 64/2007, 238/2007 VI Τμ.113/2008, IV Τμ. 29/2008, Ζ΄Κλιμ 141/2008, 141/2010**).

4) **Προϋποθέσεις ανάθεσης συμπληρωματικής μελέτης**:

α) Η ανάγκη για την ανάθεση της συμπληρωματικής μελέτης να προκύπτει κατά την εκτέλεση της αρχικής μελέτης και να οφείλεται σε απρόβλεπτες περιστάσεις. Μη νόμιμη η απευθείας ανάθεση από Δήμο συμπληρωματικών μελετών κτηματογράφησης – πολεοδόμησης στον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης εφόσον η ανάγκη εκπόνησης των συμπληρωματικών μελετών λόγω της επέκτασης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου δεν προέκυψε κατά την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης αλλά πολύ μετά τη λήξη της συμβατικής προθεσμίας εκτέλεσης του αρχικού συμβατικού αντικειμένου (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 141/2010**). Εννοια απρόβλεπτων περιστάσεων. Πραγματικά γεγονότα τα οποία δεν ανάγονται στο χρόνο της αρχικής σύμβασης και τα οποία, σύμφωνα με τους κανόνες επιμέλειας του μέσου συνετού ανθρώπου, δεν μπορούσαν να προβλεφθούν (**Πρ. VI Τμ. 33/2009, 9, 14, 108/2007, 43, 130, 216/2006, VII Τμ. 85, 34, 32/2006, 63/2005)**. Η μεταβολή του χώρου εγκατάστασης υπαίθριου χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων από την αρμόδια προς έγκριση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Υπηρεσία συνιστά απρόβλεπτο γεγονός και δικαιολογεί την ανάθεση συμπληρωματικά στον αρχικό ανάδοχο της εκπόνησης κυκλοφοριακής μελέτης για τη διερεύνηση των κυκλοφοριακών επιπτώσεων από την ανωτέρω μεταβολή (**Πρ. VI Τμ.113/2008**). Οι σημαντικές αλλαγές που έγιναν τα τελευταία χρόνια στην αγορά ακινήτων της Αττικής (αύξηση οικοδομικής δραστηριότητας, ανάπτυξη μεγάλων συγκοινωνιακών υποδομών) και είχαν ως αποτέλεσμα να επηρεαστεί σημαντικά ο αριθμός των εμπράγματων δικαιωμάτων που υπάρχουν στις υπό κτηματογράφηση περιοχές συνιστούν απρόβλεπτο γεγονός που δεν ήταν δυνατό να προβλεφθεί κατά την προεκτίμηση του φυσικού αντικειμένου των εργασιών της αρχικής μελέτης **(Πρ. Ζ΄ Κλ. 129/2009,133/2009)**. Η ανάγκη εκπόνησης συμπληρωματικής γεωτεχνικής μελέτης στατικότητας και ερευνητικών

εργασιών αντοχής των φερόντων στοιχείων κτιρίου δεν οφείλεται σε απρόβλεπτα γεγονότα. Θα μπορούσε να έχει ληφθεί υπόψη κατά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης και αναλόγως να ενσωματωθεί στην αρχική προσέγγιση της μελέτης και στην υποβολή των εναλλακτικών προτάσεων για τη διασαφήνιση του φυσικού αντικείμενου του έργου (**Πρ. VI Τμ. 106/2008).** Απόφαση έγκρισης ενιαίας μελέτης περιβαλλοντικών όρων, που θα περιλαμβάνει τις νέες παροχές από τα αποχετευτικά συστήματα όλων των οικισμών (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων της αρχικής μελέτης) που πρόκειται να εξυπηρετηθούν από υφιστάμενη εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων αφορά νέα μελέτη και όχι συμπληρωματική ή σε κάθε περίπτωση εργασίες, οι οποίες δεν κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων αλλά οφείλονται σε αστοχίες της αρχικής μελέτης, η οποία κατά τα δεδομένα της κοινής πείρας θα έπρεπε να καλύπτει όλο το αποχετευτικό δίκτυο της πόλης, το οποίο είναι ενιαίο και οδηγεί στην ίδια εγκατάσταση επεξεργασίας λυμάτων (Πρ. VII Τμ. 277/2008).

β) Οι προς ανάθεση μελέτες ή υπηρεσίες να τελούν σε σχέση συμπληρωματικότητας με τις μελέτες και υπηρεσίες της αρχικής σύμβασης. Μη νόμιμη η ανάθεση συμπληρωματικών μελετών και υπηρεσιών με τις οποίες απλώς επεκτείνεται το αρχικό συμβατικό αντικείμενο (**Πρ. Ζ΄ Κλιμ. 238/2007, 141/2008, 141/2010).**

γ) Μη νόμιμη η ανάθεση συμπληρωματικών μελετών και εργασιών μετά τη λήξη της προθεσμίας εκτέλεσης της αρχικής σύμβασης (**Πρ. Ζ΄ Κλιμ 238/2007, 141/2010, 141/2008**) και χωρίς να έχει προηγηθεί γνώμη του αρμόδιου Τεχνικού Συμβουλίου (Νομαρχιακού Συμβουλίου Δημοσίων Εργων) **(Πρ. VII Τμ. 61/2006, 277/2008)**.

δ) Η συνολική συμβατική αμοιβή των συμπληρωματικών συμβάσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει το 50% της αρχικής συμβατικής αμοιβής (**Πρ.Ζ΄ Κλ. 133/2009).**

ε) Απαραίτητη προϋπόθεση για την εκτέλεση συμπληρωματικών μελετών και συναφών εργασιών η σύνταξη συγκριτικού πίνακα, που περιλαμβάνει τις συμπληρωματικές εργασίες και η έγκρισή του μετά από γνώμη του αρμοδίου τεχνικού συμβουλίου πριν να εξαντληθεί η συμβατική προθεσμία περάτωσης της αρχικής μελέτης ή η νόμιμη παράταση αυτής **(βλ. Πρ. VII Τμ. 238/2008, πρβλ. Πρ. VII Τμ. 29/2008 και 61/2006)**.

Ανάθεση μελετών από Δήμο κατόπιν κατάτμησης αντίστοιχων δημοτικών έργων (βλ. άρθρο 209 παρ. 3 ν. 3463/2006 σε συνδ. με άρθρο 22 παρ. 1 ν. 3274/2004, όπως αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 24 παρ. 8 ν. 3613/2007). Νόμιμη η απευθείας ανάθεση των μελετών αυτών σε μελετητή ή μελετητικό γραφείο με πτυχίο Α΄ ή Β΄ τάξης, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 3316/2005, εφόσον πρόκειται για μελέτες που αφορούν τεχνικά έργα και όχι εργασίες, τα οποία εκτελούνται σε διαφορετικά δημοτικά διαμερίσματα και η προεκτιμώμενη αμοιβή κάθε μιας από τις μελέτες αυτές δεν υπερβαίνουν το 30% του ανωτάτου ορίου αμοιβής πτυχίου Α΄ τάξης που κάθε φορά ισχύει για την αντίστοιχη κατηγορία μελέτης. Οι εργασίες γεωτρήσεων για την κάλυψη υδρευτικών αναγκών συγκεκριμένων τοπικών διαμερισμάτων, συνιστούν τεχνικό έργο και όχι εκτέλεση εργασιών και ως εκ τούτου η εκπόνηση των αντίστοιχων μελετών για την εκτέλεσή τους σε καθένα από τα οικεία τοπικά διαμερίσματα νομίμως ανατίθεται απευθείας στο μέτρο που η προεκτιμώμενη αμοιβή εκάστης μελέτης δεν υπερέβαινε το προαναφερόμενο ποσοστό του ανωτάτου ορίου αμοιβής που ισχύει για μελετητές με πτυχίο Α΄τάξης **(Πρ.VII Τμ. 274, 291/2010)**.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΩΝ ΜΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΒΛ. ΑΡΘΡΟ 225 Ν. 3463/2006)

Σχέδια προγραμματικών συμβάσεων που έχουν ήδη υπογραφεί. Απαραδέκτως υποβάλλο-

νται προς έλεγχο ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου λόγω έλλειψης κατά χρόνον αρμοδιότητας του αρμόδιου Κλιμακίου να ελέγξει (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 210/2008, 224/2008**)

Παράταση του χρόνου ισχύος προγραμματικών συμβάσεων με συμφωνία των συμβαλλομένων μερών. Μη νόμιμη όταν δεν προσδιορίζεται ο μέγιστος χρόνος παράτασης αυτής και μάλιστα σε εύλογο, σε σχέση με την αρχική διάρκειά της, χρονικό διάστημα **(Πρ. VI Τμ. 43/2008, Ζ΄ Κλ. 41/2009, 23/2009, 24/2009).**

Σχέδια τροποποιήσεων προγραμματικών συμβάσεων που έχουν συναφθεί για την εκπόνηση κτηματογραφικών – πολεοδομικών κλπ διατάξεων σε συγκεκριμένες περιοχές εντός των ορίων Δήμων. Μη παραδεκτή η υποβολή για έλεγχο των τροποποιήσεων αυτών όταν οι αρχικές προγραμματικές συμβάσεις είχαν συναφθεί χωρίς να υπαχθούν προηγουμένως για έλεγχο στο Ελεγκτικό Συνέδριο ή δεν είχαν υπαχθεί στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου λόγω ποσού ή είχαν συναφθεί πριν από την ισχύ του άρθρου 8 του ν. 2741/1999, με το οποίο θεσπίστηκε ο υποχρεωτικός προσυμβατικός έλεγχος όλων των συμβάσεων των φορέων του Δημοσίου (**Πρ. Ζ΄ Κλ.15,19, 51, 55/2009).** Επίσης, μη παραδεκτώς υποβάλλονται εκ νέου για έλεγχο σχέδια προγραμματικών συμβάσεων κατόπιν ανάκλησης ομοίου περιεχομένου προγραμματικών συμβάσεων που, ανεξάρτητα από την υπαγωγή τους στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, έχουν συναφθεί και εν μέρει εκτελεσθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη (**Πρ. Ζ΄ Κλ. 305/2008**)

Δεν επιτρέπεται με προγραμματική σύμβαση, που συνάπτουν οι αρμόδιοι φορείς σύμφωνα με το άρθρο 225 του ν. 3643/2006, να διαφοροποιούνται και να διευρύνονται οι υποχρεώσεις των μερών το αντικείμενο, οι τεχνικές απαιτήσεις και η δαπάνη των μελετών που έχουν συναφθεί και εκτελούνται στο πλαίσιο εκτέλεσης της ανωτέρω προγραμματικής σύμβασης. Η ανάθεση με τον τρόπο αυτό στον ανάδοχο του νέου διευρυμένου αντικειμένου που συμφωνείται με την προγραμματική σύμβαση ισοδυναμεί με απευθείας ανάθεση σ' αυτόν πρόσθετων μελετών και υπηρεσιών κατά παράβαση των διατάξεων του ν. 3316/2005 που θέτουν ως κανόνα για την ανάθεσή τους τη διενέργεια διαγωνισμού (**Πρ. Ζ΄Κλ. 181/2009).**

Παράρτημα V[495]

Α. ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΝΟΙΧΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΕΝΤΥΠΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 500.000 ΕΥΡΩ (ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΕΥΧΟΣ Β΄-έργα κάτω του κοινοτικού ορίου Ε΄ ΒΕΛΤΙΩΣΗ)

Νόμιμη εκπροσώπηση:

υπεύθυνη δήλωση του προσώπου που υπογράφει την προσφορά ότι αποτελεί νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας[496] + αποδεικτικά στοιχεία δηλ. Φ.Ε.Κ. ίδρυσης και τις τροποποιήσεις του (για διαγωνιζόμενους με μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε.), επικυρωμένο αντίγραφο ή απόσπασμα του καταστατικού του διαγωνιζομένου και των εγγράφων τροποποιήσεων του (για Ο.Ε. και Ε.Ε.) κτλ. Στοιχεία και έγγραφα από τα οποία πρέπει να προκύπτουν τα μέλη του Δ.Σ., ο εκπρόσωπος της Εργ.Επ., τα υπόλοιπα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα να δεσμεύουν με την υπογραφή τους την Εργ.Επ. και τα έγγραφα της νομιμοποίησης αυτών, αν αυτό δεν προκύπτει ευθέως από το καταστατικό, αναλόγως με τη νομική μορφή των εταιρειών. Τα ανωτέρω **δεν προσκομίζονται: α) η υπεύθυνη δήλωση:** από ατομικούς εργολήπτες δοθέντος ότι η προσφορά υποβάλλεται αυτοπροσώπως. (**Σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις με ενημερότητα πτυχίου** υποβάλλουν την υπεύθυνη δήλωση δια του νομίμου τους αντιπροσώπου. Στην περίπτωση αυτή η νομιμοποίηση θεωρείται αποδεδειγμένη και δεν απαιτούνται αποδ. Στοιχεία, εκτός αν το υποβάλλον την προσφορά πρόσωπο δεν αναφέρεται στην Ενημερότητα), **β) τα αποδεικτικά στοιχεία** 1. από αλλοδαπές επιχειρήσεις, 2. από επιχειρήσεις με ενημερότητα πτυχίου, εκτός αν απαιτούνται για τη νομιμοποίηση προσώπου που δεν προκύπτει από την Ενημερότητα Πτυχίου. Σε περίπτωση **Κοινοπραξίας**, υποβάλλονται α) δήλωση ή ιδιωτικό συμφωνητικό σύστασης κοινοπραξίας με τα ποσοστά και β) στοιχεία νομιμοποίησης των εκπροσώπων των κοινοπρακτουσών επιχειρήσεων, κατά τα ανωτέρω, αν την προσφορά καταθέτουν όλοι μαζί οι κοινοπρακτούντες, ή συμβολαιογραφικό έγγραφο διορισμού του κοινού εκπροσώπου της Κοινοπραξίας (ά. 24.1.2, 24.1.3, 24.1.4, 3.3, 4.1.γ προτ.).

Εγγυητική επιστολή συμμετοχής:

συνήθως 2% του προϋπολογισμού χωρίς αναθεώρηση και ΦΠΑ (α.15 προτ).

Πιστοποιητικό εγγραφής στο ΜΕΕΠ:

(πρωτότυπο· αντίγραφό του μπορεί να επικυρώσει η ΕΔ) **+ φωτοαντίγραφο πτυχίου** ή (για αλλοδαπούς) επικυρωμένο πισ/κό εγγραφής σε επαγγελματικό κατάλογο ή βεβαίωση εγγραφής στο επαγγ. Μητρώο της χώρας προέλευσης (α. 23.1 προτ).

---

495 **Για τη σύνταξη του παραρτήματος αυτού συνεργάστηκε η Εισηγήτρια του Ελεγκτικού Συνεδρίου Ειρήνη Λιάσκα.**

496 ΕΠΕ: από τον εξουσιοδοτημένο διαχειριστή.

ΑΕ: από εξουσιοδοτημένο μέλος του ΔΣ.

Κ/Ξ από όλους τους κοινοπρακτούντες ή από κοινό τους εκπρόσωπο που ορίστηκε με συμβ. έγγραφο.

Ενημερότητα πτυχίου σε ισχύ: (α.23,2,1 προτ)

(για επιχειρήσεις της 3ης τάξης). Αν η αναφερόμενη σ΄ αυτήν ασφαλιστική ή φορολογική ενημερότητα έχει λήξει προσκομίζεται υπ. Δήλωση ότι ο υποψήφιος είναι κατά το χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού ασφαλιστικά ή φορολογικά ενήμερος. Αν στην ενημερότητα δεν αναγράφεται ότι τα πρόσωπα που στελεχώνουν το πτυχίο είναι ασφαλισμένα στο ΤΣΜΕΔΕ, τότε προσκομίζονται ασφ. ενημερότητες ΤΣΜΕΔΕ για τα στελέχη αυτά. Η ενημερότητα απαλλάσσει από την προσκόμιση όλων των δικ/κών του αρ. 23.2.2.[497]

υπεύθυνη δήλωση:

που βεβαιώνονται τα οριζόμενα στο 23.2.2 -μη πτώχευση, εκκαθάριση, αν. διαχείριση ή ανάλογη κατάσταση, καταδίκη για αδικήματα, πειθαρχικό παράπτωμα, μη υπέρβαση ορίου ανεκτέλεστου (α. 23.2.2.α προτ). **Δεν απαιτείται όταν υπάρχει ενημ. Πτυχίου.**

Πιστοποιητικά καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης:

για την ίδια, τα έργα που εκτελεί και τις Κ/Ξ που συμμετέχει **+ υπεύθυνη δήλωση** ότι α) τα πρόσωπα που εργάζονται είναι ασφαλισμένα ή αρνητική δήλωση και β) τα πρόσωπα που στελεχώνουν το πτυχίο και έχουν υποχρ. Ασφάλισης στο ΤΣΜΕΔΕ (Απαιτείται και ασφ. ενημερότητα στελεχών εγγεγραμμένων στο ΤΣΜΕΔΕ) (ά. 23.2.2.β προτ). **Δεν απαιτείται (κατ΄ αρχήν) όταν υπάρχει ενημ. Πτυχίου (βλ όμως παραπάνω)** [498]**.**

Πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας:

για την επιχείρηση και τις κ/ξ που συμμετέχει (ά. 23.2.2.γ προτ), **Δεν απαιτείται (κατ΄ αρχήν) όταν υπάρχει ενημ. Πτυχίου (βλ όμως παραπάνω).**

Κατάλογος εκτελεσμένων έργων +πιστοποιητικά καλής εκτέλεσης:

(ά.23.2.2.δ προτ -Μόνο για τις αλλοδαπές του άρθρου 21.1.γ).

Πιστοποιητικά εκπλήρωσης οικονομικών υποχρεώσεων:

προς επαγ. Εργ. Ενώσεις ή υπ. δήλωση ότι δεν είναι γραμμένοι (ά 23.2.2.ε΄ προτ). **Δεν απαιτείται όταν υπάρχει ενημ. Πτυχίου.**

Δικαιολογητικά τεχνικής ικανότητας:

Μόνο για α) τις αλλοδαπές του άρθρου 21.1.γ β) τις λοιπές μετά από σχετική υπ. απόφαση (ά. 23.3 προτ).

Μηχανόσημα:

(… Χ 0,44 ΤΣΜΕΔΕ ή ισόποσο γραμμάτιο).

---

497 καθώς και πολλών υπ. δηλώσεων, όπως περιγράφεται στα αντίστοιχα πεδία.

498 Εγκυρότητα δικαιολογητικών (23.2.3 προτ):

Τα πισ/κα ισχύουν για 6 μήνες από την έκδοσή τους εκτός αν προβλέπεται από το νόμο συντομότερος ή μεγαλύτερος χρόνος ισχύος.

Οι υπεύθυνες δηλώσεις φέρουν ημερομηνία εντός του τελευταίου μήνα πριν τη δημοπράτηση

Τα πισ/κα είναι: επικ. αντίγραφα, ή αντίγραφα από ΚΕΠ, ή απλά αντίγραφα + υπεύθυνη δήλωση με αναφορά 1προς1 των δικ/κών. Γίνεται δεκτή φορ ενημερότητα μόνο α) πρωτότυπη, ή β) σε φωτοαντίγραφο θεωρημένο από αρμόδιο υπάλληλο της αρχής που διεξάγει το διαγωνισμό, ή γ) από τον ιστότοπο του Υπ Οικ. Οι υπεύθυνες δηλώσεις είναι μόνο πρωτότυπες. Από την ΕΔ επικυρώνεται η βεβαίωση ΜΕΕΠ.

Β. ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΩ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΕΥΧΟΣ Α΄

Δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης αε:

(εξαιρούνται οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο /με υπ. Δήλωση)

α) αναλυτική κατάσταση μετόχων και μετοχών

β) πιστοποιητικό εποπτεύουσας αρχής. **Δεν απαιτείται όταν υπάρχει ενημ. Πτυχίου.** Για τα δικαιολογητικά ονομαστικοποίησης των αλλοδαπών εταιρειών βλ ά. 24.5 προτ.

Γ. ΕΠΙΠΛΕΟΝ/ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ /ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΑΝΩ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΟΡΙΟΥ (ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΕΥΧΟΣ Α /Ε΄ΒΕΛΤΙΩΣΗ)

- Βεβαίωση τράπεζας για πιστοληπτική/χρηματοδοτική ικανότητα

(υποχρεωτική σε έργα με Π/Υ μεγαλύτερο από ανώτατο όριο τέταρτης τάξης ΜΕΕΠ δηλ 7.500.000 χωρίς αναθ. και ΦΠΑ- ά. 23.3 προτ Α).

-**δικαιολογητικά υπεργολαβίας** (εφόσον αποφασιστεί από την

προϊσταμένη αρχή)

1. έγγραφο υπόδειξης υπεργολάβου,

2. υπ. Δήλωση υπεργολάβου ότι αποδέχεται (ά 25.2 προτ Α). Ο υπεργολάβος πρέπει να έχει τα προσόντα των άρθρων 68 και 69 του ν. 3669/2008.

- οι αλλοδαπές επιχειρήσεις προσκομίζουν **πιστοποιητικά** για πτώχευση κτλ και όχι υπεύθυνες δηλώσεις (ά. 23.2.2. προτ. Α)
- οποιαδήποτε **υποδιαίρεση του μηχανοσήμου** καλύπτεται από ακέραιο μηχανόσημο (ά. 24.1.6 προτ. Α)
- οι προσφορές μπορούν να κατατεθούν είτε ιδιοχείρως, είτε με συστημένη επιστολή, είτε με κατάθεση στο **πρωτόκολλο** (ά. 3.1 προτ Α).
- Οι ημεδαπές εργ. επιχειρήσεις προσκομίζουν **απαραιτήτως** ενημερότητα πτυχίου.
- Το πιστοποιητικό ΜΕΕΠ υποβάλλεται **μόνο** σε πρωτότυπο.

Δ. ΕΙΔΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕΛΕΤΗ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ

- **Δικαιολογητικά μελετητών**

Προσδιορίζονται στη διακήρυξη. Συνήθως απαιτούνται: **1)** υπεύθυνες δηλώσεις για τη δέσμευση υποψήφιου αναδόχου και μελετητή, περί αποκλειστικής συνεργασίας, περί προσυμφωνημένης αμοιβής, περί εκπόνησης της οριστικής μελέτης και της μελέτης εφαρμογής από τον μελετητή, περί τήρησης των ισχυουσών διατάξεων για την εκπόνηση της μελέτης, περί σύνταξης της μελέτης χωρίς αποκλίσεις από τις τεχνικές προδιαγραφές, περί λήψης πλήρους γνώσης των όρων της διακήρυξης και των συνθηκών του έργου και πλήρους και ανεπιφύλακτης αποδοχής αυτών, περί αναγνώρισης θα αμοιφθούν από τον ανάδοχο και **2)** προσκόμιση επικυρωμένου αντίγραφου του πτυχίου μελετητή σε ισχύ.

Ε. Η ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΑ ΠΤΥΧΙΟΥ (ΒΛ. ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ 8 Ν. 3669/2008)

Υποκαθιστά δικαιολογητικά που απαιτούνται για την (αρχική) έκδοσή της και ειδικότερα:

Α) Δικαιολογητικά νομιμοποίησης:

- Κωδικοποιημένο (τελευταίο) καταστατικό δημοσιευμένο σε ΦΕΚ, ή εφόσον δεν υπάρχει κω-

δικοποιημένο καταστατικό, τα ΦΕΚ με το αρχικό καταστατικό και τις τροποποιήσεις του.

- Βεβαίωση ΝΑ ή ΥπΑν για τροποποιήσεις καταστατικού
- Απόσπασμα πρακτικού Γενικής Συνέλευσης, περί εκλογής του τελευταίου Δ.Σ. και οι τυχόν τροποποιήσεις του Δ.Σ. με τα αντίστοιχα ΦΕΚ.
- Πρακτικό Δ.Σ. στο οποίο καθορίζονται το πρόσωπα που εκπροσωπούν και δεσμεύουν την εταιρεία, εφόσον δεν προκύπτουν από το καταστατικό.
- Πιστοποιητικό ΝΑ ή ΥπΑν ότι οι μετοχές είναι ονομαστικές.

Β) αποδεικτικά καταλληλότητας

- Πιστοποιητικό Πρωτοδικείου έδρας επιχείρησης περί μη πτώχευσης και μη αναγκαστικής διαχείρισης

-Πιστοποιητικό ΝΑ ή ΥπΑν μη λύσεως και μη εκκκαθαρίσεως

-Πιστοποιητικό Επιμελητηρίου περί μη υπάρξεως βαρέως επαγγελματικού παραπτώματος των προσώπων με βεβαίωση ΜΕΚ που στελεχώνουν την Ε.Ε.

-Ποινικό μητρώο Προέδρου ΔΣ <u>και</u> Διευθύνοντα Συμβούλου (μη έκδοση ενημερότητας πτυχίου για ορισμένα αδικήματα).

-Βεβαίωση εργοληπτικής οργάνωσης περί καταβολής εισφορών

- Αποδεικτικά των αρμοδίων Δ.Ο.Υ. ότι η εταιρεία έχει εκπληρώσει τις φορολογικές της υποχρεώσεις. Εφόσον η εταιρεία συμμετέχει σε κοινοπραξίες κατασκευής δημοσίων έργων, προσκομίζεται σχετικός πίνακας με τα στοιχεία των κοινοπραξιών και την αρμόδια Δ.Ο.Υ. της κάθε μίας και αποδεικτικά φορολογικής ενημερότητας των κοινοπραξιών αυτών.
- Αποδεικτικά ασφαλιστικής ενημερότητας της εταιρείας, των κοινοπραξιών στις οποίες τυχόν συμμετέχει, και των έργων εκδιδόμενα από τους αρμόδιους φορείς κοινωνικής ασφάλισης (της έδρας της εταιρείας και των κοινοπραξιών και του τόπου εκτέλεσης των έργων-της εταιρείας και των κοινοπραξιών). Η συμμετοχή σε κοινοπραξίες αποδεικνύεται, από τον ως άνω πίνακα.
- Στοιχεία περί μη υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ορίου ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβιών, που εκτελεί εταιρεία μόνη της ή σε κοινοπραξία, δηλ.:

α) Υπεύθυνη δήλωση του νόμιμου εκπροσώπου της εταιρείας ότι δεν εκτελεί άλλο έργο (ως μεμονωμένος ανάδοχος ή στο πλαίσιο κοινοπραξίας ή υπεργολαβίας), εκτός αυτών που περιλαμβάνονται στον υπό στοιχείο β) πίνακα,

β) Πίνακα, υπογεγραμμένο από το νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας, που αναφέρει τα εκτελούμενα έργα, με το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά έργο και το συνολικό ανεκτέλεστο,

γ) Βεβαιώσεις των αρμοδίων φορέων εκτέλεσης για το ανεκτέλεστο μέρος των εργολαβιών που εκτελεί η εταιρεία.

- Υπεύθυνη δήλωση του εκπροσώπου της επιχείρησης, περί του ότι όλα τα

δηλούμενα εκ μέρους της επιχείρησης στοιχεία είναι αληθή.

ΣΤ. ΟΡΟΙ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

προτ.= πρότυπο τεύχος Β΄

Προτ. Α = πρότυπο τεύχος Α΄

ά. = άρθρο (α)

Εργ.Επ = εργοληπτική επιχείρηση

ΕΔ = επιτροπή διαγωνισμού.

Παράρτημα VI

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΦΑΚΕΛΟΥ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΣΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

α. Διαγωνισμός /διαπραγμάτευση

1. Τεύχη δημοπράτησης
2. Απόφαση έγκρισης τεχνικής μελέτης
3. Στοιχεία χρηματοδότησης του έργου
4. Περιβαλλοντική αδειοδότηση/οικοδομική αδεια (όπου χρειάζεται)
5. Αποφάσεις αρχαιολογικής υπηρεσίας (για έργα εντός χαρακτηρισμένων χώρων)
6. Εγκρίσεις για λιμενικά έργα
7. Απόφαση ΥΠΟΜΕΔΙ (για πρόσθετους όρους)
8. Απόφαση ΥΠΟΜΕΔΙ (για κλειστό διαγωνισμό)
9. Γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου (για κλειστό διαγωνισμό)
10. Απόφαση ΥΠΟΜΕΔΙ (για το σύστημα μελέτη – κατασκευή)
11. Γνωμοδότηση συμβουλίου κατασκευών (για μελέτη -κατασκευή)
12. Απόφαση φορέα ΥΠΕΣΔΑ χαρακτηρισμού ειδικού έργου (για περ. αριθμό προσκ. εργοληπτικών επιχειρήσεων ή απευθείας ανάθεση)
13. Γνωμοδότηση τεχνικού συμβουλίου για χαρακτηρισμό ειδικού έργου (για περ. αριθμό προσκ. εργοληπτικών επιχειρήσεων ή απευθείας ανάθεση)
14. Απόφαση έγκρισης τρόπου δημοπράτησης
15. Απόφαση κατάρτισης/έγκρισης τευχών δημοπράτησης
16. Δημοσιεύσεις περίληψης της διακήρυξης (ΦΕΚ- τύπος- «διαύγεια»)
17. Σε περίπτωση επανάληψης: κατάλογος με όσους παρέλαβαν τα τεύχη δημοπράτησης και στοιχεία κοινοποίησης σε αυτούς της μεταβολής ημερομηνίας διαγωνισμού
18. Σε περίπτωση επαναδημοπράτησης ή ουσιώδους τροποποίησης των όρων της διακήρυξης: νέες δημοσιεύσεις (ΦΕΚ- τύπος- «διαύγεια»)
19. Απόφαση συγκρότησης επιτροπής διαγωνισμού («διαύγεια»)
20. Αποφάσεις/έγγραφα ορισμού εξωτερικών μελών (εκπρ. εργολ. επιχειρήσεων κτλ)
21. Προσκλήσεις μελών επιτροπής (εφόσον δεν παρέστησαν όλα τα μέλη)
22. Τα δικαιολογητικά όλων των συμμετεχόντων (πρωτότυπα ή με ισχύ πρωτοτύπων)
23. Οι οικονομικές προσφορές όλων των συμμετεχόντων (πρωτότυπες ή με ισχύ πρωτοτύπων)
24. Οι τεχνικές προσφορές (ανάλογα με το σύστημα)
25. Πρακτικό διενέργειας
26. Πράξη ανάρτησης του πρακτικού

27. Φύλλα ελέγχου ομαλότητας (ανάλογα με το σύστημα)
28. Πρακτικά τεχνικής και οικονομικής αξιολόγησης και πράξεις ανάρτησης αυτών (για τη μελ-κατασκευή)
29. Υποβληθείσες ενστάσεις/προσφυγές και αποφάσεις επ΄ αυτών (μαζί με τις σχετικές εισηγήσεις της επιτροπής διαγωνισμού)
30. Εισήγηση της επιτροπής διαγωνισμού για κατακύρωση του αποτελέσματος
31. Κατακυρωτική απόφαση
32. Στοιχεία κοινοποίησης της κατακυρωτικής σε όλους πλην του αναδόχου(«διαύγεια»)
33. Υποβληθείσες ενστάσεις/προσφυγές, αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων/ αναστολής/ προσωρινής διαταγής
34. Αποφάσεις διοικητικών αρχών επί των άνω ενστάσεων/προσφυγών και δικαστικές αποφάσεις επί των ανωτέρω αιτήσεων και /ή βεβαίωση της αναθέτουσας αρχής ότι δεν εκκρεμούν ή δεν έχουν ασκηθεί.
35. Σχέδιο σύμβασης
36. Πρόσθετα στοιχεία, κατά την κρίση του ελεγκτή.

β. Συμπληρωματική σύμβαση

1. Αρχική σύμβαση
2. Τεύχη δημοπράτησης
3. Απόφαση αρμοδίου οργάνου περί σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης
4. ΑΠΕ
5. Αιτιολογική έκθεση
6. ΠΚΤΜΝΕ
7. Σχέδιο σύμβασης
8. Βεβαίωση περί μη εκτελέσεως των εργασιών και περί μη υπογραφής της σύμβασης.

γ.Προγραμματική σύμβαση

1. Εγκριτικές αποφάσεις των συμβαλλομένων μερών
2. Σχέδιο της προγραμματικής σύμβασης.